

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Disputatio V. De Nobilissima specie Gratiae Actualis, quæ est gratia
efficax.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

latur vita æterna. Dividunt aliqui gratiam habitualem in gratiam receptam in anima, & in gratiam, quæ est charitas, receptam in voluntate. Sed hujus Divisionis nullum fundamentum.

8. DIVIDITUR Gratia Actualis, in *Gratiam Actuum ipsorum supernaturalium & ipsorum auxiliorum*. Supponit hæc divisio, quod ipsæ actiones sint gratiæ Dei, quod innuit Aug. Ench. 7. ubi dicitur Deus remunerare dona sua, quæ phrasis supponit actus nostros esse donum & gratiam Dei.

9. DIVIDITUR Gratia Actuum ipsorum supernaturalium in *Actum*, qui sunt perfectè liberi & in *Actus necessarios*: in Antecedentes habituales justitiam tempore aut naturâ, & in subsequentes, qui sunt fructus justitiæ.

10. DIVIDITUR Gratia Actualis secundum varias appellationes ejusdem gratiæ. Appellatur alia *præveniens* gratia: quia tempore vel naturâ præcedit vel meritum, vel actum, vel influxum liberi arbitrii, vocaturque alio nomine *præmotio*. Breviùs vocatur *auxilium In*, vel *auxilium Ad*, utraque autem particula involvit præ-

cedentiam. Alia gratia est *concomitans* vel *comitans*, quia simul cum libero arbitrio influit in actum. Vocari etiam solet *auxilium simultaneum* vel *auxilium Cum*. Alia gratia actualis est *subsequens*: quia vel supponit aliam gratiam, vel aliquid actum liberum ex gratia factum. Alia *excitans*, quæ non attendentis mentem illuminat. Alia *adjuvans*, quæ actu operantem juvat, alia *operans*, quando ita Deus agit, ut ad illum actum liberè non concurrat creatura, licet eum eliciat. *Cooperans* dicitur quando cum ipso libero arbitrio cooperatur. Quibus adde *Gratiam sufficientem*, quæ cum possit operari & non operari, non est operatura, & *Efficacem*, quæ cum possit operari & non operari, infallibiliter operabitur. Gratia autem præoperans, quam ponit Prosper, coincidit cum gratia præveniente.

Quod in definitione gratiæ præsentis debeat supponi illam esse per Christum, certum est. quia omnes gratias nobis meritis est Salvator. Sed non provenit id ex essentia gratiæ. Cum eandem omnino numero, & specie gratiam, potuerit largiri ex mera liberalitate Deus.

DISPUTATIO V.

De Nobilissima specie Gratia Actualis, quæ est

GRATIA EFFICAX.

Ic & nunc nihil disputabimus de ipsa gratia efficaci, obtemperando decretis sanctæ Sedis, sed solum præmittemus quædam huc concernentia. Ad imitationem Ripalda de Ente supern. D. 113.

QUÆSTIO I.

In quo conveniamus & in quo differamus in presenti.

PRÆMITTO I. *In quo sit difficultas, quam Theologi de efficacia gratiæ hanc tempestate enodare volunt.* In hoc est, ut ponant auxilium quo posito infallibiliter sequatur effectus, & tamen liberè, quæ propositio hanc habet difficultatem. quod infallibile est, non potest non esse: hoc enim ipso, si potest non esse, fallibile est, in eo, ut sit: ipso posse non esse, trahente illud, quod infallibiliter dicitur esse, ad capacitatem non esse, adeoque illud infallibile esse, fallibilisatur per posse non esse. Universaliter autem, quod infallibile est, supponitur non posse se aliter habere. Sicut non esset infallibilis hæc via perveniendi ad hunc terminum, si possit non perveniri ad illum terminum hæc viâ, sed ad alium. Quod si illud auxilium est tale, ut illo posito in-

fallibiliter sequatur effectus, quomodo hoc fiet liberè, quia liberum est, quod potest esse & non esse, & tamen hoc prædicatum suo modo contradictoriè, opponitur ei quod potest non esse. Ubi ut vides, est lucta duorum prædicatorum contradictoriorum, quæ reperiuntur in gratia, & tamen omnino salvari debent, & sicut difficile est *Mysterium Trinitatis*, quia in illo salvari debet *Communicari*, & non *Communicari*; difficilis est materia de actu Dei libero, quia in illa salvatur prædicatum: Non potest non esse actus divinus liber: est enim Deus; potest non esse & esse actus divinus liber: est enim liber; Ita & in præsentis difficultas salvandi, quomodo aliquid non potest non esse, quod vult infallibilitas gratiæ efficaciæ, & quomodo potest esse & non esse, quod vult libertas quam non lædit gratia efficaciæ, huic difficultati succubuerunt Pelagiani, & ne negarent libertatem, negarunt non tantum infallibilitatem, sed & necessitatem gratiæ. Succubuerunt Calvinistæ, adhæseruntque huic contradictorio, infallibilitas, negarunt autem aliud quasi contradictoriū, quod est libertas. Succubuerunt Jansenistæ, & ne negarent infallibilitatem, restrinxerunt Libertatem, quod sufficiat libertas à coactione.

PRÆMITTO 2. *Suppositio in quo sit difficultas presentis materiae inter nos & Thomistas. Ostendendum est quis sit questionis status.*

In hac Materia convenimus tanquam in articulo fidei, quod gratia efficax infallibiliter liberè tamen operetur, quæ expositione nos contra Thomistas urgemus, quod positâ Prædeterminationem, non liberè operemur. Illi autem excipiunt contra nos, quod infallibilitatem gratiæ non tribuamus. Convenimus item tanquam in articulo fidei, quod gratia interior eaque supernaturalis sit necessaria ad rectè operandum supernaturaliter, ex quo inferimus, hanc gratiam non esse prædeterminationem: quia hæc non habetur, quando habetur sola gratia sufficiens, & tamen habetur tunc gratia supernaturalis, necessaria ad operandum supernaturaliter, illi autem inferunt contra nos, illam non debere esse dependentem à nostro consensu, cum prærequiratur ante nostrum consensum. Admittit utraque pars scientiam conditionatorum liberorum, quamvis eam Antiquiores Thomistæ negarint. Ex quo inferimus, hæc scientiæ debere Deum dirigi, ut salvâ libertate conferat præciosi auxilia efficaciam. Inferunt Thomistæ, debere poni Decretum aliquod conditionatum ex parte objecti, & absolutum ex parte actûs, ne ita quidquam fiat etiam conditionatum, quod non dependeat à voluntate & Decreto divino. *His præiudicis*

STATUM Questionis sic conceperunt nostri in Disputationibus Romæ habitis: An scilicet efficaciam auxilii consistat in qualitate seu motione, quæ physicè prædeterminat hominis voluntatem, v. g. ad consensum, aut quæ talis sit naturæ, ut cum ejus entitate dissensus conjungi non possit. Negamus nos talem efficaciam, ponunt Thomistæ. Eundem statum Questionis complexus est Bellarm. proponens utrique parti solvendum, hoc est, tam Dominicanis, quam Societatis Doctoribus: An gratia præveniens à sufficienti distincta, à se sola sit efficax, ejusque efficaciam, posita sit in physica voluntatis prædeterminatione, cui humana voluntas in sensu composito dissentiri non possit. Ripalda, idem sic concipit. An Auxilium efficax ita sit intrinsecè efficax, ut sola suâ entitate, seorsim ab ipso consensu voluntatis, inferat effectum, impossibile; sit conjungi cum illo, voluntatis dissensu.

INFERES hinc. Non fuisse eundem statum Questionis inter Pelagianos & August. Docebant Manichæi, arbitrium liberum esse malum, quia peccat, opposuerunt se illis Pelagiani, arbitrium liberum est bonum, quia si velit, potest non peccare: tamen ad evitanda loca scripturæ, indicantia necessitatem gratiæ, responderunt illi, esse necessariam gratiam creationis, & prædicationis externæ. Opposuit sese Pelagianis August. dixitque etiam gratiam internam esse necessariam, verba illius sunt Epist. 95. *Illam*

constituantur apertissimè gratiam, quam Doctrina Christiana demonstrat & prædicat propriam esse Christianorum, quæ non est natura, sed quæ salvatur natura. Et Lib. de gratia Christi cap. 13. *Sigratia Doctrinæ dicenda est, certe illa intelligatur, ut alius & inferius credatur, Spiritum S. illam infundere, non solum per eos, (en naturalem illuminationem) qui plantant & rigant extrinsecus; sed etiam per seipsum, qui incrementum dat Deus.* Correxerit se Pelagius, requisivitque gratiam ad facilius posse, refutavit hoc August. lib. de gratia Christi cap. 4. 28. 29. *Tolle, inquit, facilius, & non solum plenus, sed etiam sanus est sensus, si ita dicatur, ut quod per liberum homines facere jubentur arbitrii, possint implere per gratiam, cum autem facilius additur, adimpletio boni operis etiam sine Dei gratia, posse fieri, tacitâ significatione supponitur.* Breviter ergo disputavit de existentia & necessitate gratiæ cum Pelagianis August. Nos cum Thomistis de modo efficaciam, disputavitque de gratia, quam habuit Adamus sine Christo, hoc est de gratia creationis, an illa sufficiat, prout volebant Pelagiani, sed non de gratia sufficienti, prout distincta ab efficaci modoque illius infallibilitandæ. Licet permultas etiam de hoc Doctrinas ex occasione inperferit.

INFERES. Eundem statum Questionis in præsentī Materia non rectè ab aliis formati, prout collegit Ripalda. Non rectè eum formavit Alvarez Lib. 4. Resp. c. 7. n. 8. cui consentit Zumel: An arbitrium seipsum determinet, Deo ad hoc non concurrente per suum auxilium efficienter, sed solum moraliter, dicimus enim concurrere efficienter, licet non prædeterminativè.

Non rectè formavit Rispolis q. 1. de Aux. Concl. 1. Quod quæstio de gratia intrinsecè efficaci, idem est cum Questione de Prædeterminatione efficaci Dei: Nam Suar. tenet Prædeterminationes, negat Prædeterminationem. Nec est de hoc Quæstio, an prius naturâ operetur arbitrium liberum, quam gratia, negamus enim hanc prioritatem. Nec in hoc, an præter illustrationes & volitiones dicat aliquid distinctum, auxilium efficax, hoc enim aliqui nostrum sentiunt.

PRÆMITTO 3. *Ex principis nostris, quid nobis immeritò imponant Thomistæ? Caput & fons primus, est hoc Principium. Ponimus nos consensum conditionatum etiam esse supernaturalem, & ortum ex gratia supernaturali conditionatè dandæ, qui tamen non sit ullum meritum.* Ad quod nolentes advertere Thomistæ inferunt contra nos, quod Semi-Pelagianisemus, cum tamen consensum illum ex viribus naturæ posterint Semi-Pelagiani, nos ex gratia, posterint meritum, nos non. Inferunt rursus, quod in negotio salutis, gratia primatum non habeat, cum non habeat primatum in efficaciam, cum tamen nos dicamus ipsum consensum à gratia esse. Inferunt item, quod à parte nostra, ratione illius consens-

R. P.
THE M
ZIANOW
Tom. 1.
D. V.

ius conditionati, detur gratia prædestinationis, & tamen nos conditionatum illum consensum, non dicimus esse motivum Prædestinationis, sed non nisi circumstantiam, ad quam attendendo Deus, salvâ libertate, nos prædestinare potest. Inferunt rursus per nos poni gratiam peccati sequam consensus, cum tamen per nos præcedat gratia, etiam consensum conditionatum. Inferunt, enervari gratiam per nos, & tamen nos, nec à consensu conditionato, nec ab absoluto, dicimus vires agendi sumere effectum, pro statibus præcedere tanquam suum effectum, pro statibus & conditionato, & absoluto. Inferunt item, quod per nos auxilium efficax non sit causa efficiens, quod se liberum arbitrium determinet, sed non nisi moralis; & tamen nos, in consensum tantum absolutum, quam conditionatum, tribuimus influxum physicum principio supernaturali; hoc est, in consensum absolutum, tribuimus influxum absolutum; in consensum conditionatum, influxum conditionatum.

2. PRINCIPIMUM Nostrum est. *Dantur conditiones prævenientes gratia, quæ sint in nobis sine nobis, & quarum habendarum determinatio pendet à Deo.* Et tamen Thomistæ, trahendo loca S. August. & S. Th. posita de ista determinatione, adiuam prædeterminationem, inferunt contra nos, quod de jactamus Deum à ratione causæ Primæ. Inferunt, quod non detur per nos ulla excitans gratia. Item quod voluntas moveat se non mota, adeoque sit independens tanquam Deus. Inferunt etiam quod non agnoscamus auxilium gratiæ concomitantis, quam tamen agnoscamus, & ejus oblationem ad Deum solum referimus. Intulit autem id contra nos. Zumel. lib. 1. d. 4. sub init. Cabrera & Navarette. contr. 21. paragr. 9. ait, nostram esse positionem quod liberum arbitrium prius naturâ, quam gratia operetur, ponat consensum. Idem attribuit nobis Ledesma apud Suar. Lib. 5. cap. 27. num. 5.

3. PRINCIPIMUM est. *Non admittimus Decretum divinum prædeterminans ad unam partem, admittimus tamen decretum de concursu indifferenti exhibendo, de seligendis auxiliis, ex quorum selectione stat nostra salus actu ponenda, pendetque hæc selectio merè à solo Deo, tanquam purus favor ejusdem.* Non attendunt ad hoc Thomistæ. Sed inferunt, quod aliquid per nos, sine Dei voluntate fiat. Inferunt, quod nos ipsos discernamus. Inferunt, quod Deus bonorum nostrorum operum non nisi sit spectator. Inferunt, quod per nos ad plura se in creatis extendat Dei scientia, quam Dei voluntas. Reliqua quæ non sunt ita principalia, non moror.

4. PRINCIPIMUM est. *Admittimus non pauci Prædefinitiones actuum nostrorum bonorum.* Inferunt Thomistæ, hoc ipso nos tenere prædeterminationem Thomisticam, eò quod illa prædefinitio sit suppositio antecedens, eâ positâ im-

possibile est non sequi eventum, & tamen eam ponere vel non ponere, non est in nostra potestate. Hinc totum hoc, quo impetimus prædeterminationem, impetit per illos prædefinitiones. Consequenter in re, nihil est quod impetat prædeterminationem, si non impetit prædefinitiones, adeoque in re tenere nos prædeterminationes. Hoc quidem jam est explicatum 1. par. disp. 5. a. num. 405. Insuper hæc ita particulatim proponitur.

CONVENIUNT in hoc Prædeterminatio & Prædefinitio, primò, quia utraque est suppositio antecedens consensum absolutum.

CONVENIUNT 2. in hoc, quia utraque non habet pro objecto collationem solum prærequisitorum ad operandum, nam qui habet gratiam sufficientem, habet prærequisita ad operandum, & tamen caret prædefinitio.

CONVENIUNT 3. In hoc, quia tam prædefinitio, quam prædeterminativum Decretum, tenet se à parte voluntatis Divinæ, & infallibiliter sicut positâ prædeterminatione, ita & positâ prædefinitio sequetur eventus gratiosus.

DIFFERUNT 1. modo efficacitæ & infallibilitatis, quia infallibilitas prædefinitionis desumitur ex suppositione consequenti, quia ex suppositione consensus conditionati; infallibilitas autem prædeterminationis, desumitur ex ipsamet natura ipsius, adeoque ex suppositione antecedenti. Rursus prædeterminatio ita est necessaria, ut sine illa, non possit per Thomistas sequi eventus gratiosus, per nos autem potest sequi consensus, sine prædefinitio. Item, non nisi in sensu diviso à prædeterminatione potest non sequi eventus, in Principiis Thomistarum, per nos autem etiam in sensu composito cum prædefinitio potest non sequi, hæc sit infallibiliter secuturus.

DIFFERUNT 2. serie, nam prædefinitio sequitur post prævisum consensum conditionatum, nataque est non nisi illum sequi, jam autem prædeterminatio saltem conditionatè danda, antecedit consensum etiam conditionatum, nataque est antecedere.

DIFFERUNT 3. Motivo & objecto, nam prædeterminatio vult ut velimus. Prædefinitio vult, quia volituri sumus si. Hinc prædefinitio in sua energia, efficaciatque innititur consensui conditionato, non autem prædeterminatio. Unde etiam Prædeterminatio sic est exprimibilis, Volo ut velis; prædefinitio autem, eum habet sensum, Volo ut velis, quia prævideo te volitutum, si

Casu autem, quo formaretur Prædeterminatio post præconsultam nostram libertatem, necdum salvaretur libertas, ex eo, quia per accidens esset, quod illa formaretur post consultam nostram libertatem, siquidem sive ante consultam libertatem, sive post, ponatur, æquè manet efficax; cum in sua infallibilitate, non pendeat

pendeat ab illo consensu, sed de se sit infallibilis, & sicut si daretur prædeterminatio coactiva, non salvaret illa libertatem, quamvis poneretur post præconsultam nostram libertatem, ita nec salvabit prædeterminatio. Quod si ponas prædeterminationem pendente in sua efficacia à nostro consensu, revera jam nostra tenetur sententia.

5. PRINCIPIMUM. *Frequenter nos in opere salutis, recurrimus ad consensum conditionatum prævisum.* Inferunt Thomistæ, quòd nos ipsos discernamus, quòd initium salutis sit ex nobis, quòd ab aliis causis pendeat consensus conditionatus, ab aliis absolutus. Quæ omnia in nostris principiis locum non habent.

DISCRETIO enim quæ est in genere Causæ efficientis, non tribuitur à nobis, nisi Deo, in cuius potestate est dare gratiam, licet discretionem, quæ sit in genere Causæ Formalis, tribuamus etiam consensui gratioso absoluto, qui & ipse, est donum Dei, discernitque nos formaliter, cum in opere salutis, ex mente Tridentini, merè nos passivè non habeamus. Et hoc videtur voluisse Augustinus, de Prædestinatione sanctorum c. 5. *Ipsa fides discernit ab infidelis fidelem.*

INITIUM justificationis non erit etiam ex nobis, per nostram doctrinam, quia initium est, quo non datur prius, hoc autem, quo in opere salutis non datur prius, non est consensus noster, sive absolutus, sive conditionatus, sed potius, ipsa gratia, ex qua ille consensus.

Quamquam condistingui potest initium justificationis duplex, unum in genere causæ efficientis, adeoque autonomasticon, dictum, & hoc habetur à gratia. Et aliud initium justificationis formale, & id habetur à consensu gratioso. Et hoc videtur voluisse Augustinus, libro de Ecclesiasticis dogmatibus, cap. 21. *Initium ergo salutis nostræ Deo miserante habemus.* (En initium in genere causæ efficientis) *ut acquiescimus salutis sive inspirationi, nostræ potestatis est.* (En formale initium.)

PER NOS, NON PENDET CONSENSUS ABSOLUTUS AB ALIIS PRINCIPIIS, ET AB ALIIS CONDITIONATUS. Quia illud pendere, est pendere à viribus, causa, operativo, quod pendere utrique consensui, æqualiter convenit, licet uterque consensus, non pendeat ab iisdem Principiis, in ratione denominationum, oriundarum ex statu, præsuppositione, &c. Sicut enim status conditionatus, & absolutus sunt diversi, ita suis Principiis, denominationes diversas tribuere possunt. Hinc quantumvis consensus conditionatus & absolutus, pendent ab iisdem Principiis in ratione virium, possunt pendere à diversis Principiis, in quantum illa Principia, habent alias diversas denominationes, adeoque ab aliis, non entitativè, sed denominativè. Consequenter per nos, cum ratio efficacia, sit denominatio

cadens supra entitatem auxilii, in quantum illud habet rationem, virium, causæ, operativi, ideo poterit dari gratia efficax antecedenter ad consensum absolutum, non tamen antecedenter ad consensum conditionatum, eò quòd salva libertate possit habere gratia efficaciam antecedenter ad consensum absolutum, non tamen antecedenter ad consensum conditionatum, eò quòd antecedenter ad illum non habeatur, unde desumatur illa infallibilitas. Unde enim cum per nostros, nec detur, nec dari possit efficacia prædeterminativa.

QUÆRES? à qualinam gratia proficitur consensus conditionatus. Ratio dubitandi est. Quia si proficitur, ab efficaci gratia, antecedenter, ruent multa nostra Principia, si proficitur à gratia inefficaci. Ergo proficitur à gratia implicante, non erit enim efficax ut supponitur, & erit efficax, quia ponet effectum conditionatum, cum jure sibi innexo illum ponendi. Et si consensus conditionatus proficitur à gratia inefficaci, proficitur etiam absolutus, quod erit confundere definitiones gratiæ sufficientis & efficaciae.

DICI nihilominus potest. Consensum conditionatum non proficisci à gratia antecedenter infallibili, quia hæc infallibilitas non est unde desumatur; nec procedit à gratia antecedenter fallibili, quia etiam non habetur unde desumatur, hæc ejus antecedens fallibilitas, sed procedet à gratia, concomitanter infallibili, eò quòd tum primum intelligatur acquirere infallibilitatem, vel si mavis dicere, dic consensus illum conditionatum, proficisci à gratia non antecedenter infallibili. Ex ista autem non antecedenti infallibilitate, non licet inferre antecedentem fallibilitatem, neque enim hæc duo membra sunt contradictoria.

PRÆMITTO 4. *In quonam differant inter se, & in quo convenient Doctores utriusque sententiæ.* Thomistæ non conveniunt cum antiquis, quòd non detur scientia Conditionalium, de quo in primâ Parte, non conveniunt, An detur prædeterminatio, de quo alibi. Non conveniunt, an detur etiam ad actus malos, de quo alibi, non conveniunt, An illa prædeterminatio sit qualitas an decretum Dei, &c. quod est non convenire in substantia Doctrinæ. *Quod ad nos attinet.*

Conveniunt omnes in rejicienda prædeterminatione. Conveniunt omnes in admittenda scientia conditionalium independente à Decreto etiam eo, quod dicitur absolutum ex parte actus, conditionatum ex parte objecti. Sed differunt, inter quæ membra sit media, & ad quòd membrum revocanda. Differunt, an in causis etiam possit nosci futurum conditionatum liberum, de quibus actum in primâ parte, an in sola sua præsentialitate ad æternitatem.

Convenimus omnes, quòd efficacia gratiæ non

R. P.
THOMAS
ZIANOW
T. B. M.
D. V.

non possit desumi à principio, quod cum ponere, vel non ponere non sit in nostra potestate, & tamen illo posito non possit non fieri consensus. Differimus in hoc; An efficacia gratiæ desumatur à scientia conditionata? an ab ipso effectu conditionato?

Convenimus in hoc, quod efficax gratia sit talis, ut sine ea cum sola sufficienti possit sequi consensus gratiofus, & quod sufficiens non tantum detur ad posse agere, sed & ad posse agere actu. Differimus in hoc, an illæ comparatæ inter se sint inæquales non tantum in ratione doni, hanc enim inæqualitatem omnes admittunt, sed an inæquales in ratione auxilii. Æqualitatem tuetur Suar. inæqualitatem Vasq. t. p. d. 89. & alibi, Valentia hic d. 8. q. 3. p. 4. & in Polonia aliquot Professores.

Convenimus in hoc, quod non sit necessarium ullum Decretum prædeterminativum; differimus, An sint admittendæ prædefinitiones actuum bonorum, quas negat Vasquez, ponit Suar.

Convenimus in hoc, dari inspirationes, illuminationes, affectiones supernaturales, spectantes ad prævenientem gratiam; differimus, an illæ physicè concurrant ad operationes salutares? ut voluit cum aliis Esparza, quod tamen cum aliis negat Suar. dantque alium concursum supernaturalem, ut videre est apud Suar. de auxiliis c. 2. & 3.

Alii admittunt cum Sal. qualitatem quandam mortuam, alii negant, quæ omnes differentia non sunt in substantia, sed in adjunctis.

Addo hic, quotiescunque nostri negant efficaciam intrinsicam, toties restringunt, vel subintelligunt efficaciam, quam cum ponere non sit in nostra potestate, illa tamen posita, non possit non sequi effectus. Ut videre fuit in statu Questionis formato supra, & videre est in Lessio & Fulgenii in sua Concord. d. 2. Sect. 1. & apud Suar. Proleg. l. c. 6. num. 10.

PRÆMITTO 5. *Distinctionem variarum vocum.* Alia est gratia effectiva, alia efficiens, alia efficax. Effectiva est quæ habet vim ponendi actum. Efficiens quæ illum ponit. Efficax, quæ ponit etiam actum, sed cum titulo infallibiliter operaturæ. Sufficiens gratia, est per nos effectiva, sed non efficiens. Imò nulla datur efficiens, prout condistincta ab efficaci: quia nulla datur à Deo, quæ operatur, quin prævideat Deus operaturam, illaque sit operatura.

Aliud est in gratia efficaci, ratio virium & entis, & aliud, Ratio doni. Ratio virium in gratia efficaci per multos æqualis est, ac in gratia sufficienti, & quamvis consentiens & non consentiens sint inæquales in actu 2do, non est necesse ponere in illis inæqualitatem etiam in actu primo, quia libertas cum iisdem viribus potest ponere consensum, vel non ponere. Ratio autem doni importat selectionem & oblationem

auxilii connotantis operationem conditionatam.

Distincti sunt item hi duo termini, operativitas & operaturitas. Operativitas dicit rationem virium, adjutorii, ipsiusque posse & potentia operandi. Operaturitas autem dicit etiam illas vires: quomodo enim est quid operaturum, si non habet vim operandi? Sed insuper dicit positionem actus, & negationem non secuturitionis operationis illius, ad quam datur gratia operatura. *Sit*

QUÆSTIO II.

F A C T I.

An Sententia Societatis sit damnata in Disputationibus Romanis.

NON esse damnatam ex tribus colligitur. Primum. Quia ea notitia, quam habuerunt Salmanticenses. Et ex illis Joannes à S. Thoma de damnatione nostræ sententiæ, non potest jam pondus habere: innitebatur enim testimonio Francisci Pennæ, Rotæ Decani. Cujus testimonium esse apocryphum decrevit Innocentius in decreto facto in Congregatione Generalis Inquisitionis edito 23. Apr. 1654. & 27. ejusdem Mensis publicato. Ubi prohibentur Libri in gratiam Jansenii scripti. Ultimus paragr. sic habet. *Ceterum cum tam Romæ, quam alibi circumferantur quedam asserta acta manu scripta & forsam typis excusa Congregationum habitantium coram felicis recordat. Clemente VIII. ac Paulo V. Super Quæst. de Auxiliis divina gratia, tam sub nomine, Francisci Pennæ olim Rotæ Rom. Decani, quam Fr. Thoma de Lemos Ordinis Predicatorum, aliorumque Ordinum & Theol. qui ut asseritur prædictis interfuerunt Congregationibus, nec non quoddam autographum, sive exemplar cujusdam assertæ Constitutionis, ejusdem Pauli V. super definitione prædictæ Quæstionis de Auxiliis, ac damnationis sententiæ, seu sententiarum Ludov. à Molina Societatis IESV, eadem sanctitas sua presenti hoc Decreto declarat, ac decernit prædictis assertis Actis, tam pro sententiæ FF. Ordin. S. Dominici, quam Ludov. Molina, aliorumque Societatis IESV Religiosorum, & autographo, sive exemplari prædictæ assertæ Constitutionis Pauli V. nullam omnino esse fidem adhibendam, neque ab alterutra parte, seu à quocunque allegari posse vel debere. Sed super Quæstione prædicta observanda esse Decreta Pauli V. & Urbani VIII. suorum Prædecessorum.* Et hoc est Primum Fundamentum in Quæstione Facti pro nobis.

2. FUNDAMENTUM. Quia ponit illorum Relatio Censores 30. cum non nisi 14. fuerint neque valet si addas Cardin. quia hi 8. tantum fuerunt, & nunquam Censuram ferebant.

3. FUNDAMENTUM. Relatio totius Historiæ, quam compendiosè desumo ex Ripalda, eò quod

L O D
s. Ki
et Z:
I

quod non ita passim liber illius circumferatur. Huic autem Historiæ tribuo hoc robur, quod habet hæc tempestate, fungor itaque hic transcriptoris officio, imò & hæc tantum transcribo, quæ Historiam concernunt, omisiss aliis, quæ ex proprio sensu addit Ripalda.

Ortus totius Disputationis & Progressus.

Constanter docebat Societas, jam circa annum 1590. quod Conditionata futura liberanoscat Deus, idque independenter à Decreto aliquo efficaci. Ex nostris Philosophis, primus impressit hoc, Fonseca, ex Theologis Molina. Bannez ab alia parte Disputando & scribendo, notabat hanc sententiam Pelagianismi. Occasio censuræ fuit: Quia nostri exagitabant aliquas illius opiniones.

Primam, quod gratia non augeatur, nisi per solos actus charitatis intensiores habitu.

Secundam. De existentia substantiæ panis in Eucharistia.

Tertiam. De Physica prædeterminatione, notabantq; hanc tertiam Calvinianismi, & tunc ex mandato Pontificis Anno 1594. utrique parti silentium imposuit Inquisitio. Postulavit utraque pars jus tractandi privatim, annuit Pontifex; modò neutra pars censuraret aliam.

INTERIM Molina impressit Ulyssipone lib. de Concordia gratiæ cum lib. arbitrarij cum approbatione Inquisitionis & Theologi Dominicani, qui fuit Bartholomæus Fereira, nondum libro evulgato, Dominicani ejusdem libri plures propositiones detulerunt ad Inquisitionem, pronuntiatum tamen pro Molina. Evulgatus liber cum pervenisset ex Lusitania in Hispaniam iteratò ejusdem libri, propositiones à Bannez delatæ ad inquisitionem Vallisoletanam, quæ pro Molina fuit, sed eadem retulit id ad supremam Inquisitionem, Ultimò, discernendum, tuebatur se Molina Apologeticis scriptis apud Judices, vicissimque de dictis supra propositionibus deferebat Magistrum Bannez. Inquisitio consuluit Academiam Complutensem & Siguntinam, annoque integro habità deliberatione pro Molina decrevit.

Bannez per suos iteratò Librum Molinæ detulit ad Inquisitionem Romam, & per solum quendam obtulit Cardin. Alexandrino scriptum contra Doctrinam Molinæ, non commemorando gesta in Hispania. Cardinalis obtinuit apud Pontificem ut Congregatio 8. Theologorum examinaret opera Molina, in primam partem & lib. de Concord. & non elapso spatium mensium, quo vix potuissent legi illa scripta, illi Censores, sexaginta propositiones excerptas ex Libris Molina erroris & temeritatis damnarunt.

Hæc acta Romæ, quin nostris innotuerint. Re ad Hispanos nostros delatà, ex Provincia Castellæ missus P. Chrystophorus de los Co-

los, qui tulit etiam secum Apologiam Molina, quam olim in Hispania obtulerat, obtentumque à Pontifice post 8. menses à censura lata, ut audiretur excusans se Molina, alique censores adhiberentur, annuit Pontifex. Prioribus Censoribus additi sunt alii duo, insuper Pontifex voluit ut Card. Asculi, & Bellarm. Generales utriusque Ordinis, duoque ex singulis Ordinibus Theologi, visâ Molinæ censurâ starent, in quo utraque pars consentiret cum alia, & in quo ab alia dissentiret. Ex Dominicanis fuerunt Didacus Alvarez & Thomas de Lemos, ex nostris Valentia & de los Colos.

ILLI Censores, qui primùm damnarant Molinæ propositiones, venerunt ut revideretur eorum censura ab aliis, factumque ut ex sexaginta, 20. nonnisi censurarentur revocato priori numero. Facto conventu à Pontifice præstituto, vicerunt Dominicani, sed immeritò: quia nostri dicebant, damnatas propositiones esse quidem impositas Molina, sed non esse illius; in quo autem utraq; pars conveniret, & in quo differret, quod volebat Pontifex, non erat finitum.

FUNDAMENTUM censurandi propositiones illas Molina, hoc erat. Admittebat Molina, opera bona moralia absque auxilio gratiæ, censurata propositio: quia putabant doceri à Molina, hæc merita esse sicut oportet, conducereq; in vitam æternam, quod ille non docuit. Admittebat Molina scientiam conditionatam absque prævisione absoluta meritorum; censurata hæc sententia: quia putabant docuisse Molinam, quod illa scientia absque absoluta prævisione meritorum sufficeret ad decernendum præmium, quod nunquam docuit Molina.

ADMITTEBAT Molina efficaciam extrinsecam in gratia à consensu liberi arbitrii: damnarunt id censores, putantes quod iste consensus præcederet gratiam, fieretque viribus naturæ. Quod autem censores proriperint se ad illam censuram ferendam, causa fuit. Quia nimis debebant delationi Bannez.

UT LIBERARETUR censurâ Molina, oblata sunt Papæ scripta ipsius Molina, Suarez, Vasquez, Valentia, quæ tria continebant. Primò, ostendebant viginti propositiones damnatas, alienas fuisse à sensu & verbis Molinæ. Secundò, propositiones prout erant assertæ à Molina frequentes esse apud Scholasticos etiam Thomistas. Tertio, quod ex propositionibus, prout exstant in Molina, fuerint approbatæ à Censoribus Hispanis & Lusitanis, quibus id Inquisitio demandarat, allata item testimonia Academiarum Salmanticensis, Complutensis, Parisiensis, Augustinianorum & Carmelitarum.

SCRIPTUM hoc à nostris oblatum tradidit Pontifex dictæ illi Congregationi decem Theologorum, declararunt ex viginti censuratis, illas non damnandas, quæ ad potestatem arbitrii sine gratia agentis atinebant, quoad alias autem propo-

R. P.
THE M
ZIANOW
Tom. 1.
D. V.

propositiones de præscientia conditionata, & efficacia extrinseca, &c. tres ex Theologis dicebant esse liberandas à censura, hoc est. Generalis Carmelitanus. Procurator Generalis Augustin. & Regens Trans-pontinæ. Septem autem censabant non esse liberandas, hoc est. Episc. de Cariate, Episc. de Monte Peloso, Episc. de Nardo, Episc. de S. Agatha, Nunnez, Creis, Ruzu, Doctores. Iteratò urgent nostri Testimoniis profcientia Media & efficacia gratiæ petitis ex Hispania, Gallia, Germania, & nominatim Academia Complutensis, quæ respondit doctrinam Molinæ, de efficacia gratiæ & conditionatorum scientiâ, esse Catholicam, nec Augustinum physicæ prædeterminationis meminisse. Petierunt nostri alios Judices, quia illi priores turpe ducebant à semel lata censura abscedere, erantque nostris simpliciter infensi: quia erant à nobis in suspensionem vocati apud Sanctissimum.

REDEUNTE Pontifice Ferrarâ 1599. supplicat Orator Hispanus nomine sui Principis, ut res decernatur. His Papa auditis, videns etiam Censores in dies variare, diminuereque censuras. Statuit Anno 1602. ut res ante se disputaretur, adsciti etiam Cardinales, Burgesius, & Angonius, & à Sexta disputatione adlecti omnes Cardinales Inquisitionis præter Bellarm. qui post quintam disputationem missus ad suam Diocesim gubernandam; adesse debebant Generales utriusque Ordinis, & Censuribus ro. additi de novo 4. alii, Archiepisc. Armacanus, Hybernus Episc. Aquileiensis, Neapolitanus, Pater Neapoli, & Prior S. Pauli.

Disputationes inchoatæ earumque materia.

PRIMUS Conventus fuit 22. Februarii. Venit Generalis Dominicanus cum prædictis Theologis, & noster qui fuit Claudius Aquaviva cum Petro Arubal. Chrystoph. de los Colos, & Michaële Vafquez, proposuit nomine Pontificis Madrucius Cardin. ut utraque pars proponeret in quo conveniret, in quo dissentiret adinvicem. Dominicanus Generalis respondit se solum velle, ut liber Molinæ examinaretur & contra illum objecta. Respondit Aquaviva, generalem controversiam de gratia efficaci componi debere, si possit. Addit, Liberum Molina duplicem Doctrinam continere, quandam illi privatim, propriam, ut quod possit aliquis credere, pœnitere, sine gratia, quam ex nostris non omnes tuebantur. Alia autem docebantur ab illo ut communia Religionis, quod scilicet auxilia gratiæ non sint physicæ prædeterminantia, & quod auxilia efficacia scilicet à decreto efficaci conferantur, & hanc se velle tueri nomine totius Religionis; priorem autem non nisi in ordine ad hoc, quod non mereatur censuram, ad eum modum, quò physicam prædeterminationem Bannez nomine to-

tius Religionis docebat, tanquam autem privatus ponebat existentiam substantiæ panis in Eucharistia. Decrevit Madrucius pro nostris, & injunctum, ut sequenti Conventu tria proponerentur. Primò, quæ esset uniuscujusque partis in hac materia, sententia. Secundò, quid in contraria displiceret. Tertio, quæ essent præcipua momenta pro sententia.

SECUNDUS Conventus fuit ultimâ Febr. Exposuit Madrucius, quòd de Decretis à se die 22. latis retulerit Pontifici, qui etiam rem probavit, iussitque ut ulterius utraque pars progrediretur.

PROTESTATUS est Generalis Dominicanus se nihil habere contra societatem agendum, tantum de Molina, protulitque non nisi unum scriptum, quod aliquas propositiones Molinæ continebat, quas dicebat non probari à suis, addidit, neque, inquit, æquum est proferre nos nostram sententiam, hæcenus enim Adversarii fuimus, rei esse nolumus.

RESPONDIT Aquaviva. Non hanc esse mentem Papæ, & correctis etiam Molinæ & Bannez Propositionibus, nullam futuram utilitatem, si principalis controversia non decidatur. Attulerat noster tria illa scripta: sed non tradidit nisi unum in quo continebatur, quid displiceret in Doctrina Dominicanorum, non tradidit, inquam, quia videbat Generalem Dominicanorum non tradidisse reliqua; privatim tamen illa obtulit Madrucio, ut ejus voluntati satisfaceret, petendo ne illa Dominicanis ostenderet quoad usque illi reliqua proferrent.

Generalis Dominicanus petiit à Cardinalibus Inquisitionis, ut prædicti Conventus solverentur, vel saltem nihil de illis nisi de Commentariis Molina ageretur. Noster Generalis petiit ut continuarentur. 2. Die Martii, retulit Madrucius quid utraque pars vellet. Pontifex pro nobis decrevit, ut de efficacia gratiæ tractetur. Madrucioq; addidit Cardinalem Afculanum Dominicanum, & Bellarminum nostrum, quem 3. Martii Cardinalem creaverat.

Die 28. Martii præsentibus tribus illis Cardinalibus utraque pars convenit, decretumque de modo disputandi, ut scilicet proponerentur capita quibus utraq; pars responderet. Hinc

TERTIUS Conventus factus est 2. April. coram illis tribus Cardinalibus, proposuit Bellarminus ut utraque pars ad hæc capita responderet. 1. An sit necessaria intrinseca Dei ac physica prædeterminatio, ut liberum hominis arbitrium operationem liberam, moraliter bonam eliciat? 2. An similiter cum liberum hominis arbitrium actionem moraliter malam efficit, physicæ prædeterminetur à Deo ad ejus entitatem realem ac specificam. 3. An gratia præveniens à sufficienti distincta, à se sola sit efficax, ejusque efficacia posita sit in physica voluntatis prædeterminatione, cui humana vo-

(K) luntas

LOD
s. Ki
e. Z:
I

luntas in sensu composito dissentire non possit, an verò in interiori, & congrua Dei vocatione? Præsertim in sententia August. 4. An gratia sufficiens sit auxilium Dei extrinsecum. An potius homini intrinsecum, & completè sufficiens ex parte actus primi antecedentis sine alia physica prædeterminatione. 5. An Deus non solum cognoscat infallibiliter omnia contingentia quæ futura sunt, sed etiam quæ futura essent. 6. An in potentia formaliter libera, necessaria sit indifferentia, quæ positis omnibus prærequiritis ex parte principii antecedentis, possit in sensu composito non operari, aut aliter operari.

Dominicani nihil respondere voluerunt suspicantes à nobis confectas illas propositiones, ut eos nimium urgeremus. Sed reposuit Belarminus, idèò propositas, ut ad rem citius accederent, si tamen non probarent, proponerent ipsi alias; recepto tamen illo scripto, quæstionum solutus conventus.

Quæstiones Propositæ ab utraque parte.

POST aliquot dies transmisit nostris Madrucius quæstiones nobis à Dominicani propositas, optabant autem Dominicani ut primum illorum quæstionibus satisfacere, recipientes in se; quòd etiam essent satisfacturi nostris. Respondimus duo. Primò, nos responsuros, ubi Dominicani responderint. 2. Saltem utraque pars exponeret, quid de utrisque propositionibus sentirent.

15. Aprilis à Madrucio omnia relata Pontifici, qui decrevit, ut primò nos satisfaceremus quæsitis Dominicanorum: responsa facta, & sequenti die tradita.

QUÆSTIONES. Dominicanorum & Responsa nostra hæc fuerunt.

1. QUÆSTIO. Utrum ante bonum usum liberi arbitrii, quem ex innata libertate homo habiturus est, ut disponatur ad justificationem, aut ad vitam æternam perveniat, ponenda sit in Deo prædestinatio & præscientia.

RESPONSUM. Ponenda est in Deo præscientia & prædestinatio ante bonum usum liberi arbitrii, quem et si principaliter & potissimum ex gratia homo habiturus est, tamen et si quo modo liberè concurret (quod negari non potest) certum est minùs præcipuè ex innata libertate operari, ut disponatur ad justificationem, aut ad vitam æternam perveniat.

2. QUÆSTIO. An si ponatur talis prædestinatio & præscientia, nulla homini libertas arbitrii relinquatur in actionibus, quibus ad justificationem disponitur, aut ad vitam æternam pervenit.

RESPONSUM. Si ponatur talis præscientia vel prædestinatio, homini libertas arbitrii ad prædictas actiones relinquatur, nec de hoc dubitari potest.

3. QUÆSTIO. Utrum divina prædestinatio & prædestinatio sit causa efficiens, mediantibus divina gratiæ efficacibus auxiliis de se, & ut sunt à Deo, actuum humanorum, quia ad justificationem sunt necessarii.

RESPONSUM. Divina prædestinatio est causa efficiens actuum humanorum, qui ad justificationem sunt necessarii, mediantibus divina gratiæ auxiliis, efficacibus quidem ut sunt à Deo, atque ita de se, ut non excludatur respectus ad liberum arbitrium.

4. QUÆSTIO. Utrum aliqua auxilia gratiæ sint de se efficacia ad efficiendum, quòd liberum arbitrium consentiat, an verò ab ipso arbitrio, pro sua sola & innata libertate, hujusmodi auxilia gratiæ efficacia, vel non efficacia reddantur.

RESPONSUM. Aliqua auxilia gratiæ sunt prædicto modo de se efficacia ad efficiendum, ut liberum arbitrium consentiat, & quamvis à libero arbitrio pro sua sola & innata libertate interdum inefficacia reddantur; tamen ex se solis, & sine aliquo respectu ad liberum arbitrium efficacia non sunt, sed potissimum à Deo, & ex se, minùs verò præcipuè ex respectu ad liberum arbitrium, quem gratia, ut voluntati congrua comprehendit.

5. QUÆSTIO. Utrum divina prædestinatio sit diminuta in effectibus seu mediis necessariis ad justificationem & salutem. Responsum. Non esse diminutam, sed perfectissimam.

6. QUÆSTIO. Utrum prædestinatio se efficaciter extendat, tanquam ad effectum, ad bonum illum usum liberi arbitrii, quem homo prædestinatus habet, dum auxiliis prevenientis gratiæ se applicat liberè, illis bene utendo. Responsum. Sine dubio se extendit.

7. An potius talis usus sit duntaxat præcitus à Deo, non autem prædestinatus, aut prædefinitus?

RESPONSUM. Non modò est præcitus sed etiam prædestinatus.

8. Utrum talis bonus usus præcitus, sit ratio prædestinationis.

RESPONSUM. Talis usus bonus præcitus non est ratio prædestinationis. Quæ omnes Quæstiones, inquit Ripalda, sunt peregrinæ & controversiæ legitima.

OBTULERUNT eidem Madrucio, Scriptum aliud, in quo quædam circa prædestinationis nomen objiciebant, & nos obscuritatis infimulantes, explicationem illorum urgebant. Rescripserunt nostri: id quod dicendum videbatur, dictum fuisse differendo alia, quæ non satis manifesta in nostris responsionibus data rati sumus, quoad usque mandata fuisset iteratò rescripto, petimusque responsiones ad nostras quæstiones.

13. MAJ1 scripto significarunt Dominicani se non responsuros, causantes: nostra quæstio

Rep.
THE MA
ZIANOW
Tom. 1.
D. V.

(formalia illorum sunt) esse metaphysicalia, & a primæva controversiâ statuta aliena esse. Nichilominus legenti nostra quæ sita liquet, nos voluisse disceptationem de essentialibus nostræ differentiæ Scholasticæ punctis.

Cum videremus ad punctum difficultatis de efficacia gratiæ non veniri, petimus à Madrutio, ut aliis omiſſis ad hoc accederetur, injunxit Madrutius, ut hoc ipsum scripto peteremus, fecimus. 6. Maji re delatâ ad Pontificem, Pontifex nobis annuit.

INDICTA Disputatio in 16. Maji, in qua ex Mandato supra factò, protulerunt Nostri 5. capita, in quibus non erat dissensio. 1. Dari auxilium prævenientis gratiæ efficax, per quod Deus facit, ut homo piè operetur. 2. Hoc donum esse peculiare Dei, distinctum à sufficienti. 3. Esse intrinsicè intellectui & voluntati, consistens in utriusque excitatione, in illuminatione intellectûs, atque motione voluntatis. 4. Esse supernaturale & immisſum à Deo. 5. Non solum se tenere ex parte objecti, sed etiam ex parte potentiæ, communi consensu addita sunt & alia tria. Esse motionem realem, & antecedentem applicationem voluntatis ad actum determinatum. 6. Esse effectricem bonæ voluntatis, ac proinde ab eadem voluntate realiter distinctam. 7. Posito auxilio efficaci, hominem infallibiliter converti.

RESPONDERUNT Dominicani, sibi nihil jam nobiscum superesse Disputationis, & si hæc concessa fuissent ab Hispanis Nostri, & Molina, non fuisse movendam ullam controversiam.

Replicarunt Nostri. Multam superesse questionem. An scilicet, ea gratiæ efficacis attributa ei competant ex vi & motione intrinsicè physicè prædeterminante arbitrium, & ita, ut cum ejus entitate conjungi non possit dissensus. Excitatus sermo de physica prædeterminatione, horæ aliquot elapsæ, nihil certi elici potuit, nisi quod non conveniret inter ipsos de physica prædeterminatione, injunctum sub finem, ut cum appareret in quo conveniret utraque pars, scriberetur in quo disconveniret.

Die 20. Maji. Obtulerunt Nostri scriptum, quo declarabant in quo dissentirent à Dominicani. 1. Efficaciam auxilii prævenientis consistere in qualitate seu in motione, quæ physicè prædeterminet voluntatem ad consensum. 2. Hæc motio seu qualitas, talis est naturæ, ut cum ejus entitate, liberæ voluntatis dissensus conjungi non possit. 3. Præter vitales inspirationes, & excitationes, quibus Deus intellectum illuminat, ac voluntatem inclinando ac persuadendo movet, quæ ad vocationem revocantur; necessaria est alia motio physica & non vitalis, quæ à solo Deo fit, & distincta à gratia comitante, in qua posita per se est efficacia divini auxilii,

non verò per se in vitalibus illis excitationibus, quæ ad vocationem revocantur. 4. Hæc physica motio ac prædeterminatio necessaria est, tum propter indifferentiam liberi arbitrii creati, tum propter subordinationem causæ secundæ, quæ operari non potest, etiam actum peccati, nisi sit efficaciter à prima determinata. 5. Eadem motio est ultimum, actus primi complementum ad usum gratiæ sufficientis prorsus necessarium, quod tamen Deus ante omnem operum prævisionem omnibus illis voluit denegare, quibus illam re ipsa non confert.

23. MAJI. Obtulerunt Dominicani Madrutio scriptum, nec continebat Asserta nostra, quæ ipsi non probarent, sed solum sententiam de efficacia gratiæ; nullâ factâ mentione qualitatis physiciæ prædeterminantis, sed solum Decreti Dei, ante omnem voluntatis consensum.

Cœperunt postea Dominicani conqueri, quod nos id unum contenderemus, ut illorum doctrina ad examen vocaretur, item quod clarè & distinctè dicere recusamus, quid sentiamus. Retulit id Nostri Madrutius, addiditque: Potuissim ego quidem prolatis scriptis, quæ à vobis accepi, clarissimè ostendere, nullum esse querelis locum, sed nolui cum eis scripta communicare, quæ ut nemo præter me videret, optastis; cupere se tamen ut quàm explicatissimè nostra sententia scriberetur. Respondimus nos facturos, modo enuntiarent Dominicani, an quinque illæ propositiones agnoscerentur ab illis ut suæ.

RESPONDIT Madrutius, nihil Dominicanos velle enuntiare, quippè qui non ea lege, ut dicebant, tenerentur, ut quidquid à Patribus sui ordinis in Hispania dictum, scriptumve esset, ipsi tuerentur.

28. MAJI. Tradidimus nostram sententiam his propositionibus. 1. Ad pietatis opera, quibus homo ad justificationem disponitur, necessarium est auxilium prævenientis gratiæ efficacis, per quod Deus facit, ut homo piè operetur. Quod quidem auxilium est internum, supernaturale, intellectui & voluntati intrinsicè, & donum peculiare, distinctum ab auxilio sufficienti, nec se tenet solum ex parte objecti, sed etiam ex parte potentiæ. 2. Efficacia hujus auxilii non consistit in qualitate seu motione, quæ physicè prædeterminet hominis voluntatem ad consensum, aut quæ talis sit naturæ, ut cum ejus entitate dissensus conjungi non possit. Sed consistit supernaturalibus & congruis Dei motionibus, quæ ad vocationem solent revocari, quibus Deus intellectum illuminat, & voluntatem inclinando & persuadendo movet ea ratione, quâ videtur ei congruere, ut vocationem non respuat. 3. Unde hæc efficacia præter entitatem & vim supernaturalem, quam à Deo accepit, necessariò etiam requirit, ut ho-

mini tribuatur in illis circumstantiis, in quibus prænovit Deus ita congruam voluntati, ut si per eam præmoveatur, sit infallibiliter præstitura consensus. 4. Præter hanc gratiam, quæ in præviis vitalibus Dei motionibus consistit, nulla alia requiritur motio physica distincta à gratia comitante, quæ sit ultimum actus primi complementum, ad usum gratiæ sufficientis necessarium; necessaria tamen est gratia comitans Dei adjuvantis, & cooperantis, quæ unà cum libero arbitrio prævisam actionem eliciat, ac simul cum eo, ut causâ tamen præcipua, ejus determinationem efficiat. 5. Procedit autem auxilium efficax ab æterno & absoluto Dei decreto, quo pios actus in particulari voluit ante prævisionem boni usus liberi arbitrii absolute futuri, non tamen ante præscientiam ejusdem boni usus præcogniti futuri sub conditione talis gratiæ. Quod æternum Decretum Deus executioni mandat in tempore, non quidem per aliquam motionem quâ physice voluntatem prædeterminet, sed per vitales illas motiones voluntati congruas, & per gratiam comitantem; supra explicatas.

Tradiderunt postea suum scriptum Dominicani, ubi tribus vicibus dixerunt, se uti Consultores ad hoc negotium vocatos, & quod omnia Patres Nostri moliti sunt unius Molinæ defendendi causâ. Conjeceruntque in nos culpam, quod directe ad quæstiones noluerimus respondere. Sed oppositum, superius dicta convincunt. Rescriptum etiam huic scripto ab utraque parte paulò longius, legatur Ripalda. Nam prædicta videntur sufficere ad Scholasticam eruditionem.

Cùm isti Conventus parum proficerent, dissoluti sunt Anno 1599. Examen Propositionum Molinæ, privatæ Congregationi relictum, sed ordinavit Pontifex Anno 1602. ut utraque pars ante se disputaret.

Disputationes coram ipso Pontifice.

PETIIMUS ut Disputationes de scientia conditionata & de efficacia gratiæ primùm fierent. Dominicani Asserta Molinæ examinari voluerunt, & sub finem de scientia conditionata, & de gratia disputari. Inceptum à Propositionibus Molinæ, de viribus liberi arbitrii sine gratia, & cum fuissent Disputationes omnes 47. impensa illis Disputationes 33. Et ex spatio 5. ferè annorum, 4. anni illis Propositionibus Molinæ dati, præcipuæque quæstioni 14. non nisi Disputationes postremæ datæ, hoc est, Scientiæ conditionatæ 5. & 9. efficacia gratiæ. Clemens VIII. qui omnes quæstiones disputandas proponebat, cum ventum esset ad Quæstionem de efficacia, nihil proposuit de physica prædeterminatione. Sed Paulus V. ad Disputationem 39. hanc proposuit primùm thesin. An Deus suâ efficaci gratiâ moveat hominis vo-

luntatem ad actus liberos bonos, non solum interius suadendo, invitando, excitando, aut aliter moraliter attrahendo, sed etiam verè, & active propriè, salvâ tamen humana libertate, & antalis efficax gratia convenienter ab aliquibus Scholasticis physice prædeterminare dicatur. Nec plura proposita de hac principali controversia.

AR T I C U L I dissertationum fuere 8. ex quibus ad verbum traditis 7. à Clemente VIII. & unus insuper à Paulo V. jam recitatus. 1. Articulus fuit continens 7. Propositiones de bonis operibus, quæ sine auxilio gratiæ cum solo concursu generali admittebat Molina possibilis arbitrio. 2. Continens duas propositiones de Lege infallibili tribuendi gratiam facientibus quod in se est. 3. De collatione Doctrinæ Molinæ cum Doctrinâ Cassiani quoad asserta 14. 4. Cum quinque quæstionibus de supernaturalitate, & conducentia in salutem, quam Molina adscribit bonis operibus. 5. Cum 9. quæstionibus de concursu, quem confert arbitrium ad dispensationem gratiæ divinæ & consentum operum supernaturalium. 6. Cum 5. Quæstionibus de præscientia conditionata futurorum pendendum à libero arbitrio. 7. Cum 15. propositionibus de auxilio efficaci juxta Augustini Doctrinam. 8. Et postremus, cum unica tantum quæstione de gratia physice prædeterminante.

Ex 5. quæstionibus quas articulus 6. de præscientia conditionata proponebat. 1. Fuit, An in Deo sit objectorum conditionalium cognitio. 2. An sit certa & infallibilis. 3. An sit ante absolutum Decretum Dei. 4. An in præsentis disputatione statuendum sit unicum esse Decretum Dei, in quo decernat velle salvare Petrum. An verò subjiciendum sit aliud, in quo decernat conditionaliter velle salvare, ponendo illum in tali vel tali ordine rerum, dandoque illi, talia & talia auxilia quibus si Petrus ex innata sua libertate consentiat, & prædictis auxiliis bene utatur, salvabitur. 5. An prædictus bonus usus dictorum auxiliorum proveniat à solo innata libertate, an verò à gratia Dei, quæ faciat ut homo bene utatur dictis auxiliis, & quæ ex istis sit sententia S. Augustini & Molinæ.

Quando ventum ad Disputationem de scientia Conditionatorum, Theologus Dominicanus nostro eam concessit, cum tamen fuerit negata à Dominicanis Hispanis, & à primis scientiæ Mediæ Otoribus.

Quando ventum ad gratiam physice prædeterminantem. Romani Dominicani adducti sunt, ut illam tuerentur, tanquam sententiam totius ordinis. Voluerunt eam Quæstionem Dominicanis unâ disputatione absolvi, & vulgarent illam à Paulo V. non nisi ut appendicem adjectam, & quod jam res præjudicata fuerit a censo.

R. P.
THE M
ZIANOW
Tom.
D. V.

cenforibus, & contra nostram sententiam pronuntiatum esse. Noster disputatione 39. petiit, ut concederentur Disputationes, quot essent necessariae, quod cum peteret, duo inter alia notanda dixit. I. Non desunt inquit, multi, qui humano hæc tantum spectantes Consilio, apertè nobis denuntiant, frustra hos coetus fieri, frustra nos laborare, cum apud eos dicamus, qui præjudicatà re ad audiendum accedunt, suamque sententiam multis jam antè annis semel, atque iterum pronuntiarunt, subscripserunt, jure jurando sanxerunt. II. Quis de Sanctitatis vestrae Justitia, prudentia, & benignitate benefaciens, timeat in tam gravi fidei causa, Sanctitatem vestram Ordini Religiosorum de Sancta Ecclesia non malè merito, nec ad ei inferendum prorsus inutile, humiliter supplicanti negaturam; quod ne Hæretico quidem negaretur, si audiri, & cognosci causam suam vellet ab iis, qui de illa non præjudicassent, nec sibi ullo alio nomine suspecti essent. Concessit Pontifex necessarios conventus. Habitæ de hoc puncto disputationes 9. hoc ordine distributæ.

1. De statu Controversiæ utriusque partis. 2. Impugnata prædeterminatio physica ex S. Scriptura. 3. Ex Conciliis præsertim Tridentino, Senonensi. 4. Ex Doctrina S. August. 5. Ex testimoniis aliorum PP. 6. Ex Consensione cum Doctrina Calvini & ejus discipulorum. 7. Ex absurdis, quod tollat libertatem, & gratiam sufficientem, Deum Auctorem peccati constituat. 8. Ex Doctrina & principiis S. Thomæ. 9. Ex Autoritate Scholasticorum, præcipuè eorum, qui contra Hæreticos defenderunt Tridentinum.

Quibus habitis obtinuimus, inquit Ripalda, ut novum de sententia Prædeterminantium, novum & favorabilius de nostra judicium, Cardinalis & censores significarent, aliterque nos de causam nostram aspicerent.

INCIPIT Disputatio tota die 20. Martii 1602. ultima fuit 22. Februarii 1606. coram Clemente VIII. fuerunt disputationes 37. inclusive ad scientiam conditionatam, & ultima ante illam fuit, secundà Januarii 1605. Postea Clementis in morbum incidit & mortuus est, sub quo nihil fuit destinatum ad disputandum circa physicam prædeterminationem; aliæ 10. habitæ sunt ante Paulum V. à Mense Septemb. usque ad Februar. sequentis anni. Primas 9. disputationes ex Nostri habuit Valentia, cui post mortem successit Arrubal usque ad 19. incidit in morbum, successit illis de la Bastida usque ad postremam. Ex Dominicanis disputavit Didacus Alvarez. Cui successit Thomas de Lemós.

Modus Disputationum hic erat. Utrique parti præfigebatur dies & quæstio. 2. Cenforibus præmittebantur in sequenti disputatione audierenda, qualia erant Testimonia Patrū, ut ita

informati censores accederent. 3. Duabus ad minimum horis, interdum quatuor. Noster defendebat, oppugnabatur Dominicanus Molinam.

4. Post disputationem egrediebantur Generales, & Censores coram Papa & Cardinalibus ferebant judicium. Scribebat Censuram Secretarius; præcipiebat autem Pontifex omnibus sub gravi pœna secretum. Sed Ordo hic aliquantulum fuit immutatus post 7. disputationem usque ad ultimam, nec ferebatur Censura nisi posttridie. 5. Demum Papa cum solis Cardinalibus conveniens sententiam de re tota ferebat.

Finis disputationis fuit 28. Aug. 1606. die S. Augustini. Papa immunem à Censuris Doctrinam Molinæ, pronuntiavit. Utrique parti sua Doctrina permilla, donec aliud à S. Sede statueretur, modò neutra pars, aliam censuraret. Processusque posteriores interdicti.

Quod autem non sit quidquam datum in hac materia favori, multa probant. Nam multa tunc sunt nobis denegata, inter quæ tria singularia. Petimus alios Censores, denegati. Petimus ut Doctrina Bannez quoad aliqua puncta examinaretur, denegatum. Petimus ne remitteretur ad suam Diœcesim Bellarminus, remissus.

Hanc Historiam accepit P. Ripalda ex ore ipsius de la Bastida cum jam esset extra Societatem. Ita habent præsentem Historiam Acta hujus causæ, quæ confecit Arrubal. & Salmanticam deculit reliquitque mortuus. Consentunt ea quæ reliquit P. Bartholomæus Perez Compluti, qui Assistent Hispaniarum sæpè pro Generali disputationibus adfuit, quod etiam significant Literæ ad eundem Ripalda Romæ missæ, multa etiam existis audivimus ex ore piæ memoriæ. Patris Præmislai Rudnicki, qui tum temporis Romæ degebat, & fuit nostræ postea Provinciæ Præpositus, & Serenissimi Joannis Casimiri Regis Poloniæ, in literis institutor, vir qualem secula fuerunt.

QUÆSTIO III.

Quomodo se habeat Scientia Conditionata ad collationem auxilii efficaciæ.

Quæ aliàs in 1. parte tacta non sunt, hic à nobis dicentur, tanquam magis connexa cum præsentis materia.

DIFFICULTAS I.

Quid Tenendum.

Hanc hîc quæstionem examinabimus, quam ponit Veckierus 1. p. d. 19. num. 24. sub his terminis, quem usum habeat Scientia conditionata. Arriaga, d. 21. de Providentia. Sic proponit titulum: An providentia Dei necessario requirat scientiam mediam, & Borull, d. 25. de directione & necessitate scientiæ mediæ.

(K) 3 Fun-

OD
s Ki
e. Z.
I

Punctum Difficultatis 1.

Premittuntur quædam.

PRÆMITTO 1. *Duplicem à Nostris poni scientiam conditionatam.* Quandam directam, & quandam reflexam. Directa est, quæ respicit simpliciter futuritionem conditionatam à suis causis necessariò requisitis conditionatè dandis, reflexa est, quæ respicit futuritionem conditionatam non utcumque sed prout pendentem ab aliquibus causis conditionatis, præsupponentibus ipsam futuritionem conditionatam. Prioris exemplum est. Si tali vocatione vocaretur, consentiret. Secundæ exemplum est. Si præsupposito consensu prædefiniret illius consensum, non impediret voluntas, ne fieret prædefinitio, fieretque consensus. Hæc Divisio etiam in principiis nostris tenetur: quia etiam nos admittimus prædefinitiones actuum bonorum, adeoque objici illas prædefinitiones conditionatè positas, conditionatè scientiæ.

PRÆMITTO 2. *Duplicem etiam quosdam ponere infallibilitatem objecti Scientiæ conditionatæ.* Quandam infallibilitatem simpliciter, & aliam infallibilitatem ex suppositione, infallibilitatem priorem præcedere ipsam scientiam conditionatam, posteriorem subsequi non nisi eandem. Prioris exemplum ponunt. Si vocaretur tali vocatione consentiret, posterioris exemplum, ex suppositione si vocaretur, consentiret. Hujus infallibilitatis distinctionem innuit Fassolus 1. parte q. 14. art. 13. num. 511. additque infallibilitatem reflexam cadere non solum supra effectum; sed etiam supra voluntatem & conditionem: quia per illam non solum habetur effectus determinatus futurus simpliciter sub conditione à causa libera; sed etiam futurus infallibiliter: ita ut causa non possit non esse, se liberè determinatura ad illum effectum, & conditio per suam præmotionem non possit non esse, habitura eundem effectum. Ut hæc divisio expendatur.

PRÆMITTO 3. *Futuritionem Conditionatam, & suppositionem futuritionis conditionatæ non esse idem formaliter.* Ratio, quia directum & reflexum non sunt idem formaliter, suppositio autem futuritionis, habet se per modum reflexi. Quæ ipsa futuritionis suppositio duplex adhuc potest cogitari. In primis suppositio objectiva, seu objectum notitiæ & suppositio formalis seu relucencia in intellectu supponentis, v. g. Dei. Et hæc suppositio formalis est distincta à futuritione conditionata: quia futuritio conditionata est quid creatum, relucencia autem illius, est quid increatum nempe actus diviniæ mentis. Et de hac suppositione formali nihil est quod dicatur in præfenti.

PRÆMITTO 4. *Futuritionem conditionatam & suppositionem futuritionis objectivam esse idem*

in re. Ratio. Tum quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, nec apparet, quid reale suppositio illa addat. Tum quia intrinseca determinatio suppositionis, est ipsa futuritio conditionata; hoc ipso enim non esset intrinseca, sed ab extrinseco, sed suppositio futuritionis realiter accepta est intrinseca determinatio futuritionis; quid enim aliud? Ergo suppositio futuritionis realiter loquendo est ipsa futuritio conditionata. Tum quia, separata à futuritione conditionata illam suppositionem futuritionis realiter superadditam, vel est quod est, vel non est, quod est. Si non est quod est. Ergo non est futuritio conditionata. Si est quod est. Ergo, est suppositio sui: quia suppositio sui ad se, est cum esse supponitur sibi. Si autem est quod est, hoc ipso est supponitur sibi. Quod si futuritio conditionata & suppositio futuritionis sunt idem in re, tunc à quo realiter loquendo habetur futuritio conditionata, eaque intrinseca, ab eodem habetur suppositio futuritionis objectiva realiter loquendo: hoc ipso enim non esset idem realiter. Cumque futuritio conditionata in re habeatur secundum esse intrinsecum ab ipsismet prædicatis suis, etiam suppositio illa in re habeatur ab iisdem prædicatis.

PRÆMITTO 5. *Suppositionem futuritionis objectivam haberi formaliter ab ipsamet illa.* Ratio. Tum quia esse hominem, habetur intrinsece formaliter ab ipsomet esse hominis, vel Animalis Rationalis. Ergo & suppositio futuritionis objectiva, habetur formaliter ab ipsamet illa. Tum quia suppositio objectiva alicujus ad se, est esse quod est, ut immediate ante dictum. Unde si non esset hic terminus suppositio, & relinqueretur hic terminus esse quod est, æque plenus haberetur conceptus suppositionis objectivæ alicujus ad se, quod nota est suppositionem objectivam sui ad se, esse idem formalissime cum esse quod est; ad eum modum, quo si æque plenus haberetur conceptus objectivus de homine etiam si non esset ullus terminus ly homo, & relinqueretur solum ly Animal Rationalis, signum esset hæc duo formalissime idem esse. Sed unumquodque quod est esse quod est, habet ab ipsomet suo esse, adeoque & futuritio conditionata suppositionem sui habebit ab ipsamet illa suppositione objectivè spectatà. Tum quia suppositio absolutæ existentæ non habetur à scientia visionis, nec suppositio possibilitatis, habetur à scientia simplicis intelligentiæ. Ergo neque suppositio conditionata objectivè spectatà habebitur à scientia conditionata.

Solvuntur objectiones.

DICESI. Cum Fassolo. Non sunt formaliter idem intelligibile objectum, causam liberam operari hoc simpliciter, & causam liberam operari hoc, ex suppositione quod operetur hoc, estq; hoc manifestum in terminis: quia præ-

num est liberum, estq; proficiscens à causa libera ut potente non operari hoc, secundum autem est necessarium proficiscens à causa libera, ut non potente operari hoc. Ergo cum futurum conditionatum sine suppositione pendeat à potentia indeterminata ad unum, futurum autem conditionatum ex suppositione pendeat à potentia determinata ad unum, impossibile planè est, ut idem sub eadem præcisè ratione formali sub qua est futurum conditionatè, simpliciter sit futurum ex suppositione.

RESPONDETUR. Concedendo Totum. Dicitq; potest, quòd positio futuritionis conditionatæ habeatur causaliter & effectivè, ut ita dicam ab ipsamet causa ex suppositione operata. Sed nego quòd suppositio futuritionis conditionatæ objectivè & constitutivè habeatur ab illa causa, sicut effectivè unaquæque res habet esse suum à causa, objectivè autem à suis principibus intrinsicis. Concedo item simpliciter futuritionem absq; suppositione importare ipsam esse: Suppositionem autem futuritionis importare esse & compositionem esse; quòd indicat illud Axioma: Omne quòd est, quando est, ne cesse est esse. Sed inde non sequitur, quòd objectiva suppositio futuritionis habeatur aliud, quàm à seipsa. Sicut & ipsa illa compositio.

DICES 2. cum eodem. Esse, potest in ordine ad suam causam considerari dupliciter. 1. Ut formaliter pendens à causa. 2. Ut simpliciter concomitans causam præscindendo à prædicta dependentia. Primo modo Esse comparatur ad causam sub potentia ad non esse, si causa illa est libera. Secundo modo, Esse, non potest comparari ad causam sub potentia ad non esse: quia compararetur ad contradictorium ejus, quòd cum ipsa est concomitanter. Futurum conditionatum simpliciter, respicit priorem illam causam, futurum autem conditionatum ex suppositione importat esse ut concomitans causam. Hæc autem duo esse, non sunt formaliter idem objectivum verum. Quòd etiam infra alià methodo urget.

RESPONDETUR. Concedendo Totum. Necque enim in hoc est difficultas, an prædictæ duæ formalitates sint distinctæ, sed supposita illarum distinctio, an ab aliquo intrinseco per prius haberi possint.

DICES 3. cum eodem. In effectu conditionato libero determinato, quamvis profecto à causa libera indeterminata duplex suppositio est: distinguenda. Altera extrinseca per ordinem ad suam causam: Si enim supponitur futuritas à sua causa, non potest non esse ab illa futuritas. Et altera est intrinseca per ordinem ad futurum contradictorium, quæ suppositio est universalissima, & ideo considerari potest in ipso: Deo, qui etiam ex eo, quòd supponatur esse Deus, non potest esse simul Deus & non Deus.

Hæc ipsa suppositio intrinseca considerari potest. Vel primò formaliter, concipiendo non solum hoc, sed hoc non posse esse non hoc, ex eo, quòd supponatur esse hoc. 2. Potest accipi fundamentaliter concipiendo scilicet non nisi hoc. Ex quo ulterius infert infallibilitatem ex parte ipsius effectus in se præcisè considerati, convenire futuro ex suppositione intrinseca non formali, sed fundamentali; hæcque sola est objectum præsuppositum scientiæ conditionatæ. Cujus Rationem dat. Quia ad hoc ut intelligamus divinam præscientiam de tali objecto esse omnino infallibilem, non est omnino necessarium, ut illius præscientiæ præcedens objectum sit, non solum hoc determinatum, sed etiam non posse hoc determinatum esse non hoc; imò hæc impossibilitas verè est quid posterius & consequens fundatum in hoc determinato, cum prius in unaquæque re sit esse id quòd est, quàm non esse aliud à se distinctum, & sibi oppositum.

RESPONDETUR. Concedendo distinctionem duplicis suppositionis extrinseca & intrinseca. Concedo, intrinsecam suppositionem posse esse aliam formalem, aliam fundamentalem. Concedo, solam fundamentalem suppositionem sufficere ad hoc, ut scientia conditionata, suppono directam, ferri possit in illud objectum conditionatum. Sed nego formalem illam intrinsecam suppositionem objectivè acceptam non posse haberi ab illamet ipsa. Concedo. Illam suppositionem intrinsecam formalem esse posteriorem suppositione fundamentali intrinseca. Sed nego, esse posteriorem scientiæ conditionata reflexa, ut ita dicam. Urgetq; inter alia paritas. Si futuritio conditionata fundamentalis præcedit notitiam conditionatam directam. Ergo & suppositio conditionata futuritionis præcedet scientiam conditionatam reflexam. Concedo quidem, suppositionem esse sui ad se, in quantum infert formales reduplicaciones, non esse nemine cogitante: hæ enim reduplicaciones sunt opus intellectus. Sed nego objectum illarum non haberi nemine cogitante.

DICES 4. cum eodem. Scientia conditionata, non quidem ut causa infallibilitatem intrinsecè causans, sed per extrinsecam denominationem causat summam infallibilitatem in causa libera, ita ut effectus futurus infallibiliter à causa indeterminata, prout illa subest scientiæ, intelligatur effectus ut infallibiliter futurus, quòd ipsum probat Auctor. S. Th. 2. 2dæ. q. 1. art. 3. ad 2. & q. 6. de verit. ar. 3. & q. 14. a. 8. ad 13. & quotl. 12. q. 3. a. 3.

RESPONDETUR. Negando infallibilitatem illam ipsam quam appellat Falsolus summam, primò accipi ab ipsamet scientia. Sed pullulat ex conditionata futuritione: Nam ratione nostra, prius est ipse effectus futurus conditionatè,

OLD
s. Ki
e. Z.
I

item, suppositio etiam objectiva futuritionis, secundum jam dicta, præ ipsa scientia noscente illam futuritionem. Rursum, si scientia conditionata non causat illam infallibilitatem intrinsecè, & si illam continet in se intrinsecè ipsa futuritio conditionata, hoc ipso, illa infallibilitas per prius habetur ab ipsamet futuritione. Deniq; si concedat arguens infallibilitatem intrinsecam haberi ab ipsamet futuritione, si concedat infallibilitatem extrinsecam, quæ habetur à scientia conditionata divina, hoc sensu esse summa, quia proveniens extrinsecè ab actu divino, de hoc non erit difficultas, nam dici potest, Petrum esse hominem, idque infallibiliter infallibilitate summâ, hoc est divinâ, haberi à scientia Dei noscente Petrum, esse hominem. Auctoritates in oppositum non probant primam infallibilitatem futuritionis conditionatæ haberi à scientia divina.

INSTAT Idem. Dicitq; se non negare, quòd in effectu conditionatè futuro, habeatur etiam infallibilitas ex parte causæ, orta ex suppositione ipsiusmet effectus futuri, nec dicit se contendere, quasi infallibilitas orta ex suppositione effectus sit minor infallibilitate orta ex præsuppositione scientiæ; utriusq; enim oppositum implicat contradictionem, nec contendit infallibilitatem ex suppositione scientiæ esse priorem infallibilitate ex suppositione effectus: Potest enim utraque poni in eodem signo; contendit tamen inter illas infallibilitates esse notabilem differentiam: quia infallibilitas ex suppositione præscientiæ oritur ex aliquo distincto à futuro conditionato simpliciter, & idèò purificatâ conditione transire potest in futurum absolutum simpliciter. At verò infallibilitas ex suppositione ipsiusmet futuri nõ oritur, nisi ex ipso met futuro conditionato simpliciter, in quantum tale est formaliter, & recipitur in futuro conditionato ut formaliter involvente seipsum quantum conditionatum; proinde purificatâ conditione non remanente futuro ut formaliter conditionatò, sed transeunte in absolutum, non potest illa infallibilitas manere absoluta. Sed ut habeatur infallibilitas absoluta, debet intelligi alia suppositio ex futuro absoluto simpliciter.

RESPONDETUR. Concedo, esse differentiam notabilem inter infallibilitatem ortam ex suppositione præscientiæ, ab infallibilitate orta ex suppositione futuritionis: quia illa est posterior, hæc prior, quia illa habetur formaliter ab aliquo divino, hæc, ut supponitur, ab aliquo creato, loquimur enim de futuris conditionatis creatis: illa habetur ab eo quòd existat physicè in mente divina, hæc habetur non nisi objectivè. Concedo, quòd infallibilitas orta ex suppositione præscientiæ, oriatur ab aliquo distincto à futuro conditionato. Concedo, quòd purificata conditione transeat, ut ita dicam,

scientia conditionata in absolutam. Sed nego, purificata conditione, non transire, ut ita dicam, effectum conditionatum in effectum absolutum. Concedo, quòd ut habeatur infallibilitas absoluta, debeat intelligi alia suppositio ex futuro absoluto simpliciter, sed quærere restat cur hæc futuritio absoluta non poterit convenire & haberi primo ab ipso futuro conditionatè, ob purificatam conditionem transeunte in absolutum, præcipuè cum assumamus non idèò aliquid futurum, quia noscitur futurum, sed idèò noscitur quia est futurum.

DICES V. cum eodem. Futurum conditionatum non habet unde possit desumere infallibilitatem. Non ex causa: quia hæc indeterminate; non ex seipso: quia hic quæratur de infallibilitate effectus per ordinem ad suam causam, non per ordinem ad suam intrinsecam entitatem. Non ex decreto Prædeterminante. Ergo debet haberi ab ipsamet scientia.

RESPONDETUR. Quamvis hic quæratur de infallibilitate effectus per ordinem ad suam causam, sufficit illam derivari titulo correlationis ex ipsamet suppositione effectus: Si enim effectus ex suppositione est infallibiliter futurus, etiam causa ex suppositione est illum infallibiliter causatura, habebiturq; infallibilitas ex vi prædictæ correlationis, licet non habeatur per prius à scientia conditionata. Videantur dicta in prima parte; An scilicet effectus conditionatus possit nosci, in causa prout operatura.

Punctum Difficultatis 2.

Proponuntur Tenenda.

ASSERO I. Non esse necessariam scientiam conditionatam ad collationem auxilii ut sit.

RATIO. Tum quia antecedenter ad consensum conditionatum gratiosum, est necessaria collatio auxilii, & tamen tunc non datur antecedenter scientia conditionata: Non enim antecedit suum objectum. Ergo apparet non esse necessariam ad collationem auxilii ut sit, Scientiam conditionatam. Tum quia scientia simplicis intelligentiæ est causa aliorum. Ergo est causa & fabricationis auxilii, quo posito, hæc urgetur. Scientia quæ est causa fabricationis auxilii, est sufficiens, ut præluceat voluntati conferendi auxilii: Non est enim major ratio de uno quàm de alio. Præcipuè autem cum hæc agatur de voluntate collativa non efficacia auxilii quæ talis, nec sufficientis quæ talis, sed auxilii pro aliquo signo abstrahentis à ratione efficacia vel sufficientis. Tum quia. Posito, quòd præluceat collationi auxilii scientia simplicis intelligentiæ, non ferretur adhuc voluntas, in incognitum; & si aliis eventis potest præluce- re scientia simplicis intelligentiæ, non apparet, cur auxilium abstrahens à sufficienti & efficaci debeat

debeat conferri, non nisi ex prælucente scientia conditionata.

ASSERO 2. *Non esse necessariam scientiam conditionatam felicitatis eventus ad hoc, ut conferatur auxilium, proportionaliterque ad collationem sufficientis auxilii, non erit necessaria scientia conditionata infelicitatis eventus.*

RATIO. Tum quia. Non est necessaria gratia efficax ad consensum: quia aliàs, qui haberet solam sufficientem, careret aliquo necessario requisito ad consensum. Ergo neque est necessaria ad collationem auxilii, scientia conditionata felicitatis eventus. Tum quia, si ad collationem auxilii ut sic esset necessaria scientia felicitatis eventus, non posset unquam Deus largiri auxilium merè sufficiens: semper enim prævideretur securitio effectus. Quomodo ergo cum auxilio sufficienti fieret negatio securitatis effectus? Tum quia, si ad collationem auxilii esset necessaria scientia conditionata felicitatis eventus, & nosceret Deus in sufficienti auxilio felicem eventum, & non nosceret. Non nosceret quidem: quia hoc deposcit ipsum obiectum, & definitio auxilii sufficientis: nosceret autem per te: quia in tuis principiis non potest conferre illud auxilium, nisi cum scientia felicitatis eventus.

Qui ipse medius terminus sic aliter proponitur. Si notitia felicitatis eventus esset necessaria ad collationem auxilii, esset necessaria ut posset dirigere ad collationem talis auxilii: ad quid enim aliud? Sed notitia felicitatis eventus non potest dirigere collationem auxilii sufficientis, quod ipsum probatur? Quia si ad collationem auxilii sufficientis esset necessaria directio per notitiam felicitatis eventus, tunc notitia contradictorii, esset notitia dirigens positionem alius contradictorii: Nam ad positionem auxilii non habentis felicem eventum, requireretur notitia auxilii habentis felicem eventum. Sequela autem admitti non potest, quia ad fabricationem hominis non requiritur formaliter, tanquam quid influens, notitia de non homine seu Leone: Pone enim per impossibile, nosci non hominem à Deo, & non nosci hominem, qui notitia non hominis dirigeret productionem hominis? Aliàs producendo hominem produceret non hominem: Hoc enim produceret, cujus notitiâ dirigitur, in productione autem hominis per te dirigitur notitiâ non hominis.

ASSERO 3. *Ad collationem auxilii pro statu absoluto est necessaria antecedenter scientia conditionata securitatis eventus.* Dixi, ad collationem auxilii, non autem ad rationem auxilii: quia impossibile omni scientiâ conditionatâ, posset adhuc esse auxilium efficax, & prævisâ possibilitate securitatis effectus ex illo auxilio, posito quod incidere in auxilium, quod esset operaturum si daretur, esset illud auxilium efficax & in se efficax, licet non daretur tanquam

efficax, nec habens rationem doni ex parte conferentis; quia collatum sine prævisâ antecedenter securitatis effectus. Dixi item, esse necessariam notitiam securitatis eventus, & non consensum conditionati: quia tam negatio consensûs, quàm consensus, est eventus securus, estque quid commune utrique.

RATIO asserti est. Tum quia, si ad collationem auxilii pro statu absoluto non esset necessaria scientia conditionata securitatis eventus, non esset necessarium, Deum non operari cæco modo, est autem necessarium universaliter, Deum non operari cæco modo, exigente id ratione ipsâ providentiâ. Sequela probatur. Quia si pro statu absoluto conferret Deus auxilium sine scientiâ conditionati eventus, operaretur tanquam nescius, cum tamen posset scire, tenereturque operari tanquam omniscius. Tum quia. Major est necessitas & obligatio in Deo ut prudenter agat, quàm in homine prudente, & tamen in illo est obligatio, ut dum non cogit necessitas se permittendi casui, operetur ex notitia quid futurum sit. Tum quia. Deo tribui debet omnis possibilis perfectio, eoque ipso quia possibilis est, jam Deo inest, possibilis autem est perfectio, quæ sit notitia eventus conditionati ante collationem auxilii pro statu absoluto. Et hæc fuit mens Aug. lib. 1. ad Simplicianum quæst. 2. *Cujus miseretur, sic cum vocat, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respiciat.*

ASSERO 4. *In collatione auxilii efficacis pro statu absoluto movetur Deus ipsa bonitate efficacis, securitatisque effectus.*

RATIO. Tum quia, ut alibi dictum, prædefinit Deus actiones bonas. Ergo & potest moveri bonitate securitatis effectus ad ipsam collationem: Si enim bonitas securitatis effectus potest movere ad sui prædefinitionem, cur non poterit movere ad sui collationem? Tum quia tribuendus est Deo perfectissimus & sanctissimus modus agendi, si cætera sint paria, perfectius autem & sanctius Deus agat, si tribuat illa auxilia ex motivo illorum efficacis, ut ita proportionentur inter se, si cætera sint paria, Sanctitas & Omnipotentia. Nimirum, ut sicut concurrens omnipotentia ad omne producibile, ita inclinatur moveaturque se sanctitas communicans se suo modo creaturæ ad quodcumque sanctum, qualis est gratiofus eventus. Dixi cæteris paribus. Quia possibile erat, Deum facere etiam salva libertate, ut nulla forent peccata in mundo, quod non fecit, quia voluit ex malis bona elicere potius, quàm nullum malum permittere. Tum quia. Objectum illud est hic & nunc volubile. Nullumque est fundamentum, quod tua volitione versante circa illum eventum gratiofum, nolit uti in auxilii collatione efficacis.

ASSERO 5. *Deum in collatione auxilii sufficientis pro statu absoluto non moveri ejus inefficaciâ, quâ tali.*

RATIO.

OD
s. Ki
et Z:
I

RATIO. Quia hoc dedecet sanctitatem divinam, ideo dare auxilium: quia cum illo est aliquis peccaturus. Nec convenit serio desiderio consequendæ etiam per auxilium sufficiens operationis, quantum est à parte Dei.

DIVISI sunt auctores circa hæc asserta: quia quidam dicunt necessariam esse in Deo directionem scientiæ conditionatæ in collatione auxilii pro statu absoluto, titulo infinitæ scientiæ divinæ, & non titulo providentiæ. Hanc sententiam defendit Arriaga. d. 32. in 1. p. n. 43. Alii dicunt eam quidem esse Deo possibilem, defactoq; Deum illâ uti, sed non esse necessariam, ita docet Borrul. Priorem quidem partem a. num. 825. posteriorem a. num. 876. licet tandem fateatur sub disjunctione esse necessariam. Alii autem dicunt hanc directionem, non solum esse possibilem, usurpariq; de facto, sed etiam esse necessariam, ita post Suar. Vecken. de Deo d. 19. n. 24. solvendæ sunt contrariorum rationes.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

Contra 3. Assertum.

DICES 1. ex Arriaga. Omnes causæ, quibus operatio indiget, in statu absoluto, debent necessariò apprehendi, in statu conditionato sub conditione *Si*. Ergo si in statu absoluto requiritur aliqua causa, illa debet prævideri in conditionato. At quia quæ desumuntur ex ipsa futuritione conditionata, qualis est scientia media, & illa quæ eam supponunt, non possunt ullo modo apprehendi ut causa in statu conditionato. Ergo.

RESPONDETUR. Omnis aliorum responsionibus, dici potest, quòd omnes causæ, quibus operatio indiget tanquam habentibus vim virium, & productivi in statu absoluto, debeant necessariò apprehendi in statu conditionato; non tamen omnes causæ, quibus operatio indiget, tanquam applicantibus vim agendi in statu absoluto, debeant necessariò apprehendi in statu conditionato. Respicit hæc responsio illud principium, quòd applicativa non diversificent effectus: & sic sive ignem applicet Deus sive homo, eadem erit entitativè ignitio. Quia autem scientia conditionata habet se non nisi per modum applicativi auxilii, quod prævidetur v.g. efficax, ideo non erit necesse ut præcedat collationem conditionatam conditionati auxilii, licet scientia conditionata præcedat collationem absolutam auxilii pro statu absoluto. Addi & hoc potest. Omnes causæ, à quibus effectus pendet pro statu absoluto ab iisdem pendet pro statu conditionato. Ab iisdem inquam, vel formaliter, vel in ordine ad intentum finem æquivalenter se habentibus, quæ hoc ipso non essent æquivalenter se habentes, si idem præstare non possent. Jam autem scientiæ condi-

tionatæ, quæ requiritur ad collationem auxilii, pro statu absoluto æquivalenter in ordine ad dirigendum scientia simplicis intelligentiæ: æquivalenter inquam, quia necessitas scientiæ conditionatæ est, ne cæco modo agat Deus, sed prævideat id quod prævideri potest in antè, quod quia antecedenter ad statum conditionatum sufficienter præstat scientia simplicis intelligentiæ, fit ut æquivaleat scientia conditionata in ordine ad hunc actum, de quo in simili actum in 1. parte. Porro ista æquivalentia non utunque est accipienda: Nam pars materiæ B. & pars materiæ A. æquivalent sibi, & tamen, eadem pars materiæ, pro statu conditionato, & pro statu absoluto, debet constituere compositum: quia non æquivalent sibi in ordine ad constituendum idem omnino individuum. Jam autem in ordine ad directionem, æquivalent sibi scientiæ: quia utrumq; faciet, ut hîc & nunc non dicatur Deus operari cæco modo, sed modo, qui hîc & nunc in illo operandi modo requiritur.

DICES 2. cum eodem. Si Deus ad dandum absolutè auxilium necessariò requirit scientiam conditionatam. Ergo quando dicit, si dederò absolutè auxilium, debet ibi intelligi hoc: Si dederò cum scientia media auxilium, respondebit Petrus. Hoc autem non posse per eam scientiam dici, etiam nos fatemur: Eset enim idem ac dicere. Si dederò sciens futurum effectum, erit effectus; quòd ad scientiam necessariam pertinet, & eset ridicula cognitio. Ergo cum Deus per eam scientiam, etiam cognoscat providentiam suam perfectam, ideoque dicat. Si cum mea infinita providentia voluero dare auxilium Petro, ille respondebit, in ea autem providentia non includetur scientia media, evidenter fit, eam non esse simpliciter necessariam etiam ex parte Dei, ut det auxilium & concurrat nobiscum.

RESPONDETUR. Negando collationem auxilii pro statu absoluto rectè explicari, si dederò auxilium pro statu absoluto sciens futurum effectum, erit effectus. Ratio, quia status absolutus, hoc ipso quia absolutus est non, involvit particulam *Si*. Rursus status absolutus: ita debet explicari, ut primò in eo ponantur, quæ primo præsupponuntur. Jam autem non ly *dederò* scientiæ, sed scientia prius præsupponitur datione. Deniq; debet exprimi nexus scientiæ non cum effectu, quòd fit vi scientiæ futuræ: sed debet exprimi nexus cum datione, quæ datio fit ex prævisione effectus, requiriturq; scientia tanquam dationis directiva. Si ergo potius formari debet propositio. Scio hoc auxilium habiturum effectum, doq; illud, quia volo fieri effectum: taliter autem explicata illa collatione auxilii, non sequentur ea, quæ pro absurdis infert Arriaga: non dicetur enim fore effectum: quia noscitur fore effectus, sed dicetur dari auxilium

illud habiturum effectum: quia datur ex prævisione futuri effectus. Deinde, concedamus inter prædicto modo debere explicari collationem auxilii efficacis, licet ratione nexus inter objectum, & scientiam, pertineat illud objectum ad scientiam necessariam, diverso tamen respectu pertinere potest ad scientiam conditionatam: quia respicit conditionatum effectum in se liberum, nullamque determinationem in causis habentem. Nec satis liquet, si pertineat illud objectum ad scientiam necessariam, quomodo sit illa ridicula cognitio, cum etiam cognitiones identicas involventes prædicatum aliquo modo distinctum à subjecto non appellamus ridiculas. Denique negatur, infinitam providentiam, adeoque prudentem posse stare sine scientia conditionata.

INSTAT Idem. Secundum S. Th. in causa libera ut tali, secundum ea, quæ se tenent ex parte actus primi non potest cognosci effectus infallibiliter futurus; ita etiam providentia Dei, quæ se tenet ex parte actus primi, non exigit certitudinem infallibilem de effectu liberè futuro, solum ergo requirit ut cognoscat quando datur auxilium, quid possit ex illo sequi.

RESPONDETUR. Si in causis indeterminatis acceptis non cognoscatur effectus infallibiliter futurus, nullum est absurdum; est autem absurdum: Si providentia Dei, tenens se quidem ex parte actus primi, determinata tamen ad infallibiliter consequendum effectum, non habeat certitudinem, cum possit illam habere salvâ libertate, & debeat habere ne dicatur Deus ex modo operari. Quanquam dici potest, providentiam quidem esse necessariam in actu primo ad consensum, sed non providentiam specialem, quæ jam innititur scientiæ conditionatæ.

DICES 3, cum Borrul. a. num. 820. Si scientia media consensûs esset necessaria ad decernendum auxilium re ipsa efficax; esset quoque necessaria ad existentiam consensûs, ad existentiam consensûs necessaria non est. Quod ipsum probatur. Si scientia media consensûs esset necessaria ut ego consentirem, in eo, qui dissentit, non esset potestas proxima consentiendi: cui enim deest requisitum simpliciter ad consentiendum, cujus acquisitio non est in manu ipsius, deest quoque potestas proxima consentiendi; dissentienti autem deest requisitum scientiæ consensûs. Ut nemo dubitat, & hoc requisitum acquirere non est in manu dissentientis. Quod ipsum probatur. Si enim hoc requisitum scientiæ consensûs acquirere esset in manu dissentientis, duplici id vi contingere posset, vel dissentiendo, & hoc non: quia scientia consensûs non acquiritur dissensu, sed excluditur, vel consentiendo, & ne sic quidem potest acquiri: Nam id, ad quod necessarium supponitur existentia alterius, non potest

esse acquisitio primariæ existentiæ illius. Sic quia primum auxilium est simpliciter requisitum tam ad consensum, quam ad dissensum, neque consensûs neque dissensus, possunt esse acquisitio primi auxilii: quia cognitio & voluntas sunt requisita ad amorem, amor non est acquisitio cognitionis & voluntatis. Prædeterminatio item, quia est necessaria ad consensum, non acquiritur consensu, scientia autem media consensûs necessariò præsupponitur ad consensum.

RESPONDETUR. Imprimis. Retorquendo Argumentum: cum enim arguens dicas requiri disjunctivè scientiam conditionatam, vel assensûs vel dissensûs solvendum etiam ei erit argumentum. Directè autem dici potest, quod si ad consensum requisita esset scientia consensûs per modum causæ, virium, & principii operativi, carens illâ careret necessario requisito. Sed quia illa habet se non nisi per modum applicantis, & quia scientiæ conditionatæ assensûs æquivalens in ratione directivi, scientia conditionata dissensûs, fit ut adhuc dissentiens non careat necessario prærequisito. Addo, quod scientia conditionata requiratur quidem antecederet ad consensum absolutum; sed non antecederet ad consensum conditionatum, & quia pro statu absoluto habetur potestas in dissentiente, ut ponat consensum, fit ut in ejus potestate sit, ut præfuisset scientia conditionata assensûs, de quo alias.

INSTAT Idem. Meus consensûs pendet essentialiter à voluntate divina, non solum cooperante, sed etiam auxilia præparante, pendet insuper à voluntate non solum ut voluntas est, sed etiam ut divina est, voluntas autem divina quæ talis, est perfectissimè operans. Ergo si directio scientiæ mediæ esset necessaria, ex parte perfectissimè operantis, esset quoque necessaria ex parte consensûs.

RESPONDETUR. Concedo, quod meus consensûs pendeat essentialiter à voluntate divina, etiam præparante auxilia, sed nego quod omnia, quæ requiruntur ad voluntatem præparantem, ad voluntatem perfectissimè operantem, habeant se per modum causæ ad effectum, sed possunt se habere per modum applicativorum, possunt non requiri pro uno statu, licet requirantur pro alio, adeoque non requiri ex parte consensûs. Quia autem scientia conditionata habet se per modum applicantis, applicando scilicet voluntatem præparantem auxilia, ideo potest illa scientia non requiri ex parte consensûs, poteritque illa applicatio fieri ab alia scientia, quæ æquivalens huic in ordine ad applicandum.

Continuatur Solutio.

DEURRO hic argumenta, quæ sibi opposuit Borrul. quod non sit possibilis directio scientiæ conditionatæ.

DICES

DICES 1. Deus non potest dirigi in distributione auxiliorum à scientia media futuri dissensus. Ergo neque à scientia media futuri consensus.

RESPONDETUR. Verum esse Antecedens. Si procedat simul de amore inefficaciæ, appetitūq; ne sit consensus. Falsum autem hoc sensu, quasi conferat auxilium sufficiens, nescius pro illo signo, quod non sit habiturum effectum, dando tale auxilium in pœnam v. g. peccati; hoc est, videndo quod non sit effectum habiturum.

DICES 2. Scientia conditionata non dirigit positionem auxilii pro statu conditionato. Ergo neque pro absoluto.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia nullam habet antecedentiam scientia conditionata ad statum conditionatum; consequenter, nec formalitatem dirigentis, habet autem hanc antecedentiam respectu status absoluti, & ex altera parte requiritur, ne Deus cœcè operetur.

DICES 3. Si scientia media dirigeret voluntatem dandi auxilium, ut fiat consensus, esset principium consensus. Id implicat, everteret enim libertatem: quia scientia media esset principium connexum cum consensu, & inconjunctibile cum dissensu, principium autem connexum cum consensu, & inconjunctibile cum dissensu, destruit libertatem.

RESPONDETUR. Negando sequelam. Non enim esset principium, rigorosè loquendo, sed applicatio principii. Dato etiam quod esset principium, nihil sequeretur absurdi: quia scientia est principium connexum, cum assensu ex suppositione consensus, estque inconjunctibile non nisi ex dicta suppositione cum dissensu. Infallibilitas autem ex suppositione usus liberi arbitrii, non destruit libertatem.

DICES 4. Si Deus ex directione scientiæ conditionatæ daret mihi auxilium efficax, tunc cum eo auxilio non possem dissentire: hoc ipso enim illud auxilium esset & non esset efficax.

RESPONDETUR. Non possum ex suppositione Consequenti dissentire auxilio efficaci, sed si ex suppositione consequenti non possum illi auxilio efficaci dissentire, sit hoc salvâ libertate, quia suppositio consequens, & orta ex usu libertatis, non auferit libertatem, implicatq; ex suppositione, ut cum consequenti illo auxilio dissentiam, licet non implicet secundum suppositionem antecedentem.

INSTAT. Deficiente præscientiâ futuri consensus sub hoc auxilio, non esset hoc auxilium, me autem dissentiente deficeret præscientia futuri consensus sub hoc auxilio. Ergo non esset hoc auxilium, aliunde autem esset: quia illi conjungerem dissensum. Ergo esset & non esset.

RESPONDETUR. Fore illud auxilium idem

quoad entitatem, sed non idem quoad sua connotata, & formale.

DICES 5. Ex nostra sententia sequitur consequens implicatorium ex veris præmissis, quod est absurdum. Sequela probatur hoc syllogismo. Si Deus hoc auxilium prævideret inefficax ad consensum, non existeret hoc auxilium, sed si hoc auxilium coëxisteret cum dissensu, Deus prævideret illud inefficax ad auxilium. Ergo si hoc auxilium coëxisteret cum dissensu, non existeret hoc auxilium.

RESPONDETUR. Majorem esse veram, quod scilicet hoc auxilium non esset idem quoad sua connotata, esset tamen idem quoad suam entitatem, quo sensu etiam consequens verum est.

DICES 6. Si Deus donaret mihi hoc auxilium ex directione scientiæ mediæ, sequeretur hoc auxilium, non præcedere meum consensum absolutum, quod est absurdum. Sequela probatur. Quia si ego non consentiam, neque existeret illud auxilium ex directione scientiæ mediæ, requisitum autem ad existentiam alicujus, supponere non potest existentiam illius.

RESPONDETUR. Borrul. Requisita esse quædam per modum effectus, & alia per modum principii vel concomitantis. Requisitum per modum effectus non debet habere rationem antecedentis, & quia scientia media requirit consensum absolutum tanquam effectum, sicut illum non prærequirit ante se.

DICES 7. Admissâ directione scientiæ mediæ, prævisis omnibus auxiliis inefficacibus, potest Deus habere hoc decretum. Nolo existere in Petro ullum auxilium inefficax, hoc posito, Deus Deum donare Petro auxilium. A. eo dato auxilio non posset Petrus dissentire. Ergo nulla esset in illo libertas. Antecedens probatur. Quia in primis non posset dissentire conjungendo dissensum cum eo decreto, quia cum eo decreto inconjunctibilis est; neq; potest dissentire impediendo Decretum: quia tunc tantum potest impedire Decretum de consensu, suo dissensu, quando decretum de assensu est connexum cum consensu; illud autem decretum non est connexum cum assensu: quia illud decretum existere potest non solum sine consensu Petri, sed etiam quin ullum auxilium conferatur Petro.

RESPONDETUR. Duplex decretum cogitari potest, quo Deus dicat. Nolo existere in Petro ullum auxilium inefficax. 1. Non præconsultâ ullo modo libertate Petri, & sic conceditur totum; nempe tale decretum sublatum libertatem. Sed nego, tale Decretum formari secundum directionem scientiæ conditionatæ: quia illa præconsultat de usu conditionato nostræ libertatis; hic autem supponitur nulla fieri præconsultatio. 2. Decretum potest cogitari tale, quo Deus ex præconsulta nostra liber-

Re p.
THE MI
zia now
Tom
D. V

libertate formet tale decretum, dicatque: Nolo existere in Petro ullum auxilium inefficax, cum tali decreto posset dissentire, licet nunquam sit dissenturus. Et si illud Decretum formatur præ consulta nostra libertate, dissentiendo posset impediri, licet non sit impediendum. Potest illud Decretum existere, sine ullo consensu absoluto, sed non sine ullo etiam conditionato, cum supponatur in hoc Decreto ad salvandam libertatem consuli, quid esset homo acturus. *St.* Quia autem illud Decretum potest esse sine ullo consensu absoluto, poterit etiam esse, quin ullum auxilium absolute conferatur, licet conferatur conditionatè pro eventu conditionato.

Decurro item ea quæ opponi possent contra Asserendum 4. & 5.

DICES 1. Assumendo, quòd Deus non attendat ad efficaciam in dandis auxiliis. Major beneficentia fuit decretum vocandi Judam ad Apostolatam in quo damnatus est, quam Decretum vocandi alterum ad statum matrimonii in quo salvatus est, & tamen Deus in vocatione Judæ non attendit ad efficaciam vocationis. Ergo major Dei beneficentia pensanda non est, ex, vel in ordine, ad efficaciam vocationis.

RESPONDETUR. Majoritatem beneficentia finalem, majorem esse in vocatione ad matrimonium, sed inchoativè & objectivè major est beneficentia in vocatione ad Apostolatam. Attendit autem Deus vel maximè ad finalia.

INSTABIS. Beneficium æstimandum non est ex eventu pendente à libertate recipientis. Ergo beneficium vocationis non crescit ex bono usu illius, adeoque nec ex volitione bonitatis.

RESPONDETUR. Verùm esse Antecedens, si ad conferentem non spectat facere ut ponatur eventus, quantumvis pendens à libertate recipientis, secus si pendeat à dante: Nam selectio illa, quæ est penes ipsum conferentem, verè adhuc est beneficium.

DICES 2. Eligere unum auxilium inefficax inter infinita efficaciam, quibus permixtum est, contingere moraliter non potest, nisi ex industria seligatur inefficax.

RESPONDETUR. Si ly ex industria, significat agere positè præinformatione, quòd non sit locuturus eventus, verum est Antecedens. Si ly ex industria supponat pro inclinatione ad non servandum v.g. præceptum. Falsà est propositio, nec probatur.

DICES 3. Si Deus conferret auxilia inefficacia, non motus illorum inefficacià, id ideò esset: quia haberet serium desiderium salvandi omnes, non habet autem: quia qui evidentissimè scit medium futurum irritum, & nullatenus perfectum ad finem, ineptè, & imprudenter eligeret illud ex serio desiderio finis. Deus au-

tem scit evidentissimè auxilium purè sufficiens fore irritum.

RESPONDETUR. Deum non utcunque sed quantum ex illo habere desiderium efficax salvandi homines. Unde etiam dar media, quæ non sint quantum ex illo irrita, proportionando media fini, & intentioni. Cæterum qui evidentissimè scit medium, quantum ex conferente, fore omninò irritum imprudenter eligeret ex serio desiderio finis.

DICES 4. Si Deus attenderet ad efficaciam, id ideò esset, ut ita salvetur in hac collatione ratio major doni. Sed non salvabitur, quia in manu hominis esset illud beneficium: quia ipsa etiam scientiæ efficaciam esset in manu hominis: nemini autem bene fit per hoc, quod habet in manu sua.

RESPONDETUR. Quamvis sit in manu hominis, ut sit illa scientia conditionata, exhibendo scil. illi objectum, sine quo non posset esse; non est tamen in manu hominis ipsa collatio selectioque, sed tantum objectum collationis, collatione pendente à Deo, ad eum modum, quo, in manu est præfecti Thesauri, objectum collationis, collatio autem in manu Principis.

DICES 5. In manu hominis est, quòd decretum collativum auxilii sit, vel non sit specialis benevolentia, consequenter ipse sibi, & non illi Deus specialiter benefaciet.

RESPONDETUR. In manu hominis est, quoad objectum specialis benevolentia, sed non est in manu ejus, quoad rationem voluntatis feligentis objectum; beneficium autem hoc, non debet spectari penes objectum, quod est consensus conditionatus: quia in consensibus conditionatis, pares sunt reprobi electis, sed penes collationem gratiæ connotantis illum consensum, quæ collatio est penes solum Deum.

NOTO. Si comparentur, scientia conditionata, & voluntas conferendi auxilium efficax ad objectum, quod est consensus conditionatus, in hoc sunt paria: quia sicut scientia conditionata prærequirit objectum scibile; ita & benevolentia, objectum specialis utilitatis. Sed in hoc est disparitas, quia Objectum illud, ita determinat scientiam, ut non possit non esse; ratione cujus videtur esse magis in manu creaturæ, scientia. Jam autem posito objecto, non determinatur Deus, ad dandam gratiam, tale Objectum connotantem; hinc tota ejus collatio erit benefica. Quod ulterius in hoc resolvitur, quòd notitiæ sint necessariæ, selectiones autem sunt liberæ dispositionis.

INSTABIS. Ex dictis sequi, quòd creaturæ saltem erit & non Dei, quòd existat speciale beneficium: est enim creaturæ & non Dei, quòd sit determinatio auxilii, & quidem indifferentis ad consensum. Ergo sicut Dei, quòd existat specialis beneficentia, quia ejus est deter-

(L) mina.

minatio ad illam, ita creaturæ erit, quod existat speciale beneficium, quia ejus est determinatio ad illud.

RESPONDETUR. Creaturæ esse, sed Dei gratiâ adjutæ, ut existat objectum beneficii specialis, sed non est creaturæ, ut ponatur ipsa exhibitio & collatio illius boni. Sic v. g. laborat subditus, ut habeat Dominus copiosam semen-tem, nec tamen sibi ipsi benefacit, sed benefacit ei Dominus, dando illam sementem. Cusoribus pecuniæ solvitur eadem pecunia, quam procuderunt, neque tamen cusores sibi benefaciunt, sed Princeps; ita & in præsentia.

DIFFICULTAS II.

Defenditur necessitas scientiæ conditionata.

GONET Tom. 2. de scientia Disput. 5. art. 2. & sequentibus. Impugnat scientiam conditionatam sub titulo scientiæ Mediæ, quæ argumenta ejus hinc pensanda, & vix quidem aliquid adferretur, quod non sit à nobis præfactum, in 1. parte. Illic tamen adlata, hic etiam applicari debebunt, & ea applicare in præsentia præstat. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta ab auctoritate Augustini.

OBJICIT 1. Gonet Disp. 5. de scientia, a. 2. Scientia mediæ fuit familiaris apud Semi-Pelagianos, quam tamen dicunt nostrates, à se esse inventam: & quod fuerit Semi-Pelagianis familiaris, probat hoc ex Fausto, qui agnovit eam independentem à decreto, quod etiam faciunt nostri.

RESPONDETUR. Constare, quod aliqui ex nostris, putarint hanc esse sententiam à se inventam, sed ubi? In Augustino; constat enim, illà usum fuisse S. Augustinum, nec de hoc est controversia ulla inter nos. Sed convenimus in hoc omnes, quod ea scientia conditionata, qualem defendunt nostri, non fuerit eadem cum ea, quæ utebantur Semi-Pelagiani, de quo egi 1. part. Disp. 4. Unde quantum ad præsens, dicitur, quod scientia conditionata, quæ utebantur Semi-Pelagiani, habuerit pro objecto consensum nostrum conditionatum, sed à viribus naturæ profectum, objectum autem scientiæ conditionatæ, quæ nos utimur, est consensus conditionatus, sed ex gratia conditionatè danda prævisus. Inde contra Faustum dicimus, quod ex prædestinatione Dei, (nomen Prædestinationis latius accipiendo, nempe etiam pro præparatione conditionatæ auxiliorum conditionatè dandorum, quam acceptionem admittit Gonet loco cit. Ar. 2. §. 1. & colligitur ex Aug.

loco quem cito 1. parte D. 4.) intelligi debeat humanorum actuum causa, & per nos enim, discernit aliquid prædestinationis auxilii, quamvis illud præscientia non explorarit, quæ per Faustum, explorare debuit consensum naturalem, quam explorationem consensûs naturalis in opere salutis nos rejicimus. Sed juvat iteratò repetere, per quid id, quod dictum est Primâ parte, Disputatione 4. num. 37. per quidam scilicet distinguatur sententia nostra à sententia Semi-Pelagianorum.

Distinguitur imprimis, Objecto. Quia sententia conditionata, quæ Societas utitur in explicandis difficultatibus in opere salutis, habet pro objecto merita conditionata supernaturalia. Sententia autem Semi-Pelagianorum, utebatur scientiâ conditionatâ, habente pro objecto, merita naturalia. Expressit hoc Augustinus libro de Gratia & libero Arbitrio, cap. 6. *Si merita nostra sic intelligerent, ut etiam ipsa dona Dei esse cognoscerent, non esset reprobanda ista sententia. Quoniam verò merita humana sic prædicant, ut ex semetipso habere hominem dicant, prorsus necessariò responderet apostolus: Quis enim te discernit?*

Distinguitur Secundo, Usu. Quia Semi-Pelagiani docebant pro meritis conditionatis aliquem præmiari, & pro demeritis conditionatis puniri, nostram autem nemo dicit, quod ob prævisionem conditionatam, sequatur absoluta collatio præmii vel penæ. Hanc mentem Augustinus Semi-Pelagianorum expressit de Prædestinatione Sanctorum cap. 12. *Sed unde hoc talibus viris in mentem venerit, nescio: ut futura, quæ non sunt futura, puniantur aut honorentur merita parvulorum.* Idem habet ibidem cap. 14. *Si judicarentur homines pro meritis sua vite, quæ non habuerunt, morte præventi, sed habituri essent, si viverent, nihil prodesset eis qui raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus. Nihil prodesset eis, qui lapsi moriuntur, si ante morerentur: quod nullus dicere Christianus audebit.* Idem habet epistola 105. describens Semi-Pelagianorum sententiam. *Quem nequiter novit fuisse viturum, sine baptismo facit & mori, sic in eo puniens opera mala, non quæ fecit, sed quæ facturus fuit.* Eadem scientiâ utebantur Semi-Pelagiani, ut ostenderent, beneficium Prædestinationis non esse beneficium speciale condistinctum à reliquis gratiis, sed sufficere putabant ut salvetur quis, quod prævideantur opera illius bona ex gratia facta; ante quæ bona opera, præcesserit fides v. g. naturalis, vel alia opera bona naturalia. Et tamen nemo est ex Nostris, qui præter prævisionem bonorum supernaturalium non ponat decretum Dei Prædestinationis tanquam speciale Dei favorè, à reliquis gratiis condistinctum. Quod autem id senserint Semi-Pelagiani, ostendit id integerrimus liber S. Augustini, de Prædestinatione Sanctorum, & de bono perseverantiæ.

Coll-

Colligitur verò ex epist. Prosperi & Hilarii. Et hoc volunt illa verba Prosperi mox citanda: *Præ omnium par inventitur & una sententia, quæ propositum & Prædestinationem Dei, secundum præscientiam receperunt.* En recursum ad præscientiam, non recurrendo ad decretum speciale prædestinationis. *Ut ob hoc alios Deus vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem uniuscujusque prævidit, & sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit.* Pensa hic convictos ab Augustino Semi-Pelagianos, recurrisse ulterius etiam ad prævisionem bonorum ex gratia faciendorum, sed tamen voluisse, (adhuc stando in illo sub ipso gratia adiutorio) excludere beneficii speciale Prædestinationis, quod tota Societas agnoscit. Erat & in hoc abusus scientiæ conditionatæ, quia pro ratione assererebant, quare hic potius vocetur quam ille, quia prævidit illum Deus operaturum, quod tamen in Semi-Pelagianis, imò & in seipso, correxit Augustinus de Bono Perseverantiæ cap. 9. quem locum inferius expendemus objectione quartâ, correxit inquam per hoc, quia prævidit Deus Tyrios & Sidonios fuisse convertendos, nec tamen sunt conversi, consequenter non est referendum in prævisionem, quòd hic potius conservatur, non ille. Nisi velis, hoc ultimum punctum potius spectare ad differentiam tertiam. Etenim

Differit Tertio, sententia nostra à sententia Semi-Pelagianorum, scopo seu fine. Quia illi volunt ostendere, cur huic potius gratia offeratur, quam illi, cur hic potius vocetur, quam ille, referendo id in opera naturalia, posita liberè; si placet, adde & opera supernaturalia. Nos autem non ad hoc utimur hanc sententia, ut ostendamus cur hic potius vocetur quam ille, hoc enim, non in scientiam illam referimus, sed in voluntatem Dei selectivam auxilii, vel non selectivam, ad quod referendo in iudicia Dei. Unde utimur hanc sententia ad hoc salvandum, non quare hic vocetur, sed quare liberè vocetur, adeoque volumus salvare libertatem cum vocatione, non autem reddere rationem cur vocetur. Idem in præsentia de Prædestinationis beneficio applica. Scopus ergo Semi-Pelagianorum fuit ostendere cur hic potius vocetur, quam ille; nostra autem scopus est, ostendere cur liberè vocetur.

INSTAT I. ex auctoritate Prosperi, quæ habetur in epistola ejusdem ad August. ubi exponens Semi-Pelagianorum sententiam, dicit, quòd Deus alios vasa honoris, alios contumeliæ fecerit, quia finem uniuscujusque prævidit, & quòd. *Sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit.* Sed hæc sententia Prosperi quid velit, consule differentiam secundam nostræ sententiæ à Semi-Pelagianismo. Insuper

RESPONDETUR. Sicut varia fuit hæresis

Pelagiana, ita variabant & Semi-Pelagiani, & nomen gratiæ aliter & aliter accipiebant. Aut enim nomine gratiæ accipiebant gratiam creationis, & hoc fuit hæreticum; aut accipiebant gratiam prædicationis, non concedendo ulterius ullum influxum, & adiutorium divinum, requisitum ad ipsammet operationem, & in hoc etiam errant hæretici, de quo vide r. par. D. 4. n. 46. 47. & infra Qu. 4. D. 3. puncto ultimo. Dicoq; quòd sub ly gratiæ adiutorio, intellexerit Prosper ex mente illorum prædictas, aut similes gratias, (si errarunt in hoc, quòd dixerunt, sub gratiæ Dei adiutorio præcisci nostras actiones) cum tamen nos, requiramus auxilium supernaturale, & sicut oportet, etiam ad consensum illum conditionatum: & hoc adiutorium si illi requisissent, hæretici non fuissent, & hoc desumitur ex auctoritate Augustini.

Prima Auctoritas est. Lib. de Prædest. c. 9. ubi recollit, se contra Porphyrium docuisse, quòd VERBUM, tunc sit incarnatum, quando sciebat qui fuissent credituri; docet item August. hanc sententiam non debere reprobari, verba ejusdem sunt. *Quidem est verius, quam præscisse Christum, qui & quando, & quibus locis in cum fuerant credituri, subditq;. Sed utrum prædicato sibi Christo, a seipsis habituri esset fidem, an Deo donante sumpturi, id est, utrum tantummodo eos præscierit, an etiam prædestinaverit Deus credituros, querere ac differere tunc necessarium non putavi, concluditq; quòd illa fides tribui deberet Deo donanti, quæ est ipsissima nostrorum doctrina, nam nos etiam conditionatam illam fidem tribuimus gratiæ conditionatè dandæ.*

Secunda ejusdem Auctoritas, quæ ostendit hoc reprehendisse in præsentia Augustinum in Semi-Pelagianis, quòd non recurrerint ad gratiam. Verba Augustini sunt, libro de gratia, & libero arbitrio cap. 6. *Si merita nostra sic intelligerent, ut etiam ipsa dona Dei esse agnoscerent, non esset reprobanda ista sententia, & tamen nostra reprobat ab oppositis, quantumvis asseramus, consensum etiam conditionatum esse donum Dei, esse ex gratia conditionatè danda, quòd idem de consensu absoluto passim facemur. Hinc ut vides debuisse ostendere objicientem, quòd quantumvis Semi-Pelagiani agnoverint consensum nostrum prævisum esse ex gratia, tamen in hoc errasse, vide r. par. loco cit. num. 73.*

Et hoc etiam ostendit error ipse Pelagianorum, quos secuti sunt Semi-Pelagiani, in hoc à Pelagianis differentes, quòd Pelagiani ne in ipso quidem processu salutis requisierint vires gratiæ, quas requirebant Semi-Pelagiani, licet objectum Præscientiæ antecedens processum salutis, posuerint independens à viribus gratiæ. Verba Augustini sunt de Prædestinatione Sanctorum, cap. 18. *Præsciebat ergo, ait Pelagius, qui futuri essent Sancti & Immaculati, per liberum voluntatis arbitrium, & ideo ante mundi constitutio-*

(L) 2 nem,

nem, in ipsa sua præscientiâ, quâ tales futuros esse præcivit, elegit. Jam autem per nos præcivit, qui futuri essent Sancti, per gratiæ adiutorium.

Tertia Auctoritas est. Lib. 1. de Gratia Christi, cap. 47. *Si ergo consenserit nobis, non solam possibilitatem &c. sed ipsam quoque voluntatem & actionem divinitus adiuvans, ut sine illo adiutorio nihil boni velimus & agamus, nihil de adiutorio gratiæ Dei, quantum arbitror, inter nos controversia relinquetur, & tamen in nostris principiis ad verificandum, quòd sine adiutorio Dei nihil boni velimus, etiam consensus conditionatus pendet à gratiâ, itemq; absolutus.* Hinc de adiutorio gratiæ, nihil inter nos & Augustinum controversiâ relinquitur. Similia habet aliis locis, quæ vide 1. par. D. 4. num. 75. 79. & alibi.

Directè ad auctoritatem Prosperi hoc dicimus, quòd Semi-Pelagiani in hoc errarint, quia jam admisso consensu conditionato præviso, eoque gratioso, merita illa conditionata gratiosa, volebant esse motivum, cur huic potius detur gratia efficax, nolebantq; admittere prædestinationem, tanquam gratiam distinctam ab aliis, specialemque & efficacem Dei favorem.

Decurritur Epistola Prosperi.

Decurro ex hac occasione totam illam Epistolam Prosperi, continentem errores Semi-Pelagianorum, & nostræ sententiæ ab ea distinctionem ostendo. Literâ E sub initium dicit Prosper. *Qui autem credituri sunt, qui vè in ea fide (quæ deinceps per Dei gratiam fit) jurandi, mansuri sunt, præcisse ante mundi constitutione Deum.* Nos autem non deinceps, seu post inchoamenta, dicimus haberi fidem per gratiam, sed statim ad ipsam fidem, illam requirimus.

Ponit ibidem Prosper, *de apprehendenda vita æterna nemo desperet, cum voluntaria devotioni remuneratio sit parata.* Ubi nomine voluntariæ devotionis, intelligit viribus naturæ elicitam, & tamen nos tali devotioni non tribuimus præmiium æternum, nec tribuimus huic devotioni quod illa posita tum primum detur gratia vel fides supernaturalis. Rursus ibidem. *Eligendorum & rejiciendorum dicitur facta discretio, ut secundum quod placuit Creatori, alii vasa honoris, alii vasa contumeliæ sint creati, & lapsis curam resurgendi adimere, & sanctis occasionem temporis adferre.* Quia autem nos ponimus discretionem in selectivo decreto, & prædestinativo, potuissent nobis idem objicere Semi-Pelagiani, quòd lapsis curam resurgendi adimamus, &c.

Deinde, ut habetur literâ G. sub finem. Semi-Pelagiani propositum vocantis gratiæ in hoc omnes definiunt. *Quòd Deus constituerit nullum in regnum suum nisi per Sacramentum Regenerationis assumere, & ad hoc salutis donum omnes homines universaliter, sive per naturalem, sive per scriptam Legem, sive per Evangelicam predicationem vocari.* Per nos autem propositum vocan-

tis gratiæ, stat in interiori auxilio, illuminatione, piâ affectione, licet amplectatur Legem & Sacramenta. Item literâ H. propositio Semi-Pelagianorum est, *quantum quisq; ad malum, tantum habet facultatis ad bonum.* Per nos non item: quia ad bonum indigemus auxilio superaddito. Literâ I. *Gratiâ non præviam humanorum volunt esse meritorum.* Nos præviam etiam ad assensum conditionatum. Unde quod habetur literâ L. quia profiteamur à gratiâ omnia bona merita præveniri, necessitate concedimus, Deum secundum consilium voluntatis suæ, omnia facere. Per nos item, non idèò unusquisque ad profectum debet vocari, *si se sciat sua diligentia bonum esse posse, sed si se sciat, gratiâ Dei bonum esse posse, quam nemini negat.*

Per Massilienses literâ M. prior est obedientia quam gratia. Per nos prior gratia quam obedientia. Per Massilienses *voluntas hominû, Divina gratia sibi parit opem, non gratia sibi humanam subjicit voluntatem.* Per nos gratia non prædeterminativè quidem, sed coëffectivè, completivè item ad operandum, etiam conditionatè, humanam sibi subjicit voluntatem, ingenisq; subjectio est, sine hac gratiâ non posse ad libitum, ne quidem inchoare salutis opus. Ingenis subjectio sine selecto à Deo auxilio, nusquam operari actu.

INSTAT 2. idem. Etiam Semi-Pelagianus fuit hæc scientia ad conciliandam libertatem arbitrii creati cum prædestinatione, & decretis divinis, & tamen & nos utimur hæc scientia tanquam principio ad salvandam libertatem nostram, cum prædestinatione.

RESPONDETUR. Non ostendi ullam auctoritatem, quòd Semi-Pelagiani, prædicta scientia usi fuerint, ad concilianda merita nostra supernaturalia, cum decretis Dei, quando autem dicit Prosper, *si Dei constitutio humanas præveniat voluntates, quòd è sensu Semi-Pelagianorum prædestinationis nomine fatalis necessitas intelligatur, id etiam non convincitur, nam hoc solum intendebant Semi-Pelagiani.* Si consensus quicumq; præveniri debet Dei adiutorio, ut volebat Augustinus, colligi potest et immediatè citatis auctoritatibus. Inducetur, inquebant illi, fatalis necessitas. Quia esset necessarium illud adiutorium, & tamen habere illud non penderet à nobis, sed à Deo poni debet liberè; & cum positio illius, nostro arbitrio non geratur, pendebit à Deo, quasi à fato; sed hanc objectionem vide solutam etiam in 1. parte Disp. 4. n. 59. Et certè, posterunt Semi-Pelagiani prædestinationem Dei, secundum præscientiam meritorum naturalium, inductivorum, ut Deus det auxilium gratiæ, consequenter non fato, sed libera electione nos salvandos, contra quos, Nostrates ponunt prædestinationem secundum præscientiam ipsius adiutorii divini. Ad hanc instantiam plenius solvendam.

NOTO 1. Præter id quod dictum in prima parte, & repetendo immediatè allata, dico, in duobus fuisse abusus scientiæ conditionatæ Semi-Pelagianos. *In primis*, Quia prævisâ merita naturalia, eorumque libertatem volebant conciliare cum prædestinatione, licet eam noluerint esse beneficium speciale, putantes prædestinationem esse, sciri quod aliquis bene operetur. Et quidem quod voluerint conciliare merita naturalia, eorumque libertatem, ostendunt auctoritates citatæ ad Instantiam 1. quod autem voluerint conciliare cum prædestinatione, ostendunt illa verba Prosperi. *Par habetur & una sententia, quâ propositum & prædestinationem Dei, secundum præscientiam receperunt.* Et Faustus, lib. de Gratia, & humanæ mentis arbitrio sæpè repetit, *quod nisi Præscientia exploraverit.* Supple, ut probatum, merita naturalia, prædestinationi nihil decernit. Hoc item complexus est Prosper, epistolâ ad August. *Voluntatem nostram, ad hanc gratiam, quâ in Christo nascimur, pervenire, per naturalem facultatem, petendo querendo, pulsando, ut idè incipiat, idè inveniatur, idè introcat, quia bono natura bene usus est.* Eò etiam servit Propositio, quæ habetur in libro Petri Diaconi de Incarnatione, cap. 6. & apud August. lib. de prædestinatione SS. in fine. *Initium fidei, quo in Christum primitus credimus, ab homine ipso esse, nec esse donum Dei.* Similia habentur epistolâ 107. ad Vitalem, & aliis locis. Jam autem nos, non utimur hæc scientiâ ad conciliandam meritorum naturalium libertatem cum prædestinatione, nec ullus nostrum pro ratione reddat, cur hic potius vocetur, quàm ille, quia bono natura, bene usus est, adeoque immeritò imponitur nobis eadem cum Semi-Pelagianis sententia. *Secundus abusus est*, quia pro ratione adferebant, cur hic salvetur, ille non, cur huic detur gratia efficax, illi non, quia prævidit Deus, quod esset operaturus, quæ causalis per nos non tenet, de quo infra. Cum Deus etiam respectu Judæ præviderit gratias efficaces, & respectu S. Petri de efficaces, & tamen Judas damnatus, salvatus Petrus. Rejici ergo hoc debet in aliud, & non in præscientiam illam: adeoque ostendebant cur Deus salvâ libertate huic potius, & non alteri det gratiam, nos autem salvamus libertatem, per ordinem ad gratiæ efficaciam, scilicet, quomodo salvâ libertate, gratia à Deo danda, sit efficax. Quod autem Semi-Pelagiani, non tenuerint decretum aliquod prædestinativum ad gloriam, quod & nos & Thomistæ admittimus, de hoc infra, ubi de mente Hilarii.

NOTO 2. Concedere nos, quod objecerint Augustino Semi-Pelagiani, illum asseruisse fatum quoddam, sed hoc duplici sensu ab illis fieri potuit. Primo, quod ad consensum gratiosum, requisiverit gratiam, quam tamen, ponere sit in potestate Dei, & hoc sensu locutus fuisse Semi-

Pelagianos, taleque fatum admisisse Augustinum constat ex pluribus locis, in particulari, ex illis verbis lib. 2. contra duas epistolas Pelagii cap. 5. *Si hoc nobis objiciendum putarunt, sub nomine, inquit, gratiæ, ita fatum asserunt, ut dicant, quod nisi Deus invito & reluctanti homini, inspiraverit boni, & ipsius perfecti cupiditatem, nec à malo declinare, nec bonum possit arripere.* Recitat & alium Textum similem Gonet, *nec sub nomine, inquit, gratiæ, fatum asserimus, quia nullis hominum meritis, Dei gratiam dicimus antecedere*, qui textus ostendunt, ex eo objectum fuisse Augustino quod fatum asseruerit, quia asseruit necessitatem gratiæ. Quam quia omnes nostri Doctores ad opera salutis necessariam putant, hinc una cum Augustino, à Semi-Pelagianis damnari deberent tanquam fati assertores, qui ergo, idem, cum Semi-Pelagianis tenemus. Secundo sensu, Potuissent objicere Semi-Pelagiani Augustino, quod asseruerit fatum, si potuisset necessitatem gratiæ, ad consensum gratiosum, sed ejus naturæ, ut cum eam ponere non sit humanæ potestatis, illâ tamen posita, non possit homo v.g. dissentire: vi illius gratiæ bene sequeretur, tenuisse Augustinum gratiam illam fatalem & prædeterminantem, sed negatur, ullibi talem gratiam asseruisse Augustinum, & eo sensu fatalis gratia, rejicitur à Tridentino Sess. 6. de Justificatione Can. 4. Talem gratiam admittunt oppositi. Hinc objicitur illis merito, gratiam ab illis asseram esse fatalem necessitatem, quam nullibi asseruit Augustinus. Unde inferius, quando usurpabimus hunc terminum, gratia non determinat ut hoc non nisi agat voluntas, usurpabimus hoc sensu, quod vi suâ non determinet, cui in sensu composito resisti non possit.

NOTO 3. Per nos divinum decretum, prævenire voluntates nostras etiam pro statu conditionato, sed hoc sensu, quia Deus decrevit in damnum servare nostram libertatem, & quia decrevit, se daturum conditionatè illa auxilia ad consensum conditionatè futurum.

INSTAT 3. Expendendo præcipua Pelagianorum & Semi-Pelagianorum motiva, quibus movebantur ad negandum in Deo decretum de se efficax, & humanas præveniens voluntates.

PRIMUM est. Quia læderetur libertas, si decretum divinum humanas præveniret voluntates. Hanc mentem Hæreticorum explicat August. Lib. de Grat. & Libero Arbitrio lib. 2. Retract. cap. 66. habetque Prosper contra Colat. cap. 38. carmine item de Ingratis.

RESPONDETUR. Negando, quod Argumenta illorum Hæreticorum fuerint contra decretum de se efficax, seu contra efficaciam Gratia, quâ posita, ex vi gratiæ impossibile esset non sequi eventum, seu contra gratiam prædeterminativam. Nec potest ostendi, quod ta-

lem gratiam asseruerit Augustinus, sed hoc assererebat. Negabant prædicti Hæretici necessarium esse Gratia adjuvatoriam saltem ad prima initia salutis. Quia si requireretur & non sufficeret sibi ad initia saltem salutis, Liberum arbitrium hoc ipso auferretur. Nam sine illa gratia per Augustinum operari non potest voluntas, & tamen illam gratiam non esset in potestate hominis habere, nec posset præcise ex viribus arbitrii homo illam mereri: Si enim illam mereri posset, esset adhuc in potestate hominis & libertate, illam habere. Colligitur hæc doctrina ex ipsis verbis quæ recitat Gonet, in quibus nihil agitur etiam æquivalenter de Gratia, cui in sensu composito resisti non possit. Verba Tex. ex Libr. de Gratia & Libero arbitrio sunt. *Cum defenditur Dei Gratia, putant negari Liberum arbitrium. Ubi est mentio Gratia sed non illius additi de se efficacis, aut, Gratia quæ posita impossibile sit ex vi illius non sequi consensum.* Idem eruitur ex verbis Prospero *Liberum arbitrium causantur auferri, si & principia & profectus & perseverantia in bonis usque ad finem, Dei dona esse dicantur.* Et quia nos & principia & profectum & perseverantiam in bono docemus pendere ab auxilio supernaturali. Hinc querela contorta contra Augustinum, nos etiam petit, ostenditque nostram sententiam esse sententiam Augustini: Possentque contra nos repetere. Si Gratia est necessaria & illam habere non est in mea potestate, *Mala velle necesse est.* Nec poterunt illa bona opera per nos adscribi libero arbitrio, sed Gratia occidentque versiculum. *Vel nostro adscribi nequeunt bene gestalabori.*

Deinde ut aliquid concedatur objicenti, distinguenda sunt hæc duæ propositiones: Datur in Deo decretum de se efficax, (quicquid sit qualenam sit illud decretum ex parte Actus, de quo alias) & datur in Deo decretum de Gratia de se efficaci, quæ posita non possit non sequi eventus. Primam propositionem admisit Augustinus, admittimus & nos, importat enim voluntatem Dei de danda Gratia ut cooperetur Arbitrio etiam pro statu conditionato, hocque decretum petierunt argumenta Pelagianorum. Secundam propositionem negamus nos. Nulli bi asseruit Augustinus, negavit Tridentinum, Canone citato, admittunt autem oppositi.

2. ARGUMENTUM. Quia posito tali decreto auferebantur divina auxilia sufficientia, ac proinde homines injuste à Deo argui ac increpari, eò quòd v.g. non convertantur.

RESPONDETUR. Nullum textum citari, quòd objecerint Semi-Pelagiani Augustino, illum admisisse Gratiam de se efficacem, sine quâ tamen gratia, impossibile sit operari. Si enim talem Gratiam admisisset, fuisset Gratia prædeterminativa, & sequeretur auferri omne auxilium sufficientia. Sed hoc docuit Augustinus non

sufficere Liberum arbitrium sibi ad opera salutis, sed debere gratia Dei præveniri & adjuvari, quæ ipsa gratia ut offeratur nobis, non cadit sub meritum naturale. Inferebant Semi-Pelagiani. Ergo Liberum arbitrium sibi non sufficit. Ergo injuste peccatores à Deo punientur. Quia verò nos expressè docemus, Liberum arbitrium non esse sufficiens sibi sine Gratia, idè impeterent nos Semi-Pelagiani, tanquam discipulos S. Doctoris. Quod autem id docuerint Semi-Pelagiani, colligitur ex ipsis verbis, quæ recitat idem Gonet, *Rectè corripere, si eam (scil. Gratiam) meâ culpâ non haberem, hoc est, si eam possem mihi dare vel sumere ipse, nec facerem. Vel si dante Deo accipere noluissem.* Cum ergo & ipsa voluntas præparetur à Deo, cur me corripis. In quo textu, nullibi fit mentio gratia, quæ posita, Impossibile sit non sequi eventum, sed tantum ostenditur necessitas Gratia, quæ per Augustinum & nos, est necessaria, ad opera salutis, & tamen sub meritum nostrum naturale & vires non cadit. Unde Semi-Pelagiani ut salvarent sufficientiam ad bene operandum, posuerunt quòd sit in potestate hominis habere Dei gratiam, quia viribus naturæ, orando v.g. potest impetrari. Talem sufficientiam nos negamus, utimurque argumentis S. Augustini.

3. ARGUMENTUM est, quo ducebantur ad admittendam præcientiam futurorum à decreto de se efficaci independentem: Quia ex tali decreto dicebant sequi, quòd Deus esset author & causa peccati, ut habetur in Prospero ad Capit. Object. Textus objectionis quinta, sic habet, *Quòd peccatorum nostrorum author sit Deus, eò quòd malam voluntatem faciat hominum.*

RESPONDETUR. Duplex sensus cogitari potest, quo Semi-Pelagiani adstruxerunt pet principia Augustini Deum esse auctorem peccati. 1. Si gratia est necessaria ad bene operandum, nec sufficit liberum arbitrium, & tamen eam gratiam non sit in nostra potestate ponere, Ergo si peccemus, Deus erit causa & author illius peccati. Concedebat antecedens Augustinus, concedimus & nos. Negabat consequentiam, negamus & nos, eò quòd necessarium ad operandum auxilium nulli neget Deus. 2. Sentus est, Deum esse auctorem peccati, quia facit ut hic & nunc non nisi peccemus, adeoque quòd Deus prædeterminet ad peccatum, vel ejus materiale, & hoc non docuit Augustinus, nec in hoc sensu impugnarunt eum Semi-Pelagiani. Nec textus ullus citatur, qui hoc sensu quæstionem fuisse agitatam ostendat. Imò in oppositum est auctoritas Augustini Libro de fide ad Petrum, titulo margin. Angeli: *Initium sue damnationis, in ipsa aversione voluntatis involnerunt.* Ergo ad malum non erat prædeterminatus Angelus. Et Lib. 2. de Actis cum Felice cap. 4. *Habet quisq. in voluntate, aut eligere quæ bona sunt, & est arbor bona, aut eligere, quæ mala sunt.*

R. P.
THE MI
ZIANOW.
T. M. A. C.
D. V.

Arbor mala. Non ergo est arbor mala ex prædeterminatione.

ADDO. Etiam Pelagiani urgebant, Deum fore auctorem peccati, quia est auctor connubii & generationis hominum, vi cuius generationis transfunditur originale. Hinc ut ostenderent Pelagiani, Deum non esse auctorem peccati, negabant dari originale, sed in nostris principiis admittimus originale, & eo admisso salvamus non esse adhuc Deum auctorem illius peccati, de quo vide tractatum de peccatis, ubi de peccato originali. Sensisse autem hoc Pelagianos, vide 1. parte Disp. 4. n. 64. Solutionem autem ejusdem argumenti. Vide Primâ parte Disp. 5. num. 466.

4. ARGUMENTUM est. Quod Semi-Pelagiani, etiam argumentis aliquorum Patrum Græcorum, probarint suam sententiam.

RESPONDETUR. Concedendo totum, eò quod Quæstione nondum evolutâ, aliqui ex Græcis Patribus ad hanc partem inclinarent.

5. ARGUMENTUM. Quod etiam usi fuerint auctoritate ipsius Augustini, contra Augustinû.

RESPONDETUR. Concedendo usos fuisse, sed longè dispar ratio est, cum nos contra oppositos utimur auctoritate Augustini, nam non abutimur illis, sed utimur, & ostendimus, non docuisse Augustinum, Decretum ullum prædeterminativum operationis liberæ, uti videre est Disp. 5. à Num. 428.

Explicantur quedam loca in particulari.

OBJICIT 2. Auctoritatem Augustini ex Cap. 10. Lib. de Prædestinatione Sanctorum: *Prædestinatione quippe Deus præscivit, que fuerat ipse facturus*, hinc arguit. Quæ Deus est facturus, ex suâ prædestinatione prænoscit, at Deus omnes actiones nostras quantumcunq; liberæ est facturus. Ergo illas in suâ prædestinatione præcognoscit, id est in Decreto suo efficaci.

RESPONDETUR. Ex præactis scitur, quod apud Augustinum, nomine prædestinationis, venit ipsa etiam præparatio & oblatio auxilii ad Opus Salutis. Quando ergo Augustinus dicit prædestinatione præscire Deum, quæ erat ipse facturus, significat quod consensus conditionatus salutaris, non prævideatur à Deo, independens à gratia conditionatè danda, & ex vi hujus doctrinæ distingui potest Major: Ex suâ prædestinatione prænoscit Deus, hoc est, non independentè à gratia conditionatè danda. Concedo antecedens. In prædestinatione, quæ formetur independentè à præconsulta nostra libertate. Nego. Deinde, dici potest. Nominè prædestinationis intellexisse hîc August. Prædefinitiones Operum bonorum, aliàs à nobis prædefensas, 1. parte disp. 5. num. 405. Denique Concedo totum argumentum, sed nego illud additum, quod scilicet Deum in prædesti-

natione cognoscere, est cognoscere in Decreto suo efficaci; hoc est, formato independentè à præconsulta nostra libertate, quid esset cum Dei gratia actura.

INSTAT. Quod Deus promittit, non de nostra est potestate, sed de sua Prædestinatione, inquit Augustinus ibidem. At Deus multoties promittit nostras actiones liberæ, ut promissit Abraham, fidem gentium. Ergo illas de sua prædestinatione promittit.

RESPONDETUR. Quid venire possit hîc nomine prædestinationis, dictum est immediate. Rursus, etiam per Proponentem modificanda est Major, nam si nullo modo est in nostra potestate, gratiâ Dei, adjutâ, id quod Deus promittit, habebimus nos in opere salutis merè passivè, cui doctrinæ anathema dicit Trident. Sess. 6. de Justif. Can. 4. Denique utrique objectioni fieri potest satis aliâ viâ, quam recole primâ parte Disp. 4. n. 79. circa medium.

OBJICIT 3. idem, Auctoritatem ex cap. 9. ejusdem libri, ubi de se testatur Aug. quod quando dixit, tunc voluisse hominibus apparere Christum, quando sciebat qui in eum fuerant credituri, intellexerit id, sine præjudicio latentis consilii divini.

RESPONDETUR. Nominè latentis consilii intelligi gratiâ prædestinationis, intelligi Selectionem auxiliorum potiùs efficacium prædefficacibus, de quo vide prima parte disp. 4. num. 86.

INSTAT. Per Aug. Deum præscisse fidem hominum, idem est, ac homines illam habituros à se, & idem est: habere Deo donante fidem, ac Deum eorum fidem prædestinasse, ut verba illius textus sonant. Sed homines nec in statu absoluto, nec in conditionato, fidem à se ipsis sunt habituri. Ergo in utroque statu non solum præscitur, sed etiam prædestinatur hominum fides.

RESPONDETUR. Fidem prædestinatam apud August. intelligi fidem profectam ex gratia, unde ly, *An Deo donante fidem sumpturi*, explicat inibi August. per ly, *an prædestinaverit Deus credituros*. Ex tali autem prædestinatione sequitur. Non nosci fidem etiam pro statu conditionato independentè à gratia, sed non sequitur nosci illam in Decreto aliquo prædeterminativo Thomistico.

Quando autem inferiùs urget idem, quod illic loquatur August. de futuro conditionato, eò quod etiam Hilarius interrogaverit August. de futuro conditionato, id etiam non convincit, nam concedimus, etiam futurum illud prædefinitum & prædeterminatum fuisse, hoc est, processurum ab adjuturiò conditionatè dando.

ADDO. Videri Aug. explicare processum, circa opus salutis, & prædocere Societatem, quod Deus prædefiniat, prædestinet, effectum conditionatum salutarem, nempe quod decer-

nat modo aliàs explicato se daturum auxilium, conditionatè operaturum, tum primùm resultat ipsùm objectum scientiæ conditionatæ v. g. Consensus salutaris, per cuius objecti notitiam præinformatus Deus, tum primùm format in sententia omnium nostrùm prædestinationem, si prævisis antea meritis absolutis, sive non, pro varietate sententiarum, ita tamen, ut conveniamus omnes, non formari prædestinationem, independentè à præconsultâ libertate nostra per scientiam mediam. In Suarii autem & nostra sententia, post eandem præconsultam libertatem formatur prædefinitio bonorum operum, consequenter incepit primò doctrina Aug. à consensu conditionato, de quo quærebat Hilarius, sed desit in prædestinatione vel prædefinitione sequente directionem scientiæ conditionatæ, quam prædefinitionem vel prædestinationem, vel si etiam malis, selectionem auxiliorum potius efficacium, prædefficacibus, appellat consilium latens.

OBJICIT 4. Responderat Aug. ad Quæstiones Paganorum, quòd tunc voluit Christus apparere, quando sciebat, & ubi sciebat, qui erant in eum credituri, sed hanc doctrinam retractavit lib. de Bono Perseverantiæ cap. 9. & docet illum retractasse S. Thom. 3. part. Quæstione 1. art. 5. ad secundum.

RESPONDETUR. Negando S. Augustinum ullibi docuisse quòd Deus non noscat hanc conditionatam: Si apud hos homines prædicetur, credent. Verba S. August. sunt cap. 9. de prædestinatione sanctorum. *Quid enim verius, quam præcisse Christum Dominum, qui & quando & quibus in locis in eum fuerunt credituri*, quomodo ergo hanc doctrinam retractavit, de qua enuntiat, *Quid verius*. Quòd autem dicit Gonet: retractasse hoc, in quantum docuit præscientiam illam independentem à Decreto, id non plus vult, quàm quòd jam retractarat, aut potius explicuerat illo cap. 9. nempe quòd illa fides non fuisset futurâ ex viribus naturæ, sed ex Deo donante. Inde autem non sequitur, quòd retractarit Aug. & damnarit præscientiam futuri conditionati independentem à Decreto de se efficaci, nec id ulla verba Augustini ostendunt. Et certè non habetur ullum fundamentum, nec in libris retractationum continetur quidquam quòd significet falsò dixisse Augustinum ly. *Quid verius quàm præcisse Christum Dominum, qui & quando & quibus in locis fuerint credituri*, repetitoque circa eandem materiam errasse, quis dicat.

Rursus expendamus ipsa verba S. August. quæ recitat hic author, explicabat S. August. lib. illo de Bono Perseverantiæ cap. 9. verba illa. Si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, & sic formabat discursum. *Si queratur à nobis, cur apud eos tanta miracula facta sint, qui ea non fuerant credituri, sed apud eos facta non sint, qui crederent si vide-*

rent, quid respondebimus? nunquid dicturi sumus quòd in lib. alio dixi, ubi sex quibusdam quæstionibus Paganorum sine præiudicio tamen latentis consilii Dei, & aliarum causarum, quas prudentes possunt investigare, respondi. Subditque: *Hoc certè de Tyro & Sidone non possumus dicere, & in eis cognoscimus ad eas causas prædestinationis hæc divina iudicia pertinere, sine quarum causarum latentium præiudicio, tunc ista respondere me dixi.* Hucusque verba S. Augustini, in quibus meminit quidem Augustinus latentis consilii, sed arbitraria explicatio est & aliunde non probata, quòd sub nomine consilii intellexerit decretum prædeterminativum. Rursus non facit mentionem vel minimam, quòd non præcognoverit Deus illam conditionatam. *Si Christus apud homines prædicet, credent.* Sed tantum ejus mentionem facit, quòd prædicta conditionata non sit responsivum sufficiens, cur sint hi credituri, illi non credituri, siquidem credituri fuissent Tyrii, ut verba Christi ostendunt, si prædicatus illis fuisset Christus, & tamen illis non est prædicatus. Auctoritas S. Thomæ nullo, vel minimo verbo ostendit retractasse S. Augustinum, quòd Deus præcognoscat illam conditionatam, si Christus apud homines prædicet, credent, nam ibidem ad secundum postquam recitasset verba ejusdem, quæ habentur in responsis ad quæstiones ethnicorum, ponit postea præcitatam textum ex libro de bono perseverantiæ, & concludit, *proinde ut ipse solvens* (supple Augustinus) *subdit, sicut Apostolus ait. Non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei, qui habet quos prævidit, si apud eos facta essent, suis miraculis credituros, quibus voluit subvenit, aliis autem non subvenit, de quibus in sua prædestinatione, occultè quidem, sed aliud judicavit.*

Adverte hic in primis S. Thomam, non meminisse, quòd S. Augustinus senserit non præcognitam fuisse à Christo hanc conditionatam: si prædicetur, credent. Rursus. Ipsemet S. Thomas, non refert sese ad libri de prædestinatione caput 9. ubi sunt illa emphatica verba. *Quid verius quàm præcisse Christum Dominum, qui & quando & quibus in locis in eum fuerunt credituri.* Sed refert sese non nisi ad Responsonem ad quæstiones Paganorum. Quomodo ergo colligi potest ex verbis S. Thomæ, retractasse S. Augustinum, assertum illud de notitia futurorum, approbatum in lib. de prædestinatione Sanct. c. 9.

Certè plura alia loca retractare debuisset, ut in expositione Psal. 85. Sermonem item 7. de verbis Domini, & alia loca, quæ vide citata 1. part. disp. 4. à n. 9. Notabile illud est, ubi de Correctione & gratia cap. 8. quærens, cur Deus eos, qui peccant non rapiat, subdit; *Virum hoc in potestate non habuit, aut eorum mala futura nescivit, nempe nihil horum nisi per versissimè, atque insanissimè dicitur.* En Augustinum decernentem insaniam esse, dicere non nosci à Deo hanc conditionatam: Peccaret sic. Quæ item verba sunt S. Thomæ, quòd

R. P.
THE MI
ZIANOW.
Tom. 1.
D. V.

prædestinatio, cujus citato loco meminit, sit Decretum ex se efficax & procedens quamvis non præconsultata nostra libertate, quid esset ex prædestinatione, hoc est, ex viribus gratiæ auctura.

Explicanda jam hic mens S. Augustini, & id ad quod attendit S. Thomas. Posuerat S. Augustinus, noluisse apparere Christum antecedentibus ante Incarnationem temporibus, quia noluit apparere, nisi tunc, cum sciebat, credituros homines sibi prædicanti. Et hæc est positio illius, ad quæstiones Paganorum. Subintulerunt Semi-Pelagiani. Apparet ad initium salutis sufficere sibi liberum arbitrium, quia si ex viribus naturæ aliquis eliciat fidem, videbit hoc Deus, dabitque salutem, quod ipsum (dicebant Semi-Pelagiani) videre, requisivit Augustinus. Replicavit illis S. Augustinus lib. de Prædest. SS. cap. 9. affirmavitque: *Quid verius, quam præcisse Christum, qui essent in eum credituri, id tamen non debere favere Semi-Pelagianis, quia quamvis non expresserit, subintellexit tamen fidem illam debere esse ex gratia.* Jam postea incepit de Bono Perseverantiæ discurre Augustinus: An esset hæc ultima causalis, & responsivum. Quare his quidem prædicetur fides, qui sunt credituri, illis non prædicetur, qui non sunt credituri, & hac sibi proposita quæstione, non negat præcivisse Christum, qui essent credituri, sed negat esse hoc sufficiens responsivum, quare his quidem prædicetur, illis non prædicetur, recurritque & Augustinus, & S. Thom. ad prædestinationem occultam, & ad auctoritatem S. Pauli: neque volentis, etiam ex gratia, neque currentis, ex dono Dei, sed miserentis est Dei. Quod autem hæc fuerit mens Augustini, ostendunt allata, & infra verba ejus adferentur.

Hæc doctrina Augustini est ipsissima doctrina nostrorum, admittimus enim prævidere Deum per scientiam conditionatam consensus conditionatos gratiosos, dissensus etiam conditionatos peccaminosos, & ex eo non concludimus, hos semper salvari, quorum prævisi consensus conditionati gratiosi, nec semper damnari eos, quorum prævisi dissensus peccaminosi. Sed adhuc utramque partem, manere sub latente consilio divino, seu sub bono prædestinationis, aut sub flagello reprobationis, dicimusque constantem, ut huic potius conferatur gratia efficax, illi autem non conferatur, pendere à selectione divina, prædestinationis beneficio, Deo miserante. Nec erit necesse recurrere ad aliàs impugnatum Decretum prædeterminativum, cujus nullo Termino æquivalenti, meminit inibi aut alibi Augustinus, aut S. Thomas.

Ex his categoricè Respondetur ad id quod adfert Gonet. quòd S. Augustinus non reprobarit doctrinam allatam, lib. ad quæstiones Paganorum, quoad punctum de notitia conditio-

natorum, tanquam doctrinam iteratò à se approbatam in lib. de Prædest. Sanct. sed reprobarit, aut potius clarius explicaverit notitiam conditionatorum, non esse sufficiens responsivum, cur hic potius salvetur quam ille, sed recurrendum esse ad prædestinationem, & ad selectionem auxiliorum potius efficacium, quorum selectio à mero miserante Deo pendet.

QUÆRES. Unde nobis constet de hæc mente Augustini. Expressit hoc Augustinus lib. illo de Bono Perseverantiæ cap. 9. sub finem, quòd scilicet non sit recurrendum ad scientiam conditionatam & ad facta conditionata prævisa. *Porrò si etiam secundum facta, quæ facturi essent si viverent, mortui judicantur, profectò quia fideles futuri erant isti.* (Supple Tyrri) *Si eis cum tantis miraculis fuisset Evangelium prædicatum, non sunt utique puniendi, punientur tamen.* Ubi ut vides, exprimit Augustinus, non debere dari pro ratione, cur hic salvetur, quia prævisa sunt ejus opera conditionata bona, quòd ipsum, ut dixi, est constans nostrorum doctrina. Vides ulterius quæ fuerit mens illius, certè non negare scientiam conditionatam, de qua ne verbum quidem negandà hic facit, sed negat illam esse sufficiens responsivum, cur his potius prædicetur Evangelium, illis non, quo tamen responsivo, usus fuit contra Paganos. Et hoc in Summa habetur expositum, prima parte Disp. 4. à num. 87.

OBJECIT 5. Ererit duas Regulas ex Augustino, libro de Bono Perseverantiæ c. 18. ex quibus impugnatur scientia conditionata, & sic format argumentum. Quidquid Deus donat & causat, etiam prædefinit, sed Deus donat & causat liberum consensum. Ergo illum prædefinit & prædestinat, ac proinde non cognoscit ut futurum per scientiam mediam, antecedenter ad suam prædefinitionem & Decretum. Minor est certa de fide. Major autem est Augustini, loco citato, ait enim *an forte nec ipsa dicuntur prædestinata. Ergo nec dantur à Deo*, ex quibus verbis eruitur hæc prima Regula: omnia quæ dantur à Deo, prædestinantur.

RESPONDETUR. Concedendo totum, & negando illam explicationem conclusionis. Ac proinde non cognoscitur ut futurum per scientiam mediam, antecedenter ad suam prædefinitionem & decretum. Rursus. Non exprimit arguens, de qualinam futuro loquatur, nam si loquitur de futuro absoluto, concederetur iteratò totum, sed ex diversis Principiis, nam in sententia nostrorum tenentium prædefinitiones, non noscitur liber consensus absolutus independentè à prædefinitione: in sententia autem nostrorum, qui negant prædefinitiones, adhuc concedi poterit totum argumentum, quia etià illi, quamvis negent prædefinitiones, non negant Decretum Dei de implenda conditione, dandoque absolutè auxilio, sub quo prævidetur futurus consensus liber gratiosus, consequenter non-

OD
SKI
Z:

nondum ille videbitur, independenter à prædefinitione, de quo etiam vide i. parte Disp. 5. num. 247. & jam tunc consensus absolutus, concedo, quod non noscatur per scientiam conditionatam, sed nego non præinformatum fuisse Deum per scientiam conditionatam, ut vel prædefiniret operationem, vel saltem prædefiniret impletionem conditionis, sub qua prævidebatur secuturus consensus liber. Denique nomine Prædestinationis venire hic potest, ut ante prædixi, decretum de dando auxilio requisito etiam ad initium salutis, & ad consensus conditionatos salutares. Quod si id venit in præsentibus, nomine prædestinationis, immeritò recurretur ad prædeterminationem physicam.

COLLIGES ulterius, quid sit Respondendum ad illud. Ea quæ dantur à Deo, & quæ se daturum esse præscivit, profectò prædestinavit. Ergo nulla datur præscientia, saltem respectu eorum quæ fiunt, & donantur à Deo, quæ non sit fundata in Decreto, & prædefinitione voluntatis divinæ. Nam non esset bona hæc illatio Augustini, si bona opera dantur à Deo, sunt prædestinata. Ex dictis enim colliges prædestinari consensus absolutos duplici sensu in Principiis nostris, prædestinari etiam & consensus conditionatum, hoc sensu, quia ante illum prævisum præcedit Decretum conditionatum, de dando conditionatè auxilio. Quamquam quantum ad hunc locum attinet videtur inibi loqui Augustinus, non de consensu conditionato, sed de absoluto, vide i. parte disp. 4. num. 79.

ADDO. Quid sentiendum de principio illo Gonet, quod assumit, nempe admisisse Semi-Pelagianos gratiam Dei adjuvantem seu cooperantem, non tamen præparantem aut præoperantem; nam si intelligat, quod Semi-Pelagiani initium salutis dixerint dependere ab actionibus & meritis naturalibus, concedo, quod hoc sensu operantem, & præoperantem gratiam negarint. Item si nomine gratiæ adjuvantis intelligant, quod in processu salutis putarint nos indigere Dei adiutorio, hæc certè doctrina sana erit, sed in alio sensu (quem videtur intendere Gonet, ut ex hoc probet sententiam nostram favere Semi-Pelagianis.) Negamus, quod tenuerint Semi-Pelagiani gratiam adjuvantem, negamus enim quod docuerint etiam ad initium salutis, requiri gratiam supernaturalem adjuvantem, quam tamen nos requirimus, & si illam requisivissent, negamus, quod per hoc fuissent hæretici, vidimus enim supra enuntiantem August. nihil inter se & illos fore disputationis, si dicant ex gratia, merita nostra simpliciter & sine addito adeoque merita omnia proficisci. Denique admittimus nos non tantum adjuvantem gratiam, sed & operantem & præoperantem, non quidem operatione, & præoperatione prædeterminativâ, sed ratione illuminationum

& inspirationum divinarum, quæ sunt in nobis sine nobis.

INSTAT Adferendo secundam regulam ex Augustino, ex qua sequitur non dari scientiam conditionatam, quod scilicet ubicunque in scriptura vel Patribus invenitur nomen præscientiæ, debet intelligi prædestinatio. Sic enim loquitur: *Deum prædestinasse, hoc est, præscisse, quod erat ipse factururus.* Si autem daretur in Deo, aliqua præscientia bonorum operum independens à Decreto, falsa esset illa Regula Augustini. Unde etiam nostri docent, multa esse à Deo præscita, quæ non sunt prædefinita.

RESPONDETUR. Quòd nomine præscientiæ intelligatur etiam per nos prædestinatio, sed in sensu latiori, nempe sumpta pro conditionato Decreto dandi auxilii requisiti etiam ad consensus conditionatum salutarem. Rursus, si sit res de consensu absoluto, duplici adhuc sentitur immediatè ante dixi admittimus, prædestinationem. Quod attinet ad nostrorum Principia, qui dicunt multa esse à Deo præscita, quæ non prædefiniuntur, per eam doctrinam, hoc solum intendimus, non prædefiniri mala opera, solumque liberum arbitrium esse sibi sufficiens ad malum, adeoque præsciri illud non prædestinari.

COLLIGES fermè, omnes difficultates solutas esse ex eo principio, quod posui ad explicandas auctoritates Augustini, secundo loco, ut videre est i. parte Disp. 5. num. 486.

Notantur quedam. Contra Responsiones ad argumenta Nostrorum.

UT occurreret Nostrorum responsionibus Gonet attulit aliqua, citata Disp. 5. art. 2. parag. 2. quæ est necesse hic expendere. *Hinc*

NOTO I. Concedo quòd S. August. interrogatus fuerit à Prospero & Hilario de notitiâ futurorum conditionatorum, & quòd primis suis terminis docuerit notitiam conditionatorum debere poni in Deo, sed quia etiam aliud ab eo petebatur: An ille consensus futurus esset Deo dante, etiam hanc secundam quæstionem decrevit. Ipse postea magnus Magister objecit sibi: An sufficiens esset responsivum, quare hic salvetur, ille non, an inquam sufficiens responsivum sit, quia hic prævidetur consensus, ille dissensus, & de hoc puncto conclusit in lib. de Bono Perseverantiæ, quòd hæc non esset sufficiens responsio, sed recurretur ad prædestinationem, hoc est, Deum miserantem, aut reprobationem, hoc est, justum Deum judicem, cum tamen prædestinatio & reprobatio sit jam pro statu absoluto, hinc mirum non est, cum non defuerit doctrina August. in his, quæ sunt status absoluti, nos etiam recurrere ad statum absolutum. Quamquam si nomine prædestinationis accipiatur, etiam decretum conditionatum de dandis conditionatè auxiliis ad consensus conditionatum salutarem requisitis, non erit necesse recurrere ad statum absolutum, quòd autem decre-

R. P.
THE MI
ZIANOW.
Tom. 1. c.
D. V.

tum hoc possit appellari prædestinatio, probatum est supra, & consentit Gonet.

Videtur etiam immeritò arguere Idem, illà sententiã August. *Deus in sua prædestinatione cognovisti quæ fuerat ipse factururus*, significari non statim absolutum, sed conditionatum, ex eo, quòd absolutè futura Deus factururus est, non verò factururus fuerat: certè enim ex usu grammatico æquè possum bene dicere scivit quia futurum est, ac scivit quia futurum fuerat.

Noto 2. Assumit Gonet, quòd August. ad præscientiam futurorum, non tantùm requisierit prædestinationem, seu Decretum, sed quòd etiam docuerit, in ipsa prædestinatione, nosci futura, ut loquitur c. 10. de prædestinatione Sanctorum, & infert: quòd in principis nostris, etiam futura absolutè, non possint videri à Deo in decreto prædestinativo. Sed id immeritò nobis imponit, quia nos ratione noscibilitatis variæ objecti, tribuimus & noscivitatem Deo variam, unde per nos, noscit Deus futura absolutà, in præsentialitate eorum ad aternitatem, sed noscit etiam in suis decretis & prædestinatione: imò dicimus fundari notitiã absolutè futurorum in decreto Dei, tanquã præsupposito ante consensum absolutum, licet illa prædestinatio per nos non formetur, nisi post præconsultum nostrum arbitrium per scientiam conditionatam attendentem ad hoc, *quid esset homo factururus*. Imò loquendo etiam de futuris conditionatis, illorum etiam notitiã fundatur in prædestinatione, hoc est, decreto conditionato de danda conditionatè gratia, si illud futurum sit supernaturale. Et sicut per nos, possibilia possunt nosci in omnipotentia, omnivolubilitate, omniscientiaque divina, reflectente se ad seipsam, quantum vis possibilia nosci possint à Deo in ipsismet ipsis: ita & futura libera, possunt nosci in decreto post consultam nostram libertatem, quantum vis noscantur in se ipsis. Sed de hoc vide 1. parte Disp. 3. n. 50. Sumendo tamen prædestinationem, latiori modo, pro ipsa collatione auxilii, antecedenter ad eventum conditionatum, nego quòd docuerit S. Augustinus, videri in illa, quoad hanc determinatè partem, eventum conditionatum.

Noto 3. Quid sit sentiendum de illa Propositione ejusdem. Si futura absolutà in decreto noscuntur à Deo, sequitur Decretum esse infallibiliter, & ab intrinseco cum illis connexum, ac proinde de se efficax & causans determinationem voluntatis humanæ. Ad hanc propositionem ex immediatè antè posito notato satisfieri potest, & alibi satisfactum est, nempe prædestinationem, prædefinitiones actuum nostrorum, & alia similia decreta, non esse formata à Deo, nisi post prævisionem *consensus* si. Hinc non habent de se efficacia n hoc sensu, quasi sint formata independentè à præconsultà libertate, sed sunt efficacia de se, hoc sensu. Quia posito

jam illo decreto, post præconsultam libertatem, non erit necesse illud Decretum per aliud infallibilisari, est que illud Decretum infallibiliter, & ab intrinseco, hoc est, non per aliquid superadditum connexum cum futuris, sed ex suppositione determinationis creatæ pro statu conditionato prævisæ.

Noto 4. Assumit etiam Principium tale, Gonet: Si futura absoluta cognoscit Deus, in sua prædestinatione, est id propter dependentiam quam habent ab illa, sed ab iisdem causis dependent in statu conditionato futura conditionata, à quibus dependent futura absoluta in statu absoluto, hinc etiam futura conditionata debet Deus cognoscere, in suo decreto. Sed aliàs etiã dictum est, quòd effectus conditionatus cum effectu absoluto, ab iisdem principiis pendeat, sed principiis per se & necessariò requisitis, nec supponentibus ipsum statum conditionatum; jam autem ad hoc, ut aliquis pro statu absoluto ponat actionem salutarem, non est principium necessariò requisitum ipsa prædestinatio, aliàs reprobi non possent unquam elicere actum salutarem aut supernaturalem, quia carerent principio necessariò ad operandum, scil. prædestinatione. Hinc si hæc prædestinatio, non est principium necessariò requisitum ad consensum absolutum, poterit etiam prævideri consensus conditionatus salutaris sine prædestinatione conditionata, quæ ipsa cum formetur ex ipsa suppositione status conditionati, non poterit præcedere ipsum statum conditionatum, vide 1. parte Disp. 5. n. 504. ad 507.

Cæterum, si nomine prædestinationis veniat sola voluntas conferendi auxilii requisiti etiam ad operationem conditionatam supernaturalem, certè sine sic sumpta prædestinatione, non poterit nosci consensus conditionatus. *Conceditur* etiam, quòd Deus salva libertate, possit promittere, infallibiliter eventum absolutum secuturum, nam prænoscit, quid esset creatura factura si, postea facit decretum de eventu, factoque decreto, potest promittere eventum, sed antecedenter ante prævisionem consensum si, non potest Deus promittere consensum si, salva libertate. Nam ante determinationem liberam pro statu conditionato, præcedit non nisi possibilitas, possibilitas autè neutra partem determinatè repræsentat. Et Deus noscens per scientiam simplicis Intelligentiæ illam possibilitatem, utramque partem attingit. Hinc antecedenter ad consensum conditionatum, non potest determinatè unam partem promittere, salva, ut dixi, libertate. Quæ hic breviter expõsita, lege fusiùs totà Disp. 5. in 1. parte.

Noto 5. Ex dictis ad objectionem quartam. Quòd etiam in libro de Bono Perseverantiæ, non refutat August. scientiam conditionatam independentem à Decreto de se efficaci, quale hic adstruit Gonet, sed tantum dicit non esse responsum sufficiens, cur his potius prædicetur

dicitur Evangelium, illis non, quia hi, prævisi sunt consenturi *scilicet*. Eademque mens fuit & S. Thomæ. Cæterum, si nomine prædestinationis intelligat Gonet Decretum conditionatum de dandis auxiliis requisitis ad consensum conditionatum, tale Decretum admittimus, neque enim consensum conditionatum salutarem, adstruimus nos, esse sine adiutorio supernaturali, quod ipsum adiutoriū habere non possumus, nisi Deo decernente, adeoque volente illud dare *scilicet*.

Insistendo priori illi responsioni, concedimus correxisse Augustinum, id, quod docuerat ad quæstiones Paganorum, quia illic docuerat responderi posse, cur Christus nunc sit incarnatus, quia præviderat credituros homines, si tunc incarnaretur, quam responsionem exemplo Tyrriorum infirmat. Hoc rotum colligi potest ex verbis dictis supra.

Conceditur, destructo objecto, destrui scientiam, sed negamus, destruxisse Augustinum, objectum scientiæ conditionatæ, de qua emphaticè exclamarat de prædestin. Sanctor. c. 9. *Quid verius?* sed objectum hoc destruebat, quod consensus conditionatus salutaris, esset independens à prædestinatione sumpta pro Decreto conditionato, de dandis auxiliis requisitis, quæ etiam nos cum Augustino requirimus.

Ea autem quæ adfert ex Tract. 68. in Joan. & ex libr. 26. contra Faustum, intelligenda sunt de scientia visionis, quæ supponit Decretum de implenda conditione, sub qua prævidebatur eventus *scilicet*.

Ea quæ adfert ex epistola 105. item de Origine animæ cap. 12. verba item illa Prosperi, epistolâ ad Augustinum, ubi de Semi-Pelagianis loquens ait, *Futura, quæ non sunt futura, contingunt*, hunc legitimum sensum habent. Dicebant Semi-Pelagiani puniri parvulos vel præmiari propter demerita vel merita conditionata, habereque illa se planè atque ea, quæ sunt futura, h. e. absolute exstituta, quam doctrinam eorum dampnat Augustinus, damnamus & Nos. Hanc autem fuisse mentem Augustini ostendunt illa verba de Prædestin. Sanctor. cap. 11. *Sed unde hoc talibus viris in mentem venerit, nescio, ut futura quæ non sunt futura, puniantur, aut honorentur merita parvulorum.* Ubi in futuris conditionatis agnoscit futuritionem, sed non futurâ, quod important illa verba. Ut futura quæ non sunt futura, puniantur. Adeoq; agnoscit futuritionem conditionatam, quæ ob defectum Decreti divini non est unquam absolute exstituta. Idem significat c. 14. *Si iudicarentur homines pro meritis sua vita, quæ non habuerunt morte præventi, sed habituri essent si viverent, nihil prodesset ei qui raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, nihil prodesset eis qui lapsi moriuntur si ante morerentur, quod nullus dicere Christianus audebit.* Unde hæc propositio Gonet, *ea quæ Semi-Pelagiani contendeant esse futura, D. Augustinus negabat esse futura.*

Sic est modificanda: ea quæ Semi-Pelagiani contendeant esse futura, h. e. inferentia rationem absolute dandi præmii vel pœnæ, cum non habeant absolutam & exercitam existentiam, negat esse futura August. hoc est, inferentia rationem absolute dandi præmii & pœnæ. Quod autem futuris conditionatis etiam veritatem conditionatam negarit Augustinus, id non probat Gonet, & pro se loquitur Lib. de Prædest. cap. 9. Augustinus, *Quid verius quàm præfuisse Christum Dominum, & c. qui in eum fuerunt credituri.*

Punctum Difficultatis 2.

Argumenta ab auctoritate S. Thomæ.

OBJICIT I. S. Thomæ Principiis non coherent doctrina de scientia conditionata. Nam in primis S. Thom. destruit ejus objectum, quod est veritas objectiva propositionum contradictentium de futuro contingenti, nam super Cap. 8. Perihermenias lectione 13. docet propositionum contradictoriarum de futuro contingenti, neutram esse veram.

RESPONDETUR. S. Thomam, hoc solum velle significare. Futura contingentiæ, libera, si spectentur in suis causis, non habent determinatam veritatem, quod & nos concedimus, & hoc indicant illa verba, quæ adfert ex Primò sentent. Dist. 38. quæst. 1. a. 5. ad secundum. *Futurum contingens, non est determinatè verum, nequam fiat, sed quo sensu? subdit ibidem S. Thomas, quia non habet causas determinatas.* Inferes, ne quidem illa prædeterminari, prout subinstitui statui, quia hoc ipso haberent causas determinatas. Sed non negat futuris conditionatis veritatè objectivam in illismet ipsis: verba ejusdem sunt 2dâ 2dâ qu. 17. a. 6. ad secundum. *Quævis contingentiæ futura, prout sunt in seipsis, sunt determinata ad unum, tamen prout sunt in suis causis, non sunt determinata, quin possint aliter evenire.*

Sed quid importat illa doctrina S. Thomæ, quæ sic habet 1. parte quæst. 16. a. 7. ad 3. *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret, unde sublatà causa non esset futurum illud fieri: sola autem prima causa est æterna, unde ex hoc non sequitur quod ea quæ sunt, semper fuerit verum, esse ea futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura, quæ quidem causa solus est Deus.*

Hic locus, si mens S. Thomæ spectetur & difficultas, quam inibi pertractat, solum loquitur de veritate formali, asserens, nullam esse veritatem creatam æternam, quod non potest intelligi de veritate objectiva, aliàs nullæ darentur propositiones æternæ veritatis. Debet ergo intelligi de veritate formali, non negamus autem veritatem formalem contingentium ab æterno, nonnisi à Deo pendere.

Quod autem S. Thom. de veritate formali illic agat, ostendunt verba ejusdem ibidè, ad 4.

quia intellectus noster non est aternus, nec veritas enunciabilem, quæ à nobis formatur, est aterna. sed quandoque incepit & antequam huiusmodi veritas esset, non erat verum dicere, veritatem talem esse, nisi ab intellectu divino, in quo solum est veritas aterna.

En S. Thomam loquentem de veritate enunciabilem ab intellectu nostro, adeoque de veritate formali. Rursus, inibi S. Thomas in Corpore, nihil agit de veritate contingentium, sed ut sic de veritate, unde conclusionem, ita concipit. *Nulla creata veritas est aterna, sed sola veritas divini intellectus, qui solus est aternus, & à quo ipso eius veritas est indistincta.* Quid hic de veritate contingentium. Denique loquitur illic S. Thom. ad 3. potius de futuris, absolutis, & actu exercitis, quæ futuritionem independentem à causa, quæ est Deus, habere non possunt, quod nos concedimus Thomistis, requirimusque decretum divinum præviem ad futuritionem absolutam liberorum, licet illud non formetur independentem à præconsultata nostra libertate, consequenter illud, quod nunc est, v. g. Pœnitentia S. Petri, ex eo futura fuit antequam esset, quia in causa sua erat, ut fieret. Quæ causa est ipse Deus, decernens existentiam Petri, decernens & conditionem, sub qua prævidebatur hæc pœnitentia implenda: & quia nulla fuit alia causa ab aeterno nisi Deus, cumque independentem à Dei decreto, nihil existere possit, non sunt illa futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura.

OBJICIT 2. Idem. Quod per S. Thomam, Deus non cognoscat res immediatè in seipsis, sed solum in seipso, & in sua essentia tanquam in causa, & medio prius cognito.

RESPONDETUR. Concedendo quod Deus res cognoscat, etiam in seipso, sed negando, quod etiam non cognoscat illas in ipsismet ipsis. Si enim non repugnat ea nosci in illismet ipsis, nosci debent ab omni noscitivo, quod est Deus. Sic ubi S. Thom. oppositum videtur innuere, hoc solum vult, quod Deus non expectet existentiam creaturarum absolutam, adeoque nec existentiam actuum liberorum absolutam, cum antecedenter omnia ista noscat.

Concedo, quod Deus alia à se videat ab aeterno, non in ipsis actu existentibus, cum ab aeterno non existant, sed in seipso.

Concedo, quod Deus cognoscendo se, qui est omnium causa, ut loquitur contra gentes S. Th. cognoscat alia, quasi suos effectus, sed nego, quod etiam non cognoscat in illismet ipsis: nam unus modus noscendi, non excludit alium modum noscendi.

Concedo, quod essentia divina, non sit causa rerum ad extra nisi ut habet adjunctam voluntatem, quæ voluntas absoluta præcedere debet si sit eventus absolutus, præcedit etiam voluntas conditionata, consensum conditionatum, de servanda libertate indemni, de dandis præ-

quisitis &c. adeoque nec illa noscit independentem à decreto, licet noscat independentem à decreto Thomistico prædeterminativo. Per quod Principium etiam solvi debet id quod adfert Gonet, ex quaest. 2. de veritate, art. 12. in Corpore, & ad 7. & in 1. dist. 28. q. 1. a. 5. ad 3.

Id quod adfert ex hac quaestione 14. a. 8. ad 3. hoc solum vult, quod cum notitiæ nostræ dependent à notitiis sensuum, cumque sensus non versetur, nisi circa existens, ideo fit, ut naturalia sint priora scientiæ nostræ. Dei autem scientia non pendet ab existentia rerum. Hanc autem esse mentem S. Thom. ostendunt verba ejusdem ibid. Ubi comparat scientiam nostram, cum scientia circa domum, sed illius, qui eius cognitionem inquit, S. Doctor, ex ipsa jam facta capit. Scientiam autem Dei comparat cum scientia Artificis, qui illam domum operatur.

1. 2dæ q. 93. a. 1. ad 3. hoc solum vult, quod mala sit, etiam à posteriori probatio, quod res ita se habeat, quia intellectus humanus ita illam noscit, nec est in conceptu humano inclusa veritas, quam aliàs appellamus entitativam, ex eo, quia intellectus creatus conceptum illum format, jam autem est probatio, rem ita se habere, eò quod illam ita se habere, noscat Deus. Hinc est argumentum. Etiam futurum conditionatum ita se habere, sicut illud noscit scientia conditionata, sed inde nihil est, quod contra nos sequatur.

Concedo item, quod scire Dei, secundum quod docet S. Thom. in 1. dist. 39. q. 1. ad 5. sequatur voluntatem, eò quod res absolute existens, (de qua inibi ait) præsupponat decretum de illa re, jam præexplicatum, & si contendas agi illic, etiam de veritate conditionalium liberorum, quale decretum illa supponant, aliquoties dictum. Quantumvis autem præscientia absolutorum, debeat esse fundata in decreto, quod sit infallibile, non probatur tamen ex S. Thoma illud ferri, ante præconsultam nostram libertatem, quo autem sensu possit dici ab intrinseco, & ex se esse efficax, jam supra relatum.

OBJICIT 3. Quotiescunq; S. Thom. explicat concordiam nostræ libertatis cum divinis decretis, recurrit ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis, attingentis non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus, ut constat ex 1. parte q. 19. art. 8. & imò, contra gentes cap. 55.

RESPONDETUR. Negando quod in concordia nostræ libertatis cum divinis decretis recurrit S. Thom. ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis attingentis, etiam modum libertatis prædeterminativè, quod pluribus auctoritatibus probatum, vide 1. parte disp. 5. num. 420. Sed recurrit S. Thom. ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis attingentis, etiam modum nostræ libertatis, quia scilicet Deus seligit liberè auxilia, cum quibus prævidit futurum eventum

(M)

tum

tum *fi.* Quod ipsum ex illo loco primæ partis colligitur, nam ibidem in Corpore dicit S. Th. *Vult autem quadam Deus fieri necessario, quadam contingenter, & tamen positâ prædeterminatione non contingenter, sed infallibiliter sequitur eventus,* subdit S. Thom. *quibusdam aptavit causas contingentes defectibiles.* Et tamen positâ prædeterminatione, impossibile est non sequi eventum. Denique concludit, *non igitur propterea effectus voliti à Deo eveniunt contingenter, quia cause proxima sunt contingentes, sed propterea, quia Deus voluit eos contingenter evenire, contingentes causas ad eos preparavit,* en rejicit S. Thom. prædeterminationem, quæ de se & ab intrinseco est efficax, & rejicit hoc in causas contingentes præparatas, quod ipsum verbis differt, à causis liberis selectis. Nec debuit illic recurrere S. Thomas, ad scientiam mediam, tanquam exploratricem consensûs, quia ipsa scientia, ut jam in ante dictum, non est ultimum responsum, cur hic potius convertatur absolutè, quàm ille, sed selectio divina, licet illa ipsa supponat scientiam conditionatam.

Concedimus ulterius, quòd licet homo sit Dominus suorum actuum propter deliberationem, tamen quòd deliberet vel non deliberet, hoc primum debet reduci in primum deliberans, hoc est, Deum, sed ratione motuum primò primorum & gratiarum, quæ sunt in nobis, sine nobis, de quo vide 1. parte, disp. 3. n. 488. ratione item decreti, quòd fecit de salvanda indemni libertate, de dandis contemperatis libertati auxiliis &c. &c. Unde & primo Perihermen. lect. 14. id solum significatur, quòd ex ipsa voluntate divina originetur necessitas & contingentia in rebus: nam nisi Deus decrevisset indemnem libertatem servare, nisi dedisset contemperata principia, non fuisset salva contingentia in rebus: ratione quorum, reducitur nostra libertas in Deum, tanquam in primum deliberans, & primum eligens.

Dictum illud Origenis, quia futurum est aliquid, id est scitur à Deo & per S. Thom. & per S. Thom. & per nos, non debet accipi de scientia, quæ est causa rerum, quæ scientia causans res per nos, ut dictum est primâ parte, est scientia simplicis intelligentiæ vide 1. parte disp. 3. num. 86.

Quando autem refert sententias nostrorum Gonet, quòd per nos prædestinatio habeat certitudinem præscientiæ, non autem certitudinem causalitatis mediorum, id ita accipiendum est, quòd censeamus, etiam prædestinatis non dari media salutis de se & ab intrinseco efficacia, vi quorum, non nisi in sensu diviso sequi possit negatio operationis, habent tamen certitudinem, quia sunt auxilia selecta & prævisa, quòd essent eventum habitura *fi.* unde per nos verba illa S. Thom. quodlib. 12. art. 13. accipiuntur ut sonant, *voluntati divine, in negotio prædestinatio-*

nis, non potest aliquid resistere, providentiæque e certissimo modo ducit ad finem. Quia seligit auxilia infallibiliter, licet liberè, quia ex prævisione consensûs eventum habitura, unde etiam in principiis nostris, secundum quæstionem 6. de veritate art. 3. prædestinatio addit præscientiæ, habitudinem causæ, quia ipsa prædestinatio causa est & motivum Deo, ut conferat illa auxilia, quæ prævisa sunt eventum habitura, vel certè accipitur hic prædestinatio latius, pro collatione auxilii habentis rationem vitium.

De Decretis absolutis ex parte subjecti, conditionatis ex parte objecti, Notantur quadam.

DE his Decretis agit Gonet. Disp. 5. art. 3. Ad illa neganda, secundum quòd præquirentur antecederent ad consensum nostrum conditionatos liberos noscendos, infistendum iisdem rationibus, quibus probatum est in prima parte, non dari prædeterminationem, & inter alia inculcandum, quòd pro illo statu conditionato auferrent libertatem, aliqua tamen discutienda sunt, sed conformiter ad dicta 1. parte disp. 5. num. 518. Hinc

NOTO 1. Duplex posse cogitari decretum absolutum ex parte objecti, conditionatum ex parte actûs. Primò, vi cuius ipse Deus alliget suam libertatem, ad hanc potius contradictionis partem, circa objecta merè dispositionem suæ voluntatis concernentia; talia decreta nos concedimus, quia sicut liberum est creaturæ, determinare suam libertatem ad hanc partem ita liberum est & Deo. Secundò, vi cuius decreti, decernat Deus absolutè actum aliquem liberum creaturæ; id que antecederent ante prævisum ejus consensum; & tale decretum nos negamus. Dixi, ante prævisum ejus consensum, quia si formetur post prævisum ejus consensum, per ordinem ad statum absolutum, erit non aliud, nisi mera prædefinitio, quam admittimus 1. parte disp. 5. num. 405. Et sicut admittimus prædefinitiones pro statu absoluto, actuum nostrorum bonorum, ita possent admitti & prædefinitiones absolutæ ex parte actûs, conditionatæ ex parte objecti, sed quæ innitantur scientiæ conditionatæ, & ex præconsulta nostra libertate efficaciam habeant, ostendantque quid seligaturum Deus, si conditio impleretur, quam cetero qui non implendam esse ex altis suis consiliis decrevit Deus, ita ut existentia illa conditionata spectet ad ordinem præsentis universi, ut spectabat conversio conditionata Tyriorum.

NOTO 2. Quid sentiendum de illa Propositione Gonet. Dantur in Deo decreta subjektivè absoluta & objectivè conditionata. Nam imprimis, si hoc sensu dicantur illa decreta subjektivè absoluta, quia identificantur Deo, qui est ens absolutum & non conditionatum, hoc sensu, indubiè decreta, quæ admittimus conditionata

R. P.
THE M
zia now
Tom. de
D. V

tionata ex parte actus, sunt subjective absoluta, & ipsa scientia conditionata, siue illa sit prævia ad decretum, siue illud sequens, erit notitia subjective absoluta; sed de hoc in præsentia non est locus. Deinde, si sit res de decretis absolutis ex parte actus (hoc est) per ordinem ad nostros conceptus, per verbum Volo exprimibilis, licet illud ipsum Volo alligetur aliquâ conditione, quando illa sint admittenda, quando rejicienda, dictum immediate notato primo. Hinc

Concedo, Genesios 18. innui decretum conditionatum absolutum ex parte actus, conditionatum ex parte objecti, vi cuius alligat Deus suam libertatem, Parcâ Sodomis, si fuerint in ea quinquaginta iusti. Idem significat Deus Psal. 80. quæ etiam alligatio voluntatis divinæ erat de exhibendis 12. legionibus, si peteret Christus: Item, quod Adæ filii nascerentur in gratia originali, si Adam non peccasset. Huc refert decretum de suscitatione Lazari.

Interdum autem significat Deus & obligat se selecturum aliqua auxilia, & causas, quas prævidet eventum habituras, si adliberentur, eò quod præconsultaverit scientiâ conditionatâ consentium liberum creaturæ, & ita promittit Deus per Jeremiam Jerem. 18. quod si Israëlita subditi se fuissent, Babylonis Regi, esset cor illius inclinaturus Deus, ut illis parceret, ubi jam alligavit Deus suam libertatem, hoc promisso, ex virtute etiam fidelitatis ad seligendum tale auxilium, & tales causas. Hoc punctum ostendit, per aliquos e Nostris posse admitti, sicut prædefinitiones absolutas Actuum nostrorum bonorum pro statu absoluto; Ita & prædefinitiones absolutas ex parte actus, conditionatas, ex parte objecti, pro eventibus, quorum conditio nunquam implenda, ita tamen ut illæ se habeant, non nisi per modum sequentium præconsultam libertatem creaturæ.

Et ita locus ille, si in Tyro & Sidone factæ fuissent istæ virtutes, posset accipi, per illos quod illic intervenerit prædefinitio absoluta ex parte actus, conditionata ex parte objecti. Item locus ille de Davide & Salomone, quod si custodiissent mandata Domini, regnassent super universum Israël, Deo scilicet prædefiniente, post præconsultam libertatem humanam, & promittente sese lecturum causas, sub quibus prævidebantur subditi se liberè Israëlita, sanguini huic.

In sententia autem Nostrorum, qui non admitterent has aut quascunq; alias prædefinitiones, dici posset, quod Deus significet non nisi objectum, quod prævidit non independenter à voluntate de dandis principiis ad hoc requisitis, admittendo simul conditionatam voluntatem de seligendis auxiliis, si conditio illa impleteretur.

NOTO 3. Illud quod ex S. Augusti. Lib. de prædest. Sanctorum, cap. 9. & 10. adfert idem Gonet, Potius ex dictis significat decretum de

dandis vel non dandis selectis auxiliis, quam de Actu qui sit conditionatus ex parte objecti, absolutus ex parte actus. Sanctus etiam Thomas in primum Dist. 46. q. 1. a. 1. ad secundum, solum vult posse voluntatem Dei in aliquid conditionatè ferri, quod non negamus, quod etiam vult q. 23. de veritate a. 3. Jam autem 1. parte q. 19. art. 7. ad secundum, solum ostenditur alligatio divinæ libertatis, quæ se alligavit ad resuscitandum Lazarum, quia autem intentio auctoris est, non tam ostendere, quod Deus in istis quæ sunt merè ad libertatem ejus spectantia, alliget se decreto suo absoluto ex parte actus, conditionato ex parte objecti; quam potius ostendere talia decreta à Deo formari, etiam de futuritione actus liberi conditionati nostri, idque prævidet ad consultam nostram libertatem, quid illa habitis omnibus prærequisitis, esset actura si. Hinc ad mentem illius attendendo.

NOTO 4. Quod quando Deus talia conditionata certò & infallibiliter futura pronuntiabat, erat voluntas Dei determinata ad illa producenda, sed determinatione subsequente prævisionem, quid esset voluntas creata actura si.

Conceditur quidem, quod prædicat Deus aliqua futura, quorum inter se nulla est connexio, ut cum Regi Joas 4. Reg. 13. promittitur: Si percussisses septies, delevisses Syriam; sed illic tantum significatur coexistentia prævisa victoriæ, cum conditione percussiois, quam victoriam spectat ad libertatem divinam determinare, ostenditque Deus determinationem suæ libertatis per actum absolutum ex parte actus, conditionatum ex parte objecti. Quod si quæretur de Actibus liberis creatis incidentibus in hanc victoriam, promittit illos Deus non hoc sensu, quasi antecedenter ad præconsultam libertatem illos determinet, sed quod suppositâ præconsultatione selecturus esset principia, sub quibus prævidebatur operatio si.

Conceditur, quod Deus pacificatur de aliquo, & promittat, sed si promissum merè sit Actus Dei liber, facit hoc sine ulla directione scientiæ conditionatæ; sed si involvatur Operatio creata, non promittit eam independenter à præconsultatione, quid esset voluntas liberè actura.

Conceditur, rem ab æterno futuram indigere, ut Deus decernat dare illi existentiam in tempore, si sit res de futuro, cujus futuritio sit aut necessaria, aut merè dependens à Dei arbitrio, ut cum Deus decernit ab æterno dare existentiam Soli. Sed rem liberam esse futuram, requirit quidem Dei decretum absolutum, sed quod non formatur ante præconsultam nostram libertatem, quid ageret si.

Conceditur, quod illa quæ non sunt ex se, & ex sua natura, connexa, non possint infallibiliter connecti nisi ab aliqua causa extrinseca & infallibili, sed infallibilitate vel antecedenti vel ex suppositione consequenti, ortâ; unde & conver-

sio Tyrionum habuit connexionem conditionatam, cum prædicatione Christi itidem conditionatâ, habuit inquam connexionem ex suppositione libertatis illorum gratiâ Dei adjunctæ, sed non habuit connexionem infallibilem ex vi Decreti divini antecedentis præconsultationem libertatis creatæ, quid esset operatura *Si*.

Quod autem dicit doceri in Logica, quòd quando conditionalis non est vera, violationis, non possit esse vera absolute, nisi in vi alicujus causæ extrinsecæ, quæ infallibiliter ponat consequens, posito antecedente; id etiam accipi debet secundum dicta, ut scilicet posito antecedente ponatur consequens infallibiliter, vel ex suppositione antecedenti, vel ex suppositione consequenti, qualis suppositio consequens est, suppositio exercitii conditionati libertatis, prævili posita conditione, quæ suppositio, ex suppositione sui ad se, infert infallibilitatem, sed non est necesse infallibiliter poni semper consequens, ex vi alicujus, quòd sit infallibile antecedenter, adeoque v. g. ex suppositione decreti prædeterminativi absoluti ex parte actûs, conditionati ex parte objecti.

An autem prædefinitiones illæ conditionatæ ex parte objecti, absolutæ ex parte actûs, ponendæ sint in Deo, actu, non spectat ad punctum difficultatis, inter nos & Thomistas, modò constet non formari illas independentem ante præconsultam libertatem nostram.

Jam autem confirmationes tres, quas inibi post probationem quintam format Gonet, probant illas debere poni actu, quæ ipsæ non sunt adhuc demonstrativæ, præcipue in principiis eorum, qui non admittunt prædefinitiones, dicerent enim libertatem divinam exerceri, circa conversionem Tyrionum, per actum volendi dare media, sub quibus prævidebatur conversio, si fuisset conditio prædicationis. Hancque libertatem non exerceri in actu primo, sed in actu secundo, fieriq; per hanc solam volitionem fati sympathiæ, quam habet voluntas divina cum intellectu, licet nullum tum fiat decretum etiam conditionatum, circa ipsammet conversionem, & ex iisdem principiis negabunt decretum seu prædefinitionem conditionatam conversionis conditionatæ, ex quo principio negant ipsas prædefinitiones, putantes quòd decretum de dandis auxiliis, sub quibus prævisa est operatio, sive illud sit pro statu absoluto, sive pro conditionato, non auferat libertatem, cum auferat prædefinitio, sive illa sit absoluta simpliciter, sive sit absoluta ex parte actûs, conditionata ex parte objecti.

Quando autem quærit Gonet, per quid futurum illud conditionatum transeat, à ratione merè possibilis, ad rationem futuri conditionati, ad hoc jam est responsum primâ parte Disp. 5. à num. 340. nempe quòd transeat ipso conditionato exercitio libertatis à Deo adjunctæ condi-

tionatè. Ea quæ insuper adfert Gonet de iisdem decretis conditionatis, sunt procedentia ex particularibus nostrorum principis, quæ sequitur cui lubet, negat cui lubet.

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta à Ratione.

Fundamenta quæ probant impossibilitatem scientiæ conditionatæ.

OBJICIT I. Rationem fundamentalem, quæ à priori demonstrat per ipsum, impossibilitatem scientiæ conditionatæ. Conditionatæ inquam, & non Mediæ, propter dicta, quæ vide i. parte Disp. 3. n. 104. Sic ergo format argumentum Gonet. Scientia conditionata, est cognitio certa & evidens futurorum conditionatorum, ante decretum, & prædefinitionem voluntatis divinæ, ut docetur à nostris, sed talis cognitio est impossibilis in Deo. Quia ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, determinantis extrahere res, ex statu merè possibilitatis, & dare illis existentiam in aliquo differentia temporis, nihil absolute vel conditionatè futurum est, nec proinde cognoscibile, ut tale, ab intellectu divino. Ergo cognitio futurorum conditionatorum ante decretum & prædefinitionem divinæ voluntatis, est impossibilis.

RESPONDETUR. Majorem istius argumenti, quod debet esse demonstratio, cum sit definita, esse absolute falsam, nam licet non admittamus decretum & prædefinitionem, quæ Deus determinet, ut non nisi consensus v. g. loquatur conditionatus, admittimus tamen decretum & prædefinitionem, vi cuius Deus discernit existentiam conditionatam ipsius voluntatis. Rursus, admittimus Decretum Dei de servanda indemni libertate, etiam pro statu conditionato, admittimus decretum Dei de dandis concursu, auxiliis, & aliis prærequisitis, quibus mediis conditionatis, concursurus est Deus conditionatè ad illam conditionatam exultantiam effectûs, quæ omnia quasi à nobis non penderentur, enuntiat Gonet, quòd scientia conditionata sit scientia ante Decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, dicitq; hanc majorem consistere ex supra dictis, & nos negamus id constare, & dici à nobis. Quod si admittimus Decretum Dei, de concurrente cum voluntate conditionatè operatura, adhuc ostendimus, quòd Dei voluntate concurrente, cum voluntate creatâ, extrahatur consensus è statu possibilitatis in statum existentie conditionatæ. Nec probat Gonet, id non sufficere, vide hoc ipsum i. parte Disp. 5. n. 247. Hinc in forma, aut est neganda major huic demonstrationi, aut distinguenda: Scientia conditionata est scientia futurorum conditionatorum ante Decretum, quod

R. P.
THE MI
ZIA NOW
Tom. 1.
D. V.

determinet Deus, ut hoc nonnisi quantumvis sub conditione agat voluntas creata. Concedo Majorem. Scientia conditionata est scientia futurorum ante Decretum, vi cuius decernat Deus, unâ cum voluntate creata concurrere ad existentiam conditionatâ consentus. Nego Majorem, Distinctâq; minori, Nego consequentiâ. Quia verò per nos datur Decretum Divinum conditionatum de concurrente cum voluntate creata conditionatè operatura, hinc sicut res omnes in sua possibilitate pendent à divina omnipotentia, tanquam à causa, ita & in sua futuritione, pendent à libera determinatione divina, non quidem determinante, ut hoc nonnisi sub conditione velit voluntas, sed determinante ad concurrentem cum illa, in ponendo illo consensu conditionato.

Quòd autem dicit futurum esse id, quod est determinatum in causa, id negamus verum esse de futuris liberis. Inde causas illorum dicit esse contingentes S. Thomas, ut vidimus supra. Hanc agnoscimus determinatione futuri liberi in causa, quòd scilicet debeat habere causa vim sufficientem producendi illius futuri, quam determinationem nos non tribuimus voluntati independentè à voluntate divina de concurrente, nec esse sine concursu divino.

IN STAT 1. In nostris principiis, propositiones contradictoriæ, non solum conditionatè sed etiam absolutè, sunt determinatè veræ ante decretum, ratione oppositionis contradictoriæ, vel suppositionis eventus futuri, supponunt enim includi determinatam futuritionem in objecto.

RESPONDETUR. Propositiones prædictas esse veras ante Decretum de ipsâ futuritione conditionata, sed non sunt veræ ante Decretum de concurrente ad illud objectum, quod importat illa propositio.

IN STAT 2. Esse futurum sub conditione est aliquid reale, at non est aliquid reale intrinsecum rei, quæ futura sub conditione dicitur, cum hæc pro tunc nihil sit, & consequenter incapax Denominationis intrinsecæ. Ergo est aliquid reale ab extrinseca forma proveniens. At hæc realis & extrinseca forma, nulla alia potest esse aut intelligi, nisi liberum Dei Decretum, Ergo ab illo constituitur in ratione futuri.

RESPONDETUR. Explicandum hoc fuisse, quomodo futurum sub conditione sit aliquid reale; nam reale supponit pro eo quod realiter existit, Jam autem conditio, ut vetus fert proloquium, nihil ponit in rebus. Cæterum & nos, illud conditionatum futurum dicimus esse aliquid reale, prout reale opponitur ficto, non autem prout opponitur alicui Intentionali, & statibus Metaphysici. Sed quidquid sit de hoc. Concedamus interim arguenti, quòd futurum conditionatum sit reale, & quidem ab extrinseca forma proveniens, concedimus item, quòd hæc extrinseca forma non sit aliud, nisi liberum

Dei Decretum: sed negamus esse illud Decretum prædeterminans, ut hoc nonnisi etiam sub Conditione velit voluntas; sed est decretum de concurrente cum voluntate, & de dandis prærequisitis etiam ad conditionatum consensum necessariis, quo Decreto non præintellecto, nihil potest ab intellectu Dei, ut sub conditione futurum cognosci, licet possit cognosci sine decreto Thomistico prædeterminante, ut hoc nonnisi, velit voluntas.

Conceditur, primæ Confirmationi: quòd omnis realis entitas competat dependentè à causa prima, adeoque & futuritio conditionata; concedimus item, quòd omnia à causa prima dependent medio Decreto libero, consequenter & futuritio conditionata dependet à libero Dei Decreto, sed negamus liberum illud Dei Decretum esse, vi cuius Deus decernat, ut hoc nonnisi voluntas sub conditione velit, sed vi cuius decernat Deus concurrere ad existentiam conditionatam actus.

Conceditur Confirmationi secundæ: quòd sicut implicat intelligere res ut possibiles, non præintellectâ à divina omnipotentia, ita implicat intelligere ut futuras, etiam conditionatè, non præintellecto Decreto Divino; sed negamus, hoc Decretum debere esse, ut hoc nonnisi etiam conditionatè velit voluntas, sed sufficit Decretum de concurrente cum voluntate creata &c.

Conceditur Tertio Argumento, quòd ipse appellat principale, quòd non possit res transire de statu possibilitatis ad statum futuritionis, nisi medio Decreto, sed negatur, istud Decretum debere inferre, ut hoc nonnisi velit voluntas.

Conceditur Confirmationi primæ: quòd futuritio conditionata includat aliquam actualitatem, quam non dicit mera possibilitas, illaque major actualitas non potest subterfugere divinam causalitatem, quam Deus exercet medio Decreto libero. Sed negamus illud Decretum esse prædeterminativum etiam conditionatè, ut hoc nonnisi velit voluntas, sed est solum Decretum de concurrente cum voluntate ad actum ejusdem, etiam conditionatum &c.

Conceditur Confirmationi secundæ: quòd conditionatè futurum, debeat respicere voluntatem divinam, alio modo dispositam, quam si esset purè possibile: possibile enim respicit voluntatem Dei potentem concurrere, conditionatè autem futurum, respicit voluntatem divinam, conditionatè operaturam.

Confirmationi Tertie negatur hæc propositio: Futurum est illud, quòd est determinatum in causa; nisi fortè determinatione, quæ significet haberi vires sufficientes in causa, ut effectum producat, sed negamus tales vires voluntati creatæ competere independentè à voluntate Dei decernente cum creatura concurrere &c.

Quòd attinet ad illam propositionem: repugnat aliquid absolutè esse futurum, nisi causa

Prima per Decretum absolutum sit absolute determinata ad dandam existentiam in tempore: Si procedat, quod illud Decretum formetur de liberis futuris independenter à præconsulta nostra libertate, falsa est, si autem procedat de Decreto, quod determinet Deus ad dandum rem ipsam concurrentem voluntati absolute acture, talem determinationem divinam admittimus, factam præconsulta nostra libertate, conditionatam autem dicimus prærequiri, ad futurum conditionatarum.

Et hæc sunt Argumenta, de quibus enuntiat Gonet: *Multum torquent auctores contrarios, & nunquam ab illis satis se expediunt, nec possunt, ut iudico.* Postea pluribus interjectis phrasibus.

INSTAT 3. Vera est regula S. August. quam tradit lib. de prædest. Sanctorum, & de Bono Perseverantiæ, quod Deus in sua prædestinatione præsciat futura, & quidquid à Deo præscitur, ab illo etiam prædestinatur, & hinc manifestum est, quod sicut Deus de facto præscit futura conditionata, etiam illa de facto prædestinat & prædefinit, & quod si de facto ea non prædestinat, sed solum prædestinasset, etiam de facto illa non cognosceret, sed tantum scivisset & cognovisset, unam enim hæc vadunt, præscientia & prædestinatio. Unde si præscientia est actu in Deo, in illo etiam debet esse actu prædestinatio, & e contra, si prædestinatio non sit actu in illo, sed tantum esset, etiam non est actu in illo, sed tantum esset præscientia.

RESPONDETUR. Locum illum Aug. hoc solum velle, quod futura conditionata, quæ se habeant ad initium salutis, non præsciantur à Deo futura, independenter ab ejus auxilio & gratia. Quo posito, concedo, quod de facto præsciat Deus futura conditionata, & quod etiam illa de facto prædestinet & prædefinat Deus, sed volitione, cui competat actualitas actus, licet conditionati, tam ex parte actus quam ex parte objecti, & si non daretur volitio actu, quæ sit saltem conditionata ex parte actus & ex parte objecti, tunc non præsciret Deus rem actu, sed deberet præscire non nisi in futuro, quod Dei scientiæ non competit. Ubi ut vides, actum volitionis divinæ conditionatum indispensabiliter necessarium etiam ad volitionem conditionatam, suppono duplicem cogitari posse. Unum, qui sit actu, licet sit conditionatus & ex parte actus, & ex parte objecti, exprimibilisq; per particulam, vellem; huiusq; actui tribuitur sua existentia conditionata, & actuale, licet conditionatum exercitium libertatis divinæ. Alius autem actus voluntatis conditionatus cogitari potest, qui nullam actualitatem importet, etiam conditionatam ex parte actus, & ex parte objecti, sed sit mera suspensio actus, & rejectio in futurum exercitium libertatis, sine ullo actuali exercitio, adeoq; pro presenti omisso actus. Prior ille actus divinæ voluntatis est sufficiens, ut in prædestina-

tionem, modo explicato, noscat Deus futura conditionata, sed si secundi generis poneretur à nobis volitio in Deo, vi illius non sciret Deus actum, sed futurum esset ut sciret, sicut & futura esset ipsa volitio. Et sicut ille actus Penitentis, vellem non peccasse, quantumvis sit actus conditionatus ex parte actus, importat tamen exercitium voluntatis, & non meram actus suspensionem, & rejectionem in futurum; ita & actus volitionis divinæ de concurrente, etiam ad volitionem conditionatam, licet sit conditionatus ex parte actus, importat tamen exercitium actuale, licet conditionatum volitionis divinæ. Consule circa tales actus dicta de Penitentia, Disp. i. n. 78. Consequenter, quando per Nos, censetur rejicere, ad sequens signum, Deus, formationem sui decreti, de operatione, ad sequens, inquam, signum, scientiam conditionatam; censetur rejicere formationem sui decreti quod sit absolutum. Et sicut positio conditionata ipsius conditionis, quæ supponitur ante futuritionem conditionatam, positioque conditionata ipsius conditionis, non censetur esse improporcionata futuritioni conditionatæ; ita positio conditionata ipsius decreti conditionati ex parte actus, supponi debet ante futuritionem conditionatam, nec erit improporcionata ipsi futuritioni conditionatæ.

Quando autem supra admisimus in principiis aliquorum e Nostris posse concedi prædestinationes conditionatas, concessimus, ut videtur illic est, quod sint præviæ non ad consensum conditionatum, sed quod formari possent post consensum conditionatum.

INSTAT 4. Decretum illud objective existens in mente divina, pro illo prior quo cognoscitur futura conditionata, non objicitur menti divinæ, ut pure possibile, non objicitur etiam potius ut futurum, futuritio enim repugnat divinis Decretis. Ergo pro illo prior objicitur intellectui divino ut præsens, & exercitio existens, cum inter possibile futurum & præsens, nullum detur medium.

RESPONDETUR. Hanc objectionem jam non probare directe, quod etiam futuritionem conditionatam liberam debeat antecedere Decretum, ut hoc non nisi conditionate fiat, nec probat non sufficere Decretum conditionatum ex parte actus, circa quod tamen est lis inter nos, sed transit ad aliam difficultatem, quid sit actus conditionatus ex parte actus, quæ difficultas est eadem, sive quis ponat non esse sufficientem tale Decretum, sive ponat esse sufficientem: redire enim difficultas, quid sit talis actus in Deo. Et quia hæc difficultas habet difficultatem resolvablem ex materia, quid sit actus divinus liber, hinc per eadem Principia solvi debet. Concedo ergo, quod illud Decretum, non objicitur menti divinæ, ut mere possibile, sed negatur, quod non objiciatur tunc ut futurum futuritione absolute

ipsum futurum sit in statum absolutum educendum, licet non obijciatur tunc ut futurum, futuritione excludente etiam actualitatem volitionis, ex parte actus conditionatae. Ad illam Propositionem quod attinet. Futuritio repugnat divinis Decretis, ex materia de Actibus liberis divinis responderi potest. Futuritionem Entitativam repugnare Actibus divinis, sed non futuritionem terminativam; & pro connotato futuritionem importatam; seu ut alii dicunt, repugnare actui divino futuritionem secundum id, quod dicit Actus Dei in recto, licet non repugnet Actui Dei, futuritio, secundum id, quod dicit Actus Dei in Obliquo. In nostris Principiis dici potest, futuritionem formalem repugnare Actibus divinis, sed non repugnare futuritionem æquivalentem, hoc est, faciendo id per actum præsentem, sine futuritione, quod in creatis faceret futuritio. De quo vide i. parte disp. 8. n. 9. & in materia de Pœnitent. disp. 3. a. num. 202. ad 247.

Unde ulterius conceditur obijci illud Decretum intellectui divino, ut præsens, & exercitæ existens, sed præsentia & exercitæ conditionata, etiam ex parte actus, adeoque est præsens, sed præsentia excludente negationem hanc, quod non exercuerit se circa illud objectum voluntas divina, sed non est præsens præsentia excludente negationem conditionis ab ipso actu, & faciente, ne actus ille sit conditionatus etiam ex parte actus. Conceditur, inter possibile & futurum & præsens, nullum dari medium, sed nego illud Decretum non esse præsens præsentia involvente rationem conditionati etiam ex parte actus, licet non sic præsens præsentia excludente conditionem, etiam ex parte actus.

Continuatur Probatio.

INSTAT 5. Non minus repugnat divinis Decretis conditionata futuritio, quam absoluta, idem enim repugnat futuritio absoluta, quia repugnat Deo absoluta mutatio, cui repugnat etiam conditionata mutatio.

RESPONDETUR. Repugnare divinis Decretis futuritionem secundum id, quod dicunt divina Decreta aliquid in ratione Entis in Recto, pro subjecto &c. sed non repugnat divinis Decretis secundum id, quod dicunt pro connotato, in obliquo &c. conditionata futuritio. Repete & illam aliam distinctionem, quod futuritio conditionata formalis repugnet Decretis divinis, sed non repugnat futuritio conditionata æquivalenter, faciendo hoc sine futuritione & mutatione, quod in creatis faceret futuritio, & mutatio. *Hinc*

Conceditur ad Confirmationem, quod futuritio conditionata Decreti consistat in eo, quod Decretum sit futurum, si ponatur aliqua conditio, sed non futuritione Entitativa, futuritione in

Recto, futuritione formali. Si autem non erit futuritio in ratione Entis, nec futuritio formalis, nondum mutabitur sub tali conditione voluntas divina.

Conceditur. Ad Confirmationem ampliorem, Quod futuro conditionato non repugnet transitus in futurum absolutum, si purificetur conditio, si cætera sint paria, nempe si futuritio conditionata sit secundum id, quod importat illa res in ratione Entis & formaliter, tunc erit transitus in ratione Entis & formaliter, sed si futuritio sit ratione connotati & per præsens, æquivalenter præstando, quod præstaret in creatis futuritio, non erit necesse ut illic sit transitus & mutatio entitativa.

En difficultatem totam à materia de Prædeterminatione translata ad materiam de Actu Dei libero. Sed per quid distinguetur Actus voluntatis divina, quem habet circa possibilia ab Actu voluntatis divina, conditionato ex parte actus & ex parte objecti. Certum est, non fore distinctionem in ratione Entis, cum uterque sit ipsemet Deus: Nec erit distinctus ratione alius & alius entitativè objecti, nam idem Ens quod erat possibile, est futurum conditionatè, & idem entitativè, est futurum absolutè, si ponatur ipsa extra causas. Erit tamen in hoc distinctio, quia actus circa possibilia est actus necessarius. Actus circa futura conditionata, est Actus liber: erit etiam distinctus, ratione alius & alius status objecti: nam pro statu possibilitatis importabit objectum non nisi connexionem prædicatorum, pro statu conditionato existentiam sed conditionatam, pro statu absoluto, exercitæ; quo autem modo, ipsi illi actus versantes circa existentiam conditionatam & absolutam distinguantur, petamur ex materia de Actu Dei libero.

INSTAT 6. principaliter. Si per nos effectus qui est, requirit causam quæ sit, & effectui qui erit, sufficit causâ quæ erit, & effectui qui esset, sufficit per nos causâ quæ esset, sequitur, quod futura absoluta, non requirant in Deo aliquod Decretum actuale & exercitæ, sed tantum Decretum, quod erit, quod non concedemus. Sequela autem probatur: futura enim absoluta, non sunt actu, sed erunt. Ergo si effectui qui erit, sufficit causâ quæ erit, etiam sufficet Decretum quod erit.

RESPONDETUR. Etiam hanc totam difficultatem pendere ab explicatione, quid sit actus Dei liber, ita tamen, ut nunquam dicatur ipse actus liber de novo quoad rem, & esse, quod habet in Deo, advenire, nec Decretum illud quoad rem futurum, licet habeat denominationem futuri.

Porro de futuris sunt quædam Decreta Dei, quæ debent à nobis intelligi, ut jam exercita & ita Decretum de futuro Antichristo, est Decretum exercitæ: Decretum autem de danda plu-

da pluvia cras intuitu supplicationis, vel voluntas condonandi, cras contritionem elicituro Petro, post mortale ab eo perpetratum hodie, est volitio quo concipitur à nobis cras ponenda, non quòd in Deo non sit Actus qui est cras futurus, sed quòd quoad denominationem, connotationem, æquivalentiam concipi debeat, tanquam quid futurum, illaq; de futuris, debet concipi Deus, habere præsentia Decreta, quæ per Scripturam, promissionesq; Dei, & prædictiones, nobis revelata sunt; illa autem concipitur habiturus non quoad rem, sed quoad denominationem, connotationem, æquivalentiam ad futuritionem, quæ cæteroqui revelata non sunt nobis, nec promissa, nec prædicta in particulari. Hoc posito.

Conceditur argumento Primo in contrà, quòd licet in futuris conditionatis non sit aliqua Entitas actualis Physica, reperiatur tamen in illis veritas actualis pro statu intentionali, adeoque supponens decretum Dei actuale & exercitum, sed actualitate non excludente, ne ille actus sit conditionatus ex parte actus, sed actualitate excludente negationem positionis talis actus.

Conceditur Argumento Secundo in Contra. quòd res conditionatè futura dicat ordinem ad habendam existentiam si poneretur conditio, & quòd hic ordo sit præsens & non futurus, exposcatq; causam præsentem & existentem, quæ est decretum actuale, sed actualitate stante cum hoc, ut ille actus sit conditionatus ex parte actus, licet non debeat intelligi non positus.

Conceditur Tertio Argumento in Contra, quòd res futura sub conditione & futuritio ipsa conditionata, sit objectum Deo formaliter & actu liberum, adeoque quòd supponat in Deo decretum aliquod actuale & exercitum, sed non est necesse, ut illud decretum non sit conditionatum etiam ex parte actus, adhuc enim & tali actu posito, exercetur illo actu voluntas divina.

Ad illud quod addit, quòd per nos res absolute futura exigat decretum seu volitionem existentem defacto in Deo, si sit res de existentia in ratione Entis, vera est propositio, si autem sit res de existentia quoad denominationem, connotationem, æquivalentiam, subdistinguitur, quòd scilicet etiam sub hac formalitate debeat concipi decretum ut existens, si objectum illud sit revelatum aut promissum, sed non est necesse, ut concipiatur ut existens, si objectum non sit revelatum, ut v. g. non est necesse, ut concipiamus quoad suam terminationem esse completam volitionem hodiè, de danda cras pluvia, pro qua danda orabitur cras.

Conceditur Argumento in Contra Quarto Principali. Quòd sicut res possibilis, quamvis non sit effectus existens defacto, sed tantum possibiliter, tamen requirat defacto Omnipotentiam divinam ut defacto existentem; sic conse-

quenter effectus sub conditione futurus, exposcet essentialiter existentiam exercitam decreti divini, sed exercitam ita, ut tamen ille actus sit conditionatus ex parte actus.

Conceditur Responso Gonci, quòd format contra doctrinam Suarii, quòd futuritio dicat carentiam existentiam, sed qualem; Si futuritio sit in ratione Entis, dicit carentiam existentiam pro illo instanti reali quo necdum est, sed si futuritio sit quoad denominationem, connotationem, æquivalentiam, dicit carentiam existentiam nonnisi sub ratione denominationis, connotationis &c. &c. qualem Carentiam existentiam, non repugnat habere decretis divinis, quoad illam denominationem sumptis.

Conceditur Argumento Quinto in Contra. Quòd per Nos decretum illud dicatur non esse actuale & exercitum, actualitate faciente, ne ille actus sit conditionatus ex parte actus, sed non hoc sensu illud decretum non est actuale, quasi per illud non exerceat sese actu libertas divina. Unde ulterius decretum absolutum ex parte Actus præcedens futuritionem conditionatam liberam, dicit imperfectionem in Deo ex suppositione, quòd velit indemnem servare libertatem, & vi suâ faciens, ut nonnisi hoc fiat conditionatè. Hinc etiam postea, quando est aliquid liberum absolute futurum, ob eandem rationem non format Deus decretum, non præconsultâ nostrâ libertate, nec decernit, ut absolute hoc, nonnisi vi illius decreti fiat. Consequenter, quo sensu dicit imperfectionem, illud decretum, si esset prævium ante consensum conditionatum, ideoque nec ponitur ante consensum conditionatum; eodem sensu dicit imperfectionem, si ponatur ante consensum absolutum liberum, adeoque nec ponitur ante consensum absolutum liberum futurum.

Conceditur Argumento Sexto, quòd decretum illud non esset concomitans, vel subsequens, aliâ actus ille conditionatus non penderet à decreto & voluntate divina, & ejus concursu, quod est absurdum. Esset ergo antecedens futuritionem conditionatam liberam. Conceditur decreto absoluto, determinante ut hoc nonnisi fiat absolute, & formato independentem à præconsultâ nostrâ libertate quid esset actura, auferendam libertatem creature in operando, & si antecedens, futuritionem conditionatam, (quod concedunt aliqui è Nostri) decretum, importaret quantumvis conditionatè ex parte objecti, & hoc nonnisi conditionatè fiat, auferendam fore libertatem. Non est enim major ratio cur illam non auferret conditionatè pro statu conditionato, cum auferat absolute pro statu absoluto; & sicut ignis applicatus urit, ita etsi applicaretur uret, consequenter si decretum pro statu absoluto auferat libertatem, auferret & pro statu conditionato. Quia autem per Nostros non for-

formatur illud decretum antecedens futuritionem conditionatam, ut hoc non nisi fiat sub conditione, sit ut illud decretum non auferat libertatem.

Conceditur Confirmationi, quod decretum illud antecedens futuritionem conditionatam non sit decretum prædeterminans, nec est indifferens hoc sensu, quod debeat cogitari nondum formatum à Deo, sed est indifferens eo quod non determinet, ut hoc non nisi fiat conditionatè. Et hoc sensu non causeret Determinationem voluntatis creatæ, quia non determinaret antecedenter, ut hoc non nisi fiat conditionatè velit voluntas, sed causeret determinationem, quia mediâ omnipotentia & concursu, illam ipsam determinationem, quam ponit creatura, comproduceret conditionatè, & daret illi conditionatè existentiam.

Numero septimò, immeritò supponit Gonet, quod illud decretum non habeatur actu, licet unâ simul sit decretum illud conditionatum ex parte actûs. Quod in præsentî fermè in omnibus argumentis immeritò supposuit Gonet.

Conceditur, ulterius argumento octavo, quod si tale decretum etiam conditionatum ex parte actûs, non poneretur, tunc illa scientia, utpote non supponens ullum Dei decretum, non foret libera sed potius necessaria, sed nos concedimus, dicto sæpius sensu esse illud decretum actuale, est que illa scientia libera, non hoc sensu, quasi liberum sit Deo, cognoscere vel non cognoscere objectum, suppositâ ejus futuritione, sed hoc sensu, quod suppositio ipsa sit libera, & non determinata aliunde, ut hoc non nisi fiat. Conceditur ulterius, non fore hoc sufficiens salvativum, cur illa scientia attractiva futurorum contingentium liberorum, esset libera, quod ipsum illud objectum conditionatum possit aliter & aliter se habere. Nam hoc salvaret contingentiam sed non libertatem, sed requirimus insuper decretum illud antecedens futuritionem conditionatam actu in Deo, actualitate excludente negationem existentia illius decreti, sed non faciente, ne illud decretum sit adhuc conditionatum etiam ex parte actûs.

In addito, quod ultimò ponit Gonet, non probat, quod si decretum illud non antecedit inferendo ut hoc non nisi fiat, non probat inquam, quod scientia illa, casualiter & fortuitò Deo sit competitura, cum enim ex essentialibus omnis scientia prædicatis, sit determinata Omniscientia ad noscendum quodcunque noscibile, non casu sed vi inclusa in ratione suâ omniscivitatis, determinatur ad noscendum quodcunque noscibile, adeoque & ad noscenda futura conditionata libera.

Quia tamen ita Deus est determinatus, ut non noscat noscibile, antequam illud sit noscibile, hinc ante notitiam possibilitatis non intelligitur Deus exercere sese scientia visionis, qua

supponit possibilitatem. Ita, quia ante determinationem conditionatam creaturæ, ad quam Deus ponendam concurrat suâ Omnipotentia applicatâ per decretum conditionatum ex parte actûs, non est noscibile futurum conditionatum liberum, ideo illud Deus non dicitur ante hanc determinationem creaturæ, vel noscere, vel posse illud noscere, & ne dicatur illa scientia competere Deo ante omnem intentionem, sufficit ponere actum voluntatis divinæ, quantumvis conditionatum ex parte actûs.

Infer. Si supposuisset Gonet, ut supponere debuit, nos non admittere quidem decretum conditionatum, ut hoc non nisi fiat, admittere tamen, Decretum conditionatum ex parte actûs, quo tamen defacto exerceat se voluntas divina, alia proposuisset Argumenta.

FUNDAMENTA ALIA.

Quæ probant Impossibilitatem ejusdem scientiæ conditionatæ.

OBJICITUR. Gonet. Nulla potest dari in Deo, scientia imperfecta, & quæ dependeat, & mensuretur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem; sed scientia conditionata est imperfecta, cum sit purè speculativa, utpote antecedens decretum actuale voluntatis divinæ, & non facit, sed speculatur tantum, & explorat futuritionem conditionatam. Ergo scientia illa est imperfecta.

RESPONDETUR. Quod attinet ad Majorem. Illa vera est de certitudine entitativa & formali, hæc enim accipitur ab ipsamet omniscientia, quæ objecta, infinita infallibilitate attingit, sed non est vera, de certitudine objectiva & terminativa, nam ea & accipitur à rebus & ab illis mensuratur. Nam cum Deus dicit, Ignis applicatus urit, & cum Deus dicit, Homo est animal rationale; uterque actus in Deo, quoad certitudinem entitativam & formalem, est æqualis, sed certitudo objectiva & terminativa inæqualis est. Nam illius prioris actus certitudo objectiva est Physica, & à Deo impedibilis, posterioris autem actus certitudo, est metaphysica, & inimpedibilis. Unde etiam certitudo objectiva scientiæ simplicis Intelligentiæ est major objectivè, quia impedibile est etiam à Deo, ne v. g. homo, sit animal rationale, quod objectum est scientiæ simplicis Intelligentiæ; jam autem objectiva certitudo scientiæ conditionatæ, non est tanta, cum sit impedibilis, Deo v. g. non ponente decretum conditionatum ex parte actûs, licet utraque scientia conveniat in æquali certitudine entitativa, seu formali. Et hæc de Majori.

Quantum attinet ad Minorem, in qua lis est, negamus scientiam conditionatam esse purè speculativam hoc sensu, quasi non præsupponat

nat ullum decretum etiam conditionatum ex parte actus, licet non supponat antecedens decretum conditionatum, ut hoc non nisi conditionate velit voluntas. Quo decreto medio non speculatur tantum, nec explorat tantum futuritionem conditionatam, sed illam causat. At quomodo? Comprincipiando eam per Omnipotentiam à decreto prædicto applicatam, unà cum voluntate coagente & comproducente illam futuritionem. Et sicut Gonet, dicit peccatum nosci, non sine decreto permissivo, voluntateque concurrenti, ad Entitatem actus peccaminosi, ita noscit Deus futuritionem conditionatam consensu v.g. non independentem à decreto conditionato ex parte actus, quod simul conjunctum est voluntati concurrenti, cum voluntate creata, ad Entitatem illius futuri conditionati. Quæ responsio, quod scilicet Deus concurrat etiam ad Entitatem futuritionis conditionatæ, est præterita in nostris Principiis, & tamen objicit Gonet, quasi non teneremus illam futuritionem etiam à Deo produci.

Objicit 2. principaliter. Illa scientia est impossibilis, quæ nullum habet, nec potest habere medium, in quo infallibiliter attingat suum Objectum. Scientia autem Media est hujusmodi; Nam illa non coexistunt æternitati, cum nunquam sint habitura esse, in propria mensura defectu conditionis, quæ nunquam purificabitur.

RESPONDETUR. Negando Minorem, & licet futura illa non coexistant æternitati absolute, coexistunt tamen conditionate habentque esse conditionatum.

Conceditur itaque, quod Deus ante omne decretum actuale suæ voluntatis, quo dicat; hoc non nisi fiat conditionate, cognoscat certo futura conditionata, licet non cognoscat ante omne decretum actuale suæ voluntatis conditionatum etiam ex parte actus, & involvens decretum ad concurrendum cum volitione creata, Quo decreto posito, tum primum cognoscit conditionata objecta in veritate illorum objectiva, decretumque illud, est medium Objectivum & prius cognitum, non in hoc sensu, quod in illo determinate quid futurum sit cognoscatur, sed hoc sensu, est medium objectivum & prius cognitum; Quia nisi præsupponeretur illud decretum, nec posset præsupponi eventus conditionatus, consequenter notitia eventus supponit notitiam illius decreti.

Conceditur autem S. Dionysio, quod Deus non secundum visionem singulis se immittat, quasi ejus notitia pendeat à rerum præsentem existentia, perinde atque visio corporalis, sed quod sciat omnia, eò quod contineantur in ejus omnipotentia tanquam in causa; & sicut quamvis noscat Deus omnes creaturas in sua omnipotentia tanquam in causa, non obest quominus illa po-

scat etiam in sua essentia tanquam continente eminenter perfectionem rerum creaturarum, ita nec hæc duo media derogabunt, quò minus in illismet ipsis, nosci possint creata. S. Thomas 1. parte q. 14. a. 5. ad 1. quando dicit, quòd Deus id quod est extra ipsum non intueatur nisi in seipso, solum sensum facit negativum, quòd scilicet, cum illa non sint existentia in seipsis, existant tamen in Deo, intuitivè etiam in Deo nosci possint, eò quòd notitia illa non pendeat ab existentia objectorum, præcipuè cum etiam notitiæ creatorum in illismet ipsis fundamentum primum habeat Deus in seipso. Hoc etiam sensu Deus intuetur omnia in seipso, quia omnium quæ noscit intuitu, seu species expressa, est ipsamet illius substantia, quæ est ipsemet Deus. Hæcque videtur esse mens & S. Augustini, & S. Thomæ inibi, neque enim loquuntur ibi de medio cognito.

Conceditur, quòd futura gaudeant veritate objective determinata pro statu conditionato, antecedenter ad divinum decretum, ut hoc non nisi fiat conditionate, sed non gaudent illa veritate, antecedenter ad divinum decretum de concurrente ad futuritionem conditionatam, quæ veritas objectiva, non potest cogitari, ante tale decretum. Hoc autem quòd infallibiliter conjungit extrema propositionis conditionatæ in consensu conditionato libero, est voluntas creata, unà cum Deo sibi cooperante.

Conceditur ulterius, quòd objectum specificativum divini intellectus specificatione intrinsecâ & entitativâ, sit sola essentia divina, sed non specificatione extrinsecâ, & quòd extrinsecè specificari intellectus divinus non possit ab aliquo creato, id non probat Gonet, quantumvis id dicat nihil habere solidi, quòd probandum fuisset, nec probat divinam essentiam non æquivalere speciei impressæ, in ordine ad representandum, creatæ.

Conceditur, quòd Deus ante determinationem suæ voluntatis non sciat quot Angelos esset producturus, ex hypothèsi quòd vellet creare alium mundum. Tamen non requiritur decretum voluntatis, ut hoc non nisi conditionate fiat à voluntate creata, ad hoc ut noscatur volitio illa libera conditionata. Cum enim in casu priori, exerceat se sola libertas divina, illius solius erat determinatio præsupponenda, quia autem in futuritione conditionata libera, exercet sese etiam libertas creata, hinc ante determinationem conditionatam liberam, productam à voluntate creata, cum qua concurrente Omnipotentia, non potest prævideri illa futuritio. Vide eandem objectionem 1. parte Disp. 5. 285. Et licet non minus pertineat ad providentiam & causalitatem Dei id, quòd operatur ad extra mediantibus causis secundis, ac illud quòd operatur immediate per se ipsum; tamen dum mediant causæ secundæ illæ quantumvis agant depen-

R. P.
THE M
zia now
Tom de
D. V

dependenter à decreto divino, tamen debet illi Deus aptare contingentes causas ex phrasi S. Thomæ, consequenter non decernere, ut hoc non nisi conditionatè fiat, sed decernere de concurrente ad hoc, quod liberè voluntas aget conditionatè.

OBJICIT 3. Ante decretum divinum, nec concipi potest aliquis actus liber etiam conditionatè futurus. Ergo nec scientia conditionata antecedens hoc decretum. Antecedens probatur. Impossibile enim est quòd aliquis actus contingens & liber absolutè, vel ex hypothesi futurus, habeat determinatam habitudinem ad voluntatem creatam, quin etiam habeat ad decretum divinum habitudinem, tanquàm ad Primam Causam efficientem, à qua intrinsecè dependet determinatio, & cooperatio nostri arbitrii.

RESPONDETUR. Conceditur quòd consensus conditionatus habeat determinatam habitudinem ad decretum voluntatis divinæ, de concurrente ad volitionem conditionatam, licet non habeat determinatam habitudinem, ad decretum, quòd dicit Deus; ut hoc non nisi fiat conditionatè. Et sicut non habet determinationem suam conditionatam futuritio in voluntate, tanquam in aliquo prævio, sed determinatio ejus est ex suppositione sui ad se, quæ suppositio supponit tamen antecedenter voluntatem. Ita volitio illa non supponit determinationem suam in decreto divino conditionato, ut hoc non nisi fiat, licet supponat decretum & volitionem ad concurrentem, cum voluntate creatam. Conceditur quòd liberum nostrum arbitrium non sit primum liberum, non enim à se habet libertatem. Illa tamen propositio, quòd liberum arbitrium non sit primum movens aut se determinans, si hoc sensu procedat, quòd non habeat à se & independentem à Deo determinationem, vera est. Sed si faciat hunc sensum, quòd voluntas non possit agere nisi determinata à Deo, ut hoc non nisi agat, est falsa, & difformis S. Thom. in secundum dist. 39. quæst. 1. Art. 1. *Ipsa potentia quantum est in se, indifferens est ad plura, sed quòd determinatè exeat in hunc actum vel illum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate*, licet item sit liberum arbitrium, liberum per participationem, neque habeat absolutum dominium suæ determinationis, hoc sensu, quasi à Deo infringi, aut aliò, quòd vellet Deus, verti non possit, sed hoc sensu, quòd Deo volente servare libertatis jura, non determinetur à Deo, ut hoc non nisi agat.

Conceditur, quòd Deus sit primum Ens per essentiam, adeoque & primum liberum, concedimus item, quòd sicut impossibile est esse Ens independens in suo esse immediatè à Deo, tanquam à Causa vere efficienti, ita impossibile est dari determinationem liberi arbitrii futuram ex hypothesi, quæ non pendeat à Deo tan-

quam à Causa efficiente. Concedimus item, illam futuritionem dependere à libero decreto Dei volentis, ut liberum arbitrium se determinet, non hoc sensu, quasi illam determinet Deus; ut hoc non nisi velit, sed eo sensu, quòd fecerit decretum non impediendi illius libertatem, sed concurrenti ad quamcunq; determinationem creaturæ. Auctoritas S. Th. ex 1. parte quæst. 19. artic. 3. ad 5. non hoc significat, quòd voluntas creata ab alio determinari debeat, ut hoc non nisi velit, nam hoc, loco immediatè à nobis citato, rejecit S. Thom. sed hoc solum vult, quòd Causa creata non habeat omnia principia necessaria ad operandum, sed indiget compleri aliunde, ut completur voluntas etiam pro statu conditionato per principia à Deo oblata. Cùm tamen Deus, qui habet ex se necessitatem, ut loquitur inibi S. Thom. adeoq; omnia complementa operandi, non indigeat aliunde compleri, de quo vide 1. parte disp. 5. num. 473.

Fundamenta, quibus demonstratur inutilitas Scientiæ conditionatæ.

EXaminandæ sunt hæ demonstrationes.

OBJICIT 1. Si scientia Media esset necessaria, esset necessaria ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, & ad fundandam certam & infallibilem scientiam futurorum absolutorum, ad hoc autem non est necessaria, ut enim Deus per scientiam mediam dirigatur in suis decretis absolutis, deberet dari in intellectu divino prioritas quædam & subordinatio inter cognitionem futurorum conditionatorum, & absolutorum, sed hoc non potest dici juxta principia nostra. Nulla enim potest dari subordinatio & prioritas in intellectu divino, inter cognitionem futurorum conditionatorum & absolutorum, si nullum possit dari instans vel signum rationis, in quo res contingentes & liberæ sint prius cognoscibiles à Deo, ut conditionatè futuræ quàm absolutæ, tale autem signum rationis in nostris principiis dari non potest, nam juxta nostra principia in quocunq; signo rationis imaginabili, ac proinde etiam in signo antecedenti, in quo in Deo ponitur scientia conditionata, possunt formari Propositiones contradictoriæ de futuris absolutis, quarum una est determinatè vera, altera determinatè falsa, ex vi & natura oppositionis contradictoriæ. Unde cùm nulla possit dari veritas cognoscibilis, quæ lateat lumen infinitum intellectus divini, Deus in signo antecedenti decretum, non minus cognoscit veritatem objectivam Propositionum contradictoriarum de futuro contingenti absoluto, quàm de futuro contingenti conditionato.

RESPONDETUR. Per nos dari voluntatem objectivam conditionalium, in illismet ipsis attingibilem, dari & veritatem consimilem in fu-

in futuris absolutis liberis, sed non quomodo-
cunque spectatam, sed de futuris positivis à cau-
sis illis, quæ indispensabiliter sunt necessa-
riæ, inter quas est ipsum decretum Dei propor-
tionatum, ita ut antecedenter ante futuriti-
onem conditionatam, sufficiat decretum condi-
tionatum ex parte actus & objecti, sed ad futu-
rionem absolutam, est necessarium decretum
Dei absolutum, idque ex eo, quia ut in antè di-
ctum contra Gonet, decreta & causæ, debent
esse proportionata ipsi futuris, adeoque si futu-
ra sint conditionata, decreta etiam & concu-
sus causarum debet esse conditionatus, sed si
effectus sit absolutus, etiam decretum Dei, &
concurfus causarum debet esse absolutus. Et si
non concurrente voluntate creatâ conditiona-
tè aut absolutè, non potest supponi consensus
conditionatus aut absolutus creatus, ita nec
potest supponi eadem futuritio, sive conditi-
onata, sive absoluta, Deo conditionatè aut abso-
lutè non decernente exhibere concursum.

Et hæc positio est communis Nostrorum, ex
qua positione, inferimus necessitatem scientiæ
conditionatæ. Ea ratione ad consensus abso-
lutum prærequiritur decretum Dei de concu-
rendo, & decretum de ponenda Hypothesi,
sub qua prævidebatur fecuturus eventus liber,
& quia hoc decretum non potest Deus forma-
re absolutum, nisi post præconsultam nostram
libertatem, idè quid illa sit actura, præcon-
sulere debet per aliquam scientiam, per nullam
autem scientiam præconsultare potest nisi per
scientiam conditionatâ, de qua in prima parte.

Rursus. Quia ad eventum absolutum libe-
rum, est necesse ut Deus decernat implere hy-
pothesim illam, à parte creaturæ se tenentem,
sub qua prævidebatur eventus, cum hanc ipsam
hypothesim prænoscat non aliâ quàm scientiâ
conditionata, secundum dicta in 1. parte Disp.
4. & 5. idè erit non tantum utilis, sed & neces-
saria scientia conditionata, ita tamen ut, sicut
jam præmonui, non possit attingi, sive objectum
conditionatum sive absolutum, independenter
à Dei decreto proportionato, quod tamen cir-
ca eventus absolutos formabile non sit salva li-
bertate, nisi post prænotionem, quid illa esset
factura *Si*. Sine quo ulterius proportionato
decreto non potest haberi veritas determinata
etiam contradictoriarum propositionum, non
enim potest esse propositio sine subjecto & præ-
dicato objectivo, subjectum autem & prædica-
tum objectivum, cum sit ut supponitur crea-
tum, haberi non potest, sine hoc, quod à Deo
& ejus influxu dependeat. Et sicut cum dico,
Hircocervus est Leonus, Hircocervus non est
Leonus, quamvis hæc propositiones sint con-
tradictoriæ, non inferitur tamen existentia al-
terutrius, quia desunt causæ etiam possibiles
Hircocervi, ita nec formatis contingentibus
contradictoriis inferetur existentia alterutrius,

si desint causæ necessariae. Formemus v.g. hæc
Propositiones: Consentiet, Deo non concu-
rente, Dissentiet Deo non concurrente, Non
consentiet, Deo non concurrente. Prima Pro-
positio & secunda, est falsa, nam tam consensus
quàm dissensus, cum sint actus positivi, fieri non
possunt independenter à Deo, sed semper erit
vera illa negativa, non dissentiet, non consen-
tiet, idque ob defectum Principii requiriti. *Hæc
positis.*

RESPONDETUR in forma. Negando omnes
antecedentes minores. Quod attinet hanc pro-
positionem: In signo antecedenti decretum ac-
tuale, possunt formari propositiones contra-
dictoriæ, quarum una est determinatè vera & al-
tera determinatè falsa, ex vi & natura oppo-
sitionis contradictoriæ, distingui debet, quod sci-
licet sint formabiles illæ Propositiones in signo
antecedenti, quo Deus absolutè dicat, hoc non-
nisi fiat, adeoque in signo antecedenti decre-
tum, quo de se sit efficax, & quoposito non pos-
sit oppositum fieri. Concedo Propositionem.
In signo antecedenti decretum actuale, quod
Deus dicat, volo concurrere, decernoque con-
ditionem implere, sub qua prævidi fecuturus
eventum, possunt formari dictæ contradictori-
æ, adeoque una esse determinatè falsa altera
determinatè vera, Nego Propositionem. Cum
enim impossibile sit, aliquid futurum esse & non
produci illud à causis, sine quibus est impossi-
bile illud esse, cum prædictum decretum sit tale,
ut sine illo impossibile sit, aliquid esse futurum,
hinc fit, ut in signo antecedente illud decretum,
non possint formari Propositiones contra dicto-
riæ quarum una sit determinatè vera, altera de-
terminatè falsa. Quia autem ad formandum
decretum, quod formari debet non nisi ut dixi
post præconsultam nostram libertatem. Item
quia ad noscendam hypothesim, sub qua cum
Dei concursu videtur consensus voluntas sine
ullo decreto, quo Deus dicat, ut hoc non nisi
fiat, cum inquam ad noscendam hanc hypothe-
sim requiratur scientia conditionata, hinc fit ut
ad dirigendum Deum, ut formet necessarium
illud decretum, & ad conditionem futuri abso-
luti implendam, necessaria sit scientia condi-
tionata.

Conceditur Confirmationi, quod futuris condi-
tionatè, in signo antecedenti divinum decre-
tum quo Deus conditionatè dicat, hoc non nisi
conditionatè fiat si, competat illis futuris, habere
determinatam veritatem vel falsitatem, sed
non competit illam habere ante decretum condi-
tionatum ex parte actus, quo Deus dicat se
velle concurrere. Futura item absoluta habent
veritatem in se ipsis antecedenter ad decretum,
quo Deus dicat, volo ut hoc non nisi fiat, sed non
habent determinatam veritatem ante decre-
tum, quod formetur post præconsultam no-
stram libertatem, & ante decretum de imple-
nda by-

R. P.
THE M.
ZIANOW.
T. B. M. de
D. V.

da hypothefi, sub qua praevidebatur futurus consensus. Quia autem istud praeconsulere libertatem, istud praevide hypothesim, spectat ad scientiam conditionatam, ideo illa futura absoluta, in signo antecedenti scientiam conditionatam, non habent determinatam veritatem vel falsitatem. Denique cum veritas futuri fundetur in ipsomet futuro, futurum autem ipsum impossibile est esse sine causis, sine quibus impossibile est illud esse, inter quas est illud decretum ad quod attendit scientia conditionata. Unde sicut decretum illud non est inutile, ita nec scientia conditionata illi praevalens, inutilis erit.

Conceditur cum Martinon, quod futura tam conditionata quam absoluta, habeant determinatam veritatem; ita tamen, ut veritas illa fundetur in futuritione, & futuritio ipsa sit impossibilis sine Causis suis necessariis, inter quas est decretum illud, licet non praedeterminativum: & quia illud decretum pro statu absoluto formatur post praeconsultam nostram libertatem, hinc Negatur, non dari prioritatem & subordinationem, inter scientiam conditionatam & futuritionem absolutam. Negatur ulterius, quod scientia conditionata aufert libertatem & contingentiam rerum, & quamvis in illis supponat veritatem, ex vi & natura oppositionis contradictoriae, quia tamen illa veritas vel illa falsitas est, ex ipsamet suppositione exercitii libertatis, & non independentem ab illo exercitio, ideo adhuc non auferetur libertas illa determinata veritate, quia suppositione exercitii libertatis, veritateque fundata in illa suppositione, non auferitur libertas.

OBJICIT 2. Deus in formandis suis decretis absolutis circa conversionem hominum, sufficienter dirigitur per scientiam simplicis intelligentiae. Ergo non indiget scientia conditionata directrice. Antecedens probatur. Deus prius ratione quam habeat decretum efficax praedestinandi creaturam, praecognoscit per scientiam simplicis intelligentiae suam omnipotentiam, efficaciam voluntatis suae, & vim auxiliorum, quibus quidquid ordinat circa electos, attingit fortiter & disponit suaviter. Unde ex thesauro suae omnipotentiae & non ex nostri Arbitrii potestate, haurit Deus media & gratias efficaces, quibus infallibiliter simul & libere potest convertere peccatores, quando & ubi voluerit.

RESPONDETUR. Duo sunt in quacunque gratia & auxilio efficaci. Unum quod habet rationem Entis, virium, causativi seu operativi. Aliud, quod habet rationem efficacis, operativi, infallibiliter eventum inferentis. Primum illud est mere & praecise a sola Dei omnipotentia & voluntate pendens. Illud aliud, est pendens a Dei omnipotentia & voluntate, sed una concurrente creatura, & ex determinatione

ejusdem. Hoc posito Negatur Antecedens, concedo quod ante decretum praedestinativum praecognoscit Deus per scientiam simplicis intelligentiae suam omnipotentiam, & vim gratiae & auxiliorum, h. e. ipsam entitatem auxilii, & quod ex thesauro omnipotentiae, non ex nostri Arbitrii potestate vis illa operativa desumatur, per suamque voluntatem & omnipotentiam offert gratias efficaces, quibus infallibiliter convertit peccatores, sed non infallibilitate, vi cujus decernat Deus ante praeconsultam nostram libertatem, ut hoc non nisi fiat, nec possit oppositum fieri, sed infallibilitate stante cum hoc, ut oppositum fieri possit, licet non sit futurum. Hinc jam concedo ista omnia scientia simplicis intelligentiae attingi, & nego consequentiam, necdum scilicet esse necessariam scientiam conditionatam, vi cujus dirigatur Deus, ut ex thesauro suae omnipotentiae, ad quem attendit scientia simplicis intelligentiae, hanc potius seligat gratiam quam illam. Et certe simplicis intelligentiae est, attendere ad connexionem praedicatorum, & ad omne illud quod possibile est. Quia ergo videt Deus posse cum hac gratia converti Petrum, posse etiam non converti, non praeformatur ab illa sufficienter, an defacto sit convertendus. Hinc adhuc relinquitur locus scientiae conditionatae, quae ostendat cum hac gratia, actu esse convertendum. Unde actus ille scientiae simplicis intelligentiae attendit ad utrumque extremum, & dicit, vi hujus & non alius in individuo gratiae, efficaciter potest sequi eventus, potest etiam efficaciter non sequi. Jam autem scientia conditionata ad unum determinate attendit extremum, est secuturus eventus *si*. Hinc Deus ne caecum agat, debet illam scientiam praeformari, & ex thesauro suae omnipotentiae, per suam voluntatem illam gratiam excerpere.

Conceditur, quod Deus rebelles ad se compellat voluntates, i. e. affligendo, percutiendo, internis angoribus afficiendo, sed non compellit decreto, ut hoc non nisi fiat, nec possit fieri illi oppositum, quod ex eo etiam probatur, quia id facit propitius, h. e. non perfringens libertatis iura. De quo etiam alias actum in 1. parte.

Conceditur cum Aug. Enchiridii cap. 98. Nulam esse voluntatem ita malam, ut ubi Deus voluerit, non possit eam in bonum convertere, sed id fit ex voluntate seligente gratias, quae praevidenter eventum habiturae, ut ostensum est in parte Disp. 5. num. 482. 1. principio.

Conceditur, quod providentiae humanae non conferant vim & efficaciam ad finem intentum mediis quae adhibent, & quod divina providentia tribuat vim, suis mediis sumptis pro ratione virium, pro ratione operatorum, sed non tribuit illis efficaciam & vim, ut hoc non nisi operentur, ita, ut non possit fieri oppositum.

Conceditur, quod Deus in thesauro suae omnipotentiae habeat infinita media efficacissima

(N)

per-

pertrahendi ad se homines, sed efficacissima non efficiat, vi cuius hoc non nisi fiat, nec possit oppositum jam fieri, sed efficiat, supponente præconsultam nostram libertatem, ad quam præconsultandam, requiritur scientia conditionata, quæ quia semper Deo adest, nec est Deus adstrictus, ut sub hac una non nisi conditione, videat aliquem hinc & nunc salvari posse, habetque suam expeditam omnipotentiam, ut illa auxilia depromat. Hinc fit, ut divinæ gratiæ, quod voluit Prosper, tempus agendi semper adsit.

Præter illum modum respondendi, qui concessio Antecedente negat consequentiam, est alia via faciendi satis huic difficultati, distinctione ex dictis. Deus prius ratione per Scientiam simplicis intelligentiæ prænoscit efficaciam voluntatis suæ, vi cuius hoc non nisi fiat, nec possit fieri oppositum, & tamen salvâ libertate, Nego Antecedens. Deus prænoscit per scientiam simplicis intelligentiæ præsuppositivè ad concursum voluntatis creatæ, efficaciam voluntatis suæ, Concedo Antecedens. Ad talem autem concursum prænosendum indiget scientiâ conditionatâ. Consequenter prænoscit per scientiam simplicis Intelligentiæ, vim auxiliorum, ex quibus sequetur eventus, non sequetur etiam eventus, Concedo Propositionem. Prænoscit vim auxiliorum, vi quorum independenter à consensu creaturæ præhabito, sequetur sit non nisi eventus, Nego Propositionem, &c.

Unde etiam Negatur hæc Major, quam supponit dicta objectio: Habet Deus in thesauro suo auxilia antecedenter ad consensum creaturæ etiam conditionatum, ad quem unâ concurrat Omnipotentia, habet inquam auxilia de se efficacia, vi quorum non possit non sequi eventus, & tamen salvâ libertate.

Continuatur Examen.

Objicir: 3. Demonstrando inutilem esse scientiam conditionatam ac insufficientem ad conciliandam humanam libertatem, cum Prædestinatione, & gratia efficaci, citatq: pro hac positione auctoritatem Academicarum, & Variorum Auctorum, etiam nostrorum. & Joannis Lallemandet: Postea sic format demonstrationem. Quia Augustinus rectè cum nostra libertate conciliavit certitudinem Prædestinationis, & efficaciam gratiæ composuit, & ad talem concordiam non adhibuit scientiam conditionatam, quod probat, quia ita docuit Molina.

RESPONDETUR. An plures viri docti sententiam nostram doceant, videantur 1. parte Disp. 5. à n. 126. & in Tractatu de scientia media nostri Borrul. Henriquez fortè (nam librum ad manum non habeo) per prædeterminationem intellexit operum nostrorum bonorum

Prædefinitionem, aut Prædestinationem, formatam non ex prævisis absolute meritis, cum quibus multi putant ex nostris non stare libertatem, sed hæc sententia est distincta à Prædeterminatione, ut videre est in dictis, Primâ parte disp. 5. n. 405. Authorem libri, de ordine prioris & posterioris, pluribus refutatum vide disp. 4. a. n. 24. Phrasès Joannis Lallemandet, quas citat Gonet, argumentum non continet. Quod attinet ad Auctoritatem Molinæ, circa eam, non est inter nos & Thomistas difficultas, & etiam contra Molinam, si sit necesse, negamus non usum fuisse Augustinum scientiâ conditionatâ, ad conciliandam libertatem cum Prædestinatione, & gratia efficaci, quas auctoritates, vide relatas Disp. 4. à num. 9. & præter illas vide similia Disp. 5. à num. 428.

Prima auctoritas desumitur ex lib. 1. de Spiritu & Lit. c. 24. quam etiam posui loco cit. n. 431. Visorum suasionibus agit Deus, sive extrinsecus sive intrinsecus, ubi nemo habet in potestate, quia ei veniat in mentem, sed consentire, vel dissentire propriæ voluntatis est. Triâ hinc pensanda. Impremis, quod Augustinus suasiones admittit intrinsecus & extrinsecus. Quæro scivintne essent eventum habituræ, vel non; scivintne indubie, & quia suasiones erant non prædeterminationes, debuit id noscere per scientiam conditionatam. Secundum admittit Augustinus: nemo habet in potestate quid ei veniat in mentem, quod & nos admittimus, admittunt & Thomistæ, & si prædeterminatio staret Thomistica, in primis cogitationibus, quæ sunt in nobis sine nobis, talis prædeterminatio quoad hoc, esset ipsissima societatis sententia. Tertium. Consentire vel dissentire propriæ voluntatis est, rogo quæ scientia attendat, & scrutatur Ly est non nisi consensurus. Non scientia simplicis Intelligentiæ, quia hæc considerat, & possibilitatem consensûs & possibilitatem dissensûs. Non scientia visionis, quia hæc supponit decretum, Augustinus autem non dicit, quod consentire, vel dissentire, sit ex decreto, ut non nisi hoc fiat, & quo posito, non possit fieri oppositum. Ergo debuit pernoscere eventum illius posse consentire vel dissentire, scientia conditionata. Quis ergo non est adhibita ad conciliandam libertatem cum gratia efficaci?

Secunda Auctoritas lib. 1. Retract. cap. 21. ubi expendens illam Propositionem: In voluntatis potestate positum est, ita mutari, ut bonum possit operari, subdit: Non est contra gratiam Dei quam predicamus, in potestate quippe hominis est mutare in melius voluntatem, sed ea potestas nulla est, nisi à Deo detur, de quo dictum: Dedit eis potestatem Filios Dei fieri. Cum enim hoc sit in potestate, quod cum volumus facimus, nihil tam in potestate, quam ipsa voluntas est, sed præparatur voluntas à Domino. Quis usum illius potestatis in homine,

R. P.
THE M.
ZIANOW
Tbm. de
D. V.

mine; ad mutandam suam voluntatem præno-
scit, nisi scientia conditionata. Præparatio
enim illa voluntatis solum significat collatio-
nem auxilii, vel ejus pro statu absoluto selectionem
nem, sed certè non significat Prædeterminationem.
Nam non est in nostra potestate habere
prædeterminationem, & tamen est in potestate
hominis, mutare voluntatem, quis præinfor-
mar Deum, de hac mutatione voluntatis, & ex-
ercitio ejusdem, præter scientiam conditio-
natam?

Tertia auctoritas est ex lib. 1. ad simplic. q. 2.
Cujus miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei con-
gruere, ut vocatem non respuat. En apertè Au-
gustinus utitur scientiâ Dei ad conciliandum
gratiam cum libertate, quæ scientia non est sim-
plicis Intelligentiæ, quia hæc est necessarium,
& viilius noscit Deus, quod & congrue-
ret, & diverso respectu non congrueret. Hinc
debet dari scientia quæ advertat, quia non nisi
congrueret vocatio. Non etiam illa scientia est
visionis. Quia non pendet à decreto, vi cuius
non nisi hoc fiat, & quo posito, non possit oppo-
situm fieri.

Conceditur ad probationem secundam Minoris
cum August. lib. de gratia Christi cap. 47. &
lib. 4. contra Julianum cap. 8. Quod quando de-
feratur liberum arbitrium, negari Dei gratia vi-
detur, quando autem asseritur Dei gratia, liberum
arbitrium putetur auferr. Unde etiam nos ad
scientiæ altitudinem & Dei inscrutabilitatem
recurrimus, quæ per nos in hoc stat, quia in his
circumstantiis, in quibus negavit v. g. CHRIS-
TIANUS Petrus, potuisset illum non negare, ne-
gavit tamen, & Deus præinformatus scientiâ
conditionalium, cum potuisset illi seligere au-
xilium efficacem non selegit, per quod videtur ap-
parenter auferr libertas. Nam non est in po-
testate mea illam gratiam efficacem seligere, &
si illam selegissem, non deliquissem, & tamen,
ut dixi ad illam selectionem dirigitur Deus sci-
entia conditionatâ, selectioque illa non aufert
libertatem. Ergo apparet scientiam conditio-
natam esse utilem ad salvandam efficaciam gra-
tiae cum libertate. Et certè si Deus non dire-
ctus illâ scientiâ auxilium offerret, alterutrum
horû contingeret: aut cæcè operaretur, si con-
ferret gratiam, quâ uti & non uti, esset in po-
testate hominis, nesciret enim quid esset futurum
datâ illâ gratiâ, & tamen eam daret; aut fran-
geret libertatem, si daret gratiam, quæ faceret
non nisi operari, & quâ posita, non posset non
sequi eventus.

Conceditur ulterius, ad tertium ex efficacia
gratiæ tradita ab Augustino, quod plures ex fi-
delibus fuerunt turbati, at non minor est & in
nostra sententia occasio turbationis, si non in-
telligatur: nam & nos adstruimus vocationem
secundum propositum, nempe impossibile esse
consentire sicut opus est ad salutem, nisi Deo

dante auxilium supernaturale. Agnoscimus ul-
teriùs vocationem secundum propositum, quia
non nostrum, sed Dei est, seligere auxilium,
quod prævidit eventum habiturum, occasio-
nemq; id ignaviæ malis præbere potest, si con-
tumaciter dicant: prævidit etiam Deus, respec-
tu mei gratias efficaces: si voluerit, seliget il-
las, qualisqualis sum, jamq; id ex nostris princi-
piis Hæretici deducunt, sicut ex principis Au-
gustini deduxerunt. Videatur Guilel. Tuissius,
Calvin. ipsi etiam Thomistæ putant, ex nostris
principis eadem sequi inconvenientia, quæ ex
luis. Vide 1. parte Disp. 5. n. 445.

Conceditur Argumento Quarto, quod efficacia
descendat ex Omnipotentissima Dei potesta-
te, & ex supremo dominio, quod habet in no-
stras voluntates, quod ita salvamus, quia quod-
cunq; auxilium datur, ex Omnipotentia Dei
thesauro datur, datur item ex supremo domi-
nio, quia supremum dominium est disponere
prout voluerit. Disponit autem Deus prout
voluerit, quia in illius est potestate, seligere po-
tiùs gratiam efficacem præ deefficaci, licet non
desumat gratiam ex omnipotentia & ex supre-
mo dominio, hoc sensu, ut ponat gratiam, quæ
non nisi hoc operetur, & quâ posita, impossibi-
le sit non sequi eventum.

Conceditur Argumento Quinto, quod gratia ef-
ficax de nolentibus faciat volentes, seligente
Deo gratias potiùs efficaces, ex suppositione
autem si vult voluntas, non potest non velle.
De quo vide 1. p. D. 5. n. 483.

Conceditur principali Probationi Minoris, quod
modus conciliandi libertatem cum prædestina-
tione, quo usus est Aug. sit diversus à modo, quo
usus est Faustus. Sed & noster diversus est à
modo, quem usurpabat Faustus. Convenit in
hoc S. August. Nos, & Faustus, quod detur in
Deo scientia conditionata, de qua enuntiavit,
ut supra vidimus, Augustin. Quid verius. Sed
differimus cum S. Aug. à Fausto, in hoc, Quia
Faustus requirebat præscientiam meritorum na-
turaliû, nos requirimus cum Aug. præscientiam
supernaturalium operum. Deinde, quia Faustus
non recurrebat tandem ad selectionem auxi-
liorum, quæ selectio sit penes solius Dei ma-
num, unde dicebant Semi-Pelagiani, ut refert
Aug. de Prædest. Sanctorum cap. 14. citatumq;
1. par. disp. 4. n. 70. Quod judicentur homines
ratione meritorum vel demeritorum, quæ ha-
bituri essent si viverent, & ad prædestinationem
selectionemq; auxiliorum non recurrebat. Re-
currimus nos. Baronius an fuerit nostræ sen-
tentiæ, an Thomisticæ, examinare nolo; cer-
tum est, sententiam Molinæ antequam fuisset
bene proposita & explicata, quid vellet, mul-
torum censuram habuisse, quod etiam videre
est in Relatione Disputationis factæ, de hac ma-
teria ante duos Pontifices, quam vide apud
Ripalda.

Demonstraturne stare Prædeterminationem cum Libertate.

INSTAT 1. Gonet. Principaliter suadendo Inutilitatem scientiæ mediæ ad salvandam libertatem cum efficacia gratiæ, & certitudine Prædeterminationis, & appellat hanc rationem communem Thomistarum. Certitudo aut efficacia inferens & causans libertatem, non potest illam destruere, at efficacia gratiæ & certitudo prædeterminationis à scientia mediâ independens, causat & infert libertatem consensûs, quia efficacia gratiæ & certitudo prædeterminationis oriuntur & procedunt ex summa efficacia voluntatis divini.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Efficacia autem gratiæ oritur ex summa efficacia voluntatis divini feligentis auxilium, quod prævidit effectum habiturum scientia conditionata, Concedo Propositionem. Oritur ex summa efficacia quæ independenter ante prævisum consensum, faciat ut hoc non nisi velimus, & quâ gratia posita, impossibile sit oppositum fieri. Nego Propositionem. Unde & certitudo Prædeterminationis, oritur ex efficacia divini voluntatis decernentis salvare, post præconsultam nostram libertatem, quid esset ex adjutorio Dei factura, non autem ante illam præconsultam.

Conceditur, quod efficacia divini voluntatis inferat non solum substantiam, sed etiam modum libertatis, ita tamen, ut id faciat mediis compossibilibus cum libertate. Nego autem gratiam esse compossibilem cum libertate, vi cuius gratiæ, hoc non nisi fiat, & quâ posita impossibile sit non sequi eventum, & ita intelligendus est S. Thom. ad quem se inibi refert Gonet. Anselmi autoritas ex lib. de Concordia Præscientiæ, Prædeterminationis & gratiæ cap. 1. hoc solum indicat, quod Deus decreverit indemnem servare libertatem, & ex eo illam esse liberam. Nisi si Deus velit ut liberè voluntas operetur, & erit actus liber, & erit quod Deus vult. Sed Nego, quod velit Deus imò quod possit velle, ut liberè sequatur eventus, si dat gratiam, vi cuius non nisi consentit voluntas, & eâ posita impossibile est non sequi eventum. August. lib. de Corrept. & gratia. c. 8. hoc vult, quod non sit in potestate hominis habere gratiam, unde non libertate consequitur gratiam sed gratiâ libertatem, quod duplicem sensum habet, Quia hoc ipsum quod Deus decreverit servare libertatem indemnem, gratiæ est. Deinde, quod non nisi posito Dei adjutorio liberum sit homini exercere actum ut oportet ad salutem. Hoc est, gratiâ habere libertatem. Concedimus ulterius cum August. ibid. cap. 14. quod magis habeat Deus in potestate sua voluntates hominum, quàm ipsi suas, quia scilicet non est in potestate hominum, seligere auxilia

efficacia, & se ipsos prædestinare, de quo vide 1. p. Dissp. 5. N. 482.

INSTAT 2. Gonet, impugnando, immeritò à nobis doceri, quod implicet Decretum physice prædeterminans, & tamen causans in actibus nostris libertatem. Format ergo argumentum retorquendo, & impugnando implicare contradictionem, quod divinum Decretum causet in nobis modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Quia causare in nobis modum libertatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ, in ea enim consistit libertas actualis. Sed implicat divinum Decretum liberam determinationem causare, nisi sit prædeterminans. Ergo implicat attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Major constat. Minorem probat. Implicat decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi illam antecedit prioritate naturæ & Causalitatis: nam omnis causa debet esse prior, saltem naturâ suo effectui, ut docent Philosophi. Sed Decretum antecedit, prioritate naturæ & causalitatis, determinationem voluntatis, est prædeterminans, ut constat: Thomistæ enim nomine Decreti prædeterminantis, nihil aliud intelligunt, quàm Decretum antecedit liberam determinationem voluntatis, prioritate Causalitatis & naturæ: Ergo implicat decretum causare liberam determinationem nostræ voluntatis, nisi sit prædeterminans.

RESPONDETUR. Ut Argumentum aliquid probaret, debuit ostendere ipsum subiectum, de quo est lis. Nempe, quod possibile sit, causari in nobis à Deo modum libertatis, qui modus non pendeat ex ipsomet exercitio nostræ libertatis, posito cum concursu divino. Unde jam Nego Majorem, eò quod sit de subiecto non supponente. Nam nego possibile esse causari in nobis modum libertatis, & non oriundum ab ipsamet voluntatis determinatione factâ cum concursu divino. In idem recidet, si dicas implicare contradictionem, quod divinum decretum causet in nobis modum libertatis, nisi sit prædeterminans, casu quo, causare in nobis possit modum libertatis non oriundum ab ipsamet determinatione Creaturæ posita cum concursu divino, sed Nego possibile esse, ut sic causet in nobis modum libertatis. Quod attinet ad illum syllogismum: causare in nobis modum libertatis, est efficere liberam determinationem voluntatis, sed implicat divinum Decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans. Ergo implicat attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans.

Quod inquam attinet ad hoc Argumentum, puto illud non esse categoricum ob indebitam collocationem Terminorum, quæ potius sic fieri debuisset: causare in nobis modum libertatis

R. P.
THE M.
ZIANOW
T. B. M. A. C.
D. V.

tatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ; sed implicat divinum decretum aliud quam prædeterminans, causare in nobis modum libertatis. Ergo implicat aliud quam decretum prædeterminativum efficere liberam determinationem voluntatis humanæ. Ita enim servabitur Regula illa. Prima præcis subjicit, post prædicat ipsum; sed quid sit de Argumento, an sit Categoricum, ex iam dictis, Argumenti, prout positum est, distingui potest Minor: Implicat divinum decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans, & hoc ipsum ut causetur à decreto, libera determinationem voluntatis humanæ, vi cuius decernat Deus, ut hoc non nisi fiat, & quo posito impossibile sit vi decreti oppositum fieri, hoc ipsum inquam causare, est possibile. Nego Minorem. Et hoc causare est impossibile, Concedo Minorem. Ergo implicat illud decretum attingere modum libertatis nisi sit prædeterminans, & est possibile ut decretum attingat modum illum libertatis, vi cuius decernat Deus, ut non nisi hoc fiat, & quo posito, impossibile sit oppositum fieri, Nego Consequentiam. Et est impossibile attingere modum illum libertatis, Concedo Consequentiam. vel si mavis, distingue sic. Implicat divinum decretum causare liberam determinationem, nisi sit prædeterminans, ita ut simul non habeat vim causandi liberam determinationem. Concedo Minorem. Ita ut simul habeat vim, Nego Minorem. Distingue quoque consequenti: Consequentiam.

Et hæc dicta supponunt, posse quidem Deum attingere modum libertatis coëfficiendo determinationem voluntatis, ponendam à creatura, sed non inferendo per decretum, ut hanc non nisi determinationem ponat, & quo decreto posito, impossibile sit vi decreti oppositum fieri.

Est & alia via faciendi satis huic Argumento, Negando Assumptum. Probationi ejus Minorem. Et denique illam propositionem: sed decretum antecedens, prioritate naturæ & causalitatis, determinationem voluntatis, est prædeterminans: Nam per nos decretum, quod Deus format, post præconsultam nostram libertatem per scientiam conditionatam de dando absolute auxilio, de implenda item hypothese, sub qua prævidebatur futurus consensus, & in nostris principiis, præ definitio, est decretum antecedens, prioritate naturæ, & causalitatis, determinationem voluntatis absolutam, & tamen non est quid prædeterminans Thomisticum. Unde videre etiam potes, quod ultimus iste syllogismus sit Galenicus, & illa propositio, Decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, est prædeterminans, est Major syllogismi primæ figuræ. Hinc ut Argumentum sit in

forma: subintelligi debet Ly Omne. propter regulam. Nec major sit specialis, sicque procedet. Omne decretum antecedens, prioritate naturæ, & causalitatis, determinationem voluntatis, est prædeterminans. Sed hæc Major ob dicta de decreto præcedente consensum absolutum, & de dandis auxiliis absolute & c. (quod Decretum & nos admittimus) est falsa aut certe distinguibilis, quod omne Decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, si non habeat vim & efficaciam ex præsupposito, & præviso nostro consensu, sit Decretum prædeterminans. Secus si habeat efficaciam ex præconsulta libertate. Si autem illa Propositio, Decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis est prædeterminans, sit particularis, vera quidem erit, sed faciet Argumentum non esse in forma, ob non distributum in majori primæ figuræ medium Terminum. De hoc medio termino vide dicta primæ parte Disp. 5. num. 370. & n. 173.

Negatur, Determinationem voluntatis humanæ non posse causari à Decreto pure indifferenti, nam quod ait S. Thom. à causa indifferenti ut indifferens est, non exit actus determinatus, id intelligendum est de causa indifferenti, ex defectu, quod ab ea non possit prodire actus determinatus, non autem de causa indifferenti, ex contemperatione ad dominium actionis, de quo vide, Primæ parte disp. 5. num. 245.

Negatur ulterius, quod Decretum indifferens de concurrente conditionate, & de dandis comprincipiis necessariis, supponat determinationem à libero arbitrio, licet Decretum absolutum, de dandis absolute comprincipiis, & implenda Hypothese, supponat determinationem à libero arbitrio, sed profectam, unà cum concursu divino, & Principiis à Deo oblati.

Negatur ulterius, quod modus conciliandi libertatem creatam, cum ratione Primæ Causæ, in Deo, per scientiam conditionatam & per Decretum pure indifferens, sit impossibilis, nec id probatum est. Negamus item, quod evidenter repugnet à Decreto divino pure indifferenti, liberam determinationem creatam causari, nec id probatum est.

INSTAT 3. Gonet. Contra Responsum secundam. Licet Decretum prædeterminans antecedit liberam determinationem voluntatis, prioritate naturæ & causalitatis, non tamen imponit necessitatem antecedentem: voluntas enim, ut subest tali Decreto, retinet Potentiam ad actum oppositum, eò quod illud Decretum applicet Intellectum ad repræsentandum objectum, ad quod movet, sub indifferentia objectiva iudicii, quæ est proxima radix libertatis, & quæ posita in Intellectu, implicat voluntatem necessitari.

OD
SKI
Z

RESPONDETUR. Negando Antecedens. Negando item quod quantumvis supponeretur objectiva indifferentia iudicii, salvanda sit libertas, quia illa non stat in sola illa indifferentia iudicii, sed in hoc, ut positus omnibus requisitis ad operandum, possit operari & non operari, quod non contingit, si posita etiam indifferentia iudicii, determinetur voluntas, ut hoc non nisi agat, & quâ determinatione posita, impossibile sit voluntatem non operari. Dixi, quod quantumvis supponeretur iudicii indifferentia, non sit salvanda libertas: certè enim si quis adæquato conceptu conciperet necessaria ad operationem, adeoque conciperet esse necessariam prædeterminationem ad agendum, jam ille non posset habere, suppositâ illa necessitate prædeterminationis, iudicii indifferentiam. Et Ratio est. Quia potentia intellectiva, est potentia necessaria. Hinc si iudicat appositum esse Decretum, ut non nisi hoc objectum ponat voluntas, & quo posito, impossibile sit oppositum sequi, non potest iudicare Intellectus, quod tunc indifferenter possit hoc vel illud objectum velle voluntas. Negamus ulterius, stando priori responsioni, posita indifferentia iudicii implicare ut voluntas necessitetur, nec id probabit Gonet; Negamus ulterius quod Prædeterminatio æquivalenter consequatur ad actus nostros, quia consequitur ad efficaciam divinæ voluntatis, nisi illa efficacia velit servare indemnam nostram libertatem, sed negamus, quod velit eam indemnam servare, si adhibeat Decretum, ut hoc non nisi fiat, & quo posito, ex vi Decreti, impossibile sit oppositum fieri.

Nobilis aliquis Thomista, cum legisset dicta à me, in 1. parte, fuissetque dignatus illa bono verbo, objecit mihi, quod duas instantias insolutas transilierim, quantumvis illæ sint capitales in hac sententia.

1. INSTANTIA est. Ad hoc ut verè peccemus originaliter, sufficit nos peccasse in Adamo, qui est caput nostrum. Ergo & ad hoc ut consentiamus liberè, sufficit consensum nostrum oriri à Deo, qui est fons libertatis.

RESPONDETUR. Hanc Instantiam non esse capitalem. Quia si sufficit ad consentiendum liberè, ita se habere, ut nos habemus in originali peccato; poterimus mereri vel demereri, sine ullo nostro actuali scire & velle, ut contrahimus peccatum in primo (nostræ animæ cum corpore unionis) Instanti, quod certè nemo Thomistarum dixerit. In primo enim instanti, quo unitur anima cum corpore, nec intelligimus nec volumus actualiter, & tamen contrahimus peccatum. Puto autem, si Thomistæ dicant, ita nos liberè consentire cum prædeterminamur, ac liberè originaliter peccamus, puto inquam illos (salvo meliori iudicio) non sal-

vare punctum de libertate in præsentia agibile.

Disparitas etiam est, quia cum peccatum Originale, non sit nisi in Capite unicuique nostrum Proprium, etiam libertas, non debuit esse nisi in Capite unicuique nostrum Propria. Et quia consensus Actualis, debet esse unicuique nostrum in illo ipso proprius, etiam debet esse unicuique nostrum in illo ipso liber. Si consensus noster Actualis, debet esse unicuique nostrum in illo ipso liber, non sufficit quod proficiscatur à Deo fonte libertatis, nisi prout Formaliter Fons libertatis est, de quo aliàs.

INSTANTIA 2. quam etiam alius Theologiae Lector ex Gonet, aut ut ipse referebat, ex Godoi urfit. Quamvis Dei concursus, determinet creatura ad hunc in specie (dic si vis, ad individuum) actum, nihilominus Deus liberè operatur, ergo etiam & creatura poterit liberè Operari, quantumvis illam Deus prædeterminet.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam. Quia quod Creatura determinet concursus divinum, quocumque velis genere determinationis, hoc habetur ex prævia determinatione divina, de servanda indemni libertate creata, & quidem conjuncta determinatione divina, scientiæ divinæ, ad quidam sit se determinatura creatura. Si illa determinatio creata oritur ex prævia determinatione divina, &c. oritur ex suppositione liberi exercitii libertatis divinæ; si oritur ex suppositione exercitii libertatis divinæ, hoc ipso, illa determinatio non aufert libertatem. Quia autem hoc, quod est me prædeterminari, oritur non ex suppositione exercitii libertatis creatæ, sed ex titulo causæ primæ, ex titulo absoluti domini &c. & si hæc determinatio oriretur ex suppositione exercitii libertatis creatæ, ad illam ipsam determinationem, ante illam determinationem, deberem determinari. Hinc fit, ut si illa prædeterminatio non oriatur ex suppositione exercitii libertatis, sed ex dictis, & aliis similibus titulis, efficaciam independentem à suppositione exercitii libertatis habentibus, sit inquam, utilia prædeterminatio lædat libertatem, ob illam inconcussam Majorem. Suppositio Antecedens, quâ posita impossibile est non operari, & tamen eam ponere non est in mea libertate, aufert libertatem. Unde immeritò objectum est, hanc omissem esse instantiam, soluta enim est de Deo Disp. 5. n. 338.

Punctum Difficultatis 3.

Fundamenta, quibus ostenduntur absurda sequentia scientiam conditionatam.

Gonet toto articulo quinto numerat illa Absurda. Examinanda hic veniunt.

R. P.
THE M.L.
ZIANOW
Tom. 1. c.
D. V.

Tollitur Scientia conditionata rationem primæ causæ?

OBJICIT I. Gonet. Causalitas causæ primæ, debet esse universalissima, & se extendere ad omne Ens, vel modum aut formalitatem Entis, ut docet S. Thomas 1. Perihermenias lectione 14. & primâ parte q. 22. ar. 4. ad 3. Augustinus 1. Confess. cap. 6. sed scientia media eximit à divina causalitate aliquem modum, aut formalitatem Entis. Ergo subvertit in Deo rationem Primæ Causæ. Minor probatur. Nam in objecto scientiæ Mediæ supponitur concursus creatus, ut determinans divinum, & consequenter ut illum præcedens, Ergo concursus creatus, sub ea formalitate, sub qua præcedit divinum, ejus causalitati non subest. Nam prius, non dependet à posteriori tanquam à causa.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Probatio ejus, claritatis causâ distinguitur. In objecto scientiæ Mediæ supponitur concursus creatus, suppositione simpliciter independenti, & determinans divinum, determinatione simpliciter independenti, consequenter ut illum præcedens. Nego Antecedens. In objecto scientiæ mediæ, supponitur concursus creatus, ut dependens à Deo, ut determinans divinum, ex suppositione determinationis divinæ concursus illum volentis determinari à creatura, consequenter ut illum præcedens, non præcedentiâ utcuq; sed præcedentiâ ad Dei Decretum ortâ, item supponitur concursus creatus determinans divinum, determinatione, in qua ipsa involvatur concursus divinus, & quidem in actu primo spectatus, prior est illâ determinatione. Concedo Antecedens, & Nego Consequentiam. In nostris enim principiis ante concursus creatum, supponitur liberum Dei Decretum, de ipsâ libera Potentia producenda. Supponitur liberum Decretum, de non impedienda hac libertate. Supponitur item Decretum de dandis prærequisitis, quibus possit ad libitum uti creatura, & se determinare, sed non determinatione sui Juris, sed jure accepto, ex his ipsis Decretis, ex ipso concursu Dei, qui in actu primo spectatus, præcedit determinationem creatam, quæ certè habent titulum præcedentium, & sequitur illa Decreta, determinatio creata, ad quam ipsam concurrat Deus, licet postea antecedit aliquod Decretum illa determinatio creata, nempe Decretum de dandis absolutè prærequisitis pro statu absoluto necessariis, Decretum de implenda hypothese, sub qua pravi debatur eventus, Decretum in nostris Principiis prædefinitivum bonæ operationis, & de his decretis præcedentibus etiam consensum nostrum conditionatum, vide primâ parte Disp. 5. num. 247.

Conceditur Confirmationi, quod determinans debeat præcedere id, quod determinatur, quia tamen concursus creatus ita determinat divi-

num, ut supponat Decretum determinatum divinum de exhibendis principiis necessariis ipsi concursui creato; quia item determinat divinum concursus vi determinandi delegatâ sibi ab ipsamet determinatione, & Decreto divino, & ita ut in illa ipsa determinatione determinante involvatur concursus divinus, qui ipse si in actu primo spectetur, præcedit determinationem creatam; idè potius Decretum divinum, concursus creatum præcedit, quàm præcedatur ab illo, quantumvis concursus creatus, dependens à Deo & procedens ex determinatione divina committente id creaturæ, præcedat aliquod Decretum divinum de dandis prærequisitis, de implenda hypothese, de formanda per nos prædefinitione.

Conceditur Probationi Secundæ, quod Decretum objectivum tenens se à parte objecti, nullo modo determinet voluntatem creatam, ut hoc non nisi agat, & vi cuius positi decreti, impossibile sit oppositum fieri: determinat tamen voluntatem creatam, ut ex indifferenti ad habenda vel non habenda comprincipia necessaria (nec enim seipsâ illa habere aut ponere potest) reddatur determinata ad illa habenda. Rursus ex indifferenti & non determinante Deum, ne ullo modo frangat jura libertatis illius, redditur determinata determinatione divinâ, volente servare jus voluntatis indemne, adeoque ex indifferenti ut determinet vel non determinet concursus divinum, redditur determinata, ut possit eo uti prout libuerit. Consequenter, quod voluntas creata determinatè eligat unam partem, tribuendum est illi decreto. Nec scientia media subtrahet quidquam à causalitate Dei; quia illa præluet Decreto, quo Deus seligit auxilia potius efficacia præ defficacibus. Quæ auxilia determinant voluntatem, ut ex suppositione consensûs conditionati, cum his auxiliis, hanc determinationem absolutam ponat.

Conceditur Confirmationi, ut etiam concessimus supra, quod à principio indifferenti ex defectu non possit determinata prodire actio: secus autem à principio indifferenti ob contemperationem dominio actionis, quod etiam solum intendit S. Thomas 3. contra Gentes cap. 2. Et licet indifferens & indeterminatum, quod non est indifferens ex contemperatione ad dominium actionis, opponatur determinato, & habeant se sicut frigidum & calidum, quod frigidum à calido produci non potest; tamen indifferens ex dominio agendi non opponitur eum determinato, indifferens enim ex dominio actionis, hoc ipso est determinativum actionis, adeoque non est oppositum quid determinato.

Negamus ulterius Decretum objectivum tenens se à parte scientiæ conditionatæ, esse indifferens ad danda auxilia, esse indifferens ad servandam indemnem libertatem, esse indifferens, ut committat vel non committat determinationem

tionem suæ actionis voluntati, cum qua concurrat Deus; licet sit indifferens ad determinandum, ut hoc non nisi velit voluntas, proceditque determinatio voluntatis humanæ ab illo decreto, non hoc sensu, ut hoc non nisi velit voluntas, licet ab illo decreto procedat determinatio voluntatis humanæ, quia jus illud determinandi se, acquirit ex Dei decreto. Et quia illud jus acquirit ex Dei decreto, hoc ipso, voluntas creata non erit Prima Causa libertatis.

Quod adfert in confirmatione, an Decretum illud determinari debeat quoad speciem actus, de hoc vide 1. parte Disp. 5. n. 309.

OBJECIT 2. Rationem, quæ adfertur ab illo, probatione tertiâ. Datâ scientiâ conditionatâ videtur sequi, quod Deus tantum sit prima causa hujus vel illius ordinis rerum, in quo isti vel illi actus liberi essent futuri, non autem ipsorum actuum liberorum; nam per hanc scientiam cognoscit Deus, quod si hic vel ille ordo rerum instituat, futuri erunt isti vel illi actus liberi. Ergo cum effectus conditionaliter futuri, purificatâ conditione, transeant ad esse absolutum, si Deus defacto producat hunc vel illum ordinem rerum, eo ipso futuri erunt isti vel illi actus liberi, absque eo, quod Deus aliquid decernat circa illos. Ergo Deus solum erit prima causa instituens hunc ordinem, non autem actuum liberorum in tali ordine.

RESPONDETUR. Negando assumptum, & quamvis Deus per scientiam conditionatam cognoscat, quod si hic ordo instituat, futuri erunt illi actus liberi. Sed cognoscit futuros non independenter à causis suis, necessariò prærequiritis, inter quos est Decretum absolutum de dandis prærequiritis, Decretum absolutum de implenda hypothesi. Et quia illa prærequisita causant illud futurum, hinc & concursus Dei, qui est inter prærequisita, causabit illud futurum. Consequenter Deus non tantum erit causa prima illius ordinis, sed actuum in illo ordine contentorum.

Conceditur Confirmationi, quod Deus possit de facto instituere ordinem rerum, in quo prævidet actus aliquos liberos futuros: sed si nihil determinet de illis actibus, nec formet ullum decretum absolutum de dandis prærequiritis, decretum item de implenda hypothesi; ordo quidem ille rerum erit, actus non erunt. Cumque præcognoverit Deus, quod posito tali ordine rerum, illi actus liberi futuri essent, non quomodocumque sed dependenter ab absoluto Decreto, de dandis prærequiritis &c. hinc si hoc decretum, & alia similia, non detur, ordo quidem erit, sed actus illi liberi non erunt, & hoc solum videtur primâ parte Disp. 5. n. 293.

OBJECIT 3. In probatione quarta. Deus non potest esse Prima Causa futuritionis conditionatæ rerum contingentium, per quam conditionata distinguuntur à mere possibilibus, nisi

mediante aliquo decreto subjective absoluto, & objective conditionato, quo voluntas divina determinet illis dare esse, si poneretur talis conditio. Ergo cum scientia conditionata excludat illa decreta, tollit à Deo rationem Primæ Causæ, refertque se in hac objectione ad articulum præcedentem.

RESPONSUM supra, sufficere ad hoc decretum, quod sit conditionatum & ex parte actus & ex parte objecti, de quo vide superius dicta, ad prima fundamenta probantia impossibilitatem scientiæ conditionatæ, & recole dicta ad objectionem primam, ejusque instantiam tertiam, & quartam præcipuè. Postitoque, quod ordo ille sit præsens, veritasque objectiva determinata, præsens sit futuritionis tempore, & à Deo cognita, sufficit tamen ut hæc omnia pendeat à decreto quidem actuali & exercito, tamen conditionato, tam ex parte actus quam ex parte objecti.

Tollitne scientia conditionata à Deo rationem primi liberi.

OBJECIT Gonet. Primum liberum, debet esse causa, non solum remota & mediata, sed etiam proxima & immediata totius libertatis creatæ & participatæ. Sed scientia media subtrahit à Deo rationem causæ proximæ & immediatæ respectu liberæ determinationis nostræ voluntatis: Implicat enim, ut ostendimus præcedenti paragrapho, liberam determinationem nostræ voluntatis causari à decreto indifferenti.

RESPONDETUR. Negando minorem; negando item, quod implicet, liberam determinationem nostræ voluntatis causari à decreto indifferenti. Negamus item, esse hoc ab illo ostensum §. præcedenti. Negamus item, quod illud decretum determinet Deum ad speciem actus, ut in illa ipsa determinatione non includatur etiam determinatio divinæ voluntatis per concursum suum influentis, si autem involvitur illic determinatio divina, non determinat creaturam speciem actus independenter à Deo, præcipuè cum illam ipsam determinationem præcedat concursus in actu primo spectatus.

Conceditur, quod primum liberum, debeat esse primum eligens, sed negamus, quod scientia media tollat à Deo, rationem primi eligentis.

Conceditur Probationi secundæ, quod decretum Dei absolutum supponat determinationem voluntatis humanæ conditionatam. Quia tamen illa ipsa conditionata futuritio supponat decretum actuale, & exercitium voluntatis divinæ, licet conditionatum ex parte actus & ex parte objecti; hinc scientia illa non tollit à Deo rationem primi liberi.

Negatur Confirmationi, quod illa causa prius eligat, quæ per se primo attingit in effectu, quam rationem priorem & nobiliorem illâ, quæ ab altera attingitur. Cum enim formaliter

R. P.
THE M.L.
ZIANOWE
Tom. II.
D. V.

inclusæ in effectu pendente à primo libero, hoc est, Deo, & à secundo libero, hoc est, creatura, non sint distinctæ realiter; non potest dici, quod una formalitas attingatur ab uno libero, alia ab altero, & quamvis causa & effectus sint correlativa, primitas tamen aliunde debet salvari, & non ex prioritate causatæ formalitatis. Illud ergo erit primum eligens, quod dat ipsam potentiam eligendi creatam, quod dat comprincipia necessariò requisita, & cætera similia. Sed quidquid sit de hac propositione, negatur quod voluntas creata attingat aliquam formalitatem priorem, eam quam attingit Deus. Negatur ulterius, quod voluntas creata attingat rationem specificam, quin eam attingat etiam concursus divinus. Nec ita determinat Deum, quin in illa determinatione intelligatur, etiam concursus ad illam determinationem divinus, licet verum sit, quod electivè non determinet voluntas hanc numero operationem, cum electivè possit ad illam determinare Deus, de quo vide i. parte Disp. 5. n. 236. item 243. item 246. & sequentibus. Item 276. Negatur item, quod voluntas divina sit futura potestiva voluntatis creatæ, ut videre est ibidem n. 295. Conceditur ulterius cum August. quod in opere Sancto, prior sit voluntas Dei, sed non prioritate prædeterminativæ, sed prioritate dandi, vel seligendi comprincipia supernaturalia; & tum primum poterit fieri opus Sanctum, quod significat Aug. dum docet posterius esse opus liberi arbitrii. Operatur Deus dando illa comprincipia, sine quibus non operaretur homo adeoque illis cooperatur homo. Nec ideo vult Deus, quia ego volui volitione independente à Deo, aut volitione naturali.

Tollitur scientia conditionata à Deo supremum Dominium in voluntates?

OBJECIT I. Gonet. Ille qui habet supremum dominium in rem aliquam, potest eam uti, eamque applicare ad quod voluerit. Ergo si Deus non possit applicare voluntates nostras ad liberè volendum quidquid ipse voluerit eas velle, sed prius explorare per scientiam conditionatam, quid illæ ex innata libertate sint volituras, nec possit determinationem illam prædefinire, sed debeat emendicare consensum, manifestum est, quod non habebit perfectum dominium, sed politicum tantum.

RESPONDETUR. Negando, quod non possit applicare Deus voluntates nostras ad liberè volendum quidquid ipse voluerit, & quamvis antecedenter ad decretum absolutum exploret, quid voluntas ex innata sua libertate, non utrunq; sed gratiâ Dei adjutâ, operatura esset; Quia tamen illâ exploratione positâ, electio auxiliorum merè pendet à Deo, oblatio item cogitationum, quas appellat Aristoteles à bona fortuna, est in manu Dei. Hinc fit, ut Deus adhuc possit applicare voluntates nostras prout volue-

rit, vertereq; corda Regum quocunq; voluerit, ut innuitur Prov. 21. & ratione selectionis auxiliorum magis habere voluntates humanas in manu sua, quàm ipsi homines suas, de quo vide disp. 5. n. 482. unde ulterius magis habet in potestate sua voluntates nostras, quàm v. g. magistratus habeat voluntates populorum: Quia populis nec voluntatem præbet magistratus, nec in volitiones illius influit, nec comprincipia offert, nec habet vim seligendi infallibiliter, ut hoc potius velit populus quàm illud, quæ tamen omnia competunt Deo.

Conceditur Confirmationi, quod ille Dominus non haberet supremum dominium in servos, qui non posset eis præcipere, nisi quod præsciret illos sponte etiam volituros: servi enim illi hoc ipso quia servi sunt, nullam debent habere libertatem per ordinem ad illum Dominum. Quia autem ita nos servi sumus Dei, ut simul nos liberos esse voluerit, ideo nec subjecit nos prædeterminationi, vi cuius non nisi hoc fiat, & quâ positâ impossibile est oppositum fieri. Et si paritas de hoc dominio creato allata tenet, auferet nobis libertatem, contra quàm docuit Aug. & Tridentinum. Negamus tamen, quod Deus non possit homines, ratione comprincipiorum quæ offert, ratione primarum cogitationum, ratione selectionis auxiliorum pertrahere, eò quod voluerit, nec cogitur voluntati humanæ se accommodare, cum ex ipsius decreto sit, quod indeimnis nostra fervetur libertas. Unde etiam ratione immediatè dictorum operatur Deus omnia juxta consilium voluntatis suæ. Et cum post præscientiam voluntatis nostræ adhuc liberum sit Deo seligere quæ voluerit auxilia, cogitationes primas ut libuerit injicere, adhuc operabitur non secundum tantum præscientiam, quamvis eam utatur, sed secundum consilium voluntatis suæ. Superior Religiosus mandans, & Deus decernens, in hoc sunt pares, quia neutrius mandatum, libertatem violat. Casu autem, quo superior Religiosus nihil possit mandare, nisi id quod præscierit sponte voliturum subditum, dupliciter id evenire posset. In primis, si superior posset mandare quod vellet, adstringeret tamen se suâ libertate, ad nihil mandandum quod acceptatum noller subditus, eo casu & auctoritatem retineret, & specialem amorem subditi mereretur, cum tale Imperium non nisi ex placito ipsius superioris, esset restrictum. Hinc & Deus cum non nisi ex placito suo obligarit se, ad decernendum, non nisi secundum liberam determinationem creaturæ, & auctoritatem, meretur & amorem. Alio modo potest superior non posse imperare, nisi præcognoverit voliturum subditum, quia subditus non subjecit se ad hoc, ut illi superior mandare possit, quod voluerit, eo casu, parvæ esset auctoritatis superior, siquidem ex determinatione subditi, haberet tam restrictum jus; quia autem non ex

de-
deter-
mina-

minatione creaturæ hoc habet Deus, ne frangat jura libertatis creatæ, sed e contra libertas creatæ, habet jus suæ libertatis à Deo, hinc fit, ut Deus adhuc retineat plenum jus suæ auctoritatis. Rursus, quia non est in potestate superioris Religiosi, ponere alium & alium ordinem, in quo prævideat illum consensurum, non est in potestate ejusdem superioris Religiosi, seligere Principia, vi quorum infallibiliter faciat, quod facere illum vellet superior, exinde fit, ut illa potestas superioris sit futura restricta. Jam autem Deus in manu sua habet & ordines rerum, & selectiones auxiliorum, quibus infallibiliter consequitur finem, idè Deus retinet totum adhuc dominium voluntatis.

Conceditur Confirmationi ampliori, quod homines ratione perfecti domini quod habent in suos actus, possint se liberè determinare, ad quod voluerint, sed non determinatione independenti à Deo. Concedimus, quod Deus sine læsione libertatis possit pro statu absoluto determinare voluntates hominum ad quod voluerit, non quidem per decretum prædeterminativum, sed determinabit ratione selectionis auxiliorum, & licet per scientiam mediam exploret consensum voluntatis humanæ, quia tamen seligit ipse auxilia, sub quibus non nisi prævidetur eventus secuturus, cumque talia auxilia seligere, non sit in potestate hominis, hinc fit ut magis habeat Deus voluntates nostras in sua potestate, quàm nos nostras.

Tollitne scientia conditionata efficaciam gratiæ, & derogatne, Divinæ Omnipotentie?

OBJICIT Gonet. Juxta Principia nostra, Deus servatà libertate nostrà, non potuit promittere Abrahæ, conversionem gentium ex thesauris suæ omnipotentie, sed solum ex præsupposita scientia conditionata, quæ noverat, quod istæ vel illæ gentes tali tempore vocatæ ad fidem, credituræ essent, hoc autem derogat divinæ omnipotentie, quia juxta hunc modum dicendi, quod illam promissionem potuerit Deus adimplere, non provenit tanquam à prima radice ab ejus omnipotentia, sed à determinatione voluntatis, quia nisi hæc præsupponeret à Deo prævisà, Deus ex tota sua omnipotentia, & ex virtute auxiliorum gratiæ, talem Promissionem facere non potuisset.

RESPONDETUR negando sequelam. Et licet præutatur Deus scientià conditionatà, id non derogat omnipotentie divinæ, quia non ex potestate creaturæ, sumuntur ipsæmet entitates auxiliorum, sine quibus impossibilis est consensus, sed ex thesauris omnipotentie: & licet non possit fidem Deus promittere ex sua omnipotentia, & ex virtute auxiliorum, vi quorum non nisi fiat consensus, & vi quorum impossibile sit oppositum sequi: Potest tamen illam promitte-

re ex tota sua omnipotentia, tanquam Principio effectivo auxiliorum gratiæ & entitatis eorundem, & ex virtute auxiliorum, gratiæque non utcumque spectatæ, sed selectæ, quæ selectione positâ, licet liberè, infallibiliter tamen secuturus est eventus. Et certè, sicut positâ prædeterminatione impossibile est non sequi eventum, ita &posito selecto auxilio. Sed in hoc est disparitas: quia prædeterminatio præcedit consensum liberum gratiosum, selectio autem præcedit quidem consensum absolutum gratiosum, non tamen conditionatum, adeoque quod prædeterminativa efficacia, sit efficacia auferens libertatem, non autem efficacia selecti auxilii.

Conceditur cum S. Augustino libro de Prædestinatione Sanct. cap. 10. quod creditio Gentium ad salutem, non sit ex viribus naturæ, sed ex Dei prædestinatione, hoc est, voluntate conferendi auxilia requisita, unde Deus vi sui auxilii facit, ut homines faciant quæ præcepit, cumque homines non ipsi sibi conferant vires agendi sicut oportet, nec sibi seligant auxilia, non illi faciunt, ut ipse faciat, quod promisit, ratione quorum auxiliorum & selectionis, in Dei non in hominum est potestate, id facere quod Deus promisit. Titulo quarum virium non nisi à Deo dandarum, titulo item selectionis auxiliorum, merè pendentis à Deo, non tantum prædicere, non tantum præscire, sed potens est & facere, cum factum illius sit, non alienum, & conferre & seligere auxilia, vide i. parte dif. 5. num. 486. & ibid. d. 4. n. 107. Concessimus etiam supra, certitudinem & infallibilitatem Promissionis v. g. consensus, non esse desumendam ex divina præscientia conditionata, sed illà præsuppositâ requiritur actualis collatio gratiæ, selectio item talis gratiæ, quæ prævidetur eventum habituræ, hinc per nos conformiter ad Augustini Epistolam 105. Superbæ impietatis est reprobis sensus, ut homo se facere dicat, quod promiserit Deus, quia ut hoc faciat, nec vires sibi supernaturales tribuit, nec tribuendas seligit, & tamen sine selectis viribus, non est operaturus, imò nec posset operari sine auxilio gratiæ.

Conceditur Argumento in contrà, quod consensus conditionatus non ponatur à scientia conditionata, nec prævideatur ab illa, ut proveniens à determinatione gratiæ infallibiliter agentis, provenit tamen à determinatione gratiæ tolerantis indifferentiam, ut ille consensus sit sicut oportet, vel ut non sit sicut oportet, tollentis item indifferentiam habendi auxilium, cum quo prævidetur secutura operatio, vel non habendi. Conceditur quod ille consensus oritur à libertate sed gratiæ Dei adjutæ, & licet non prædefiniatur, nec prædestinetur prædestinatione, ut hoc non nisi fiat, prædestinatur tamen in latiori significatione, quia proficitur ex decreto Dei de dandis auxiliis supernaturalibus, unde prævidetur consensus ille, ut ab omnipotentia

rentia ejusque auxilio determinatè proveniens, non determinatione, vi cuius nonnisi consentiat, & quâ determinatione positâ impossibile sit oppositum velle; sed determinatione faciente ut sit actus sicut oportet, cum potuerit esse, non sicut oportet.

Negatur ulteriùs, errasse in hoc Semi-Pelagianos concedendo quòd consensus ille conditionatus esset ex gratia supernaturali, auctoritative Prosperi supra responsum. Fulgentius lib. de Incarn. & gratia cap. 29. hoc solum vult, quòd etiam exordium salutis, seu salus incipiens, à bona voluntate in homine, inchoetur à Dei auxilio supernaturali, nec expectat, ut ab homine, hoc est, viribus naturæ nascatur, tribue- reque id viribus naturæ, est gratiæ Dei contumaciter repugnare: & sicut in ordine naturali esse non haberent homines, nisi Dei potentia in ordine naturali concurreret; ita & in ordine supernaturali, est necesse mutari hominem per auxilia supernaturalia: & sicut non egebat adiutorio Deus ut hominem faciat, ita nec indiget, ut homo viribus naturæ bene priùs velit, & tum primùm ad salutem erigatur. Certè hic locus Fulgentii, prout illum recitat Gonet, nihil ostendit, nisi hoc, quòd consensus etiam conditionatus, si spectet ad ordinem salutis, saltem tanquam objectum scientiæ conditionatæ, quâ informetur Deus, de conferenda gratia efficaci, debeat esse supernaturalis.

Conceditur Argumento in contrâ secundo, veram esse positionem Augustini, quòd Deus magis habeat in sua potestate voluntates hominum, quam illi suas. Sed negamus quòd homo seclusis auxiliis gratiæ, possit se liberè determinare ad quodcunque voluerit, Negamus item, quòd non possit determinari & applicari à Deo, determinatione & applicatione per immisionem cogitationum & affectionum, quæ sint à nobis in nobis sine nobis, per determinationem & applicationem selectivam auxiliorum, licet non possit determinari & applicari salvâ libertate, ut hoc nonnisi agat, & quâ applicatione positâ, impossibile sit vi auxilii præcisè, non sequi eventum. Quod autem repetit, impossibile esse causari determinationem nostræ voluntatis nisi per prædeterminationem, id supra refutatum est.

INSTAAT Gonet. In argumento secundo principali, suppositâ scientiâ conditionatâ de aliquo conditionato v. g. de Conversione Petri, futura in his circumstantiis, vel potest divina voluntas, stantibus adhuc illis circumstantiis velle oppositum, vel non potest velle; si potest velle oppositum, illa scientia non erit infallibilis, quia adhuc restabit consideranda voluntas divina, à qua impediri potest talis conversio; si verò positâ illâ conditione & cognitâ per scientiam conditionatam determinatione voluntatis Petri conditionatè futurâ, Deus non possit oppositum velle; Ergo diminuta est divina om-

ni-potentia & libertas divinæ voluntatis circa tale objectum.

RESPONDETUR. Cum argumentum procedat, sistendo merè in objecto conditionato, Dico: suppositâ determinatione conditionatâ non posse Deum velle ne sit determinatio conditionata, neque per hoc derogabitur divinæ omnipotentæ & libertati divinæ voluntatis. Cum enim ipse ille consensus conditionatus, non sit sine concursu Dei conditionato & sine divina voluntate conditionatè item se habente, non derogabitur per hoc divinæ omnipotentæ aut libertati, cum ipsa suppositio exercitii divinæ omnipotentæ, & ipsa suppositio exercitii divinæ libertatis, non derogat omnipotentæ nec libertati divinæ. Unde quando prævidetur tunc voluntas creata determinatione se ad unam partem, ex suppositione etiam suæ determinationis, non habet possibilitatem & libertatem determinandi se ad aliam partem, licet extra hanc suppositionem, habeat possibilitatem & libertatem determinandi se ad aliam partem, vel si volueris dic, quòd consensus ille spectatus in suis causis, sit impedibilis, non spectatus in suppositione sui ad se, ad quam suppositionem liberè, licet conditionatè concurrat Deus, vide primâ parte disp. 4. num. 200.

Loquendo autem de statu absoluto, positâ præscientiâ quid esset volitura voluntas conditionatè, sub auxilio gratiæ dando conditionatè, liber adhuc est Deus, ut pro statu absoluto decernat, dare vel non dare gratiam efficacem, implere vel non implere hypothèsim, seligere vel non seligere auxilia; neque tamen quidquam per hoc derogatur infallibilitati scientiæ conditionatæ; Quia illa non attendit ad statum absolutum, qui potest adhuc non venire, sed ad statum conditionatum, qui ex suppositione sui ad se, jam non potest aliter se habere. Vide dicta i. parte Disp. 5. num. 336. & num. 376. & num. 381.

Conceditur Confirmationi hujus rationis: quòd dicere aliquid fore impedibile à voluntate creata & non à divina, vergat in præjudicium omnipotentis & libertatis divinæ: sed negamus quòd pœnitentia v. g. Petri, sub circumstantiis in quibus per scientiam conditionatam, prævidetur conditionatè futura, est que libera voluntati Petri, sit impedibilis ex suppositione sui ad se, quæ pœnitentia est etiam libera voluntati Dei, sed non impedibilis ex suppositione quòd illam velit Deus. Imò loquendo de statu absoluto, magis est pœnitentia Petri impedibilis, ut ita dicam, à Deo in quantum pro statu absoluto potest seligere auxilium si velit, potest etiam non seligere si velit: ratione cuius selectionis, ratione item decreti de dandis absolutè auxiliis, est libera Deo illa pœnitentia. Quod autem attinet ad statum conditionatum, etiam pro statu conditionato est libera. Nam licet sit prior omni decreto

decreto actuali & exercito voluntatis divinæ, vi cuius determinet Deus ut hoc non nisi fiat, & quo decreto posito, impossibile sit oppositum sequi: non est tamen prior decreto divino actuali & exercito, quod tamen sit conditionatum & ex parte actus, & ex parte objecti, quo decernat Deus daturum se conditionata auxilia, concursurum se conditionatè &c. Quomodo ergo scientia conditionata derogat divinæ omnipotentia, & enervat efficaciam gratiæ?

An scientia conditionata tribuat Deo modum agendi cæcum & vagum?

OBJECTUM Gonet. Quando Deus cognoscit per scientiam conditionatam rem sub conditione futuram, debet supponere modum agendi suum & creaturæ, siquidem sine illis duobus, non potest poni actio causæ secundæ. Atqui modus ille concurrendi Dei præsuppositus a scientia conditionata, cæcus est, ignarus, vagus, confusus, & indeterminatus, quod ipsum probat. Quia modus ille agendi, est concurrere per concursum indifferentem, & sine intentione alicujus actus & effectus particularis, cum sola intentione generali agendi quod vult creatura, quodcunque illud est, sive bonum sive malum, sive amorem sive odium. Sed hoc est concurrere cæco & ignorantem modo, vagè, confusè, & quasi in incertum, eoque ferè modo quo piscatores, qui mittunt retia in mare, ignorantes quos pisces apprehendent. Ergo scientia conditionata attribuit Deo modum agendi cæcum &c.

RESPONDETUR. Modus ille agendi non debet dici cæcus, qui supponit prædeterminationem scientiæ, ejusque sine controversia in Deo reperibilis. Scientia autem quæ dirigit collationem auxilii pro statu conditionato, est scientia simplicis intelligentiæ. Ergo quamvis modus agendi per concursum indifferentem & sine intentione actus particularis, si fiat non ex prædeterminatione scientiæ judicantis ob salvandam libertatem debere dari concursum indifferentem & non determinantem ut hic non nisi actus fiat, sit modus agendi cæcus; non est tamen modus agendi cæcus, si fiat, ex prædeterminatione, ut dixi, scientiæ, dictantis concursum indifferentem offerendum esse, ut salvetur libertas, unde ex tali prædeterminatione operari, nego quod sit concurrere cæco & ignorantem modo. De hac prædeterminatione vide i. parte disp. 4. num. III.

Tangit etiam ista objecto aliqua, quæ explanatione indigent. *Indiget imprimis explanatione*, quo sensu debeat intelligi concursus ille indifferentis. Si enim nomine illius intelligatur concursus non determinans, ut hoc non nisi vi illius fiat. Hoc sensu ille concursus est indifferentis, & eodem sensu, intentio & volitio divina, non est volitio actus alicujus particularis, sed est sola in-

tentio generalis. Si autem per concursum indifferentem intelligatur concursus non habens etiam suæ entitatis determinationem conditionatam, & intelligatur non posita illic ulla volitio Dei, etiam conditionata ex parte actus, hoc sensu, non est ille concursus indifferentis, sed determinatus, sicut & ipsa intentio. *Explicatione item indiget*, quomodo concursus ille sit generalis: Non enim est generalis generalitate aliquæ abstractionis, cum determinatam entitatem importet, sed est generalis, hoc est, non determinans ut hoc non nisi fiat. Vide de hoc Disp. 5. n. 275. Illud indiget omnino modificatione, aliàsque à nobis factum est in primâ parte, quod immeritò dicat concursum divinum supernaturalem, esse indifferentem, ut vi illius fiat bonum vel malum, amor & odium. Talem enim nos indifferentiam in auxiliis gratiæ non noscimus. Neque enim per nos influit gratia in odium v.g. Dei. Sed hoc sensu est indifferentis, quia potest homo non uti illo concursu ad amorem supernaturalem, & potius cum concursu naturali ponere odium, quod vide primâ parte Disp. 5. n. 323. Ubi etiam ostenditur num. 321. quomodo illa voluntas divina, possit appellari voluntas determinata.

Quantumvis autem præluens illa scientia simplicis intelligentiæ collationi auxilii conditionatè dandi, non prævideat determinatam futuritionem eventus, non potest dici, quod pro illo signo utens illâ scientiâ Deus, operetur cæco modo & ignorantem. Nam sicut quantumvis scientia simplicis intelligentiæ, non videat eventum absolutum, sed eum remittat per noscendum scientiæ visionis, nihilominus illa scientia simplicis intelligentiæ, non est scientia cæco modo procedens; ita quantumvis eadem scientia simplicis intelligentiæ, remittat per noscendum scientiæ conditionatæ eventum illius auxilii conditionatè dandi, non poterit dici Deus illâ scientiâ utens, cæco & ignorantem modo agere. Quod ulterius in hoc fundatur. Quia quantumvis omnes scientiæ in Deo sint idem realiter, & sint secum Condurantes & Condurantes totâ æternitate, nihilominus per ordinem ad nostras intentiones, partimur illas secundum aliam & aliam considerabilitatem objecti. Hinc si aliqua scientia penetret aliquam sui objecti considerabilitatem, quamvis non intelligatur attingere considerabilitatem objecti aliarum scientiarum, non dicitur vel cæco modo vel ignorantem procedere illa scientia. Quia ergo ante futuritionem conditionatam libertatem, non antecedit nisi sola possibilitas, hinc & scientia dirigens collationem auxilii antecedentem, ipsummet futurum conditionatum, non debet attendere ad eventum, sed ad vim & vires auxilii & voluntatis, remittendo alteri scientiæ penetrationem eventus conditionati. Præcipue cum ille ante suppositionem conditionatam

tam sui ad se, non habeat sui determinationem, imò impossibile est, ut habeat, salvâ libertate.

Repeti hîc etiam potest principium aliàs in primâ parte usurpatum; non potest dici quòd Deus operetur cæco modo, quamvis prædiretus à scientia sola simplicis intelligentiæ, non tamen certus ante conditionatam determinationem creaturæ, quomodo illa sit se determinatura, & tamen offerat concursum. Nam ita offerre concursum, non est cæco modo operari; cæcè enim operatur qui aliàs noscibile non agnoscit, quia autem salvâ libertate ante operationem conditionatam creaturæ, non est noscibilis hæc determinatio, hinc quantumvis illam pro illo signo non noscat Deus, non poterit dici cæcè operari. Et sicut quamvis Petrus non videat in Paulo tres oculos, non est dicendus Petrus cæcus, de facto enim tertium oculum non habet Paulus; ita quamvis ante conditionatam determinationem creaturæ, non videat Deus, quid sit Petrus v. g. voliturus, non arguit quòd Deus cæco operetur. Cùm hæc determinatio salvâ libertate non possit habere pro illo signo.

Quid ergo Deus per illam scientiam simplicis intelligentiæ videt? videt modos, quibus salvâ libertate possit haberi consensus, decernitque tales modos adhibere, videtque insuper auxilium, quod faciat, ut hoc non nisi homo operetur etiam pro statu conditionato, & quo posito, impossibile sit etiam pro statu illo conditionato non posse non poni consensus, videt inquam læsivum esse libertatis, secundum aliàs probata, & decernit, ex suppositione quod velit servare indemnem libertatem, non dare talia auxilia. Videt rursus si detur auxilium quoad entitatem quidem determinatum, non tamen determinans ut hoc non nisi fiat, posse sequi consensus conditionatum, decernitque conditionatè dare tale auxilium, concurrereque cum voluntate. Quæ volitio jam est supra præ explicata, & aliàs defensa.

Instantia illa de piscatione non tenet, duas imaginari illic possumus scientias in illa piscatione; primam, quæ dirigit confectionem retis, ejus confectionem debitam. Et si hoc faciat piscator non dicetur cæco modo operari. Deinde possumus imaginari scientiam, vi cujus certè & infallibiliter ante absolutam prehensionem piscium noscat piscator: si hoc & ita jecero rete, prehendam pisces hos, quam scientiam quia non habent piscatores, in incertum piscantur. Jam autem Deus in primis per noscit vim & vires auxilii conditionatè dandi, & voluntatis conditionatè operaturæ, & cùm pro illo signo nihil sit ulterius noscibile salvâ libertate, ideo pro illo signo, utitur scientiâ quæ illi pro illo signo possibilis est. Quia autem insuper Deus ante eventum futurum absolute, per noscit quid sit futurum sub conditione, ideo non

piscatoris more, fortuitò & casu operatur, sicut nec piscator operaretur cæco modo, si post penetratam vim & habilitatem sui retis, aquæ, piscis, nosceret certo, si misero recte, hoc prehendam.

Est & alia via satisfaciendi huic instantiæ, quia cum conditionata piscium per rete conditionatè mittendum captura, sit eventus necessarius, & non pendens à libertate piscis, vel à libertate retis, quòd nesciat piscator eventum illum conditionatum antecedenter, debet id rejici in ipsam incertitiam & ignorantiam, non penetrantis piscatoris circumstantias loci, piscium &c. Quia autem eventus conditionatus voluntatis, est eventus liber, quod ille non noscatur antecedenter ad ipsam suppositionem futuri conditionatæ, rejici id debet non in defectum scientiæ, sed in defectum objecti, quod obtuendam libertatem creatam, ante suppositionem conditionatam determinantis se voluntatis, non habet ullam infallibilitatem.

Et per hoc responderi debet ad alteram instantiam quam ponit Gonet, in *sed contra tertio*, & est talis sicut si homo per cæcos meatus projiceret lapidem, postea exploraturus quem scopum ille attigisset, exploratio illa & cognitio subsequens, non impediret, quin projectio illa lapidis, facta esset modo cæco. Ita cognitio scientiæ mediæ non impedit quin in signo illam antecedenti modus ille concurrendi cum causis secundis, cæcus sit. Sed ad hanc instantiam ex jam præactis dici potest, quòd cæca sit illa projectio lapidis, cùm à nulla scientia dirigatur, dirigitur autem à scientia simplicis intelligentiæ collatio auxiliorum non determinantium, ut hoc non nisi fiat &c. ita prædirigente illâ scientiâ ad salvandam indemnem libertatem. Rursus ex ignorantia est, nescire quis sit scopus tangendus, est enim hoc antecedenter noscibile ante ipsum lapidis accessum ad scopum, non est autem noscibile quid sit salvâ libertate actura voluntas sub conditione, nisi ex suppositione conditionati consensus voluntatis. Denique tactio illa scopi est necessaria, hinc quòd non prævideatur, debet id rejici in defectum scientiæ. Jam autem futuritio conditionata, de qua hîc, est futuritio libera; ideo quòd non sciat Deus, ante suppositionem conditionatam quid sit futurum conditionatè, rejici id debet in defectum objecti liberi.

Ex eo etiam utraque hæc instantia solvi potest, quia & piscator & jaculator, aut eventum absolutum, non habet certam notitiam conditionatam, & si haberet, ostendi non potest, quòd cæcè operaretur. Deo autem utraque hæc scientia competit.

Auctoritas quam inibi citat, S. Thomæ contra Gentes c. 28. nos non petit. Nam inibi loquitur S. Thomas de providentia operante pro statu libero: neque enim inibi illius conditionati

meminit, providentia autem etiam per Nos pro statu absoluto, absolutum supponit decretum de dandis auxiliis hypothesei implenda &c. Daturque per nos providentia de his, quæ subsunt etiam conditionatè libero arbitrio, licet non providentia prædeterminativa, sed offerens conditionatum auxilium &c. Congerit inibi plura Gonet contra Suarez, quæ omnia supponunt, quod non ex prædictione simplicis intelligentiæ pro statu conditionato Deus offerat auxilium, & quod hæc prædictio non sufficiat, quod tamen non probat.

An Scientia Conditionata tollat libertatem.

OBJECTUM Gonet argumentum ad hominem. Illa scientia tollit libertatem, quæ supponit res futuras ex vi & natura oppositionis contradictoriæ. Scientia conditionata est talis. Ergo tollit libertatem. Major probatur. Cum enim oppositio contradictoria sit causa necessaria necessitate absolutâ, utpote fundata in illo primo principio: Quodlibet est vel non est, quo nihil potest esse vel concipi magis necessarium, futuritio ex illa proveniens, non potest esse libera & contingens. Minor probatur. Quia nos dicimus, propositiones contradictorias de quibuscunque futuris, habere determinatam veritatem vel falsitatem.

RESPONDETUR. Secundùm dicta superius, quod quamvis scientia conditionata supponat res esse futuras ex vi & natura oppositionis contradictoriæ, supponit tamen non fore illas independentes à suis causis, sed dependentes ab illis, inter quas quia est ipsum exercitium libertatis, vel absolutum vel conditionatum, ideò sine hac suppositione, non potest supponi etiam ipsa oppositio contradictoria. Et quia ipsum exercitium libertatis non aufert libertatem, ideò & ipsa oppositio contradictoria, fundata in illo exercitio, non aufert libertatem. Et certè sunt hæc duæ contradictoriæ. Hircocervus est Leomus, & tamen exinde non sequitur ulla existentia Hircocervi, Leomuris, quia non supponuntur ullæ causæ, quæ possint ponere objectivæ illius contradictionis alterutrum extremum, ex quo apparet, quod etiam contradictoria non supponant existentiam alterutrius extremi independentes à suis causis. Deinde expendendo ipsas propositiones, ut ponuntur. Major habet aliquam difficultatem: Quia nostra principia non tribuunt ipsi oppositioni contradictoriæ, vim exercendæ futuritionis, sed potius vim alterutram verificandi, suppositis causis futuritionis, tamen illud primum, supponit dicta major. Deinde probatio ejusdem majoris, non videtur immediatum habere nexum cum consequenti, quod inferre debuit. Nam quamvis oppositio contradictoria sit causa necessaria, non inferitur exinde: Ergo scientia tollit libertatem, quæ supponit res esse

futuras ex vi oppositionis contradictoriæ, nam ex causa necessaria non inferitur futuritio, si illa, se solâ, non habeat vim educendi aliquid, ex nihilo existentia, vel è statu possibilitatis, quam vim quis tribuat soli oppositioni contradictoriæ?

Conceditur probationi secunda, quod nullus actus bonus creaturæ, possit esse & concipi ut liber, qui non sit & concipiatur liber per ordinem etiam ad voluntatem divinam, sed negamus, quod conversio Petri v. g. in eo signo, in quo prævidetur à scientia conditionata, non dicatur ordinem ad voluntatem divinam, & licet non concipiatur tunc decretum actuale & exercitium antecedens, quo Deus liberè determinet ex hypothesei convertere Petrum, supponitur tamen decretum de concursu & influxu in ipsammet conversionem, quod sufficit, ut illa conversio conditionata, dicatur Deo libera. Quod autem dicit, si illa futuritio conditionata conciperetur ut Deo libera, etiam scientia de illa, esset ex omni parte libera. Cum tamen nos scientiam conditionatam appellemus, partim liberam partim necessariam. Id etiam non convincit. Nam non hoc sensu appellatur à nobis scientia illa libera, quasi liberum sit carere illâ Deo, etiam si objectum supponatur conditionatum, sed quod verferetur circa objectum contingens, & ex altera parte tale, quod non determinatur decreto absoluto. Immeritò etiam confundit hic auctor scientiam necessariam cum naturali & scientia simplicis intelligentiæ, de quibus vide prima parte Disp. 3. num. 62. an autem hæc scientia appellari debeat media, vide ibidem num. 104.

Conceditur probationi Tertia, quod destructâ libertate increatâ, in re libertas creata, subsistere non possit, sed negamus, quod scientia conditionata, auferat libertatem primi liberi: nam quamvis non proponat voluntati divinæ objectum suum cum indifferentia ad essendum vel non essendum conditionatè, quia tamen ablatio illius indifferentiæ, est ex suppositione concursus divini, & influxus in illammet conditionatam futuritionem, fit ut ablatio illius indifferentiæ, non tollat libertatem divinam. Negaturque ulterius, quod prius cognoscatur voluntas creata operatura determinatè, hunc speciem actum, quin simul tunc cognoscatur voluntas divina operans determinatè, hunc in specie actum. Et sicut Petrus ante suppositionem suæ determinationis conditionatæ, est indifferens, an se sit ad hanc partem, an ad illam conditionatè determinaturus, sed primum determinatur determinatione conditionatâ, ita & Deus, prius concipitur indifferens, ut concurrat vel non concurrat conditionatè, & tunc primum postea concipitur conditionatè concurrans.

Conceditur probationi principali Minoris, quod libertas consistat in potestate expedita ad actum

R. P.
THE M.
ZIANOWS
T. B. M. A. E.
D. V.

actum ejusque negationem, id tamen intelligendum est de potestate expedita, sed ante suppositionem actus vel ante suppositionem negationis actus, nam ex suppositione actus, non debet esse potestas expedita ad non actum, nisi forte spectando actum & non actum, in suis causis. Unde etiam ex suppositione, quod jam Deus concurreret conditionate ad futuritionem conditionatam, non potest esse expeditus, ut non concurreret conditionate, licet sit expeditus, ut pro statu absoluto decernat absolute vel non decernat ejus existentiam. Caterum quia nulla talis est occasio, in qua non praevideatur voluntas, non tantum dissentiens sed etiam consentiens, liberum erit Deo habenti in potestate voluntates hominum, quam voluerit pro statu absoluto, eligere partem.

Conceditur Confirmationi Prima, quod per nos physica praemotio id est praedeterminatio aufert libertatem. Praemotio inquam praedeterminativa: quia si per praemotioem intelligatur, oblatio auxiliorum, immisio cogitationum que sunt in nobis sine nobis, hoc sensu praemotio non aufert libertatem. Posito autem, quod praemotio praedeterminativa aufert libertatem, non sequitur, quod etiam suppositio scientiae conditionatae non sit Deo libera; quia illa suppositio objecti scientiae conditionatae, licet praecedat decretum, ut hoc non nisi fiat, non praecedit tamen decretum de dandis praerequisitis, de concurrente cum ipsamet conditionate operatura voluntate, jam autem & oblatio & efficacia praedeterminationis praecedit consensum nostrum liberum.

Conceditur Confirmationi Secunda, id quod antecedenter se habet ad libertatem, & eo posito, non potest non sequi effectus, tollere libertatem, sed negatur quod futuritio conditionata antecedit libertatem divinam, de dandis praerequisitis, de concurrente cum voluntate conditionate, licet antecedit libertatem, ut hoc non nisi fiat conditionate.

Conceditur quarto Principali argumento, quod nulla possit dari vel concipi libertas, ante primum principium & radicem illius, sed negatur, quod scientia conditionata concipiat suum objectum, ante primum principium & primam radicem illius; nam licet supponat objectum illius antecedenter ante divinum decretum, praedeterminans, ut hoc non nisi fiat, non antecedit tamen liberum decretum de dandis conditionate principis requisitis, non antecedit item decretum conditionatum de concurrente, decretum item de servanda libertate, & dandis principiis libertatem non destruuntibus, ratione quorum cum Sancto Thoma, libertas creata, rejici debet in efficaciam divinae voluntatis, decretaque a nobis admissa, antecedentia etiam statum conditionatum ostendunt, quomodo Deus sit primum in genere liberorum, o-

stenduntque (id quod petit confirmatio) quod libertas creata, sit de munere Dei, & per participationem libertatis increata; vide de hoc puncto i. parte disp. 5. n. 377. & sequentibus.

An Scientia Conditionata faciat Deum Auctorem peccati.

OBJECTUM Gonet. Scientia conditionata supponit divinum concursum oblatum voluntati de se indifferentem, & ab illa ad hanc magis partem, quam ad illam determinandum, ergo juxta hanc sententiam, concursus divinus, sequitur natum voluntatis creatae; at voluntas creata non semper se ad bonum determinat, sed quandoque ad malum, ergo concursus Dei aequivalenter se extendit ad malum & ad bonum, & absque ullo discrimine affectivo.

RESPONDETUR. Concedendo totum cum limitatione, quam inibi ponit Gonet, quod scilicet affectivo alio actu concurrat Deus ad peccatum, quia quantum est ex illo nollet ad illud concurrere, mirumque est, quod cum agnoverit diversitatem concurrenti affectivam, nihilominus sine nullo addito dicat, quod ad utrumque, nempe sive ad concurrentem ad bonum, sive ad concurrentem ad malum, media voluntatis determinatione transeat, nec modificat illam voluntatis determinationem, ut appareat diversitas affectiva: cum enim illa voluntatis determinatio sit de linea affectivi, debuit hic diversitas hae poni, nempe quod transeat etiam ad malum media determinatione suae voluntatis; sed cum affectione, quod quantum est ex Deo, nollet cum peccato concurrere. Longe aliter habet se sententia praedeterminantium: nam illa asserit (saltem per principia aliquorum) Deum praedeterminare, ut homo non nisi peccet, & qua praedeterminatione posita, impossibile est illum non peccare, cum impossibile sit illum non ponere actum peccaminosum materialiter sumptum, a quo non distinguitur re, ipsum formale peccati. Nec apparet, qui, si praedeterminat Deus ad materialis peccati ita indistinctum a formali, non se affectivè habeat ad peccatum, siquidem non foret peccatum, si non foret illa praedeterminatio, quam ponere, non est nisi in Dei potestate, & cur illam poneret, si illi non afficeretur, ponitque illam praedeterminationem conscius, illa posita, impossibile esse non sequi materiale peccati, & illo posito, impossibile est non sequi formale peccati, ex quo ulterius sequitur quod proditio Judae non minus sit opus Dei quam conversio Pauli. Nec est inter nos & Thomistas lis de hoc, an concursus Dei ad peccatum in linea affectivi sit dispar; sed an sequatur, quod Deus aequè sit causa peccati ac meriti, si aequè ad peccandum ac ad merendum praedeterminat.

Conceditur Confirmationi, quod determinante se voluntate creata ad actum odii Dei, una

(O) a tunc

OD
KI
Z
I

tunc illam determinationem comproducat Deus, sed negamus, quod talis influxus extendat se ad ipsam malitiam, supposito, quod illa sit quid privativum vel negativum: nam ad privativa & negativa non datur Dei influxus, sed potius debet dari negatio influxus. In sententia autem tenentium, quod etiam peccatum stet in aliquo positivo, dicent illi, concurrere Deum etiam ad ipsum formale peccati, sed cum affectu, quod nullo modo, quantum ex illo est, vellet ad hunc actum concurrere, & hoc illi dicere non possunt, qui dicunt antecedenter Deum determinare, & pro statu conditionato & pro statu absoluto, ad peccatum, si enim peccatum illud non vult, cur prædeterminat? consequenter Deus erit causa peccati; non erit autem, si quantum ex illo, nolit ad peccatum concurrere, nec ad illud prædeterminet, etiam materialiter sumptum.

Negatur Probationi secundæ, illum esse causam moralem peccandi, qui ad salvandam rationem causæ primæ, ponit hominem in occasione peccati. Sed hoc punctum pluribus non examino, quia illud tractatum est in materia de peccatis.

De principio autem illo; An Deus determinet voluntatem ad individuum actus peccaminosi, vide I. parte disp. 5. n. 323.

An ex scientia conditionata, aliqua alia inconvenientia sequantur?

1. **INCONVENIENS** ex Gonet est, quod scientia conditionata totam certitudinem & infallibilitatem prædestinationis, prout à Generali providentia distinguitur, reducit ad præscientiam usûs liberi arbitrii, & pro hoc citat Molina, quæ tamen positio est contraria sancto Thomæ, I. part. Quæst. 23. art. 6. & de veritate art. 3. & Quotlibeto 12. art. 3.

RESPONDETUR. Quando Molina, aut alii ex nostris referunt certitudinem prædestinationis in solam præscientiam, referunt in illam aut potius in objectum illius tanquam primum certificativum, sed non tanquam in certificativum excludens alia certificativa proxima & immediata, quale est decretum absolutum de dandis absolutè prærequisitis, decretum de implenda absolutè hypothese, sub qua prævidebatur eventus. Et hæc est ipsissima doctrina S. Thomæ dicto Quotlibeto proposita: *Prædestinatio habet certitudinem ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli, & ex parte voluntatis divinæ, cui non potest aliquid resistere, & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem.* Sed istud Certissimum, sumunt Thomistæ pro prædeterminativo, itemque illud Ly non potest resistere: Nos autem sumimus, quod divinæ voluntati non possit resisti ex suppositione consequenti, ex qua etiam suppositione modus ille certissimus salutis habetur.

Pono hîc lineam resolutorii hujus quæsti,

Petrus salvatur. Quæro, quare salvatur, quia data est illi gratia efficax. Quæro ulterius, quare salvâ libertate infallibiliter illa gratia habuit eventum, quia præcivit Deus illum huic gratiæ, licet de se non determinatæ, ut non nisi consentire possit, consensum præbiturum, in primum infallibilisans ipsum objectum scientiæ conditionatæ. Per hoc tamen non nego, quod si alia hæc quæstio instituat, prævidit Deus respectu Judæ non tantum deefficaces, sed & efficaces gratias, cur non elegit efficacem? & jam tunc non recurramus ad infallibilitatem ex scientia conditionata oriundam, sed ad infallibilitatem seligentis Dei, seu prædestinantis, licet hæc ipsa selectio non fiat independenter, à directione præsupposita, scientiæ conditionatæ, vide primâ parte Disp. 4. n. 161.

2. **INCONVENIENS.** Si Deus scientiâ conditionatâ directricem, disponeret prædestinationem & conversionem hominum, sequeretur ex natura rei & metaphysicè loquendo, non repugnare esse aliquem hominem, quem Deus etiam de potentia absoluta convertere & prædestinare non posset, quod est absurdum, sed contra August. Enchiridii cap. 98. & est contra prædestinantis Dei libertatem. Siquidem prædestinationem in sua potestate non haberet. Sequela probatur. Ex natura rei non repugnat dari hominem, qui in nullo tempore, in nulla occasione, cum nullis auxiliis ex se non efficacibus, velit se convertere, cum contingens sit, ut hæc media effectum fortiantur, siquidem cum illo infallibilem connexionem non habent, licet moraliter impossibile sit, ne convertatur, ex natura tamen rei id non repugnat.

RESPONDETUR. Conformiter ad alias dicta in prima parte, quod nulla sit ita perversa voluntas, ut in tanta varietate auxiliorum, nullum sit auxilium, cum quo illa non sit operatura, & si impossibile est moraliter, ut agnoscit Gonet, quin aliquod ex illis auxiliis fortiat eventum, hoc ipso suberit omnis humana voluntas Dei dominio, & sicut cum dicimus impossibile esse moraliter, ne homo aliquando peccet venialiter, non dicimus, quod metaphysicè loquendo repugnet, ne unquam homo pro præsentis statu peccet venialiter, sed simpliciter asseritur, impossibile esse, quin peccet interdum pro præsentis statu: ita etiam cum impossibile sit moraliter, ne tot auxiliis oblati consentiat homo, non debet dici quod sit id possibile metaphysicè, & ex natura rei, eò quod ly ex natura rei possibile, videatur excludere impossibilitatem moralem oppositam, & sicut enuntiat Tridentinum enuntiatione absolutâ, non potest homo sine privilegio speciali abstinere ab omnibus venialibus, licet hoc non posse; interpretentur Theologi, esse illud non posse, morale, seu impossibile moraliter, ita & nos dicimus, absolutè impossibile est, quin homo alicui oblatæ gratiæ sit consenti-

sentur; quidquid sit an hæc impossibilitas sit moralis, vel an oppositum ex natura rei fieri possit. Deinde phrasîs S. August. hoc solum vult, quod Deus cum voluerit possit convertere, quæ phrasîs non debet restringi, quod debeat convertere, non nisi salvâ libertate.

Conceditur Confirmationi, quod non possit præsentî rerum ordine prædestinare Deus, nisi quem prævidit vocationi suæ responsurum liberè, sed absolutè & ex natura rei, ut hic loquitur Gonet, posset prædestinare etiam necessitando. Retinendo priorem responsionem, quod impossibile sit moraliter, ut in tanta varietate auxiliorum, nullum prævideatur eventum habiturum, & quamvis non singulæ vocationes, aliquæ tamen ex collectivè acceptis, & indubiè plures superabunt resistentiam liberi arbitrii; & licet possit voluntas cum qualibet vocatione componere dissensum, tamen impossibile est moraliter, ut per ordinem ad totam collectionem sit restituta, non ob infallibilitatem prædeterminativam inclusam in aliquo ex his auxiliis, sed ob tantam varietatem, & modum congruendi, ipsi vocato.

3. *INCONVENIENS*. Si daretur scientia conditionata, sequitur quod nos prius eligamus Deum, quam nos ipse eligat, quod est contra verba Christi Joan. 15. contra divum Thom. in illum locum Joannis: & contra August. c. 17. de prædestinatione. Sequela probatur. Quia per nos, antequam in Deo sit decretum quo eligat Petrum, ista Propositio est determinatè vera, Petrus in talibus circumstantiis eliget esse discipulus Christi.

RESPONDETUR. Si res sit de statu absoluto antequam Deus videat hanc propositionem, eliget Petrus esse discipulus Christi, præintellegi debet in Deo decretum de dando absolutè auxilio, cum quo eligat Petrus esse discipulus Christi: Decretum item de concursu & implenda hypothesi, sub qua prævidebatur electurus, & per nos decretum prædefinitivum, ratione quorum Decretorum, prius Deus, eligit Petrum, quam Petrus Deum. Si autem agatur de statu conditionato, electionem quidem absolutam Petri, præcedit electio conditionata, quæ Petrus eligit Deum, quia tamen hæc ipsa conditionata electio, præsupponit electionem Dei de dandis auxiliis, de concurrente, &c. hinc adhuc ultimò resolventur omnia in Dei electionem.

Conceditur Confirmationi, quod August. negat hanc causalem de prædest. SS. cap. 19. elegit nos Deus quia credidimus, quia ibi loquitur contra Semi-Pelagianos, qui conditionatis naturalibus meritis electionem absolutam ad salutem tribuebant, quod nos non docemus. Deinde, ut hic paulò ante dictum, nec elegit nos absolutè Deus quia credidimus conditionatè,

creditione supernaturali, quia etiam reprobi prævidentur cum tali creditione, & tamen non eliguntur. Quod autem dicit, bona est consequentia apud August. Deus præscit ante suum decretum fidem credentium, ergo non eligit ut credant, sed ipsi credendo eligunt illum; Ergo etiam erit bona consequentia, Deus non præscit ante decretum, consensum liberum quem ego daturus sum, vocationi quæ vocat ad credendum; Ergo Deus non eligit consensum liberum, sed ego prior eligo eum consentiendo. Quod inquam dicit non vincit, & tenet prior consequentia, non tenet secunda, nisi ex suppositione ejusdem doctrinæ in consequenti quæ ponitur in antecedenti. Hinc consequentia prior est desumpta ex principiis Semi-Pelagianorum, qui docebant, ex eo jam aliquem salvari, quia prævisus est crediturus sub conditione, tenebit ergo consequentia: Ergo prior ille elegit Deum conditionatâ electione, & posteriùs elegit eum Deus, ex quo principio deberet etiam tenere & illatio secunda. Sed hoc principium nos non tenemus, neque enim hoc principium apud nos resolutorium est quare hic salvetur, ille non salvetur, hic prædestinetur, ille non prædestinetur, quia hic prævisus est consensurus conditionatè, ille dissensurus conditionatè: probavimus hoc & exinde, quia etiam respectu S. Petri, prævisæ sunt multæ gratiæ efficaciæ & respectu Judæ multæ efficaciæ, & tamen salvatus Petrus, damnatus Judas. Non ergo hoc rejici debet, in electionem illam conditionatam, sed in liberum Dei decretum, electivum auxiliorum, prædestinativum, & latens Dei consilium. Ergo non sequitur ideò nos electos, quia elegimus conditionatè, sed ideò nos esse electos, quia electi sumus selectivo, aut prædestinativo decreto, licet innitenti scientiæ conditionatæ.

4. *INCONVENIENS*. Quia hæc sententia, sternit viam Semi-Pelagianis, qui asserbant, dari in nobis initia fidei non à gratia sed à natura, quod tamen damnat Arausicanum, Canone 5. Sequelam probat. Scientia conditionata ponitur talis à nobis, ut Deus ante omnne Decretum præveniens nostras voluntates, cognoscat, an homo positus sub his vel illis occasionibus pro sua libertate, consensurus vel dissensurus sit vocationi, supposito tamen auxilio de se indifferente, & moraliter tantum excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de facto operetur, vel inefficax, si nolit operari. Sed in hac scientia sic explicata offertur divinæ Notitiæ aliquod initium fidei, quod non est à gratia sed à natura, quod ipsum probat. Quia determinatio & pia motio voluntatis applicantis & moventis intellectum ad credendum, est initium fidei, ut docetur in materia de fide, sed talis determinatio quæ per scientiam conditionatam futura sub conditione prævidetur, non supponitur ut futura ex vi determinationis gratiæ,

gratiae illam causantis, & applicantis voluntatem ad illam, sed potius illa supponitur & praevidetur à Deo ut applicans & determinans ipsam gratiam, quae de se indifferens est, & à voluntate creata determinabilis, ergo talis determinatio non supponitur nec praevidetur à Deo, ut causata vel causanda à gratia, & ex auxilio Dei determinatè proveniens.

RESPONDETUR. Negando Majorem, probationi ejus, nego Minorem, nego ulterius quod determinatio voluntatis, licet non praevideatur futura ex vi determinationis gratiae ut non nisi consentiat, quod inquam non praevideatur futura illic determinatio voluntatis, ex gratia, faciente illam ipsam determinationem supernaturalem, certè enim applicatio illa & determinatio, determinans ipsam gratiam, est applicatio & determinatio cum influxu gratiae, adeoque praevidetur à Deo ut causata, vel causanda à gratia. Et in particulari loquendo, applicatio ad credendum, sicut oportet, est volitio antecedens supernaturalis ad credendum, quam nemo nostrum dicit esse naturalem & profectam à viribus liberi arbitrii. Rursus si determinatio illa ad credendum sit in actu signato, nempe inclusa in ipsomet actu Fidei sicut oportet, & hunc actum Fidei, sicut oportet, nemo nostrum dicit fieri sine influxu gratiae.

Immeritò etiam supponit, quasi à nostris universaliter doceatur, quod gratia moraliter tantum excitet, quia licet morales excitationes admittamus, admittimus tamen insuper etiam influxum, coeffectivum & comproductivum cujuscumque tandem consensus supernaturalis. Adde quamvis illa determinatio non supponatur futura ex determinatione gratiae determinante ut hoc non nisi fiat, supponitur tamen futura hæc determinatio ex determinatione gratiae causantis, producentis illam determinationem, pendensque à decretis divinis toties jam inculcatis.

Conceditur Confirmationi, quod præter gratiam moraliter excitantem, detur etiam gratia coeffectiva seu cooperans, licet non admittamus gratiam prædeterminantem sed negamus, quod determinatio voluntatis ad credendum non praevideatur à Deo, ut causanda à gratia & moraliter excitante, & coeffectiva; licet talis gratia subjiciatur libero arbitrio, & ab illo determinetur, & applicetur ad agendum, ut loquitur Gonet, nego tamen quod gratia in ipsam illam applicationem, in ipsam illam determinationem non influat, unde determinatur illa gratia, sed determinatione, in quam ipsam influat gratia. Quidquid sit an gratia moraliter excitans, debeat dici physice influens, licet sit quid physicum, ad eum modum quo causa finalis, est causa physica, licet non causet physice. Quia tamen nos insuper admittimus gratiam cooperantem physice influentem, ideo illa determi-

natio & à gratia moraliter excitante, & à gratia coeffectiva procedit, & licet gratia coeffectiva, ut illam appellat Gonet, sit determinabilis quantum ad speciem actus adeoque indifferens, non sequitur, quod causare hanc determinationem non possit, cum, ut supra vidimus, non probavit Gonet, quod à causa indifferenti, determinatus non possit prodire effectus.

Sæpe dum hic agitur de determinatione gratiae de se indifferenti ad operandum, videtur auctor imaginari determinationem aliquam antecedentem ipsiusmet auxilii, & tamen hæc determinatio si spectetur præcisè determinatio ipsius auxilii, est determinatio in actu signato. Nempe in ipsomet exercitio illius actus sita, & ita determinatio auxilii ad volendum credere, est ipsamet volitio credendi, determinatio auxilii ad credendum, est ipsa creditio seu actus fidei. Hinc si nec ex doctrina nostrorum, nec ex ipsis verbis colligi potest, quod fides ut oportet non sit ex auxilio gratiae, nec etiam colligi poterit, quod ipsa determinatio auxilii ad credendum non sit ex gratia. Concedo quidem, quod inter eum sit determinatio, quæ fit per unum actum ad alium actum, quod inquam sit determinatio transitiva, & in actu exercitio, ut cum voluntas dicit, propono facere actum amoris Dei, & tunc non tam est determinatio auxilii ad amandum quam potius ipsiusmet voluntatis ad ponendum distinctum actum; determinatio tamen auxilii indifferenti ad ipsamet volitionem, est determinatio per ipsamet volitionem. Nos verò universaliter dicimus quamecumque determinationem, sive fiat in actu signato sive in exercitio, sive sit transitiva sive intransitiva, semper illam haberi ex influxu gratiae, si sit determinatio, sicut oportet.

Negatur ulterius Argumento quod adfert contra communem responsionem Gonet, quod talem determinationem non causet gratia coeffectiva. Negamus item, quod ab ipsa voluntate, determinetur & applicetur ad agendum auxilium, determinatione, quæ non sit ipsa ex gratia, cum illa determinatio auxilii ad credendum, sit ipsamet actus fidei, sicut oportet. Concedimus, quod cum albedo in manu, non sit causa nec principium caloris, impertinenter dicatur, quod procedat calor non è manu nudè sumpta, sed à manu ut ab albedine affecta, eò quod albedo, nullo modo influat in calorem. Sed nos concedimus influxum gratiae in ipsamet determinationem voluntatis. Auctoritas Prosperi dicentis, Semi-Pelagianos concessisse operationes factas sub ipso gratiae adjutorio, quomodo sit accipienda, supra est allatum. Quod autem dicit Gonet in hoc errasse Semi-Pelagianos, quod docuerint consensum ad actus supernaturales, esse à libero arbitrio sub adjutorio gratiae constituto, in hoc quæ illos errasse, quod negarint solùm ab ipso gratiae auxilio procedere illum consensum. Id non debet sine addito dici. Quia

R. P.
THE M.L.
ZIANOWS
Tom. 1.
D. V.

Quia si errarunt in hoc Semi-Pelagiani, quia non agnoverunt consensum nostrum, esse solum ab ipso gratiæ adjutorio, sequeretur in hoc errasse Semi-Pelagianos, quia non docuerint, quod nos in opere salutis merè passivè habemus, haberemus enim nos passivè, si consensus noster solum esset ab ipso gratiæ auxilio; adeoque errassent in hoc Semi-Pelagiani, quod non commiserint errorem damnatum à Tridentino quod nos in opere salutis merè passivè habeamus.

5. INCONVENIENS. Scientia conditionata sternit viam alteri errori, quo Semi-Pelagiani asserbant, prædestinationem ad gratiam, fieri ex prævisione meritorum.

RESPONDETUR. Duplicem hac in parte fuisse errorem Semi-Pelagianorum, ut vidimus etiam supra. Inprimis, quia objectum scientiæ conditionatæ, quam admittebant, ponebant merita naturalia, quibus illi tribuebant initium salutis, Non tribuimus nos. Alter eorundem error fuit, quia positâ prævisione meritorum (ponamus etiam supernaturalium) non admittebant ullum aliud decretum divinum, quod nos admittimus, selectivum auxiliorum, nullum item admittebant specialis doni decretum de implenda hypothesi, nec admittebant decretum prædestinativum condistinctum ab aliis Dei gratis &c. quæ tamen à nobis admittuntur. Unde per Semi-Pelagianos rejectebatur latens consilium Dei, causalisque illorum, quare hic potius salvetur quam ille, erant merita conditionata prævisa, quam conditionalem nos non admittimus, sed docemus etiam respectu salvatorum, prævisa fuisse demerita conditionata, & respectu damnatorum prævisa esse merita conditionata, hinc quod illi salvati hi damnati, rejici debet in aliud, nempe in prædestinationem. Denique licet ponatur recurrere Semi-Pelagianos ad merita ex gratia absolutè posita, quia tamen negabant dari ulterius prædestinationem, idè in hac sua positione errabant; admittimus nos prædestinativum decretum; sed de hoc infra, ubi agetur de voluntate dandi gratiam efficacem.

Conceditur, quod Deus in signo rationis antecedente decretum, quo prædestinat omnes ad Gratiam, prævideat merita ipsorum futura, sed prævidet illa ut directiva, quomodo salvâ libertate prædestinari possint, sed non tanquam motiva prædestinandi. Conceditur quod interactus divinos non detur alia Prioritas quam dependentiæ, tenentis se ex parte Objectorum, sed negamus, quod præscientia meritorum Conditionatorum, sit prior prædestinatione ad gratiam conditionatè dandam, licet sit prior prædestinatione ad gratiam absolutè dandam, sed prioritate non in ratione motivi, ut detur absolutè Gratia, sed directivi, ut salvâ libertate detur. Negatur ulterius, quod si Deus in ali-

quo signo rationis priusquam eligat hominem ad Gratiam absolutè dandam, videat illius merita futura conditionata, hoc ipso debeat accipere illa pro motivo ad dandam Gratiam. Negatur ulterius, per Principia nostrorum, Prædestinationem ad gloriam fieri ex prævisis meritis, idè quia ante decretum electionis ad gloriam, Deus per Scientiam conditionatam prævidet merita hominum conditionatè futura; nam per nos non merita conditionata, sed merita absoluta, sunt motivum prædestinationis, si illa formatur non ante prævisa merita absoluta, quod inter nostros controversum est, ut videre est 1. parte Disp. 8. n. 95. Conceditur, quod in quocunq; signo rationis aliquid verum est, in eo, Deus illud prævidet, sed nego per illam Propositionem: in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, altera istarum contradictoriarum, Petrus merebitur, Petrus non merebitur, sit determinativè vera. Ratio negandi est, quia si loquitur Auctor de electione ad gratiam conditionatè dandam, in signo antecedente hanc electionem, non est verum dicere, Petrus merebitur, cum etiam ad meritum conditionatum requiratur Electio conditionata ad Gratiam, si autem res sit de electione Petri absoluta, ad gratiam absolutè dandam, negatur quod pro illo signo, vera sit hæc absoluta, Petrus merebitur, sed vera erit hæc, Petrus mereretur si. Quod autem in signo rationis Electionem Petri absolutam, ad gratiam absolutè dandam non sit vera hæc, Petrus merebitur, ratio est, quia etiam Contradictoria, ut alterutra vera sit, indigent causis indispensabiliter requisitis, ad ipsam futuritionem, Futuritio autem absoluta meriti requirit indispensabiliter decretum Dei absolutum, hinc ante hoc decretum non potest prævideri, Petrus merebitur.

Multò minus verum est, ex nostris Principiis sequi, quod ex Prævisis sive conditionatis sive absolutis meritis, prædestinatus sit Christus ad Filiationem Dei naturalem. Quia inter actionem meritoriam & præmium debet intercedere proportio, nulla autem est Proportio finiti ad infinitum, adeoque nec meriti Christi, ad unionem Hypostaticam infinitæ dignitatis. Rursus, illa merita Christi vel supponerentur profecta à Christo, prout jam habente naturam suam terminatam Personalitate verbi, vel non terminatam. Si proficiuntur à Christo habente naturam suam, terminatam à Personalitate verbi, ergo ante quam mereretur unionem, jam haberent unionem; si autem proficiuntur illa merita à Natura humana Christi nondum terminata à Persona verbi, subdivido, vel proficiuntur à natura humana terminata Personalitate humana, vel non terminata ulla Personalitate. Non proficiuntur à natura terminata à Personalitate humana, quia pro presentibus rerum Ordine, non videtur à Deo ulla Personali-

nalitas humana, terminans Naturam Christi, adeoque nec videtur ullum meritum Christi sic sumpti, si autem non videtur illa humanitas terminata ab ulla Persona, ergo nec prævidetur merens, meritum enim & actiones sunt suppositorum. Ex quo Principio sequitur, quòd in signo rationis antecedente Decretum prædestinationis Christi, non fuerit hæc determinatè vera; Christus merebitur, cum non supponatur causa ad merendum necessaria, ipsa Persona. Denique per nos scientia conditionata, requiritur ad salvandam libertatem cum prædestinatione, Christus autem in Filium Dei naturalem, non est prædestinatus ex libertate, quomodo ergo Principium hoc nostrum, servit errori Arriano, docenti Christum electum esse in Filium Dei, titulo hujus prævisionis.

DIFFICULTAS III.

Restaurantur Argumenta.

Gonet Articulo 6. proposuit Argumenta nostra, quæ ut evaderet, posuit aliquas Responiones, quas necesse est hic examinare.

NOTO. Quomodo sit restaurandum Argumentum ex Luc. 10. v. 13. sumptum, & à nobis propositum primâ parte Disp. 5. N. 441. quam non tam est argumentum hoc restaurandum quàm alibi dicta huc applicanda.

Punctum Difficultatis 1.

Restaurantur duo Argumenta.

PRIMUM Argumentum sic habet. Si datur decretum prædeterminativum Christo increpanti Judæos, quòd non sint conversi, cum convertendi fuissent Tyrii, si hæc signa vidissent, potuissent dicere Judæi, non sumus conversi, quia non formasti de nobis decretum prædeterminativum, quod formastes de Tyriis, hinc immeritò nos increpas, nam sine hoc decreto operari non possumus, & illud ponere non est in nostra potestate.

His quæ in contra adfert Gonet. Negatur, quòd ex defectu Decreti efficacis, non colligatur defectus potentie ad pœnitendum, si ipsum Decretum efficax, sit necessarium ad operandum, & si illo non posito, impossibile sit operari. Concedo quòd potenti bonum facere & non facienti, peccatum est illi, sed nego, quòd possit bonum facere, qui caret necessario requisito ad operandum, quale est per Thomistas, prædeterminatio.

Conceditur, quòd potuissent replicare Judæi non conversi, cum fuissent Tyrii convertendi ut dicit Christus, adeoque quòd potuissent dicere, quare non dedisti nobis gratiam congruam, quam eras daturus Tyriis. Sed hæc responsio Judæorum in principiis nostris non teneret, nam retudisset Christus: Non dedi vobis gratiam congruam, sed sine hac, potuissetis opera-

ri, cum tamen sine gratia prædeterminante, impossibile sit operari. Rursus, ego quidem non selegi, dixisset Christus, gratiam pro vobis congruam, sed ne illa foret congrua, vestra malitia fecit; jam autem non malitia hominum facit, ne hæc quæ Judæ v.g. data est gratia, sit prædeterminativa. Conceditur quòd possit homo operari sine gratia efficaci, modò illi detur gratia sufficiens, sed nego ullam gratiam fore sufficientem, si ponatur, prædeterminationem esse necessariò requisitam, ad actum, & quidem ita, ut sine ipsa impossibile sit poni actum. Hinc si non ponatur gratia prædeterminans, quæcumq; alia gratia, erit gratia verbaliter sufficiens, nec poterit cum illa agi pœnitentia; siquidem ad posse agere, requiritur prædeterminatio: quòd vide prima parte Disp. 5. num. 452. Undè ulterius si gratia prædeterminans, est ita necessaria ad operandum, ut sine illa impossibile sit poni operationem, carentes illâ, non essent parces iis, qui illam habent, etiam quantum ad ea, quæ tenent ex parte potentie & actus primi.

Quod si inquiras, unde nobis constet de hoc, quòd ita sit necessaria prædeterminatio, ut sine illa impossibile sit poni operationem. Colligit id potest ex argumentis quibus supra probavit dari prædeterminationem Gonet. Si enim prædeterminatio facit, quòd Deus sit Prima Causa, quòd sit Primum Liberum, quòd item Prædeterminatio sit medium, quo extrahitur res ex statu possibilitatis in statum existentie etiam conditionatæ; Hinc fit, ut sicut impossibile est poni actionem sine Causa Prima, sine concursu Primi Liberi, sine extractivo è statu possibilitatis in statum existentie etiam conditionatæ, ita nec poterit fieri actio sine prædeterminatione, quæ omnium horum est salvativum. Colligitur idem ex verbis Alvarez Disp. 29. ubi num. 4. ait: Præter auxilium sufficiens quòd tribuit posse, est absolute necessarium aliud gratia prævenientis efficacis, tribuens actualiter posse operari. Similia habet Disp. 33. num. 31. Peccator qui non implet præcepta divina, non habet auxilium efficace, prout necessarium est, ut actum operetur. Et disputatione 22. num. 33. in sensu composito nihil velle possumus, sine prædeterminatione.

NOTO. Quomodo sit restaurandum. Secundum Argumentum quòd sic habet. Si necessarium est ad actum operandum decretum prædeterminativum auferetur tota ratio, gratia sufficientis. Vide hoc argumentum tractatum primâ parte Disp. 5. num. 452.

His quæ in contra adfert Gonet. Conceditur ad confirmationem, quòd suffecerit æqualitas inter Judæos non conversos, & Tyrios convertendos sub conditione, quòd inquam suffecerit æqualitas, quantum ad actum primum, sed nego esse æqualitatem quantum ad actum primum, si ponatur, prædeterminationem esse necessariam ad actum, si enim illa non habetur,

R. P.
THE M.L.
ZIANOWS
Tom. I. e.
D. V.

tur, qui est æqualitas ad actum Primum? cum non habeatur ipse actus primus, hoc est necessarium requisitum ad operandum, ipsa scilicet prædeterminatio, Negoque quòd applicatio ad actum, non se teneat ex parte actus primi, si sine illa impossibile sit poni operationem, & si illa applicatio non sit in manu ipsiusmet hominis, talis autem applicatio est prædeterminatio.

Concedo, quòd obligatio fundetur super posse, non super actum, est enim ad actum, sed Nego quòd decretum prædeterminans, non det posse sed illud supponat, quomodo enim ante gratiam prædeterminantem, datur sine nota Pelagianismi posse in nobis ad actum sicut oportet ad salutem, cum illud posse in his principiis, sit ipsa voluntas.

Conceditur cum Gonet, quòd potentia expectata illa sit, cui nihil deest ex requisitis ad operandum per modum actus primi. Sed probandum restabat Gonet, quòd prædeterminatio per Thomistas requisita, non sit per modum actus primi, si sine illa impossibile sit poni operationem, & si illa, est causa nostræ operationis. Explicandum item fuisse, quo fundamento dicat prædeterminationem esse requisitam ex parte actus secundi; nam si ex eo requisita est ex parte actus secundi, quòd sine illa non possit poni actus secundus, rediret imprimis querela Judæorum: *Quare non dedisti nobis requisitum ad actum secundum, sine quo non possumus ponere actum secundum.* Deinde, si istud tenens se ex parte actus secundi, tamen est requisitum ad actum secundum, hoc ipso verbaliter distinguetur istud requisitum per modum actus secundi, à requisito per modum actus primi. Certè enim requiritur species ad videndum, seu ponendum actum secundum visionis, beneque inferitur, speciem esse requisitam ad videndum per modum actus primi. Rursus, quis dicat quòd concursus Dei, voluntas illius, auxilium supernaturale, non requirantur per modum actus primi, & tamen hæc omnia requiruntur per modum actus secundi, ut fiat actualis operatio. Denique ipse Gonet requisitum per modum actus secundi, explicat ante paragraphum *explicatur hæc Responsio*, explicat inquam per modum applicationis & reductivi, de actu primo ad secundum, & tamen reductivum de actu primo ad secundum, est tenens se à parte actus primi, & à parte potentia.

Conceditur explanationi Responsionis, quòd censetur habere auxilium perfectè sufficiens ad agendum, qui habet totum complementum Potentiæ & actus primi; sed negamus, quòd ille cui deest motio & applicatio ad actum secundum, sine qua impossibile sit poni operationem, & quam applicationem ponere, non sit in potestate operantis, quòd talis habeat omnia complementa, requisita ad actum primum.

Format postea Gonet aliquas Instantias, qui-

bus ostendit, quantumvis prædeterminatio sit necessaria ad actu operandum, quòd tamen sine illa possit dici homo habere completam potentiam ad operandum, nihilque in eo desiderari ex parte actus primi: unde assumit hanc probandam Thesis: plura requiruntur in causa ad hoc ut operetur, quàm ad hoc, ut possit operari. Pro quo

1. INSTANTIA ejusdem est, nam in oculo verbi gratia ad hoc ut videat, requiritur præsentia Objecti, ut autem possit videre, sufficit potentia visiva, sana & integra. Sed

RESPONDERI potest, præsentiam Objecti non se tenere à parte actus primi videndi, cum ipsum objectum, non producat visionem; jam autem ipsa prædeterminatio, est productiva actus sicut oportet cum voluntate, & est requisita ad hoc, ut homo possit actu operari, qui ergo voluntas sine prædeterminatione habebit totum complementum potentiæ? Unde & S. Augustinus lib. de Natura & gratia cap. 26. docet, quòd quantumvis in tenebris & potentia visiva maneat, & instrumentum videndi, oculus, nihilominus non dicitur quisquam posse videre in tenebris, quia deest complementum tenens se ex parte actus primi, nempe lumen, unde ait Augustinus: *Oculus corporis etiam plenissime sanus, nisi candore lucis adjutus, non potest cernere.* Infer si oculus sine lumine non potest videre, qui poterit agere voluntas sine Prædeterminatione, si prædeterminatio est requisita, ad hoc, ut homo possit actu operari.

Deinde potentia videndi, supponit pro ipso principio effectivo Visionis, hinc si habeatur principium effectivum Visionis, habetur potentia videndi. Quia verò nisi adsit prædeterminatio, non habetur principium effectivum actus supernaturalis, ideo sine prædeterminatione, non habetur potentia operandi supernaturalia, & sicut sine lumine gloriæ, non potest videri Deus, ita nec sine prædeterminatione, possunt poni actiones meritoria.

2. INSTANTIA est, ad hoc ut possit Sacerdos consecrare sufficit character, ut verò actu consecret, requiritur intentio & materia præsens.

RESPONDETUR. Non esse hanc locutionem exactam, quòd ad hoc ut possit consecrare Sacerdos, sufficiat character, non enim character, est posse consecrandi, sed Index ipsius posse. Sed quidquid sit de hoc, negari imprimis potest, quòd ad hoc, ut possit consecrare sufficiat character, & non requiratur posse intentionem facere, posse materiam habere præsentem: & revera si ita homo sine prædeterminatione non potest operari, sicut non potest Sacerdos consecrare, nisi habeat materiam, videtur totum dari; quòd argumentum desiderat. Deinde disparitas etiam dari potest, quòd cum materia se ipsam non consecret, bene posse conse-

OD
KI
Z
I

consecrare, salvari poterit, etiam seclusa Materia presenti. Posse autem operari super naturaliter, habetur a prædeterminatione.

3. INSTANTIA, ut homo actu convertatur, requiritur gratia congrua, non autem ut possit converti.

RESPONDETUR. Cum sine gratia congrua, possit homo actu operari, mirum non est, quod non requiratur ex parte actus primi, jam autem sine prædeterminatione non potest homo actu converti, requiratur ergo illa ex parte actus primi.

4. INSTANTIA, ut Deus possit operari & creare, sufficit Omnipotentia, ut autem defaecto operetur, requiritur decretum applicans Omnipotentiam.

RESPOND. posse negari, quod competat Omnipotentia potentia creandi independenter a potentia volendi creare. Sed quidquid sit de hoc, in oppositum hoc adfertur, quod cum continentur effectus creabiles eminenter in ipsamet Omnipotentia, idque actu, mirum non est, quod independenter a decreto dicatur Deus posse creare. Quia autem ut constat ex fide, independenter a gratia, non continetur in voluntate actus sicut oportet, fit ut sine gratia non dicatur homo posse actum facere sicut oportet. Et quia nisi ponatur prædeterminatio, non habetur principium sufficiens, ut alibi ostenditur, actus sicut oportet, ideò prædeterminatio requiratur tanquam complementum, tenens se ex parte actus primi. Denique etiam distinguendo, quod aliud sit posse creare, aliud posse creare actu, nego quod posse creare actu, non se teneat ex parte actus primi tanquam ejusdem complementum, consequenter & prædeterminatio quantumvis dicatur requiri ad posse operari actu, nego quod se non habeat, ex parte actus primi.

Conceditur interim Gonet, quod aliud sit posse operari, aliud sit posse operari actu, sed imprimis probandum fuisset Gonet, quod istud posse, non idem sit ac potentia remota, de qua hic non queritur. Probandum item fuisset, cur hæc, quæ requiruntur ad posse operari actu, non se etiam tenent a parte potentia, & a parte actus primi completi. Rursus danda fuisset Regula unde dignosci possit, quod aliquid requiratur tantum ad posse, & quare aliquid requiratur ad actu posse. Adeoque unde cognosci posset, quod se teneat a parte ipsius posse.

Hinc inferes assumpsisse quidem Gonet hanc propositionem: Homo sine decreto, & auxilio efficaci, habet Potentiam completam ad operationem, sed hæc ipsa propositio probanda fuisset. Et si verum est per Gonet, quod non potest esse defaecto conversio sine prædeterminatione, quomodo ista prædeterminatio non ingreditur ipsum actum primum, & ipsum posse simpliciter.

Probare item debuisset, quod sine decreto prædeterminativo habeatur potentia antecedens, quomodo item sine eadem, sit potentia, sufficienter instructa ad operandum.

Quod attinet ad hanc Propositionem: Potentia consequens est potentia conjuncta cum actu & applicata operationi, certe circa illam redibit quæstio, cur illa applicatio ad operationem, si sine illa impossibile est sequi operationem, & si illam ponere non est in nostra potestate, cur inquam illa, non se teneat a parte actus primi, & cur non requiratur, tanquam complementum ejusdem.

Concedamus interim, quod Potentia consequens, sit Potentia conjuncta cum actu, sed querere restat, cur prædeterminatio non sit Potentia conjungibilis cum voluntate, & ea mediante cum actu, quæ tamen Potentia teneat se a parte actus primi, habeatque rationem antecedentis. Quamquam quod etiam in prima parte repetitò dictum est: Impossibile est haberi posse operari, & non haberi posse operari actu, cum illud posse aliud operari, dicat essentialem & imbitum respectum ad actum. Hinc si essentialiter prærequiritur prædeterminatio ad posse operari actu, essentialiter requiratur ad posse operari.

Conceditur ad primam Confirmationem dictis a Gonet, quod implicet contradictionem, hominem converti sine gratia efficaci, hoc sensu, quod non sit convertendus, sine illa, sed non implicat quod possit converti, & ad hoc ne divina præscientia fallatur, requiritur hoc, ut implicet frustrari actu gratiam efficacem, sed non requiritur, ut excludatur etiam posse frustrari. Cæterum licet conveniamus cum Thomistis in hac propositione: Gratia efficax non potest frustrari eventum, istud *Non potest* per nos habetur ex suppositione ipsiusmet conversionis, quam impossibile est, si sit futura, non esse futuram, adeoque salvamus adhuc libertatem, quam ponimus necessitatem, non nisi ex suppositione exercitii libertatis. Jam autem per Thomistas, quod cum prædeterminatione non possit non conjungi eventus, habetur ex ipsomet principio actus, nempe prædeterminatione, hinc qui illa carebit, carebit principio completo, quia carebit principio actus.

Deinde hæc doctrina Gonet videtur non cohærere principiis aliorum Thomistarum, qui enim hoc solo sensu implicat converti hominem, quia non est convertendus sine illa, si posita prædeterminatione in sensu composito, implicat oppositum fieri, si illa non posita, deest principium necessarium ad operandum.

Quod autem dicit Gonet: *Sine Decreto efficaci, non habet voluntas Potentiam ad actum, si by sine decreto determinet actum*, id ad præsens non attinet. Illustrat hanc suam doctrinam Gonet: Sicut voluntas sine amore potens est amare, si

R. P.
THE M.L.
ZIANOWS
Tom. I. e
D. V.

supponit Gonet, quod per nos omnis suppositio antecedens, tollat libertatem, sed non nisi ea, quâ positâ, non potest non sequi eventus, licet eam ponere, non sit in nostra potestate, hinc quia positâ iudicii indifferentiâ, nondum determinetur voluntas, iudicii indifferentiâ, non tollit libertatem. Scientia etiam simplicis Intelligentiæ, est suppositio antecedens, non tollit tamen libertatem, quia advertit ad possibilitatem utriusq; partis, & ad nihil determinat, sed si aliqua suppositio antecedens sit talis, ut eâ positâ impossibile sit non poni eventum, sitque talis, ut eam ponere vel non ponere, non sit in nostra potestate, quantumvis illa oriatur à prima radice libertatis, auferet libertatem, cum etiam prædeterminatio coactiva, & quæcunq; causa necessaria, oriatur à Deo, hoc est, à prima radice libertatis, & tamen auferit libertatem, nisi dicas, id salvare libertatem, quod oritur à prima radice libertatis, communicante se in linea liberi, adeoque à prima radice libertatis formaliter sumpta, non autem materialiter. Sed negamus, quod prædeterminatio oriretur à prima radice libertatis formaliter sumpta. Ex quo etiâ Principio ostendi potest, quod ex eo non salvetur libertas positâ prædeterminatione, quia consequitur æquivalenter ad actus nostros liberos, ex eo quod consequatur efficaciam divinæ voluntatis, in qua continetur nostra libertas, continetur enim etiam causa necessaria in infinita efficacia divinæ voluntatis, & tamen illa non salvat libertatem, prædeterminatioque continetur in libertate divina materialiter sumpta, sed non in sumpta formaliter, quia per prædeterminationem non se communicat libertas divina in linea liberi.

Negatur etiam iis quæ Gonet subjungit, quodposito decreto prædeterminativo, potentiâ non nisi consequente non possit fieri v. g. conversio Petri. Potius enim non potest fieri potentiâ antecedente, cum prædeterminatio sit causa, adeoque aliquid antecedens conversionem.

Conceditur cum S. Thom. q. 6. de veritate a. 4. ad 8. & 1. par. q. 23. a. 3. ad 3. & a. 6. ad 2. & ad 3. quod in sensu composito non possit non salvari prædestinatus, possit in sensu diviso, & quod talis compositus sensus salvet libertatem, sed per nos idem salvat libertatem, quia innititur illa necessitas, & infallibilitas alicui exercitio nostræ libertatis, sito in nostra potestate, cum ipsum decretum prædestinativum, non formet Deus, sine prædirectione scientiæ conditionatæ. Quia autem prædeterminatio, non habet infallibilitatem ex nostro consensu, sed antecedenter ante illum, hinc quamvis in sensu diviso ab illa possit non sequi eventus, idem adhuc positâ prædeterminatione, non salvatur libertas. Aristoteles lib. 1. de cælo T. 119. agnoscit etiam per nos, quod sedens quamvis non possit non

sedere retineat potentiam seu libertatem sedendi, sed quod liberè sedeat, ex eo contingit, quod necessitas illius sensus compositi, sit necessitas oriunda ex suppositione consequenti, hoc est ex suppositione ipsius utis libertarbitrii.

Deinde positâ prædeterminatione non querimus de hoc, quod debeat homo habere potentiam ut simul amet & non amet, nam etiam nos quantumvis excludamus prædeterminationem, non tamen agnoscimus, ut unâ dum amat homo, possit etiam non amare, sed difficultas in hoc est, an quod sit amaturus, oriatur ex prædeterminatione, vi cuius determinetur, ut non nisi amet, & si ita determinatur, quomodo id fieri potest salvâ libertate, concedimusque quod prædeterminatio ad amorem, & amor eodem instanti ponatur, sed querere restat, si prædeterminatio ad amorem est prior prioritate à quo, quomodo non destruit libertatem, si sit talis, ut illâ positâ, impossibile sit non sequi amorem.

Conceditur, quod si Deus præpararet ad amorem media, quibus homo possit non uti & uti, licet sit defacto usurus, salvanda sit libertas, sed querere restat, si essentia Prædeterminationis est, ut vi illius non nisi v. g. amet homo, quomodo positâ illâ, potest non uti ad amorem illâ prædeterminatione homo; Concedo, aliud esse ineluctabile, aliud non eluctandum; aliud irresistibile, ab eo cui non resistitur. Sed querere restat, quomodo prædeterminatio non sit irresistibilis, ineluctabilis, si positâ illâ tanquam causa eventus, impossibile sit non sequi eventum. Sanctus Thomas 1. 2. d. 2. quæst. 12. Art. 3. in Corp. solum loquitur de infallibilitate, sed in nitente exercitio prævisio libertatis, adeoque suppositionis consequentis, quod etiam vult S. Thomas q. 6. de veritate ar. 3. Ibidem etiam a. 3. quando dicit S. Thomas, quod Deus dedit modum rebus, ut sua voluntas impleretur, loquitur vel de ipsâ potentia libera, jureq; servandi eam indemnem, vel de selectione auxilii, quod prævidit eventum habiturum, sed non loquitur de modo, vi cuius determinetur voluntas, ut hoc non nisi velit: & ratione hujus selecti auxilii, nihil resistit divinæ motioni, verumque est quod dicit quodlibeto 12. art. 3. quod providentia divina certissimo modo ducat ad finem, licet auxilio non prædeterminante, sed selecto, ex iis, quæ sunt prævisa eventum habitura, ratione cuius etiam selectionis auxilii, videre potest Deus secutionem eventus, cum nihil desit ut jam sequatur eventus. Quantumvis autem veritas hujus Propositionis, sol causabit fructu in planta, non habeat veritatem absolutam, eo quod adhuc multa desiderentur compingenda ad illam verificandam, & cum veritas hujus Propositionis absoluta non possit haberi, habetur non nisi conditionata ex suppositione v. g. quod

R. P.
THE ML
ZIANOWS
Tom de
D. V

Ly sine amore, teneat se ex parte Potentiæ, non tamen si determinet actum, & cum illo coniungantur, quia fieret ille sensus, voluntas est potens ad amandum, sine amore, quod implicat ex Terminis, sed hæc etiam illustratio non tenet. Quia non se æqualiter habent hæc propositiones: Voluntas sine amore potens est amare, & voluntas sine prædeterminatione potens est amare. Nam quod voluntas sine amore potens sit amare, secundum phrasim Gonet, extinde est, quia ipse amor non est potentia, ut ponatur actu amor, sed est effectus istius potentie, & exercitium; jam autem prædeterminatio est potentia seu causa ad actu amare, nec est prædeterminatio, ipse effectus Potentiæ.

Negatur Confirmationi secundæ, quod prædeterminatio non sit conditio ad Potentiam, sed non nisi ad actum, si enim sine illa impossibile est haberi actum, & habet se ut principium influens in actum, quomodo non est conditio ad potentiam, Et si Breviarium exigitur per Gonet, ut complens potentiam ut possit, cum etiam compleat Potentiam prædeterminatio, ut possit poni actus, cur prædeterminatio non tenebit se ex parte actus primi. Et si dicas, requiri tantum prædeterminationem, ut possit actu poni operatio, dicam etiam Breviarium requiri tantum ut possit actu recitari officium, & si dicat Gonet Breviarium concurrere loco specierum, sine quibus homo, nec in actu primo potest recitare, dicam etiam à pari, eodem modo, sine prædeterminatione, nec in actu primo, posse hominem operari, cum non possit operari, quin in actu primo eluceat non esse illum causam Primam sed secundam, non esse illum Primum liberum, &c.

Punctum Difficultatis 2.

*Restaurantur Argumenta ab Aucto-
ritate.*

§. 2. *Solvit Argumenta Gonet petita ab auctoritate Patrum.* Sed non habet quidquam speciale, quod non facile ex dictis primâ parte Disp. 4. solvi possit. Illud autem, quod adfert ad auctoritatem Augustini, qui lib. 1. ad Simplicianum q. 2. Deum sic vocare eum, cuius miseretur, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat, quod inquam adfert Deum sic vocare, quomodo prædestinat eis congruere, ut vocantem non respuant, videtur esse extortum, si enim prædeterminatio facit, ut non nisi operetur homo, quid erit necesse scire, quomodo ei congruat, siquidem sive congruat, sive non congruat, sequitur operatio, ad eum planè modum, quo non est necesse præscire an congruat, vel non congruat flammæ stupæ, si determinatus est ignis, ut comburat, & stupa comburantur, nec dicit Augustinus, quod prædestinatio faciat ut congruat, sed facit quia congruit.

Hinc omisiss dictis Paragr. 2. accedendum erit ad Parag. 3. circa quem.

Noto. Docet S. Thom. quod in causis liberis & contingentibus non possit determinatè nosci eventus, consequenter non dabitur Prædeterminatio, quia illa deberet esse causa eventus in qua certo ille nosceretur, quod autem dicit Gonet, verum id esse, de causis sumptis, ante decretum voluntatis divinæ, id non convincit. Tum quia est ista arbitraria doctrinæ S. Thomæ restrictio, & ex nullis S. Thomæ verbis colligi potest, quæ habeantur iis locis, in quibus docet, in causis contingentibus non videri determinatè eventum. Tum quia non potuisset S. Doctor tanquã scholasticè dubitabile proponere, an in decreto prædeterminante noscatur eventus, cum indubitabiliter apparet impossibile esse, quin noscatur. Tum quia cum possit decretum divinum cogitari & prædeterminativum, & aliud non prædeterminativum, & tamen ad eventum liberum requisitum, conformius est positioni S. Thom. admittere hoc secundum decretum, quod esset causa eventus contingentis, & tamen in ea, non posset videri eventus, ut ita universaliter salvetur, effectum liberum in suis causis non videri.

Negatur Responsioni ad secundam probationem vi dictorum supra, & alias in prima parte, quod Prædeterminatio sit prima causa & radix nostræ libertatis, licet concedamus, quod à Deo procedat libera determinatio nostræ voluntatis, sed non processione, quæ faciat ut hoc non nisi velit voluntas. Concedimus, quod hoc sensu voluntas non se primò determinet, quia sicut esse, ita & se determinare, habet dependenter à Deo, sed dependentia non in hoc stante, ut hoc non nisi velit voluntas, sed dependentia, quia ipsum esse liberi, jus indemnæ libertatis, comprincipia necessaria, ex Dei voluntate habet, illo insuper coeffectivè in illam ipsam determinationem influente. Deus qui habet ex se necessitatem, ut loquitur S. Thom. 1. part. q. 19. a. 3. ad 5. adeoq; habet omnia complementa ex se agendi, non indiget ab aliquo exteriori per oblationem comprincipii compleri, indiget creatura libera, cuius determinationis per complementa agendi necessitatem ostendit S. Thomas, 3. contra gent. cap. 2. & licet voluntas se ipsam moveat, potest moveri ab alio, per oblationem comprincipiorum, quod voluit S. Th. q. 3. de malo, a. 2. ad 4. accipereque etiam ipsam esse liberi ab alio, quod ipsum indicat 1. par. q. 105. a. 4. ad 2.

Conceditur, quod prædeterminatio si detur, non sit præeventu, prior futura, prioritate in quo, seu durationis, sed si est prior prioritate causalitatis, & hæc causa positâ, impossibile est non sequi eventum licet illam causam ponere, non sit in nostra potestate, qui illâ prædeterminatione non tolletur libertas. Immeritò etiam

sup-

supponit Gonet, quod per nos omnis suppositio antecedens, tollat libertatem, sed non nisi ea, quâ positâ, non potest non sequi eventus, licet eam ponere, non sit in nostra potestate, hinc quia positâ iudicii indifferentiâ, nondum determinetur voluntas, iudicii indifferentiâ, non tollit libertatem. Scientia etiam simplicis Intelligentiæ, est suppositio antecedens, non tollit tamen libertatem, quia advertit ad possibilitatem utriusq; partis, & ad nihil determinat, sed si aliqua suppositio antecedens sit talis, ut eâ positâ impossibile sit non poni eventum, sitque talis, ut eam ponere vel non ponere, non sit in nostra potestate, quantumvis illa oriatur à prima radice libertatis, auferet libertatem, cum etiam prædeterminatio coactiva, & quæcunq; causa necessaria, oriatur à Deo, hoc est, à prima radice libertatis, & tamen auferit libertatem, nisi dicas, id salvare libertatem, quod oritur à prima radice libertatis, communicante se in linea liberi, adeoq; à prima radice libertatis formaliter sumpta, non autè materialiter. Sed negamus, quod prædeterminatio oriretur à prima radice libertatis formaliter sumpta. Ex quo etiâ Principio ostendi potest, quod ex eo non salvetur libertas positâ prædeterminatione, quia consequitur æquivalenter ad actus nostros liberos, ex eo quod consequatur efficaciam divinæ voluntatis, in qua continetur nostra libertas, continetur enim etiam causa necessaria in infinita efficacia divinæ voluntatis, & tamen illa non salvat libertatem, prædeterminatioque continetur in libertate divina materialiter sumpta, sed non in sumpta formaliter, quia per prædeterminationem non se communicat libertas divina in linea liberi.

Negatur etiam iis quæ Gonet subjungit, quodposito decreto prædeterminativo, potentiâ non nisi consequente non possit fieri v. g. conversio Petri. Potius enim non potest fieri potentiâ antecedente, cum prædeterminatio sit causa, adeoque aliquid antecedens conversionem.

Conceditur cum S. Thom. q. 6. de veritate a. 4. ad 8. & 1. par. q. 23. a. 3. ad 3. & a. 6. ad 2. & ad 3. quod in sensu composito non possit non salvari prædestinatus, possit in sensu diviso, & quod talis compositus sensus salvet libertatem, sed per nos idè salvat libertatem, quia innititur illa necessitas, & infallibilitas alicui exercitio nostræ libertatis, sito in nostra potestate, cum ipsum decretum prædestinativum, non formet Deus, sine prædirectione scientiæ conditionatæ. Quia autem prædeterminatio, non habet infallibilitatem ex nostro consensu, sed antecedenter ante illum, hinc quamvis in sensu diviso ab illa possit non sequi eventus, idè adhuc positâ prædeterminatione, non salvatur libertas. Aristoteles lib. 1. de cælo T. 119. agnoscit etiam per nos, quod sedens quamvis non possit non

sedere retineat potentiam seu libertatem sedendi, sed quod liberè sedeat, ex eo contingit, quod necessitas illius sensus compositi, sit necessitas oriunda ex suppositione consequenti, hoc est ex suppositione ipsius utis libertarbitrii.

Deinde positâ prædeterminatione non querimus de hoc, quod debeat homo habere potentiam ut simul amet & non amet, nam etiam nos quantumvis excludamus prædeterminationem, non tamen agnoscimus, ut unâ dum amat homo, possit etiam non amare, sed difficultas in hoc est, an quod sit amaturus, oriatur ex prædeterminatione, vi cuius determinetur, ut non nisi amet, & si ita determinatur, quomodo id fieri potest salvâ libertate, concedimusque quod prædeterminatio ad amorem, & amor eodem instanti ponatur, sed querere restat, si prædeterminatio ad amorem est prior prioritate à quo, quomodo non destruit libertatem, si sit talis, ut illâ positâ, impossibile sit non sequi amorem.

Conceditur, quod si Deus præparet ad amorem media, quibus homo possit non uti & uti, licet sit defacto usurus, salvanda sit libertas, sed querere restat, si essentia Prædeterminationis est, ut vi illius non nisi v. g. amet homo, quomodo positâ illâ, potest non uti ad amorem illâ prædeterminatione homo; Concedo, aliud esse ineluctabile, aliud non eluctandum; aliud irresistibile, ab eo cui non resistitur. Sed querere restat, quomodo prædeterminatio non sit irresistibilis, ineluctabilis, si positâ illâ tanquam causa eventus, impossibile sit non sequi eventum. Sanctus Thomas 1. 2dæ quæst. 112. Art. 3. in Corp. solum loquitur de infallibilitate, sed in nitente exercitio prævisio libertatis, adeoque suppositionis consequentis, quod etiam vult S. Thomas q. 6. de veritate ar. 3. Ibidem etiam a. 3. quando dicit S. Thomas, quod Deus dedit modum rebus, ut sua voluntas impleretur, loquitur vel de ipsâ potentia libera, jureq; servandi eam indemnem, vel de selectione auxilii, quod prævidit eventum habiturum, sed non loquitur de modo, vi cuius determinetur voluntas, ut hoc non nisi velit: & ratione hujus selecti auxilii, nihil resistit divinæ motioni, verumque est quod dicit quodlibeto 12. art. 3. quod providentia divina certissimo modo ducat ad finem, licet auxilio non prædeterminante, sed selecto, ex iis, quæ sunt prævisa eventum habitura, ratione cuius etiam selectionis auxilii, videre potest Deus secutionem eventus, cum nihil desit ut jam sequatur eventus. Quantumvis autem veritas hujus Propositionis, sol causabit fructu in planta, non habeat veritatem absolutam, eo quod adhuc multa desiderentur comprincipia ad illam verificandam, & cum veritas hujus Propositionis absoluta non possit haberi, habetur non nisi conditionata ex suppositione v. g. quod

R. P.
THE ML
ZIANOWS
Tom de
D. V

quod arbor concurrat, jam autem posito selectio auxilio, habentur jam omnia ad praevidendum absolutum eventum, quia & habetur cooperatio Dei & cooperatio creaturae, quibus positus habetur tota ratio absolutae certitudinis. Quod si non recurrimus ad praedeterminationem, ut habeatur absoluta scientia eventus gratiosi, sed ad selectionem auxiliorum, erit adhuc necessaria scientia conditionata tanquam praedirectiva illius selectionis, quae ipsa selectio facit, ut Deus praedestinans, noscat absolute, salvandum praedestinatum.

Punctum Difficultatis 3.

Occurritur aliis Responsionibus.

Tertium Argumentum contra Praedeterminationem formari solet, & a nobis formatum est 1. parte disp. 5. n. 458. Si Deus praedeterminaret, ad actus bonos, praedeterminaret etiam ad actus malos ob partem rationis; ad peccatum non praedeterminat, quia esset causa peccati. Ergo nec praedeterminat ad actus bonos. Contra ea, quae opposuit Gonet Parag. 4. ponenda sunt aliqua. Hinc

Noto. Conceditur, quod in peccato distinguenda sint, conceptus Entitatis & actualitatis, a conceptu explicito deformitatis; sed quaerere restat, quomodo Deus non sit causa ipsius conceptus expliciti deformitatis, si ponit praedeterminationem ad peccatum, quae praedeterminatio est causa peccati, quaerere item restat, qui concessio decreto praedeterminativo ad actualitatem peccati, possit componi decretum, tantum permissivum peccati, quomodo enim permittit hoc Deus, qui determinat ut fiat non nisi peccaminosa actio, cum qua est indistincta actu, peccati deformitas.

Conceditur secundum ea, quae ipse adfert in reversione argumenti in principiis nostris recte inferri Deum esse causam peccati, quia habet decretum, de non concurrente, quantum ex illo est, ad Entitatem peccati; sed quomodo in principiis Thomistarum habet Deus voluntatem non concurrenti, quantum ex illo est, ad Entitatem peccati, si praedeterminat, ut non nisi ponatur actio peccaminosa, & ad hoc in praesenti attenditur. Unde per nos non attingit Deus formale peccati, quia quantum est ex illo, ne quidem ad materiale concurrere vellet, cum tamen per Thomistas, determinet, ut non nisi ponatur actio peccaminosa, in qua imbibitur ratio formalis peccati. Ponit postea aliquas phrasas, sed illae non continent in se argumentum. Aliqua quae huc concernunt, vide 1. parte, loco citato num. 464.

Negatur dictis ad secundum, ideo homini tribui malitiam peccati, quia suo concursu attingit materiale peccati ut reduplicative tale. Reduplications enim istae, sunt non nisi denomi-

nationes ab intentionibus nostris provenientes, ut autem dicatur homo peccare, non est necessaria ista Intentio & Denominatio reduplicativa. Pone enim quod reduplicatio ista non formetur, ponatur tamen actio peccaminosa, numquid non peccabit homo? Sed potius ex eo tribuitur homini malitia peccati, quia se ad illud determinat, cum potuerit non determinare, sciens ipsi materiali peccati innexum esse formale. Jam autem etiam Deus determinat, ad materiale peccati, sciens innexum esse illi, ipsum formale, & tamen potuisset non determinare ad illud materiale, si voluisset. Ex eo autem, quod non operetur Deus subjectione ad regulas morum, sed ut prima causa, non excusatur Deus sufficienter, quod non sit causa peccati, siquidem quantumvis esset causa peccati, dicendum esset, Deum non esse causam peccati, eo quod non agat cum subjectione ad regulas morum. Concedo quod Deus titulo causae primae teneatur providere creaturae media necessaria ad operandum, sed nego esse medium necessarium ad operandum, praedeterminationem ad materiale peccati.

Negatur dictis ad Tertium, quod si Deo placeat tanquam praedeterminatori, peccatum specificative sumptum, quod etiam illi non placeat sub conceptu malitiae, cum ista indistinguishantur a se, nemine cogitante; reduplicationsque nostrae, cum non sint nemine cogitante, non eximent Deum, ne sit causa peccati nemine cogitante.

Negatur dictis ad ultimum, quod praedeterminatio ad materiale peccati, non influat cum eadem extensione in peccatum, cum qua influat Consilium inducens ad peccatum. Nam in primis probari debuisset: Si Deus in his circumstantiis praedeterminat ad materiale peccati, quod hoc ipso non praedeterminat ad lineam moralem, quae est indistincta nemine cogitante, ab ipso materiali. Probandum item fuisset, qui praedeterminans Deus, saltem non ita se habeat, ac ille qui est alteri causa peccati consilio suo; sed praescindendo ab ipsa malitia, consulendo illi, ut stet in delectatione, & praescindat a Dei offensa. Denique probandum fuisset, cum praedeterminatio sit causa Physica, qui se praecipue ad suum affectum habere potest, qui item non detur in creatis distinctio in ordine ad praedicata primò intentionalia, si concursus Physicus, attingit unam formalitatem, non attingendo aliam, illi identificatam realiter.

Concluduntur notanda.

Ponit aliqua Parag. 5. Gonet, sed quia ea non impugnant dicta a nobis prima parte in hac materia, ideo descendemus ad Parag. 6. rum.

Argumentum inter alia ad probandum, dari scientiam conditionatam, solet assumi a nostris hoc, quod

(P)

quod si non datur scientia conditionata, non possit dari scientia, quae attingat hoc objectum: Si Deus daret Judæ gratiam A, converteretur; non enim hoc objectum cognoscit scientia simplicis Intelligentiæ, quia hæc est necessariorum, non scientiæ visionis, quia hæc est existentium. Ergo debet dari illa scientia conditionata. Ad hæc quæ in Contra objicit Gonet diluenda.

NOTO. Immeritò illum assumere, quod dicta conditionalis possit nosci per scientiam simplicis Intelligentiæ, ex eo quod operetur extrema sit contingentia, illatio tamen sit infallibilis. Negamus enim illam illationem esse infallibilem, infallibilitate oriunda ex suppositione antecedenti, qualis esset suppositio prædeterminativa, licet sit infallibilis infallibilitate orta ex suppositione consequenti nostri consensus. Non nego tamen hanc conditionatam, si Deus prædeterminaret, converteretur Petrus, posse nosci per scientiam necessariam, nam esset circa objectum involvens causam necessariam, nempe prædeterminationem. Quod si formetur Objectum attingibile hæc phrasi, si Deus daret Judæ gratiam efficacem, converteretur, tale objectum posse attingi sub diversa formalitate à scientia simplicis intelligentiæ, & sub diversa, formalitate à scientia visionis, ita tamen ut relinquatur locus scientiæ conditionatæ, quæ prævideat hoc objectum: Hæc foret gratia efficacis respectu Judæ, si Deus illum convertere vellet. Unde & Nostrates non ad hanc conditionatam, si Deus daret Judæ gratiam efficacem, converteretur; adstruunt necessitatem scientiæ conditionatæ, sed ad noscendam hanc, si darem Judæ hanc gratiam, foret illa efficacis.

Conceditur observationi Gonet primæ. Fieri posse quod conditionalis, in vi consequentiæ necessaria sit, quamvis utrumque extremum sit liberum, sed id tum temporis contingit, quando extrema quæ ceteroqui illum actum ponunt, tanquam necessarium, applicantur tantum à causa libera, & de cetero proficiscitur objectum à Principio necessario, asserimusque ad talia noscenda, non esse necessariam scientiam conditionatam, & ita v. g. hæc Propositio, si Petrus videt parietem, paries est visus, potest nosci, & non à scientia conditionata, quia ipsa visio, ad quam fit applicatio liberè, est actus necessarius, sed negamus si non tantum applicatio, se & actio sit libera, & non proficiscatur à Principio antecedenter inferente, ut nonnisi hoc possit fieri, quod id possit nosci ab alia scientia quam à conditionata, consequenter etiam negamus veritatem conditionalis, ut sic, esse veritatem ex vi consequentiæ necessariam.

Conceditur advertendo secundo divinum decretum dupliciter importari posse, & per modum conditionis expressæ, & per modum implicitè positi. Concedimus ulterius, quod hæc conditionalis, si Deus daret Judæ gratiam effi-

cacem, converteretur, cognoscatur à scientia necessaria, utpote innitente huic Principio. Quicquid Deus efficaciter vult, eveniet, sed relinquatur adhuc locus scientiæ conditionatæ respectu hujus objecti. Hæc gratia respectu Judæ si daretur, foret efficacis.

Conceditur Responsioni ad primum. Quod si Deus decreverit ut creatura liberè operetur, sit illa liberè operatura, sed negamus, quod possit decernere ut creatura liberè operetur, si prædeterminat ut creatura nonnisi hoc operetur, de quo actum est repetito supra, & præcipue primâ parte Disp. 5. n. 173. per quod etiam fit satis & auctoritati S. Thom. 3. contra gentes cap. 94. & Anselmi, lib. de Concordia cap. 1. Quod etiam opponi debet dictis ad argumentum 2. Quod autem inibi ad objectionem secundam dicit, objectum scientiæ conditionatæ sic expressum, si vocavero Petrum, consentiet, quod inquam dicit, objectum hoc in suo antecedenti, non dicere vocationem & efficacis decretum, sed solum vocationem, cum qua ut sic non connectitur necessario consensus, id explicandum fuisset, certè enim in ipsa vocatione per Gonet, includitur efficacis decretum, cum ipsum Vocare efficaciter, sit prædeterminare. Et quando dicit cum vocatione quidem non connecti necessario consensus, videtur tacite insinuare, quod necessario connectatur consensus cum decreto, si autem necessario, quomodo liberè?

Conceditur, suppositionem consequentem, cum oriatur ex ipso exercitio libertatis, non auferre libertatem, nec enim potest, ex suppositione libertatis oriri aliud, quam exercitium libertatis; sed negamus quod oriri à prima radice libertatis, hoc ipso salvet libertatem, cum radix illa libertatis, exercere se possit ad dandum medium necessarium, hinc quod medium necessarium, non sit prædeterminatio, salvari præcipue ex eo non potest, quia proficiscitur à radice libertatis. Concessimus supra, quod si aliquid proficiscatur à primo libero, ut formaliter tali, hoc est, communicante perfectionem de linea liberi, hoc ipso sit illud liberum, sed negamus, quod prædeterminatio, faciens ut nonnisi hoc fiat, possit simul determinare, ad modum operandi liberè, & habere ipsa prædeterminatio, perfectionem communicatam de linea liberi. Conceditur quod amorem beatificum non præcedat iudicii indifferentia de amando Deo, sed negamus ex eo sufficienter salvari, quod aliquid proficiscatur à primo libero, ut formaliter tali, quia supponit iudicii indifferentiam, cum possibilis sit eadem v. prædeterminatio, sequens iudicii indifferentiam objecti, potest compati actum necessarium, sicut & iudicii indifferentia, de bonitate objecti, potest compati actum odii, vel si vis dicat, etiam iudicii indifferentiam haberi non posse.

R. P.
THE ML
ZIANOWS
Tom. de
D. V.

posse, si quis cogitet superventura prædeterminationem, quã posita, impossibile sit ne fiat eventus. Et sicut si Petrus habeat iudicii indifferentiam de manendo in hoc loco, interim intercipiatur, ut hic non nisi maneat, non sequitur Petrum liberè hic manere; ita si post iudicium indifferentem de agendo, determinor ut non nisi agam, liberè non ago.

QUÆSTIO IV.

De habitudine Decreti divini, in danda gratia efficaci.

Quidquid sit in quonam stet Gratia efficacia, solum in præsentem attendemus ad habitudinem decreti divini, in ordine ad illam dandam, procedetq; Resolutio per hypothefes.

ASSERO I. Posita efficacia intrinseca Decreti divini de operatione secutura, non sequitur, obiectum illius decreti quod est auxilium ad talem operationem dandum, fore eo ipso intrinsecè efficax.

RATIO. Quia efficacia intrinseca Decreti divini stat in actu absoluto ex parte actûs (hæc enim verbis differunt) decretum autem absolute ex parte actûs non infert efficaciam intrinsecam auxilii: quia posset Deus decretum tale facere; Volo ut convertantur omnes homines, ubi hæc candela accensa fuerit. Quo casu posito, ipsa candela, ipsa accensio, non habebit efficaciam intrinsecam: immutata enim manebit illius essentia quæ conversionem de se non infert, & tamen tunc erit decretum absolute ex parte actûs, adeoq; intrinsecè efficax.

Respicit hæc Ratio duo principia; primum: quia decretum Dei non immutat rerum essentias. Secundum: quia, nisi implicet, potest Deus facere quodlibet per quodlibet.

ASSERO 2. Posita efficacia intrinseca decreti divini, de danda gratia que non est intrinsecè efficax, & posita efficacia intrinseca Decreti divini de danda gratia sufficienti, obiecta illorum decretorum non distinguuntur in ratione entis, virium, operativi &c.

RATIO. Quia si ita distinguerentur, hoc ipso jam foret illud auxilium intrinsecè efficax.

ASSERO 3. Si daretur efficacia intrinseca, decretum Dei intrinsecè efficax, haberet jam obiectum quod diceret plus jam in se, id est, inæqualitate oriundã non ex sola præcisè ratione doni.

RATIO. Quia præcisã ratio doni majoritasque in illo genere, est majoritas in extrinseco aliquo: majoritas enim ex eo orta, quod detur, quia prævidetur aliquid effectum habiturum est ab intrinseco, nempe à prævidente.

ASSERO 4. Si non datur efficacia intrinseca, eo casu, cur huic potius detur gratia efficax, non illi, non debet referri in obiectum decreti divini, attingentis aliquod connotatum illius auxilii.

RATIO. Quia convertendus non caret connotatã non conversione; jam autẽ non convertendus habet etiam connotata conversionis, u-

terq; pro statu conditionato. Ergo cur huic potius detur gratia efficax non illi, id non debet referri in illa connotata. Ita Aug. lib. ad Simplicianum q. 2. *Si semel, inquit, concesseris potuisse quengquam vel approbari vel improbari ex eo, quod nondum in illo erat, sed quia Deus futurum esse præsciebat, conficitur, eum etiam potuisse ex operibus approbari, quia in illo Deus futura esse præsciebat, quantumvis nondum esset aliquis operatus, & omnino te nihil adjurabit, quia nondum nati erant.*

ASSERO 5. Quod huic potius detur gratia efficax, cum quã est convertendus, non illi, referri debet in decretum Dei selectivum. Ita August. lib. i. de Prædestinat. Sanctorum c. 9. *Cur autem istum potius, inquit, quam illum liberet, inscrutabilia sunt iudicia ejus.* Et nisi hoc assertum teneatur, non poterunt explicari plura loca Augustini. Talis est inter alia lib. i. ad Simplicianum qu. 2. titulo marginali, si Præscientia. Textus sic habet: *Si propterea solum dictum est non volentis neq; currentis sed miserentis est Dei, quia voluntas hominis sola non sufficit ut justè rectèq; vivamus, nisi adjuvemur misericordiã Dei (en Augustinum non contentum etiam operibus ex misericordia profectis) posset & hoc modo dici, igitur non miserentis est Dei, sed volentis est hominis: quia misericordiã Dei sola non sufficit, nisi consensus nostræ voluntatis addatur. At illud manifestum est, frustra nos velle nisi Deus miseretur, illud autem nescio quomodo dicatur, frustra Deum misereri nisi nos velimus.* Hic locus, ut dixi, non potest intelligi quod loquatur, de operibus naturalibus: loquitur enim de operibus profectis ex misericordia, adeoque ex gratia. Non loquitur etiam hic Augustinus contra eos, qui post opera non nisi naturalia tum primum requirebant gratiam: quia argumentum ex loco Apostoli desumptum, etiam contra supernaturalia opera videtur tenere; nam etiam tunc non tantum miserentis id effectus Dei, sed & volentis hominis.

Non loquitur etiam Augustinus, ut excludat consensum vel dissentium qui sit in nostra potestate: quia illum aliàs repetitio adstruxit. Ergo intellexit Augustinus solam misericordiam Dei selectivam sufficere: eò quod illa selectio non pendeat à nostro consensu conditionato, tanquam determinante ut hoc seligatur, damnabiturq; vi hujus asserti propositio, quam damnat Augustinus, nescio, inquit, quomodo dicatur frustra Deum misereri nisi nos velimus, damnabitur autem: quia quamvis nos velimus conditionatè, si ille non seligat, non est futura conversio.

Non minus expressè id habetur Enchir. ad Laurent. cap. 95. ubi explicans illa verba: Quæcumq; voluit fecit: *Quod utique (inquit) non est verum, si aliqua voluit & non fecit, & quod est indignus, idè non fecit, quoniam ne fieret quod volebat Omnipotens, voluntas hominis impedivit.* De Genesi ad literam lib. ii. cap. 9. *Sed posset,*

(P) 2 inquit;

inquit, etiam ipsorum voluntatem in bonum convertere quoniam omnipotens est. Posset planè cur ergo non fecit? quia noluit. Cur noluerit penes ipsum est. En Selectio significata per Ly cur noluerit penes ipsum est.

DIFFICULTAS I.

Quare si: Decretum divinum in opere salutis.

Affirmat Gonet Tomo 3. de voluntate Dei disp. 5. esse prædeterminativum. Occurrendum est illius doctrinæ fermè per ea, quæ in prima parte adlata sunt, obtemperandoq; Sanctæ Sedi, non attingetur objectum illius decreti, quod est gratia efficax, sed ipsum decretum.

Punctum Difficultatis 1.

Demonstraturne ex Scripturis & Auctoritate Doctorum, voluntatem Dei in opere salutis esse prædeterminativam.

Affirmat Gonet Tom. 3. de volunt. Dei, disp. 5. §. 2. Ista quæ hîc adferentur, supponunt dicta hîc immediatè defendendo, quòd Deus in collatione gratiæ efficacis utatur scientiâ conditionatâ. Supponunt ulterius & dicta 1. parte disp. & 4. & 5. Ad solutiones Argumentorum accedendum.

OBJICIT ille §. 2. Scriptura sæpè docet voluntatem Dei, esse efficacem & infallibilem, ut ei resisti non possit saltem in sensu composito, & potentia consequenti, id est, ut cum illa, non possit componi & conjungi actualis resistantia, sed hoc non potest verificari, si Deus, circa nostros actus liberos, non habeat decretum ex se efficax, id est, ex vi sua infallibiliter inferens, & causans liberum nostræ voluntatis consentum, sed tantum purè indifferens, & expectans determinationem liberi arbitrii, ac conjunctum cum morali tantum motione, & excitatione. Ergo. Minor videtur evidens. Omnis enim concursus indifferens, omnisq; motio moralis, quæ non efficit, sed expectat consentum & determinationem liberi arbitrii, talis est, ut ei resisti possit, etiam in sensu composito & potentia consequenti. Omne enim objectum creatum præter Deum visum, non potest voluntatem determinare.

RESPONDETUR. Concedendo Majorem. Si enim potest Deus pro causis liberis, seligere auxilium, cum quo prævidet infallibiliter securitatem operationem, & si etiam necessitare illam potest prædeterminando, & etiam de causis necessariis disponere ad libitum, indubiè infertur, voluntati Dei nec liberæ causas posse resistere, nec necessarias, unde & locum de correptione & gratia cap. 14. non interpretamur quidem de Prædeterminatione, interpretamur tamen de selectione auxilii, quòd prævidetur

eventum habiturum, ut verum sit, Deo velente salvum facere, nullum humanum resistit arbitrium. Caterùm hæc Major, etiam per Thomistas concordari debet cum decreto Tridentini consentis, gratiæ Dei resisti posse, eamque abjici, quòd decretum procedere de gratia efficaci, alibi ostensum.

Quòd attinet ad Minorem, non explicat se objiciens, an loquatur de statu conditionato, an verò loquatur de statu absoluto, in quo vel maxime efficacia voluntatis divinæ relucet. Si loquatur de statu absoluto, cum pro illo statu admittamus absolutum decretum de dandis prærequisitis, absolutum item decretum selectivum auxilii, quòd prævisum est, eventum habiturum, immerito supponit in minori Gonet, quòd admittamus decretum tantum purè indifferens, & expectans determinationem liberi arbitrii, cum potius eam inferat. Immeritò etiam supponit, quòd nos auxilia Dei cum morali tantum motione conjuncta admittamus, cum admittamus gratias coëfficiantes, quemcumq; actum, sicut oportet. Negamus ulterius, quòd posito selectivo decreto, auxilium selectum non efficiat, sed expectet consentum nostrum. Hinc ex vi hujus Principii, neganda est minor, cum suis probationibus, cum argumenta alligant aliquid quasi doctum à nobis, quòd tamen non docetur, admittimus enim motiones morales, sed non solas.

Quòd si Minor procedat de statu conditionato. Negatur Deum antecedenter, ad determinationem conditionatam ponibilem, cum auxilio conditionatè dando, voluntatèq; divina conditionatâ, de qua supra, velle aliquid determinatè. Hinc concedo Majorem, voluntati divinæ resisti non posse si aliquid determinatè velit, si autem nolit aliquid determinatè, non potest dici, quòd rei resistatur. Sed negamus antecedenter ad determinationem conditionatam creaturæ, ponibilem cum concursu divino, velle aliquid Deum determinatè. Et quamvis nos concedamus, quòd auxilium illud antecedens, consentum conditionatum, sit hoc sensu indifferens, quia non determinat, ut hoc non nisi velit conditionatè voluntas, nihilominus docemus, quòd idem auxilium efficiat illam determinationem, nec expectat illam, quasi solis viribus arbitrii ponendam, cum revera in eam coëfficiendo influat.

Auctoritas S. Thom. quam inibi citat Gonet, ex prima parte q. 105. art. 4. hoc solum vult, quòd à nulla re necessitatur voluntas, nisi à Deo clarè viso, & si hoc velit præstare prædeterminationem, quòd præstat Deus visus, sicut Deus visus necessitat voluntatem, ita & prædeterminatione necessitabit.

INSTAT Gonet. Sæpè Scriptura meminit tractionis, immutationis, & apertionis cordis, quæ omnia explicari non possunt, si non ponatur

R. P.
THEML
ZIANOWS
Tom. 3. de
D. V.
S.

tur decretum prædeterminativum, nam quod ab alio determinatur, ab illo veluti trahitur, non verò illud trahit, & in nostris Principiis, non potest Deus convertere hominem, nisi ipse homo, pro sua libertate, determinando Dei concursus, traxerit Deum. Si divinum decretum non efficit in corde hominis consensum, sed illum ab humana voluntate supponat, vel expectet, quomodo Deus immutat voluntatem hominis, facitque ex nolentibus volentes, ut loquitur August. epist. 107. nec fit hæc mutatio per solam gratiam moraliter excitantem, cum illa intus in corde, nec operetur, nec determinet infallibiliter consensum. Denique apertio cordis, significat consensum liberi arbitrii. Si Deus, per suum decretum, & per gratiam ab illo derivatam, non efficit contentum, sed ut ab humana voluntate ponatur, expectet, non potest dici aperire cor hominis per suam gratiam.

RESPOND. Etiam hæc non distinguere obijcientem inter statum absolutum & conditionatum. Si enim res procedat de statu absoluto, nego quòd decretum de dandis prærequiritis, & absolute selectivum auxilii, quod prævisum est eventum habiturum, sit purè indifferens, illudque selectivum auxilium per nos præcedit concursus creaturæ, & actum, vi cuius selectionis, trahit Deus, ad consensum absolutum, non verò trahitur, isteque est mirus modus, de quo Augustinus lib. contra duas epistolas Pelagianorum, quo Deus intus, in ipsis hominum cordibus operatur, nec hoc selectivum decretum supponit & expectat consensum creaturæ absolutum, sed illum facit, & per hoc selectivum auxilium, vertit Deus, & inclinat cor, quo voluerit, & ex repugnantibus facit consentientes, quod ipsum selectivum auxilium, non tantum morales excitationes involvit, sed & influxum, in genere coëfficientis, quo ipsum consensum efficit, non expectabat ab humana voluntate.

Si autem res sit de consensu conditionato, negamus quòd antecederet ante objectum Scientiæ conditionatæ, velut Deus determinatè ad hanc partem trahere salvà libertate, si non trahit, verum adhuc erit, quòd dum trahit, infallibiliter convertat, & licet auxiliium conditionatè dandum, nonnisi pro sequenti signo importet determinationem sui concursus, quia tamen, hanc ipsam determinationem, coëfficit ipsummet auxiliium conditionatè dandum, ideò adhuc illa conversio tribuenda Deo, adeoque etiam pro statu conditionato, nemo potest venire ad Deum, nisi Pater traxerit, tractione collativa auxiliium conditionatè dandi, influxuque in actum conditionatum voluntatis, licet non trahat tractione prædeterminativa.

Rursus, Negamus quòd auxiliium conditionatè dandum, supponat vel expectet consen-

sus conditionatum gratiosum, coëfficit enim illum, multò magis non supponit consensum naturalem, quia hic est error Semi-Pelagianorum à nobis rejectus. Nec pro statu conditionato, ex nolentibus, facit Deus volentes antecederet, quia ante ipsam determinationem conditionatam, nec volitio, nec nolitio possunt supponi determinatæ, cum ante determinationem conditionatam præcedat solùm status possibilitatis, qui nihil determinati importat, sed solùm posse nolle, posse velle.

ADDO, quòd antecederet ante consensum conditionatum, licet sit indifferens auxiliium, hoc sensu, ut repetitò dictum, quòd non determinet ut hoc nonnisi velit voluntas, sed non est indifferens ad hoc, ut sive cum illo, sive sine illo, ponatur consensus conditionatus gratiosus, cum asseramus, impossibile esse, consensum gratiosum etiam conditionatum poni, & non à gratia conditionatè danda. Qui ipse consensus conditionatus licet non sublit antecedenti alicui tractioni determinatæ, subservit tamen ut pro statu absoluto, salvà libertate, possit Deus pro hac parte determinatè trahere decreto suo selectivo, & auxilio selecto. Quia tamen subservit ita illi tractioni; ut liberum sit eligere Deo illam gratiam, vel non eligere, cum qua prævidebatur secuturus eventus, hinc non ideò salvamur, quia pro sua libertate determinavit se homo, etiam cum auxilio gratiæ, sed quia traxit eum & elegit Deus, medio illo auxilio, quòd si voluisset, potuisset non dare, & si non dedisset, non consensisset actu voluntas.

Conceditur Probationi Tertiæ. Deum, ut habetur Ezech. 36. facere ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati, ut ait Augustinus lib. de Gratiæ & libero Arbitrio, cap. 18. quòd exequitur, tum ipsa collatione auxiliorum, cum quibus solis, possibile est operari, tum selectivo decreto, & selecto auxilio, quòd est efficacissimum, quo posito, infallibiliter est secuturus eventus, licet id non faciat prædeterminativè. Quòd ipsum auxiliium non supponit nec expectat consensum, sed & pro statu conditionato, & pro statu absoluto eundem causat; & licet dicatur determinari à creatura ad speciem actus, determinatur tamen determinatione posita ex auxilio gratiæ, sive illa sit determinatio transitiva, sive intransitiva, de quo dictum supra, contra Gonet. Decretum Lugdunensis Ecclesiæ non plus vult, quàm quòd ex adiutorio gratiæ proficiatur, quòd homines, *salvati velint & salventur.*

Conceditur confirmationi, quòd voluntates nostræ ita comparentur ad Deum, sicut lutum ad figulum, debetque voluntas nostra efformari & præveniri à Deo in sua efficacia, sicut lutum à figulo, similitudine non in hoc stante, ut determinetur, ad hanc nonnisi formam v. g. con-

sensus, sed in hoc, quia sicut lutum ut figuretur, indiget principio altiori figurativo, ita & nos auxiliis gratiæ, & sicut posita aptitudine ad figurari, non est in potestate luti, seligere hanc vel illam formam, ita nec est in potestate voluntatis, cujus prævisi sunt conditionati consensus & dissensus, seligere sibi auxilium, cum quo sit infallibiliter operatura, sed id ad Dei misericordiam spectat. Et sicut principium motus non est in Instrumento, sed in Artifice, ita & Principium motus supernaturalis habetur à gratia, nec debet homo gloriari ex eo, quod rectè operetur, quia ipsum illud operari, est ex gratia, licet non prædeterminante, complente tamen ut possit operari sicut oportet, ex præsupposita prædeterminativa gratia, non illà Thomistica, sed prædeterminativà, per gratias quæ sunt in nobis, sine nobis. Et hanc necessitatem gratiæ, expressit & Arausicanum & S. Thom. 3. cont. gent. cap. 147. & cap. 148. *Causante in nobis Deo nostra opera. secundum modum nostrum, qui est ut voluntarie & non coactè agamus, sed inde non sequitur quòd causet prædeterminativè.*

*Conceditur ultimo argumento, quòd qui Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt, & quòd vera sit Propositio August. de corrept. & gratia, cap. 2. Aguntur ut agant, non ut ipsi nihil agant, unde per ly aguntur, significatur, non tantum moralis excitatio, sed etiam significatur influxus coëfficientis gratiæ quæ sunt in nobis sine nobis: sed hæc omnia fieri possunt sine Thomistica prædeterminatione, cui ipsi coëfficienti gratiæ, conceditur motio Physica, quæ Physicè applicet, non quidem prædeterminativè, sed complendo, ut homo possit agere supernaturalia, & selecto auxilio faciendo, ut actu, pro statu absoluto operetur. Hinc verum est, quòd docuit S. Thomas super epist. ad Roman. cap. 8. *Quòd per hoc non excludatur, quin viri spirituales se moveant, per voluntatem & liberum arbitrium, quia ipsum motum voluntatis, & liberi arbitrii, Spiritus Sanctus in eis causat, sed quomodo? Interpretantur Thomistæ, prædeterminativè causat, ut hoc non nisi operetur voluntas, nos autem dicimus, quòd causet oblatione auxilii cooperantis, causet item selecto suo auxilio.**

Quæ mens sancti Augustini in presenti?

Conceditur, Quòd secundum Augustinum, homo non possit divinæ voluntati resistere, si enim seligitur auxilium, cum quo prævidetur infallibiliter consensus Petrus, impossibile est quin consentiat, sed ad hoc non requiritur Prædeterminatio Thomistica.

Conceditur. Docuisse S. Augustinum, quòd Deus in sua Prædestinatione futura facta præsciat, hoc est, quòd & initium salutis, videat Deus esse dependens à Prædestinatione, hoc

est, decreto danda gratiæ: rursus in Prædestinatione præscit futura, quia post prævisos consentus & dissensus nostros conditionatos, seligit pro libertate auxilia, prædestinat ad salutem, in qua prædestinatione & selectione videt futura, hæc ea videre possit etiam in veritate illorum objectiva, de quo vide i. parte disp. 4. num. 107.

*Conceditur, quòd pluribus locis docuerit Augustinus, quòd Deus gratiâ efficaci corda hominum indeclinabiliter, & infallibiliter trahat, sed inde non sequitur debere dari efficaciam prædeterminativam; cum sufficiat dari selectum auxilium, hoc autem ex suppositioe, quòd sit operaturum, impossibile est ut non operetur, quòd solum expressit Augustinus de Prædest. SS. cap. 8. *Selectum enim auxilium a nullo duro corde rejicitur, idèò quippè tribuitur, ut cordis duritia primis auferatur.**

Conceditur, Infallibilitatem consensus, reducere Augustinum in divinam Omnipotentiam. Quia ipsa ratio virium, & ratio operativi, esse totum suum, habet, simpliciter ab Omnipotentia, reducit item in supremum dominium, qui ad divinæ est potestatis non nostræ, seligere auxilium, quòd prævidetur eventum habiturum, & hæc selectio, indicatur ab Augustino lib. de corrept. & grat. cap. 14. Dominatur item Deus, ex lib. de grat. & lib. arbit. cap. 20. volun. tibus hominum, quia nisi ille dederit gratiam, non potest homo assequi beatitudinem, nec salutis initium, dominatur item selectione auxilii, quæ selectione posita, impossibile est non sequi eventum, & licet hæc selectio præsupponat scientiam conditionatam, quia tamen non illa præscientia, sed beneplacitum Dei consentit auxilium, quòd prævidetur eventum habiturum, conferre quæ illud non est in potestate hominis, hinc debet id referri in dominatum Dei, quòd dominatur voluntatibus.

Conceditur, quòd vult Augustinus libro 1. ad Simplic. q. 2. quòd inquam effectus & misericordie Dei, non potest esse in hominis potestate. Nam non est in potestate hominis seligere sibi auxilium, & si illud prævidetur eventum habiturum, non frustra Deus miseretur, cum jam, nec si opponi possit, quòd homo nolit, si prævidetur volunturum.

Conceditur, Facere Deum, ex nolentibus volentes, tum ob collationem auxilii quòd facit, ut cum noluerimus sicut oportet, velim ut sicut oportet, & ratione selecti auxilii, quòd si prævidetur eventum habiturum, ut cum voluerimus, impossibile est ut non velit, idemque habet. August. epist. 107. ad Vitalem lib. 1. con. duas epist. Pelag. cap. 19. & lib. de grat. & lib. arb. unde etiam per nos, quidquid intimum est in nostra voluntate, ex ejus sinu, quia ex ejus consilio & ejus selectione pro statu absoluto nascitur, ita mei 2.

meritoque supponit Gonet, quod præter motionem moralem in nostris principiis non sit admittenda coefficientia gratiæ, quâ ipse motus voluntatis producatur. Salvâ tamen Auctori Augusti lib. de Spiritu & Lit. c. 31. *Legimus, non est potestas nisi à Deo, non autem legimus, non est voluntas nisi à Deo, & rectè scriptum non est, quia verum non est.* Et tamen per oppositos non est voluntas nisi à Deo, quia non est nisi à prædeterminatione, faciente, ut non nisi velimus.

Conceditur Confirmationi, quòd Deus habeat inclinandorum cordium omnipotentissimam potestatem, quia habet potestatem seligendi auxilii, infallibiliter operaturi, ratione cuius selectionis verificatur quòd voluit Augustinus, l. 2. contra duas ep. Pelag. c. 2. verificatur inquam, quòd Deus cor Assveri, transtulit, ab indignatione ad lenitatem.

Conceditur Confirmationi ampliori, quòd etiam Pelagius admiserit illustrationes, & propositiones objecti, sed non admisit has illustrationes, profectas ab auxilio sicut oportet, agnoscimus nos. Rursus, præter auxilium illustrationis requirimus auxilium supernaturale coefficientis ipsi actum v. g. fidei, qui consequitur ipsam illustrationem.

Quid de mente S. Thomæ?

Conceditur. Quòd S. Thomas & nos cum illo, non reducamus libertatem nostram, in proximam causam v. g. nostram solam voluntatem, sed etiam in Causam Primam, à qua oritur nostra libertas, idque ex pluribus capitibus, nam ipsam potentiam liberam creavit. Rursus. Decretum fecit de indemni servanda libertate. Item aptavit auxilia, quæ non inferant visum ut non nisi hoc, homo operetur. Ex suppositione tamen selectionis auxilii, facit infallibiliter operari. Et hoc significavit S. Thom. 6. Metaph. lect. 3. *Causalitati cuiuslibet alterius cause, subditur solum quòd effectus eius sit, quòd verò sit necessario vel contingenter, dependet ex causa altiori, quam causam altiorem interpretantur Thomistæ prædeterminativam, nos interpretamur offerentem auxilia non necessitantia, & seligentem talia, cum quibus infallibiliter secutura est operatio.* Locus super primo Perihermenias, lect. 14. solum ostendit, & potentiam libertatem, & auxilia non necessitantia, à divina voluntate originari, quæ ipsa auxilia, providentur nobis à Deo, & non à nobismet ipsis, ut docet 1. par. q. 22. ar. 4. Et licet causa prima habeat in se vim causandi libertatem nostrorum actuum, licet item non expectet, nec supponat effectum, quem non causet, nec præveniat; sed negamus hoc causare, hoc prævenire, esse prædeterminativum. Conceditur ulterius habere in se Deum, vim & principium servandi libertatem, sed adhibitis compossibilibus mediis ejus servandæ.

Negatur autem hoc medium compossibile, esse prædeterminationem.

Conceditur Confirmationi, id quòd docet S. Thom. 1. ad Annibald. dist. 47. q. unica, art. 4. quòd Deus rebus producendis, modum prædeterminavit. Sed hæc prædeterminatio modi agendi, verbo quidem convenit cum prædeterminatione Thomistica, sed non re, hoc enim solum vult, quòd Deus fecerit decretum, de servanda indemni libertate, de dandis auxiliis non necessitantibus &c. Et quamvis prædeterminaverit Deus dictis sensibus modum libertatis, non eam necessitavit: quia cum decreto illo de servanda libertate, cum decreto item de dandis auxiliis non necessitantibus, compossibilis est libertas, imò per illa formatur, sed non prædeterminavit modum libertatis prædeterminatione Thomistica, quia illa ut probatum alibi, incompossibilis est cum libertate. Certè S. Thom. explicans propositionem Damasceni lib. 2. c. 30. dicentis, *omnia quidem præcognoscit Deus, non autem omnia prædeterminat*, ait 1. part. q. 23. ad 1. ar. 1. ad 1. Damascenus, *nominat prædeterminationem impositionem necessitatis.* Si prædeterminatio est impositio necessitatis, quomodo prædeterminat ad modum agendi liberè. Explicans autem quomodo prædeterminatio sit impositio necessitatis, addit, *sicut est in rebus naturalibus, quæ sunt prædeterminata ad unum.* Cum ergo prædeterminatio illa quam admittunt Thomistæ sit prædeterminatio ad unum, erit impositio necessitatis, non verò determinatio ad modum agendi liberè.

Conceditur secundum Principium doctrinæ S. Thom. quòd ille, ut conciliet libertatem cum gratia, recurrit ad efficaciam divinæ voluntatis decernentis, non solum substantiam actus, sed etiam modum libertatis, negatur tamen quòd Deus exequatur hoc suum decretum, mediâ prædeterminatione Thomistica, quia hæc incompossibilis cum libertate, sed exequitur illam auxilio selecto, quòd conferre, est adaptare causam contingentem, quòd vult S. Thom. Opus. 2. cap. 140. verificaturque ratione decreti de servanda indemni libertate, ratione decreti de dandis auxiliis non necessitantibus, illud quòd docet Sanctus Thom. *Non igitur propterea effectus voliti eventunt contingenter, quia causa proxima sunt contingentes, sed propterea, quia Deus voluit eos contingenter eventire, contingentes causas ad eos preparavit.* Certè autem prædeterminatio, non est causa contingens, quia nec indifferens.

Conceditur, quòd Deus non tantum prædestinat & causet substantiam libertatis, sed & modum illius, non quidem prædeterminativè, sed medio auxilio suo, influendo in ipsum modum, & motum libertatis, ex quo etiam sequitur, quòd non mediatè tantum, sed & immediatè proximè, causet nostram libertatem, hinc per

nos, secundum dicta S. Thom. 3. con. gent. c. 89. non tantum in nobis Deus causat virtutem volendi, sed & ipsum velle, quod perficit selectio suo auxilio, coëfficiente illum motum, & hoc est illud, quod interiori exhibet Deus, solusque Deus aptat voluntatem, qui solus potest illam immutare collatione & selectione auxilii. Sed nego quod istius aptare, genuinus sensus sit: prædeterminare, ut vi prædeterminationis, hoc non nisi velit voluntas: & non solum confert gratiam moraliter excitantem, sed confert principium, non quidem prædeterminativum, coëffektivum tamen, sequiturque ut infallibiliter velit & operetur id voluntas, quod vult illam velle & operari Deus. Unde secundum quod vult S. Thom. primâ parte quæst. 105. ar. 4. inclinât Deus in bonum, tanquam primus movens, selectio auxilio, cuius selectio, est propria, primo moventi.

Conceditur reliquis testimoniis S. Thom. quod ut vult q. 6. de malo ar. unico ad 3. quod inquam, *propter naturam voluntatis motæ, que indifferenter se habet ad diversa, non inducitur necessitas, sed quomodo indifferenter se habet, si ei conjungitur prædeterminatio?*

Conceditur item cum dictis 1. 2dæ q. 112. ar. 3. in Corpore, quod præparatio gratiæ, habeat necessitatem infallibilitatis, sed negatur, quod hæc necessitas infallibilitatis sit prædeterminativa, sed infallibilitatis, ex selectio auxilio oriundæ, quomodo etiam accipienda est doctrina q. 10. ar. 4. ad 3. & doctrina 2. 2dæ q. 24. a. 11. in Corpore & Quodlibet. 12. a. 3. Denique negabitur, quod decretum selectivum auxilii, & ipsum selectum auxilium, non moveant voluntatem immutabiliter, nec inducant necessitatem infallibilitatis ad operandum, licet illa non sit necessitas, ex suppositione antecedenti & prædeterminativa, sed ex suppositione consequenti, & ex infallibilitate oriunda, ex ipsomet auxilio selecto, cuius seligibilitatem, præmonstravit scientia conditionata.

Punctum Difficultatis 2.

An rationibus Theologicis prædeterminativum decretum demonstretur?

Demonstrari tale decretum putat Gonet loco supra citato art. 2. Penultimæ sunt hæc demonstrationes.

OBJICIT 1. Id quod postulamus à Deo, ex ejus gratia beneficioque procedit, non verò ab homine expectatur vel supponitur. Sed oramus Deum pro nostræ voluntatis consensu, determinatione, & mutatione. Ergo talis consensus & determinatio, à decreto divino, & gratia ex illo proficiente causatur, non verò ab illo supponitur aut expectatur.

RESPONDETUR. Si sumatur argumentum

ut sonat, conceditur totum; quia per nos, pro quocunque statu, consensus noster, adeoque & determinatio voluntatis, ita causatur à voluntate, ut simul causetur à gratia Dei. Secundum quod autem supponit argumentum, putans nos orare pro voluntatis nostræ determinatione, hæc prædeterminativo Thomistico decreto, negamus quod sic oremus Deum, & si quis oret, consentit nostra principia, illi non exaudiri, quia orat ut liberè operetur, libertate destructa.

Conceditur quod Deum oremus, ut nos immutet, & faciat ex nolentibus volentes, sed nego quod oremus, ut nos faciat prædeterminatos, immutat autem nos Deus, gratiis quæ sunt in nobis sine nobis, & oblatione selecti auxilii, quod facit ex nolentibus supernaturaliter, volentes supernaturaliter, & ex nolentibus absolute, infallibiliter volentes, ratione cuius salvatur id quod petitur in Litaniis de Eucharistia, quod nos commoveat Deus ad participationem illius. Quamquam argumentum ex his Litaniis non tenet, cum non sint ab Ecclesia receptæ. Quomodo Deus rebelles compellat voluntates, & supra, contra Gonet, & 1. part. dictum.

Conceditur, quod hæc orationes non ad hoc solum fundantur, ut Deus nos excitet propositione objecti, licet & hoc oremus, nec ad hoc, ut solum offerat concursum indifferentem, licet & hic sit necessarius, sed quia cum illo nondum sequitur infallibiliter eventus felix, oramus Deum, ut selectum auxilium nobis offerat, quo fit consensus actus, & mutatio voluntatis, sine ulla prædeterminatione, ratione etiam cuius selecti auxilii, impletur id in nobis, quod docet Ang. lib. 4. ad Bonifacium cap. 6. & 9. Et cum teneamus liberum arbitrium, ne quidem adiutivum justificationis esse sibi sufficiens, ideo concedimus quod habet Augustinus c. 18. ad ejus pertinere gratiam, convertere ad fidem, & credimus, non nos ipsos, sed illum, facere quod oremus, dante ipso, ipsum credere, ex cuius auxilio credere proficiscitur, dum jubet ut credamus, secundum quod voluit Augustinus de dono persev. cap. 20.

Conceditur Confirmationi cum Augustino de natura & gratia cap. 18. ubi ait. *Quid scilicet quam orare ut facias, quod habes in tua potestate, per nos enim, ne quidem initium justificationis est in nostra potestate, sed in Dei adiutorio.* Negatur autem quod efficacia divini decreti formandi, & gratiæ ex illo promanantis selectio, sit in nostra potestate, sed pendet à libero arbitrio Dei, formante illud decretum, licet illud non formet, non præconsultâ per scientiam conditionatam nostrâ libertate. Nec potest in nostris principiis respondere Deus, quid petitis quod est in vestra potestate, & quod ego à vobis expecto, non enim est in nostra potestate habere Dei auxilium ad operandum necessarium, nec est in nostra potestate decretum selectivum

R. P.
THE ML
ZIANOWS
Tom. de
D. V.

divinum auxilii, & collatio ipsius selecti auxilii, sine quo non sumus operaturi actu, pro statu absoluto. Unde verificatur per nos, quod docet Augustinus epist. 107. ad Vitalem, non nostrum esse, hoc est, non proficiens ex potestate liberi arbitrii nostri, independenter à gratia, ut si velimus, fiat, imò nec id est in nostra potestate gratia Dei adjutà, quia non est etiam ita adjutà voluntatis, seligere sibi auxilium, sed negamus in illa epistola contineri, quod Deo agamus gratias pro prædeterminatione Thomistica, licet puremus eum facere per suum adjutorium, id, pro quo, illi gratias agimus. Negatur item quod Deus non efficiat per suam gratiam consensum & determinationem liberi arbitrii. Vide hoc argumentum solutum primà parte Disput. 5. num. 506.

OBJECT 2. Deus promittit Abrahamæ fidem gentium, in qua fide includitur consensus, determinatio, & pia motio voluntatis, si autem hunc consensum & determinationem voluntatis Deus non efficiat per gratiam, sed illum expectet à libero arbitrio determinante indifferentiâ divini concursus, & gratiâ moraliter excitantis, Deus promittet aliquid quod non facit, quod est contra Augustinum de Prædeterminatione Sanctor. cap. 10.

RESPONDETUR. Si argumentum accipiamur ut sonat, conceditur totum, cum per nos & consensum, & determinatio producat à voluntate, sed cum coëfficiente Dei gratia, licet illum non faciat prædeterminativè. Locus citatus Augustini, & supra contra Gonet, & alibi in prima parte explicatus est, quod scilicet non in hominum, sed in Dei potestate fides nostra sit, quia nihil auxilium obtulerit, non creditur ut oportet, & quia non in nostra, sed in Dei voluntate est selectio auxilii. Per quod etiam salvatur id, quod voluit Aug. epist. 105. Unde ut homo se facere dicat, quod promiserit Deus, *superba impietatis est reprobus sensus*, siquidem non ipse homo seligit sibi auxilium, sed Deus illi, nec facit viribus propriis, sed auxilio Dei.

OBJECT 3. Gonet. Hæc quæstio, Cur uni detur gratia efficax non verò alteri, est quæstio, quæ non potest solvi per humani arbitrii velle vel nolle, & tamen per nos ita solvitur contra plures auctoritates Patrum.

RESPONDETUR. Etiam per nos hæc quæstio, cur uni detur gratia efficax non verò alteri, non potest solvi, per humani arbitrii velle, vel nolle; nam ut repetitò dictum est, non est in humani arbitrii velle, gratiam habere simpliciter necessariam ad bonum, nec est in potestate humani velle, seligere gratiam, cum qua infallibiliter ponendus est consensus, & sine ea, non ponetur, hæc q; apud nos, inscrutabilis est responsio. Prævidit Deus respectu Judæ gratias efficaces, respectu S. Petri, deëfficaces, sed cum prævidit alias gratias respectu Judæ deëfficaces,

& alias respectu S. Petri efficaces, seligit respectu S. Petri efficaces, respectu Judæ deëfficaces, quod est magnum profundum. Quo posito verificatur dictum Prosperi de vocatione gent. lib. 1. c. ult. *Profunditas illius quæstionis, & per liberi arbitrii velle, vel nolle, non solvitur*, cumque selectionem auxilii in Dei judicia referamus, hinc prædictam quæstionem, ut ait Prosper, *nec possibile est comprehendere, nec licitum investigare*, & secundum dictum Augustini Tract. 26. in Joann. *nolumus velle judicare*, utpote in judicium Dei id referendo, *quia nolumus errare*. Item conformiter ad dictum Augustini de spiritu & lit. cap. 33. duo solum occurrunt hæc respondenda. *O altitudo divitiarum! & nunquid iniquitas apud Deum?* Unde per nos, penes Deum est, ut ait Augustinus de peccatorum meritis, & remissione lib. 2. cap. 25. *& æquitate tam secreta ratio, & excellentia potestatis*, adeoque per nos, ut ait S. Thom. 3. con. gen. cap. 161. *Hoc ex simplici ejus voluntate dependet.*

Conceditur, non dari decretorum divinatorum efficaciam independenter à præconsulta nostra libertate, Negatur tamen, quod decretum, quod appellamus indifferens, moraliter tantum excitet excludendo coëfficientiam, seu cooperantem gratiam, & quod illa expectet, & non influat in determinationem & consensum, etiam illum qui poneretur, determinans concursum divinum ad speciem actus. Negatur ulterius, quod inquirenti, cur uni detur vocatio efficax, non verò alteri, responderi possit; quia unus vult consentire, non alius, sed Responderi debet, quia Deus pro hoc seligit gratiam, quam prævidit fore efficacem, respectu illius non seligit.

Hinc condistinguendæ sunt hæc duæ Propositiones, cur hæc sit gratia efficax, & cur detur efficax. Prima propositio respicit consensum nostrum gratiosum ex Dei adjutorio ponendum actu. Secunda respicit voluntatem Dei selectivam, quæ ipsa resolvitur in judicium Dei profunda; & quia circa hoc ly datur gratia efficax, recurrimus, ad Dei judicia, hinc conformiter ad dictum Augustini ep. 105. non potuit aliter respondere Apostolus, circa eandem thesim, nisi recurrendo ad Dei judicia, & ad illud. *Tu quis es, qui respondeas Deo.*

Conceditur Confirmatoni, quod per nos datur gratia sufficiens, moraliter excitans ac præveniens, quod Excitare, quod Prævenire per illuminationes & pias affectiones, est commune gratiæ sufficienti, cum gratia efficaci. Conceditur dari etiam gratiam cooperantem, & quidem infallibiliter, cum jure antecedendi ipsum consensum absolutum, eumque inferendi & causandi, est enim hoc auxilium cooperans, supponendo pro cooperante actu, ipsummet selectum auxilium, seu auxilium efficax. Porro circa gratiam sufficientem, non potest quæstio insti-

OD
KI
Z
I

institui, cur uni detur, alteri non detur, per nos enim nulli omnino denegatur, sed de gratia efficaci (appellet illam Gonet si vult gratiam efficientiæ) magna est quaestio, cur uni detur, alteri non detur. Negatur enim, omnibus illam offerri. Negatur solum expectari determinationem arbitrii nostri. Quod autem dicit Gonet: sicut inquirenti, cur sol cum ficulnea, producat ficus, & cum olea olivas, facile respondetur, quia concursus solis, ex se indifferens, modificatur in causis inferioribus, in quibus recipitur; ita etiam per nos concursus indifferens, modificatur, in hoc per consensum, in illo per dissensum, quod inquam dicit, non convincit: nam cum concursus solis quicumque ita se habeat, ut non solum possit concurrere actu, sed etiam concursurus sit actu, utpote concursus necessarius, qui positus aliis comprincipiis, non potest non agere actu; sed concursus divinus gratiofus, non ita se habet. Nam licet quicumque concursus divinus gratiofus oblatus, possit concurrere actu, non tamen concurius est actu, hinc ut sit concursurus actu, dependet ab aliquo alio altiore Principio, & hoc per nos, est, decretum Dei selectivum, quod offert nobis auxilium, non illud, cum quo tantum possim operari actu, sed illud, cum quo, operaturus sum actu, qui etiam concursus & decretum indifferens, hoc sensu, (ut alias repetitò dictum) est indifferens, quod non prædeterminet, ut hoc non nisi agat voluntas, sed non est indifferens, quasi sine illius influxu, poni possit, vel ponenda sit, determinatio libera.

Punctum Difficultatis 3.

*Suadetur ne Decretum Prædeterminativum
verbis Apostoli: Quis enim de discernit?*

OBJECT Gonet. Divinum decretum, debet esse ratio discernendi consentientem, à non consentiente. At si illud non sit ab intrinseco efficaciæ, & prædeterminans voluntatem, sed purè indifferens, & à voluntate humana, ad speciem actus determinabile, non potest hoc præstare, sed ad voluntatem creatam reducetur discrimen, contra illud Apost. 1. ad Corinth. 4. Quis enim de discernit?

RESPONDETUR. Solutionem huius difficultatis petendam esse ex dictis 1. part. disp. 4. n. 95. Argumento ut hic proponitur occurrendo, id reponitur, quod videatur Minor non attendere ad hoc, quod nostri docent, nam licet admittamus purè indifferens decretum, & etiam concessã hæc phrasim, à voluntate humana, ad speciem actus determinari concursus divinum, quia tamen hæc ipsa ad speciem actus determinatio, non est independens à decretis divinis, hanc ipsam determinationem commit-

tentis, voluntati humanæ, nec independens est à concursu gratiæ, influentis in illam determinationem, & applicatæ à decreto divino, sicut discretio illa, non possit in voluntatem creatam simpliciter reduci.

Deinde discretio hæc potest duplex cogitari, conformiter ad ea, quæ sunt dicta 1. part. Disp. 5. num. 51. una in genere Causæ & Principii, & hæc habetur discretio à gratia tantum, aliam genere Causæ Formalis, & hæc habetur, à consensu nostro, non utcumque spectato, sed esse actus, & comproducto à gratia. Porro hæc quaestioni directè. Quis enim te discernit, respondet nostra Principia, discernit gratia, nam in primis est discretio inter impotentem simpliciter operari sicut oportet, à potente simpliciter operari sicut oportet, hæc habetur, à gratia etiam sufficiente. Rursum est discretio inter operaturum infallibiliter, ab eo, qui non est operaturum infallibiliter, hæc discretio habetur à decreto selectivo auxilii, quod prævidetur eventum habiturum. Est discretio inter operantem actu, sicut oportet, à non operante actu, hæc habetur ab auxilio selecto, non tamen independenter à nostro consensu, sed ex gratia elicito, ut ita ostendatur, quod in operantibus, merè nos passivè non habeamus, cum tamen ipsum opus salutis, sit formalis discretio, verificabiturque dictum Augustini, de gratia, & libero arbitri. *Non ego autem, sed gratia Dei mecum, ac per hoc, nec gratia Dei sola, nec ipse solus, sed gratia Dei, cum illo.*

Conceditur, quod discrimen effectus, non est id, in quo causæ conveniunt, sed ad id in quo discriminantur, debeat reduci, consequenter discretio, in opere salutis, non reducitur in liberum arbitrium, in quo conveniunt, discretio & non discretus, sed in auxilium, selectivum decretum, selectivum auxilium, & operationem, ut illo, reduci debet, & quamvis consentiens, à non consentiens conveniant in decreto, de conditionibus prærequisitis, non conveniunt tamen in decreto selectivo, auxilio selecto, & ipso consentiens ex auxilio illo profecto.

Conceditur Confirmationi Prima, quod formalis discretio, ab eo oriatur, à quo oriatur determinatio actus, quantum ad speciem; sed negatur quod illa determinatio, non oriatur à decreto committente illam determinationem creaturæ, & medio auxilio, influente, in illam determinationem, licet illud decretum sit indifferens, hoc sensu, quia non determinat, à hoc non nisi, idque vi illius, fiat, adeoque non determinat suppositione antecedenti, nam aliter in 1. par. concedimus auxilio pro statu absolute determinationem ex suppositione committenti.

Conceditur Confirmationi Secunda, quod ut deo vinu decretum sit ab æterno, ratio discernendi debeat

R. P.
THE M.L.
ZIANOWS
Tom. 1. e
D. V.

debeat ex illo, in tempore preparari aliqua gratia, quæ sit causa & principium talis discretionis, & hoc decretum, est decretum selectivum, quod decretum licet sit purè indifferens, quia non est determinativum, ut vi illius hoc non nisi fiat, sed non est purè indifferens, ad dandum absolute auxilium selectum vel non dandum, appellet hanc gratiam, si vult Gonet, gratiam coefficientiæ, cujus auxilii concursus in actu primo spectatus, licet indifferens sit, hoc sensu, quia vi suâ non determinat ut hoc non nisi fiat, ex suppositione tamen consequenti, non est indifferens, ut actu ponatur consensus: & licet à principio indifferenti, ex defectu principiorum, non possit oriri discrimen, à principio tamen indifferenti, ex contemperatione ad dominium actionis, potest oriri, de quo supra. *Conceditur* quod discretio quæ sit in actu secundo supponat discretionem in actu primo, habeturque hæc discretio, à concursu simultaneo, non quidem spectato in actu secundo, nam sic sumptus concursus, non distinguitur ab ipsomet actu secundo; sed à concursu simultaneo, sumpto in actu primo, potest haberi discretio in actu primo, de quo in simili vide 1. part. disp. 4. n. 121. Quamquam si res sit de discretionem formali, illa non debet haberi ab eo, quod sit in actu primo, sed à semetipsa ex influxu gratiæ posita.

Postea interjectis aliquibus phrasibus, quæ argumentum non continent, contra Responiones nostrorum in hac materia, ponit aliqua Gonet, *Quibus*:

Conceditur, Quod liberum arbitrium solum esset causa discretionis, si illa nullo modo procedat à gratia, sed negatur formalem discretionem non procedere coefficientivè à gratia, & licet gratia illa sit indifferens, quod scilicet non determinet, ut vi suâ non nisi hoc fiat, non est tamen indifferens ex suppositione consequenti, nam selectum auxilium prævisum est operaturum, & ex suppositione hac consequenti, non potest non esse operaturum, & licet hoc auxilium ponatur à voluntate humana, quantum ad speciem actus determinabile, quia tamen hæc ipsa determinatio non procedit nisi ex influxu gratiæ, ideo discretionem illam referendo in illam determinationem, adhuc illa discretio erit ex gratiâ. Posui autem supra contra Gonet, determinationem hanc, posse cogitari vel transitive, vel intransitive. Transitive est quæ intelligitur antecedere, aliam operationem sicut oportet, & quæ ipsa determinatio spectet etiam ad ordinem salutis; alia autem est, determinatio intransitiva, inclusa scilicet in ipsamet illa actione sicut oportet. Utraque est in principis omnium nostrum, quia sicut oportet: hoc ipso dependens à gratia.

INSTANTIA, quam ponit in Confirmatione de albedine, est jam supra contra Gonet, soluta.

An autem discretionem ex Prospero retulerint Semi-Pelagiani in liberum arbitrium gratia Dei adjutum, de hoc dictum est supra contra Gonet.

Conceditur, quod Faultus discretionem retulerit in liberum arbitrium, & in gratiam, sed non eodem modo ac Nos: quia retulit in liberum arbitrium, quod de se exorditur justificationem, nos autem etiam initia salutis, docemus dependere à Deo, & influxu gratiæ.

Conceditur Impugnatioi secundæ, secundæ itidem responsionis, quod in opere salutis debeamus totum tribuere Deo, hoc sensu, quia nulla nostra operatio naturalis, est exorsus justificationis, sed ipse illius exorsus, ex gratia est, & ita ut inquit Augustinus, nos volumus, sed Deus in nobis operatur & velle, ut detur totum Deo. Hanc fuisse mentem Augustini constat ex errore alias recensito Semi-Pelagianorum. Rursus in opere nostra salutis, totum quoad discretionem, in genere efficientis, tribuimus Deo, licet discretio formalis, habeatur etiam à nostro consensu ex gratia profecto, ut verificetur dictum Augustini supra citati. *Nec gratia Dei sola, nec ipse solus, sed gratia Dei cum illo*, & lib. de correptione & gratia cap. 13. *Corda movit, eosque voluntatibus eorum, quas ipse in illis operatus est, traxerit.*

Conceditur Probationi tertiæ, quod quando discretio formalis à nobis tribuitur nostro consensui, procedenti partim à gratia, partim à libero arbitrio, quod istud partim, non ita accipi debeat, quasi una pars illius à Deo, alia pars procedat à voluntate, sed tota procedat à Deo, tota à voluntate, istudque partim, indicat plura esse principia totalia, non indicat autem partibilitatem ipsius discretionis formalis, quod solum voluit S. Thom. 3. con. gen. cap. 70. exemplificatioque hæc, quod consensus noster ita procedat à Deo, & voluntate, sicut procedit tractio navis, partim ab uno, partim ab alio homine, solum ostendit, plura esse principia convenientia ad ponendam discretionem formalem.

Conceditur Probationi quartæ, quod cum discretio in genere efficientis pendeat merè à Deo, & discretio in genere causæ formalis pendeat à voluntate nostra, non utrinque sumpta, sed gratia Dei adjuta, debere hominem dicere, Non volentis neque currentis sed miserentis est Dei. Quantumvis autem discretio formalis non fiat independenter à consensu nostro gratioso, nihilominus nemo dicere poterit, quod non est miserentis Dei, sed volentis & currentis hominis, cum enim ipsum illud ly volentis, ipsum ly currentis, pendeat ab influxu divino, & selecto ejus auxilio, quomodo exclusiva illa vera erit, *non miserentis Dei.* S. Augustinus quando Enchiridii cap. 32. negat, quod ex utroque fiat discretio, id est, ex voluntate hominis & misericordia Dei, non negat fieri discretionem

nem ex voluntate hominis adjuncta, sed negat illam inchoari viribus naturæ, perfici à gratiâ, quod voluere Semi-Pelagiani. Quia verò ipsa formalis discretio in nostris principiis pendet ex influxu, & coefficienti gratiæ Dei, sequitur per nostra principia, ut totum Deo detur. At quomodo totum Deo dabitur, certè non per exclusionem actus voluntatis, sed per hoc, ut inibi loquitur Augustinus. Quia *Deus hominis inquit, voluntatem bonam, & præparat adjuvandum, & adjuvat præparatam*, en radicem tribuendi totum Deo, quia præparat & adjuvat voluntatem quod nos tenemus, cum illum consensum præparet & adjuvet Deus.

Negatur quinta probationi, quod in principiis nostris liberum arbitrium, ex propriis partialiter se discernat, sed discernit se partialiter ex viribus gratiæ, unâ cum voluntate ponentibus illum consensum, consequenter non habebit homo, de quo possit gloriari, & inflari adversus alium: si autem ex propriis ne quidem partialiter discernit se homo, hoc ipso per nos, ut vult Augustinus de prædest. Sanct. cap. 2. volens non à seipso habebit quod credit, nec partem fidei sibi vendicabit, Deo partem relinquet.

Negatur Demonstrationi ultima, quod discretio formalis, non possit haberi à gratiâ cooperante. Negatur ulterius, quod talis gratiâ, pro statu absoluto, supponat determinationem liberi arbitrii absolutam, licet supponat determinationem conditionatam, sed hanc ipsam ex gratiâ oriundam, qui ergo verum erit in nostris principiis: gratiâ cooperans, supponit determinationem nullo modo ex gratiâ profectam.

Negatur item, quod liberum arbitrium, si moveatur & applicatur à gratiâ prædeterminativa, quod se moveat tanquam secundum liberum; nam secundum liberum salvâ libertate, prædeterminari non potest, ut dictum 1. part. repetito, & inter alia disp. 5. n. 173.

Conceditur observando primo, quod consensus noster possit simul procedere à Deo, & à voluntate, tanquam à duabus causis totalibus, nec ex eo, quia Deus influit, urgeri potest, quod creatura actum suum non producat, cum teneamus concursum immediatum divinum. Sed quærere restat, si ille consensus, etiam gratiâ Dei adjunctus, non est discretivus nostri discretione formali, quomodo in opere salutis, merè nos passivè non habeamus, cum illa per actum nostrum discretio, per Gonet, non spectet ad salutem.

Conceditur, quod possit liberè voluntas consentire vocationi, etiam ut mota & applicata à Deo, per gratiam efficacem; sed quærere restat, qui merè se passivè non habeat in opere salutis, si ille liber consensus, non ingreditur discretionem? Quærere item restat, qui liberè consentiat voluntati divinæ vocationi, si applicetur per gratiam prædeterminantem, priusq; ostendere de-

buisset, quod hætenus non fecit objiciens, prædeterminationem stare cum libertate, si autem non stat cum libertate, merè nos passivè, quia acti, & non agentes in opere salutis habebimus.

Conceditur observando secundo, Id quod etiam superius à nobis prædictum est, duplicem posse distingui determinationem, unam Causalem, quæ fit per oblationem auxilii efficaciæ, quæ oblatio tollit indifferentiam ad habendum vel non habendum selectum auxilium, alia autem est determinatio formalis, stans in ipso met nostro actu, sed negatur si auxilium oblatum efficaciter prædeterminet, ut vi illius hoc non nisi velit voluntas, quod illud auxilium salvet libertatem, & quod profecta ex illo actio, possit esse libera formaliter: & quamvis in ordine ad hoc; quod est, habere auxilium, sumptum pro ratione virium, & causativi habitus v. g. merè se habeat passivè voluntas; sed quærere restat, qui se non habeat merè passivè, in opere salutis, si liberè illum actum non elicit; non potest autem elicere liberè, si agit prædeterminatè, & hoc est, per nos habere se voluntatem merè passivè, si & consensus noster non discernit nos, nec spectat ad opus salutis, & si non agit voluntas, nisi prædeterminata, sed cum hoc stat, ut non habeat se merè passivè voluntas, si ex Dei auxilio contemptato libertati agat.

Conceditur Impugnationi prima, contra Responsionem ultimam, quod discretio, sit quid supernaturale, nec debeat in aliquid naturale, ultimò vel principaliter referri, sed negatur quod excludat aliqua naturalia, quales sunt circumstantiæ temporis, & loci, cum inter effectus prædestinationis, etiam bona naturalia numerentur. Et certè per nos discretio illa, in genere Causæ Efficientis est supernaturalis, quia dependet ab auxilio supernaturali oblato. Discretio etiam formalis est supernaturalis, quia consensus noster proficitur ex viribus gratiæ.

Conceditur Impugnationi secunda, quod ille qui consentit internæ vocationi, sit inæqualis in actu secundo alteri, sed negatur quod debeat admitti inæqualitas, in ipso met actu primo, sed sufficit ut sit auxilium potens, si inæqualitatem, si inæqualitatem principiare, quod non repugnat auxilio, imò requiritur ad auxilium contemptatum libertati, & adhuc tunc salvabitur, quod actus secundus supponat primum, quia actus secundus inæqualitatis supponit principium potens de se, si inæqualitatem, si inæqualitatem principiare.

Conceditur cum Prospero, carmine de ingratia, non expectare Deum circumstantiis temporis, hoc sensu, quasi pro illis circumstantiis temporis, non possit in thesauro suæ omnipotentia, reperire seligibile auxilium efficax, licet pro sua alta providentia, velit interdum alligare collationem selecti auxilii, certæ differentia temporis.

R. P.
THE ML
ZIA NOWS
Tom. 1. e
D. V

DIFFICULTAS II.

Negatio Decreto Prædeterminante, sequunturne aliqua absurda?

Plura absurda numerat Gonet ar. 3. quæ hæc necesse est expendere.

Punctum Difficultatis 1.

Salvaturne per nos ratio Causæ Primæ?

INCONVENIENS. Quia nisi ponatur decretum prædeterminans, subtrahetur à Deo ratio Causæ Primæ, respectu determinationis liberæ nostræ voluntatis quod ipsum probatur. Determinatum & indifferens inter se opponuntur, sicut album & nigrum. Ergo sicut album à nigro, & unum contrarium ab alio repugnat produci ab indifferenti.

RESPONDETUR. Negando Assumptum, dictum autem aliàs, indifferens dupliciter spectari posse. Imprimis indifferens ex defectu virium, & tale indifferens determinatum effectum producere non potest, si enim est indifferens ex defectu virium, non præcontinet in se effectum, adeoque nec illum causare potest, & comodo habet se album, quod non potest produci à nigro. Aliud autem est indifferens, quod habendo vires operandi, accommodat se potentie, dominium suæ actionis habenti, tale principium potest determinatum producere effectum; hoc ipso enim non haberetur dominium actionis.

Conceditur Confirmationi secunda, quod nulla causa supponat suum effectum, in nostris autem principis nec decretum indifferens pro statu conditionato supponit consensum conditionatum, nec decretum absolutum supponit consensum absolutum. Quod decretum absolutum, hoc sensu vocatur indifferens, quod non determinet vi sua, ut hoc non nisi velit voluntas, sed non est hoc sensu indifferens, quasi nullam dicat determinationem ex suppositione etiam consequenti oriundam, quod explicari debet ex prædictis in 1. parte.

Et licet decretum conditionatum expectet consensum conditionatum, & decretum absolutum consensum absolutum, expectatione hæc, quod posterius naturâ sit consensus, sed non expectatione, quasi supponatur ponendus sine influxu illius decreti. Est quidem verum quod decretum absolutum selectivum, supponat consensum conditionatum, sed illum etiam non causat, cum pendeat à decreto conditionato ex parte actûs & ex parte objecti, immò cum hoc decretum præsupponat consensum conditionatum gratiosum, non illum expectabit, sed potius ab illo expectabitur.

Conceditur Confirmationi tertia, quod decretum talem determinationem causans, non sit amplius indifferens sed determinans, sed quali determinatione, determinatione oriunda ex supposito usu liberi arbitrii, essetque hoc sensu illud decretum prædeterminans, quia prioritate naturæ antecederet suum effectum, sed non prædeterminans, hoc sensu, quod vi suâ inferat, ut hoc non nisi velit voluntas.

Conceditur Confirmationi quarta, quod nulla causa à suo effectu tanquam à conditione pendeat, tanquam tribuente vires agendi, licet pendeat ab effectu tanquam à conditione habente rationem termini vel connotati. Decretum indifferens, quod dicit Gonet pendere à consensu nostro tanquam à conditione, vel comparari potest ad consensum conditionatum, & sic falsum est, quod pendeat ab illo à priori, cum illum potius causet, licet decretum absolutum in sua efficacia præsupponat consensum conditionatum, quem voca si placet conditionem; sed falsum est in nostris principis quod decretum absolutum, causet consensum conditionatum. Directè autem ad argumentum ex allatis Respondetur, quod decretum indifferens non pendeat à suo effectu, tanquam à conditione sibi vires agendi tribuente, licet pendeat à suo effectu, tanquam à termino, circumstantia, connotato.

Conceditur Confirmationi, quod voluntas conditionata nihil causet nisi purificatâ conditione, sed hæc purificatio conditionis, non debet esse semper aliquid prævium, sed potest esse innoxium illi ipsi ad quod est conditio, & ita si quis dicat, gradietur si pedes moverit, non est necesse prævium quid censerit, ipsum motum pedum ad gressum, cum definitivè ipse gressus sit motus pedum; si autem non est necesse, ut purificatio conditionis, sit distincta & non innexa ei ad quod est conditio, non erit necesse, ut prius ponatur suppositio consensus, & tum primum intelligatur causare aliquid decretum divinum. Unde illud ly volo concurrere si voluntas Petri confesserit, non habet hunc sensum, quod prius debeat præcedere consensus, tum primum sequi volitio concurrendi divina, sed habet hunc sensum, volo exhibere concursum, operationi voluntatis.

Et certè *Ly si* interdum potest significare præcedentiam implendæ conditionis, ut cum dico: si ignis fuerit applicatus uret, interdum significat coexistentiam duorum, ita, ut non possit esse unius coexistentia, quin sit coexistentia alterius, ut cum dico: si ignis uret Deus concurreret cum illo, ubi significatur coexistentia utriusque sine jure præcedendi; ita etiam cum dicitur, Deus concurreret si voluntas voluerit, significatur, non præcedentia voluntatis creatæ, sed coexistentia actionis utriusque. Porro impletio conditionis, importantis præcedentiam, tunc

(Q)

est,

est, quando illa impletio requiritur tanquam complementum ad agendum causæ; sicut enim ipsa causa, ita & illud complementum, præcedentiam habere debet. Ostenditque idem Inductio, & ita, quia applicatio, requiritur tanquam complementum agendi in igne, idè applicatio præsupponitur ante ignitionem. Quia autem determinatio creaturæ, non est complementum ad agendum Deo, cum potius creatura indigeat viribus agendi, à Deo, idè illa determinatio, rationem prioris non debet habere, quantumvis illa determinatio habeat se per modum conditionis.

Conceditur Confirmationi ampliori, quòd si determinatio libera nostræ voluntatis possit intelligi cum fundamento in re, antecedens aliquo modo concursum causæ primæ, non dependeat ab illo; sed negatur in principiis nostris posse illam sic intelligi. Nam licet determinatio voluntatis creatæ, ponatur determinare concursum divinum, quantum ad speciem actûs, quia tamen determinat, determinatione exercitâ non à se sola; idè adhuc, ita determinat, ut non possit determinare prius naturâ, antequam ad illam determinationem intelligatur concurrere Deus, & licet determinans se solo, & independentè ab eo, quod determinat præcedat id quod determinat, non tamen si determinat, determinatione in qua includitur influxus ipsius determinabilis, quia ita illud determinatum determinatur, ut simul seipsum concurrendo, ad illam determinationem determinet. Vel si placet dici potest, quod determinans vi acceptâ ab ipso met determinando, non debeat præcedere determinabile, licet determinans vi propriâ debeat præcedere determinabile, creatura autem determinat actionem, vi acceptâ à Deo ad determinationem.

Quando nostri aliqui per Gonet ponunt, liberam nostræ voluntatis determinationem ex eo non causari proximè à Deo, quia illa determinatio est solum quædam formalitas, sed causari eam tantum ex eo, quia Deus dedit voluntati creatæ facultatem se determinandi, hoc solum significant, quòd determinatio ad actum, non semper sit transitiva, & quod determinatio, si non sit transitiva, sit ex modo nostro concipiendi, ea autem quæ sunt ex modo nostro non nisi concipiendi, non est necesse causari à Deo Physicè, sed non dicimus quod si ponatur determinatio transitiva, vel quod intransitiva determinatio, non causetur à Deo, qualis est determinatio transitiva, volitio credendi, quam negamus non causari Physicè à Deo. Quando autem dicimus opprimi libertatem à prædeterminatione, & tamen dicimus determinationem voluntatis, non esse aliquam entitatem, non hoc ipso à nostris principiis recedimus, determinationem enim in transitivam dicimus esse aliquam Entitatem, licet negemus determinatio-

nem, quæ sit ex solo modo concipiendi, esse aliquam entitatem. Quam ipsam determinationem intransitivam, quæ semper datur dum datur actus voluntatis, dicimus immediatè à Deo causari, & Deum præviè in illam influere, sed habendo rationem præviè, ex eo, quia habet rationem virium & causæ, licet non habeat, rationem præviè prædeterminativè, cumque illa determinatio intransitiva non sit nihil, posset illa per physicam prædeterminationem tolli, transitiva autem prædeterminatio, quæ esset nominè ex modo concipiendi, quoad suam libertatem posset quidem concipi tolli, sed non posset physicè tolli, cum nihil sit Physicè.

Punctum Difficultatis 2.

Salvaturne per nos absolutum Dei Dominium, & ejus Providentia?

2. **INCONVENIENS** ponit Gonet. Si Deus circa nostros actus liberos habeat decreta purè indifferentia & expectantia consentium, & determinationem nostræ voluntatis, sequitur Deum, circa nostros actus liberos, non habere tam perfectum & absolutum Dominium quale habet ipsa voluntas creata, vel etiam quale Deus habet, erga actiones, & effectus causarum naturalium, consequens est absurdum, & contra Augustinum, & quia hoc ipso quod aliquod Ens creatum sit, habet summam dependentiam à Deo. Sequela probatur. Nam voluntas creata ratione perfecti Dominii, quod habet in suis actibus liberos, potest illa sua libertate seipsum liberè determinare, & talem determinationem incipere, nec debet illam supponere, vel expectare ab alia causa creata. Ergo si Deus non possit idem præstare, & facere sine læsione libertatis, ut à voluntate creata incipiat, & exeat talis determinatio, sed eam debeat à libero arbitrio expectare, & veluti emendicare, evidens est, quod non habebit tam absolutum Dominium in actibus nostros liberos, quam ipsa voluntas creata.

RESPONDETUR. De ista expectatione nostri consensus assumit non raro Gonet, quòd ponamus illum præsupponi à voluntate divina, ut tum primum agat voluntas divina, quòd in eo nostrum docet, unde si res sit de statu conditionato, admittimus quidem decreta indifferentia, & nullo modo antecedenter determinata ad unam partem, illa tamen non expectant, tuncquam aliquid prævium consensum conditionatum; si autem res sit de statu absoluto, admittimus quidem decreta indifferentia, hoc est, non prædeterminativa, sed non admittimus decreta indifferentia, hoc est, nullo modo etiam expectantione consequenti determinata. Nam pro statu absoluto, admittimus decretum selective, quod ex suppositione consequenti, infertur

R. P.
THEML
ZIANOWS
Tbm. l. e
D. V

secutionem eventus determinatè, nec expectat consensum absolutum, sed eum causat. Vi ergo hujus principii, non tam Major, quam negatur subjectum Majoris. Attendendo autem ad objectum, quod continet in se argumentum à pari, nempe, determinat seipsam libertas. Ergo determinabit & Deus. Negatur Consequentia. Quia cum fecerit Deus decretum, de indemni servanda libertate creata, debuit illi committere determinationem sui actus, quia ea tantum determinatio actus salvat libertatem, quæ oritur non nisi ex supposito libertatis usu. Quia autem determinatio, quæ esset oriunda à Deo præcisè, non esset ex suppositione usus libertatis creata, sed illam inferret, ideò per illam Deus non staret suo decreto de servanda indemni libertate, stabit autem decreto, si voluntas seipsam determinet. Et certè quantumvis se determinet voluntas, salvabitur adhuc definitio liberi; quòd scilicet positus omnibus prærequisitis ad agendum possit agere & non agere voluntas; si autem decretum Dei, quod esset inter requisita agendi, determinaret ut hoc non nisi agat voluntas, non salvaretur hæc definitio, jam enim vi illius positi, non posset nisi hoc agere, cum posita prædeterminatione impossibile sit oppositum fieri. Cum hoc tamen fiat ut quantumvis Deus, non determinet voluntatem, ut hoc non nisi vi determinativi decreti agat, potest tamen præstare & facere sine læsione libertatis, ut à voluntate exeat talis determinatio, non quidem prædeterminando, sed seligendo auxilium. Ex quo ulterius Inferes, quamvis voluntas seipsam determinet, & non determinet illam antecedenter Deus, ut hoc non nisi & non aliud vi suâ agat, magis tamen habebit in sua potestate Deus voluntates hominum, quam ipsi suas, quia defectus ille prædeterminationis suppletur aliunde, non enim creatura sed Deus dat illi vires agendi, sine quibus impossibile est operatio; non creatura, sed Deus, seligit auxilia eventum habitura, sine quibus, non fiet actu conversio.

Conceditur Probationi sequela Majoris, quòd Deus ita dominatur causis non liberis, ut non expectet determinationem illarum, quin in illam influat, ita nec expectat determinationem creatam, quin in illam influat, causetque illam, sed negatur, quòd Deus debeat causas necessarias prædeterminare, foret enim otiosa illa prædeterminatio, siquidem ex natura sua sunt determinatè ut agant, positus omnibus requisitis ad agendum; sed posito etiam quòd prædeterminet causas necessarias, hoc ipso sequitur non prædeterminare illum causas liberis; quia Deus habet decretum, contingentes aptare causas agentibus liberis, adeoque non prædeterminantes, cumque non debeat in causis necessariis salvari, ut possint omnibus positis prærequisi-

tis agere & non agere, contra hoc principium non ageret Deus, si illas prædeterminaret, ageret autem contra hoc principium, si prædeterminaret causas liberis.

Conceditur dictis contra 1. Responsonem, quæ inibi refertur, quòd ratio supremi Domini supra actiones necessarias fundetur in dependentia, quam illæ habent à Deo creatore, sed negatur, quòd eandem, & eodem modo habeant dependentiam. Hinc quantumvis Deus Causis necessariis exhibeat concursum determinatum, non potest illum exhibere causis liberis, quia licet illæ in ratione dependendi, convenient cum causis necessariis, non conveniunt in modo dependendi, quia nec esse earundem, in quo fundatur dependentia, est ejusdem modi & rationis. Et certè si ipsæ Causæ necessariae, non eodem modo pendent à Deo, hinc potest Deus uti homine, ut ratiocinetur, non potest uti ut rugiat, cum ad hoc uti possit Leone, multò magis, non eodem modo dependebunt à Deo, causæ liberae, quo modo dependent, causæ necessariae; concedimusque quòd Deus habeat Dominium in voluntatem ut liberè, & non cum necessitate moveatur, sed negatur quòd possit hoc Dominium suum exequi prædeterminando, concediturque ulterius dictis Proverb. 31. quòd sicut aqua non resistunt divisioni, ita & cor Regis, sed negamus quòd istud non resistit, perficiatur titulo prædeterminationis, perficive possit, sed ad salvandam libertatem, recurrendum est ad selectum auxilium.

Conceditur dictis contra Responsonem secundam, quòd Deus sit magis Dominus voluntatis creatae, quam sit Domina ipsa voluntas, sed hoc Dominium, ex dictis & supra, & immediatè, exercere non potest, si determinet voluntatem antecedenter, sicut ipsa se determinat. Et ut salvetur quòd voluntas sit secundarium liberum, sufficit, quòd independenter à Deo ipsam illam determinationem exercere non possit, & quòd exigat ad illam, influentiam superioris causæ, à qua est ei, esse & operari, ut dicit S. Th. 1. con. gent. cap. 68. licet id non faciat Deus prædeterminatè, quia autem indiget voluntas compleri in agendo per concursum divinum, cum tamen agendi complementa habeat ex se Deus, ideò indiget voluntas determinari, hoc est compleri suam indifferentiam ab aliquo exteriori ad effectum, ut voluit S. Thom. 1. part. q. 19. ar. 3. ad 5. cumque hoc ipsum quòd se determinet, habeat ex determinatione voluntatis divinæ, committentis illi hanc determinationem, ideò adhuc voluntas non est primum, sed secundum liberum, sed inde non sequitur debere voluntatem prædeterminari.

3. INCONVENIENS. Quia si non ponatur prædeterminatio, derogabitur perfectioni divinæ providentiæ;

(Q) RESPON-

RESPONSUM supra contra Gonet, non derogandum, ostensum item inibi, qui Deus non agat cæco modo, & simili piscatoribus, qui mittunt rete in mare, ignorantes, quos pisces prehendent. Dictum itidem supra, quod in nostris principiis, non eximatur ab ordine divinæ Providentiæ ipsa determinatio voluntatis humanæ, cumque ipse actus liberi arbitrii, hoc est tam ipsa potentia, quam auxilia reducantur in Deum ut in causam *neccesse est, ut ea, quæ ex libero arbitrio fiunt, divinæ Providentiæ subdantur*, ut ait S. Th. 1. part. q. 22. a. 2. ad 4. sed non est necesse subdi prædeterminationi, actum liberum.

Conceditur ultime instantiæ, quæ urgetur hoc inconveniens, quod ordo divinæ Providentiæ debeat esse infallibilis, etiam certitudine causalitatis, sed decretum indifferens, hoc est non prædeterminativum, modò sit determinatum ex suppositione consequenti, & selectivum auxiliorum, potest fundare ordinem infallibilis, siquidem ex illa determinatione illud decretum habet infallibilem nexum, potius v. g. cum consensu, ex suppositione ipsius consensus conditionati. Conditio autem illa decreti, quod non causet, nisi purificatâ conditione, quæ est determinatio voluntatis, cum sit conditio, & determinatio, in quam influit auxilium, non autem quam supponat à se independentem, hinc fit ut Deus, non cognoscat consensum, ante causalitatem talis decreti.

Conceditur Argumento in contra, quod scientia conditionata, habeat se ex parte intellectus speculativi, in quantum mere attendit ad consensum conditionatum, sed in quantum illa est prædirectiva offerendi absolute pro statu absoluto auxilii, habet se practicè, & potest ex illa derivari, certitudo causalitatis, requisitâ à providentiâ divinâ.

4. INCONVENIENS. Quia in nostris principiis non potest explicari, quomodo, hoc decretum indifferens, determinetur ad concurrendum cum voluntate, pro consensu magis quam pro dissensu.

RESPONDETUR. Explicatum id esse 1. par. Disp. 5. num. 312.

INSTAT Gonet. Quando dicimus quod Deus est paratus concurrere cum voluntate ad consensum, si illa se determinaverit ad hanc partem, quid est hoc ly, *si voluntas creata se determinaverit*, estne aliqua determinatio in actu primo, & antecedenter ad operationem superaddita, ipsi indifferentiæ potentiæ, quâ positâ Deus determinet absolute decretum suum ad illam partem, in quam inclinât ille actus primus; aut est aliqua determinatio per modum ipsius operationis, & actus secundi, quasi incipiente jam operatione partiali voluntatis, Deus succurrat, & addat suum concursum determinatè pro illa parte, neutrum dici potest. Non primum, quia ille actus primus, non est habitus superadditus

voluntati, cum non semper operemur ex habitu: præcipue, quia per nos, totum quod est in voluntate, ante actum, est indifferens & indeterminatum. Non potest etiam dici, quod sit actus voluntatis, quia de illo redibit difficultas, quomodo producitur cum voluntate, sine determinato concursu, aut quis determinavit concursum ad illum, & sic vel admittendus erit processus in infinitum in determinatione talis concursus, vel concedendum erit dari aliquem actum voluntatis, in rerum natura, existentem antecedenter ad concursum Dei.

RESPONDETUR. Si res sit de consensu absoluto, illud *si voluntas creata se determinaverit* significat objectum scientiæ conditionatæ, nempe conditionatam determinationem voluntatis, quâ suppositâ format Deus decretum selectivum, & offert selectum auxilium, quod in actu primo, & antecedenter ad operationem absolutam superadditur ipsi indifferentiæ potentiæ. Negatur autem, quod totum quod est in voluntate ante actum absolutum, sit indifferens & indeterminatum etiam ex suppositione consequenti. Loquendo autem non tantum de concursu in actu primo spectato pro statu absoluto sed etiam de concursu in actu jam secundo spectato, illud ly *si voluntas creata, se determinaverit* importat ipsum actum voluntatis absolutum, qui producitur cum voluntate per determinationem concursum, determinatione ex suppositione consequenti, quem concursum & Deus determinavit seligendo, & creatura, unâ cum illo auxilio; scilicet utendo illo auxilio ad actum, consequenter non erit jam necesse dari aut processum in infinitum in talibus determinationibus, nec concedere aliquam entitatem, existentem antecedenter ad concursum Dei.

Quod si res sit de concursu conditionato, ad conditionatum consensum, jam illud, *si voluntas creata se determinaverit*, explicari sic potest, ut in primis non intelligatur præcedenti aliqua determinationis creatæ conditionatæ, ad quam postea primum sequatur concursus divinus, sed intelligitur ex parte Dei decretum conditionatum præcedens, & ob indemnem servandam libertatem, committens usum concursus conditionati, ad placitum creaturæ, exprimitibile sic *si vellem committere creaturæ usum mee omnipotentie in agendo*: respectu cuius usus conditionati, est illic aliqua determinatio in actu primo, & antecedenter ad operationem, superaddita ipsi indifferentiæ potentiæ, non hoc sensu, ut determinet ut hoc non nisi conditionatè velit voluntas, sed hoc sensu, quod ex indifferenti ad habendum actum primum agendi liberè, determinetur ad habendum actum primum, oblatione auxilii; & præter hanc determinationem, quæ est in actu primo, est determinatio per modum ipsius operationis & actus secundi. Illud additum per nos non admittitur, quasi incipiente jam

R. P.
THEML
ZIANOWS
Tom. 1. e
D. V

re jam operatione partiali voluntatis, addat tum primum suum concursum determinatè Deus, cum ipsa illa operatio & actus secundus, per nos proficitur ex illo actu primo, quem complet Deus, oblatione conditionatà auxilii. Hinc illius Propositionis pro statu conditionato, *vellem concurrere si creatura se determinaverit*; sensus est iste: Vellem committere creaturæ usum meæ omnipotentia, ad usum creaturæ conditionatum, vel ad comproducendam operationem conditionatam. Certè enim illud si non significat præcedentiam determinationis creaturæ, sed coexistentiam usûs auxilii, cum operatione, & operationis cum usu auxilii. Imaginare illud quod in simili, dictum i. parte disp. 5. num. 330. quod creatura potens sit agere independentè à Deo, eo casu, non aliud requireretur à creatura, quàm ipse usus suæ potentia. Ita quia Deus commisit usum sui concursus creaturæ, hoc ipso, ponente operationem conditionatam creaturæ, ponitur unà usus concursus Dei conditionatus. Porro quando committit Deus, usum suæ omnipotentia ad operationem conditionatam, committit ad operationem hanc vel illam sub disjunctione, quam disjunctionem significat illud ly *si se determinavit*.

Quod si quæras quomodo ille actus voluntatis producat à voluntate, sine determinato concursu, redibit responsio & hinc contra Gonet, & aliàs non semel in i. par. præacta, quod ille actus producat à voluntate, sine determinato concursu inferente vi suâ, ut non nisi hoc velit voluntas, sed non proficitur à voluntate, sine determinato, hoc est, sine determinatè oblato concursu, & qui sit determinatus ad danda à parte Dei omnia complementa agendi, modò oblatione ipsius utatur voluntas, & à parte Dei oblatio illa determinata, determinavit concursum illum, à parte autem creaturæ determinavit exercitium ipsum libertatis, cui ita in manu consilii posuit Deus concursum, ut de illo disponat, quasi de dono jam sibi oblato.

Conceditur præterea quod determinatio in actu secundo, sit ipse consensus voluntatis, sed ille identificatur quidem cum concursu Dei simultaneo spectato in actu secundo, si quidem est ipse actus voluntatis dependens à Deo, sed non identificatur noster consensus cum concursu Dei, in actu primo spectato, qui est ipsamet omnipotentia divina, parata concurrere, creaturæ volente ponere operationem: unde Deum expectare si voluntas se determinet in actu secundo, non est expectare, an ipsemet Deus concurrat & dicere: si ego concurram determinatè ad consensum, concurram; sed est dicere, decerno ut mea omnipotentia, sit parata suo auxilio comproducere cum voluntate, actionem, & expecto, ad quid meo concursu utetur, quod certò non est videre consensum jam factum, & tunc primum velle influere in illum.

Negatur denique quod objectum scientiæ conditionatæ ita per nos componatur, ut pertineat ad scientiam necessariam, vel simplicis intelligentiæ, de quo vide i. parte disp. 4. n. 120. Objectum enim scientiæ conditionatæ, est quidem hoc, si Petrus tali vocatione excitetur, nec illi defuit concursus meus ad consentiendum, consentiet, sed ly concursus meus, debet spectari in actu primo, qui si spectetur in actu primo, concursus causæ primæ sic spectatus, non identificatur concursui causæ secundæ, cum concursus Dei in actu primo spectatus, sit ipsa omnipotentia, quæ non identificatur creaturæ. Unde illius dicti, si concurrero, consentiet, non est sensus, si consentiat consentiet, sed si omnipotentia mea erit parata, ut eâ utatur homo ad consentiendum, & homo eâ usus fuerit, consentiet, quod certè nihil absurdi habet. Quanquam rigorosè loquendo, concursus Dei præparatus non spectat ad objectum scientiæ conditionatæ, cum illud potiùs præcedat. Ponit inibi aliquas phrasas Gonet, sed illa argumentum non continent.

Punctum Difficultatis 3.

Refelluntur alia Inconvenientia.

Conceditur in nostris principiis, contra quod urget Gonet, in sequela prima, quod ad ratione specificam determinet se homo, sed non ita quin ad illam determinatione concurrat Deus, consequenter non attinget creatura in actu, aliquã rationem priorem, quam non attingat Deus.

Negatur sequela secunda, voluntatem divinam esse posteriorem humanâ, negatur voluntatem humanam, determinare se, ad speciem actus, quin in eandem determinationem influat concursus divinus. Negatur quod expectet voluntas divina humanam, quod repetitò inculcatum est.

Negatur sequela tertia, quod voluntas creata determinet & veluti cogat divinam, cum Jus indemnitas in suam libertatem acceperit ex Dei decreto, aptante etiam concursum indifferenter, quæ ipsa voluntas divina subjicit sibi humanam, ratione collationis virium, & pro statu absoluto selectione auxilii, & quia non potest operari nisi ex gratia. Nec admittimus quod debeat præcedere ex viribus naturæ initium salutis, hinc per nos, non ideò homo adjuvatur à Deo quia vult, sed ideò vult quia adjuvatur, quod pluribus supra explicatum.

Negatur sequela quarta, quod per nos aliquid melius & perfectius attribuatur voluntati creaturæ, quàm divinæ; nam licet ratio specifica actus, sit nobilior in ordine ad nostras intentiones individuali, (in re enim utrumque hoc idem est) quia tamen determinatio ad speciem actus ita ponitur à creatura, ut in illam determinationem influat, eamque causet Deus, ideò per nos non tribuitur quidquam melius & perfectius voluntati creaturæ, quàm divinæ.

Negatur Confirmationi, quod decretum & auxilium indifferens, det solum possibilitatem volendi, & quod ipsum velle, non sit ex decreto, & ex auxilio; licet illud decretum & auxilium, non sit prædeterminans, consequenter falsum est, quod priores Nos ipsos faciamus in opere salutis, posteriorem Deum.

Negatur Sequela quinta, quod per nostra principia destruat libertas. Concedimus, quod si determinaret Deus, non solum ad individuationem actus, sed etiam ad specificationem, auferretur libertas per multorum nostrorum sensum. Sed quid ad hoc in nostris principiis respondendum, transcribatur ex 1. parte disp. 5. num. 327. Ubi etiam ostenditur, quomodo non sit Deus causa peccati. Respondendo autem etiam in principiis aliorum. Negatur quod si Deus offerat concursum ad elicendum actum peccaminosum hunc in individuo, hoc ipso determinet ad aliquam specialem malitiam, ad quam non est ex sua malitia & defectibilitate, determinata voluntas. Conceditur quod malitia quæ sumitur ex circumstantiis aggravantibus intra eandem speciem, non pertineat ad rationem specificam actus in genere moris, pertinet tamen ad rationem specificam actus, in genere eligibilis, h. e. ut amet voluntas hanc circumstantiam aggravantem & vertetur circa illam speciem, estque illa malitia eligibilis, quia attingibilis per notitiam nostram, quo autem actu debeat in individuo illa eligere, ad hoc non pertingit notitia humana, adeoque nec electio. Cæterum, electio illius circumstantiæ aggravantis, & appetentia illius speciei, non spectat ad rationem specificam in genere moris, quia hæc habetur ab eo, quod est principale, circumstantiæ autem illæ non habeat rationem principalis, unde ulterius dicitur quod latitudo gradualis, sit etiam eligibilis à voluntate, vult enim voluntas magis adhuc & magis affici malo, licet quæ illa sit futura in individuo latitudo, hoc à nobis nec noscibile nec eligibile sit.

Conceditur quidem actum odii Dei, secundum rationem specificam abstrahere à latitudine gradualis, sed negatur quod illa latitudo, non possit specificare actum feligentis voluntatis, licet non possit specificare quoad individuationem hujus latitudinis.

Instat Gonet. Decretum conditionatum dandi concursus voluntati creatæ, si ipsa voluerit se determinare, involvit contradictionem, quia implicat contradictionem, promitti conditionaliter id, sine quo talis conditio non potest impleri. Sed voluntas creatæ, in quocunque rerum ordine constituatur, non potest velle, nec se determinare sine actuali Dei concursu. Ergo concursus Dei non potest promitti, vel decerni sub conditione, quod voluntas humana velit, aut se determinet.

Respondetur. Ut argumentum probet

sequelam, & intentum evincat, debuisset in consequenti poni. Ergo concursus Dei non potest promitti sub conditione, quod voluntas humana velit, aut se determinet sine actuali Dei concursu. Quo posito conceditur totum. Illud enim si se determinet voluntas, non potest independens à concursu divino, licet ponatur independens à prædeterminatione. Quod si non ponitur independens à concursu divino, nulla est implicancia, quæ ex nostris principiis sequatur. Unde in nostris principiis, si quis diceret puero debili, & impotenti ad levandum pondus, juvabo te, si illud tollas, procul dubio irideret illum, sed non irideret si diceret, juvabo te in levando pondere, si velis illud levare: ita irideret Deus; si diceret juvabo te, si sine meo concursu volueris, non irideret si diceret, juvabo te si volueris facere, concurramque tecum ut velis, ut facias.

Quod addit in Confirmatione 2. Solutum videbis 1. part. disp. 4. à num. 121. ubi agitur de objecto scientiæ conditionatæ.

DIFFICULTAS III.

Notantur quedam contra Responsiones ad Argumenta.

Solve conatus est Gonet nostra Argumenta, quo robore, hic pensandum.

Punctum Difficultatis 1.

Proposuntur notanda.

Opposuit sibi Gonet, aliqua nostra sententia argumenta, eaque solve conatus est. Attendemus hic ad robur solutionum. Eruprimis ar. 4. §. 1. proponit argumentum, quod fatum invehatur per prædeterminationem, tollatur libertas, obtundatur studium virtutis, &c. & postea parag. 2. ostendit similia esse proposita à Semi-Pelagianis Augustino, sed in dictis supra contra Gonet, de scientia conditionata subintrium, ostensum est, contra nostra principia, quia eadem cum principiis Augustini, idem posse obijci. An verò consequatur fatum a quo ex prædeterminatione, quod debeat rejici, & alia inconvenientia sequantur, hic notandum venit.

Noro 1. Contra dicta ar. 5. duplex posse distingui fatum, unum Ethnicum aliud Christianum, ut ponit inibi Gonet. Conceditur fatum Christianum, non præjudicare libertati, non enim aliud est, quam ipsa Dei providentia aptans libertati, contingentes causas, & tamen infallibiliter obtenturas eventum, sed negatur, si ponatur Prædeterminatio, salvandam esse libertatem, cum illa posita, impossibile sit non sequi eventum, quam vim habebat fatum Ethnicum. Conceditur fatum Christianum prædeterminare omnia juxta naturam & conditionem

R. P.
THE ML
ZIANOWS
T. B. M. S.
D. V.

nam causarum secundarum, à quibus proveniunt, sed negatur, si ponatur non prædeterminatione ratione selectivi decreti, & selecti auxilii per ordinem ad operationem liberam, sed potius ponatur prædeterminatione Thomistica, libertatem esse prædeterminandam, juxta naturam & conditionem suam. Conceditur ex mente Augustini lib. 2. contra duas epist. Pelagianorum cap. 5. quòd sub nomine gratiæ fatum non asserimus, *quam vis nullis hominum meritis, Dei gratiam dicimus antecedere*, nam etiam in nostris principiis, quæcunque merita, anteceduntur à gratia, sed negatur, quòd sub nomine gratiæ non asseratur fatum, si dicatur poni gratiam, sine qua impossibile sit operari, & quæ posita impossibile sit non operari, & tamen eam habere, non est in nostra manu; talis autem est prædeterminatione. Conceditur textui S. Thomæ quodlibeto 12. q. 3. a. 4. à Providentia Dei omnia esse prædeterminata & ordinata, sed non prædeterminatione Thomistica, quia hæc indistinguitur a fato tali, quale rejicit S. Thomas.

Conceditur id, quòd habet S. Thom. 1. par. q. 16. art. 3. quòd fatum Christianum secundum quod *subest divinæ Providentiæ, immobilitatem sortitur, sed non absolute necessitatis*, sed si ponatur prædeterminatione, quomodo illa non inferret absolutam necessitatem, siquidem infert rationem causæ consentiendi, quæ posita impossibile est non sequi consentium, imò videtur inibi docuisse S. Thom. quòd divina Providentia habeat immobilitatem solum necessitatis ex suppositione consequenti, appellat enim hanc necessitatem, *conditionatam* non absolutam, exemplificatq; illam in hac Propositione, *secundum quod, inquit, dicimus hanc conditionalem esse veram, si Deus præscivit, hoc futurum, erit*. Conceditur huic auctoritati citatæ, primò, quòd omnia sint à divina Providentiæ prædeterminata, & ordinata, sed non illà prædeterminatione Thomistica, sed prædeterminatione selectiva auxilii, & per ipsum selectum auxilium. Conceditur eidem auctoritati, hoc sensu omnia subijci fato, quia subijciuntur divinæ Providentiæ; sed nego illam esse prædeterminantem Thomisticæ. Conceditur denique eidem auctoritati, quòd fatum Christianum secundum considerationem causarum secundum mobile sit, sed secundum quòd subest divinæ Providentiæ, immobilitatem sortitur, quia antequam Deus intelligatur posuisse decretum selectivum, & obtulisse selectum auxilium, non habetur unde certo & infallibiliter sequatur pro statu absoluto consensus, sed posset sequi, posset non sequi, adeoque spectato illo in causis secundis, nondum habetur infallibilitas; sed illam infallibilitatem pro statu absoluto, adfert selectivum decretum, & selectum auxilium, quòd decretum non est indifferens ex suppositione. Immerito autem supponit inibi Gonet, quòd &

sæpius fecit, consensum nostrum supponi à gratia, cum illum semper dicamus, proficisci ex gratia.

Conceditur dictis à Gonet, in responsione ad Argumentum primum, quòd æternum divinæ Providentiæ decretum, antecedit consensum nostrum, nempe Providentiæ de dandis conditionatè auxiliis, consensum conditionatum, & providentiæ de consensu absoluto, sita in selectivo decreto, & selecto auxilio, consensum absolutum. Conceditur item quòd Providentiæ antecedit per modum primæ radiceis, totius libertatis. Sed negatur quòd præcedat prædeterminatione Thomistica. Negatur item quòd Prædeterminatione Thomistica procedat à radice libertatis formaliter, non enim illi communicatur ratio Principii liberi, licet procedat à radice libertatis materialiter, quia procedit à Deo, qui est liber, & interdum ponit causas necessarias. Negatur item, quòd, quando dicit S. Thom. fatum Christianum habere necessitatem conditionalem, secundum quòd dicimus hanc conditionalem esse veram, si Deus præscit hoc futurum, erit, loquatur de Præscientia dependente à decreto, ut hoc non nisi fiat, licet non loquatur de Præscientia independente à decreto, de dandis prærequisitis, vel de selectivo decreto, quòd utrumq; antecedit consensum, & determinat ex suppositione consequenti, in nostris Principiis, modo aliàs explicato. Et licet doceat S. Thomas, decretum selectivum divinæ Providentiæ supponere Præscientiam futurorum, ut visum est in 1. par. potuit tamen dicere à providentiæ omnia esse prædeterminata, non autem postdeterminata. Quia licet illa Providentiæ sequatur Præscientiam, quia tamen præcedit eventus absolutos, qui ipsi prædeterminantur, ideo poterat S. Thom. dicere, omnia esse à Deo prædeterminata.

Conceditur Responsio contra Objectionem secundam, quòd fatum Ethnicum proficiscatur ex causis naturalibus & necessariis, auferatque libertatem, sed tamen in principii Thomistarum, cum etiam illæ causæ necessariae proficiscantur à Deo, qui est prima radix nostræ libertatis, non deberent auferre libertatem. Quod si causæ necessariae proficiscuntur à radice libertatis materialiter sumpta, ostendi debuisset, quòd prædeterminatione non proficiscatur, eodem etiam modo à Deo.

Conceditur addito, quòd in fato Ethnico, posita fuerint causæ extrinsecæ voluntati, sed etiam divina Providentiæ, licet intimè sese medio suo concursu jungat voluntati, est tamen quid extrinsecum voluntati, quia est ipse Deus, distinctus realiter à voluntate; sed quidquid sit de hoc, ipsa intimitas conjunctionis non salvat libertatem, nam si daretur prædeterminatione coactiva, esset intimè conjuncta, & tamen destrueret libertatem. Conceditur Auctoritati

tati S. Thomæ, quòd à solo Deo, possit inclinari voluntas, sed quomodo? Selecto auxilio, injectione cognitionis, quam appellat Arist. à bona fortuna. Et quia (ut inquit i. parte q. 105. art. 4. ad 1.) dat ei propriam ejus inclinationem, si propriam, non prædeterminativam.

Ponit insuper aliquas inibi phrasas Gonet, sed illæ argumentum non continent. Citat etiam aliquem Studentem, qui melius quid sit sensus compositus quid divisus intellexit præ Petro à S. Joseph, & omnibus Societatis Doctoribus, sed istum Studentem, ad manum non habui.

NOTO 2. Circa dicta §. 2. quòd etiam per nos liberum arbitrium non habeat per se dominium super divinum decretum, & connexionem indissolubilem, quæ intercedit inter decretum & actum voluntatis creatæ, sed quære restat, quomodo habet dominium in connexionem inter decretum prædeterminativum, & voluntatem creatam, prout illa se tenet ex parte consensus liberi, dependentis à voluntate creata tanquam à secundo libero, si posito illo decreto, impossibile sit non sequi eventum, cum impossibile sit poni prædeterminationem, & non prædeterminare actum.

Conceditur Responsioni secunde. De ratione primi liberi esse, habere absolutè in sua potestate, omnia prærequisita ad agendum, in ordine scilicet ad ponendum prærequisita, unde per nos non est in potestate creaturæ, oblatio auxilii, est tamen de ratione etiam secundi liberi, positus omnibus prærequisitis, posse agere, & non agere, hoc enim deponit definitio libertatis, omni libero competens, adeoque competens & secundo libero; Et tamen posita prædeterminatione ad agendum, impossibile est non agere, quia impossibile est prædeterminationem non prædeterminare ad agendum. Cum hoc tamen fiat, ut concedamus Dominium hoc voluntatis in suas actiones esse secundarium, & dependens, cum supponat decretum divinum, de servanda indemni libertate, de conferendis auxiliis, non prædeterminantibus, per quod comparatur, ad divinum Dominium, sicut feudatarius ad Dominum absolutum. Conceditur auctoritati S. Thom. 1. 2. q. 109. art. 2. ad 1. quòd nullum sit Dominium creaturæ, ad hoc quòd deliberet, vel non deliberet, & quòd ut deliberet, oportet quòd finaliter deveniatur ad hoc, quòd liberum arbitrium hominis moveatur ab aliquo exteriori principio, quòd est supra mentem humanam, scilicet Deo, ut etiam Philosophus probat in capitulo de bona fortuna, admittimus enim cogitationes, & gratias, quæ sunt in nobis sine nobis, quas gratias vocant Theologi passim, prævenientes, sed quia eas habere vel non habere, non est in nostra potestate, ideò de illis dicitur, quòd sunt in nobis, sine nobis. Et si Thomistæ nomine prædeterminationis, tales solum gratias intelligerent, in nullo à nobis differerent, sed simul fateri deberent, illam non salvare libertatem: cogitationes enim injectæ

à bona fortuna, non sunt nobis liberæ, quòd ipsum voluit S. Thom. ibid. q. 9. art. 4. ad 1. Stabit ergo Argumentum quòd urget contra Prædeterminationem, quòd scilicet illa posita, auferatur libertas, cum dicat Gonet prædeterminationem suam ita se habere, ut cogitationes injectæ à bona fortuna. Integra tamen manet questio; an posita cogitatione illa injecta à bona fortuna per Aristotelem, post deliberationem determinetur voluntas, ut vi illius determinationis, hanc non nisi partem sequatur.

Conceditur dictis à Gonet ex Prospero, quòd quantumvis impossibile sit bene operari nisi ex Dei adjutorio, tamen non debeat tepescere studium virtutis, eò, quòd qui bona egerint (ut inquit Prosperus) non solum secundum propositum Dei, sed etiam secundum sua merita coronentur, sed quomodo non tepesceret studium virtutis, si ad agendum requiritur prædeterminatio, quam ponere non est in nostra potestate, nec eam semper ponit Deus, & tamen illa non posita, ut dictum supra contra Gonet, impossibile est sequi eventum.

Conceditur item auctoritati S. Thom. 1. part. q. 23. art. 8. quòd ita prædestinatur salus alicui, ut etiam sub ordine prædestinationis cadat, quidquid hominem promovet in salutem, vel orationes propria, vel aliorum, vel alia bona, vel quidquid hujusmodi, sine quibus aliquis salutem non consequitur, ubi illud Ly sine quibus aliquis salutem non consequitur, ostendit formati prædestinationem, non sine prævisa hac conditionali, consequeretur si; ac per hoc acuentur & prædestinati ad promovendum se in bono, & reprobi ad recedendum à malo. Sed si prædestinamur independenter à præviso illo consequeretur salutem si, quid excipiat prædestinatos ad bonum, quid retardabit præscitos à malo?

Conceditur, quòd si præcisè ideò res esset futura liberè quia præscitur à Deo, non autem ideò præsciretur, quia est futura liberè, contra hanc præscientiam, æquè nostra procederet argumenta, atque procedunt contra Prædeterminationem, sed nos probamus, non ideò præcisè res futuras liberè, quia præsciuntur à Deo. Dicta ab August. lib. de Bono Persev. c. 15. procedunt contra Semi-Pelagianos, qui admittentes præscientiam infallibilem Dei, nolbant insuper admittere decretum prædeterminativum in Deo, tanquam donum speciale distinctum à reliquis, quòd tamen nos dari tuemur. Diximus ideò præcisè rem futuram, quia præscitur à Deo, nam concedo à posteriori, rem ideò futuram quia præscitur à Deo. Non loquimur autem hic de scientia quæ est causa rerum. Percipit auctoritas non procedit de prædeterminatione Thomistica, sed de prædestinatione, quæ formetur, post præconsultam quidem nostram libertatem, per scientiam conditionatam independenter tamen è prævisis absolutè meritis. Mul-

R. P.
THEML
ZIANOWS
Tom. 1. e
D. V.

Mulci autem ex nostris censent formari decre-
tum prædestinativum sine prævisis absolutè
meritis, putantque etiam Nostrates cum Pere-
rio, hanc fuisse sententiam S. Augustini, nec su-
scipimus universaliter tuendam hanc senten-
tiam, quòd Deus non prædestinet ante prævisa
absolutè merita. An autem sententia præde-
terminantium faveat Calvinismo, discurre-
retur.

Punctum Difficultatis 2.

Continuatur Notando.

NOTO 3. contra dicta, in articulo 6. Justè
Deo judici objurganti de lapsu, homines
possent respondere, non dedisti nobis gratiam
prædeterminantem, eam ponere, habere, non
erat in nostra potestate, & tamen sine ea, impos-
sibile fuit nos bene operari actu.

RETORQUET Gonet, quòd etiam responde-
re in nostris principiis possent damnati, quare
non dedisti nobis gratiam congruam, sed hoc &
suprà contra Gonet, & i. par. Disp. 5. n. 445. re-
futatum est, quantum ad præsens. Conceditur
gratiam congruam pertinere ad statum ante-
cedentem potentia liberæ, nam etiam & nos,
& salvamus, & exigimus efficaciam gratia in a-
ctu primo, sed negatur (quòd tamen pro con-
cessio supponit Gonet) quòd hæc gratia con-
grua, sit necessariò requisita, in quocunque ho-
mine vel Angelo, ad bene actu operandum, a-
liis qui careret gratiâ congruâ, & haberet so-
lam sufficientem, careret aliquo necessario re-
quisito ad bene operandum actu, quòd nostri
non admittunt. Unde ulterius negatur, sub-
lata gratia congruâ, implicare contradic-
tionem, quòd defacto operetur homo, si enim in
nostris principiis positâ gratiâ solum sufficienti
potest defacto operari homo, quomodo verum
erit, quòd non positâ gratiâ efficaci, implicet in
nostris principiis contradictionem, quòd defac-
to operetur homo.

Negatur, quòd Monachi Adrumetini oppo-
suerint Augustino, quòd si gratia efficax esset
necessaria ad agendum, tolleretur correctio-
nis necessitas, & peccatorum inexcusabilitas.
Sed solum hoc urgebant: si viribus naturæ non
possum ego me corrigere, & si sine hac gratia,
impossibile est me corrigi, eam autem habere
non est in nostra potestate, cur corrigor, cur da-
mnor? Loquebantur ergo de gratia, non effi-
caci, sed gratiâ simpliciter necessariâ ad ope-
randum, sive illa sit sufficiens, sive efficax.
Hanc mentem illorum fuisse ostendunt verba
Augustini, de Corrept. & Gratia cap. 4. *Re-
corripere, si eam, scilicet gratiam, meâ culpâ non
haberem, hoc est, si eam possem mihi dare, vel sume-
re ipse, nec facerem, vel si dante illo, accipere noluis-
sem. Cum ergo & ipsa voluntas à Domino præpa-
retur, cur me corripis, quia vides me ejus præcepta
nolle, & non potius ipsum rogas, ut in me operetur*

& velle, qui Textus, nullam facit mentionem,
etiam æquivalentibus Terminis, gratia effica-
cis, per nos enim præparatur (quantum ad præ-
sens) voluntas, non tantum per gratiam effica-
cem, sed & per sufficientem. Unde iidem A-
drumetini volebant, ut libertas, præcederet
gratiam, h. e. volitio ex viribus naturæ profe-
cta, non autem ut gratia præcederet liberta-
tem, quòd damnat in illis Aug. cap. 8. de cor-
rept. & gratia. *Voluntas non libertate consequitur
gratiam, sed gratia libertatem.* Si autem argu-
mentum Adrumetinorum impugnabat neces-
sitate gratia ut sic, non est argumentum idem
cum nostro quòd opponimus Thomistis, nem-
pe non dari locum correctioni, positâ præde-
terminatione, siquidem impossibile est sine præ-
determinatione, siquidem impossibile est sine
prædeterminatione bene operari, cum tamen
eam habere, non sit in nostra potestate.

Conceditur *directe Responsioni*, quòd sufficien-
ter possit respondere Christus reprobis in die
judicii, non dedi vobis gratiam efficacem, dedi
sufficientem, cur ei non estis cooperati: sed in
principiis Thomistarum, possent reprobi hanc
Christi responsionem impugnare. Nulla est
gratia quæ sit sufficiens ad operandum, si impos-
sibile sit cum eaque eventum, talem tu nobis
dedisti sufficientem; quia non dedisti præde-
terminantem, sine qua, impossibile est sequi e-
ventum, adeoq; hæc gratia, verbaliter est suffi-
ciens, reipsa nulla. *Conceditur*, ut aliquis possit
justè corripì & increpari, quia non fecit, æque
bene ac alter, sufficere, si uterq; æqualiter pos-
sit, & tamen æqualia non præster; sed querere
restat, qui non prædeterminatus, cum præde-
terminato æqualiter possit, si sine prædetermi-
natione impossibile sit actu operari, qui item au-
xilium efficax, licet non det posse agere, sum-
ptum pro libero arbitrio & voluntate, non det
posse agere gratiosum, si sine prædeterminatio-
ne impossibile sit bene operari actu. Querere
item restat, qui det prædeterminatio tantum
actualitatem, & applicationem potentia, non
det autem virtutem, aut complementum po-
tentia, si dat rationem virium, rationem activi,
rationem causæ, ipsi voluntari unâ cooperaturæ,
cumq; illa actualitas, non sit suppositio exer-
citi, elevatæ, sed actualitas ad exercitium, cum
talem actualitatem non habeant imprædetermi-
nati, cur justè queri non possint, non dedisti
nobis actualitatem & applicationem. iine qua
impossibile est bene operari actu, & tamen eam
habere non est in nostra potestate.

Conceditur *Responsioni primæ ad Confirmatio-
nem*, quòd reprobi possent in die judicii dicere
Deo, quare me constituisti in circumstantiis, in
quibus prævidebas me non operaturum, sed re-
tudisset Christus, constitui, sed dedi gratiam,
vi cujus, etiam in illis circumstantiis potuisset
operari actu, neque enim mea gratia efficax, est
ita

ita necessaria ad operandum actu, ut sufficiens non sufficiat, quod tamen in principiis Thomistarum, non posset respondere Deus. *Conceditur* quod immeritò exprobraret agricola vineæ, si plantaret vineam in aliquo loco sterili, prævidens quod nunquam fructus illic esset productura, & illa nunquam fructus produceret, id eò autem immeritò exprobraret, quia nihil conferret illi vineæ, ut possit actu etiam in illa terra sterili producere uvas, confert autem Deus, gratiam sufficientem, cum qua potuisset homo in illis circumstantiis consentire actu, si voluisset, & licet ad hoc, ut peccatores sint inexcusabiles, sufficiat recipere illos auxilia solum sufficientia, licet non sint efficacia, sed quærere restat, qui erunt illa auxilia sufficientia, siquidem cum illis, impossibile est operari actu.

Negatur Responsio tertia, Deum meritò exprobrare vineæ suæ, quod non ferat uvas, sed spinas, & animæ fideli, quod non faciat fructus bonorum operum, si illi desit cultura necessaria ad producendos fructus, præcipuè cum adhuc illa cultura necessaria sit talis, ut sine illa, impossibile sit poni eventum fructus, talis autem est cultura necessaria ad bona opera, ipsa prædeterminatio per Thomistas, hinc si prædeterminatio desit, non videntur rectè culpari homines, si fructus vitæ æternæ non ferant. *Conceditur* dictis S. Thomæ 3. contra gentes, cap. 159. *Quod licet aliquis, per motum liberi arbitrii, divinam gratiam nec promereri nec advocare possit, potest tamen seipsum impedire, ne eam recipiat*, quod idem est, ac dicere, non est in potestate liberi arbitrii gratiam habere, est in potestate peccare, sed quærere restat, qui mihi imputatur, quod impedierim Deum, a danda gratia, si sum prædeterminatus, ad materiale impedimentorum, quæ prædeterminatione positâ, impossibile est, non sequi formali impedimenti, de quo etiam vide i. parte disp. 5. n. 445. Rursus, quamvis impediatur influxum gratiæ efficacis, defectusque illius debeat rejici, in illud impedimentum, cum hoc tamen stat ut agnoscamus, etiam ita impeditis, offerre Deum gratiam sufficientem, qui autem offert gratiam sufficientem, si sine prædeterminatione impossibile est bene operari, unde & textus S. Thom. ex 2. 2. d. 4. q. 5. art. 5. ad 1. non de hoc debet intelligi, quod impediens influxum gratiæ, non detur gratia, etiam sufficiens, sed quod non detur efficax.

Subdit postea Conet §. 3. aliquas expositiones, eorum locorum Augustini, quæ etiam à nobis sunt posita, in i. part. quas expositiones est necesse hic pensare. Non urgeo locum, ex lib. de prædest. & gratia c. 15. nec locum 12. de Civit. c. 6. ob rationes inibi in i. part. positas, sed urgeri potest ex lib. 1. ad Simplic. q. 2. ubi loquens de Esau dicit: *Si voluisset & cucurrisset, Dei adjutorio pervenisset*, & l. de Spiritu & Litera c. 34.

Visorum suasionibus agit Deus ut velimus & credamus, sive per exhortationes Evangelicas extrinsecas, sive per revelationem intrinsecas, sed consentire, vel dissentire, proprie voluntatis est, quæ auctoritates ut defendantur.

NOTO 4. Quod non intendat inibi excludere Aug. gratiam efficacem, & tamen de gratia efficaci loquens per Gonet inibi Augustini, nihilominus ponit gratiam efficacem stantem cum ly consentire, vel dissentire, & tamen positâ prædeterminatione ad consensum, impossibile est poni dissensum. Ergo apparet gratiam efficacem apud August. non esse gratiam prædeterminantem. Conceditur, quod liberum arbitrium determinet se tanquam secundum liberum, & dependenter, à motione, & applicatione Dei, sed quomodo se determinat, tanquàm secundum liberum, & quidem retentâ libertate, si vi prædeterminationis, non potest se, nisi ad hoc determinare. Conceditur, quod determinatio nostra subordinetur essentialiter divinæ, non enim se independenter ab ejus concursu determinat, sed quærere restat, si subordinatur ut prædeterminatè non nisi hoc agat, quomodo subordinetur salvâ libertate. Concedimus cum Augustino c. 33. de spiritu & litera, *perfecto & ipsum bonum velle, Deus operatur in homine*, operatur autem per nos concurrenter ad ipsum velle, & in omnibus, misericordia ejus prævenit nos, quod per nos salvatur, quia admittimus gratiam prævenientem, quæ per modum causæ & virium, antecedit nostrum consensum salutarem, etiam conditionatum, sed si antecedit prædeterminatè, quomodo verum est, quod inibi subdit August. *Consentire autem voluntati Dei, vel ab ea dissentire, &c. proprie voluntatis est*. Conceditur admisisse Augustinum auxilium moraliter excitans, admittimus & nos. Conceditur admisisse illum auxilium Physicè præveniens, concedimus & nos, nam etiam per nos gratia habet rationem causæ, & virium antecedentium effectum. Sed negatur admisisse illam gratiam Physicè prævenientem, quæ posita, consentire, vel dissentire non sit proprie voluntatis, jam autem positâ prædeterminatione ad consensum, non potest voluntas nisi consentire. Concedimus, quod lib. de corrept. & gratia, præter auxilium sufficiens, & moraliter excitans, admisit gratiam, ne deficeret homo, vi cujus Deus operetur ut velit, sed nego, ut quando dat gratiam, vi cujus Deus operatur ut velit homo, det gratiam, ut jam consentire, vel dissentire non sit proprie voluntatis, nec hic tractat Augustinus, loca sua immediatè citata, & plura alia, quæ vide i. part. disp. 5. num. 428. Quomodo ergo Deus facit, ut homo velit? Facit id, seligendo auxilium cum quo prævidit hominem operaturum, quo posito, ex suppositione consequenti, non potest non velle. Sed plenius hanc auctoritatè solutam vide l. cit. n. 491.

R. P.
THE ML
zianovs
Tom de
D. V

Conceditur Cyrillo Alexandrino, quod Deus, & admoneat, & fortius subsidium præstet, quam ut malum præsens, & violentum prævalere possit, sed nego, quod præstet tale, ut jam consentire, vel dissentire non sit propria voluntatis; licet præstet auxilium selectum, quod infallibiliter prævalet malo, quod vult Trident. Sess. 6. Can. 5. ubi ait: *Si quis dixerit liberum arbitrium motum, & excitatum à Deo, non posse dissentire, si velit, anathematisit*, & tamen motum & excitatum prædeterminativè, impossibile est ut dissentiat, quia impossibile est, prædeterminationem non prædeterminare. Cum quo tamen stat, ut & moraliter & Physicè excitetur, sed non excitatione, v. g. ad consensum, cum qua impossibile sit dissentire, vide de hoc loco dicta 1. par. disp. 5. num. 440.

NOTO 5. Adducit Gonet aliquas auctoritates S. Thom. quarum plures vide 1. part. disp. 5. n. 420. casq; vult diluere. Opponit sibi loco hinc citato auctoritatem in cap. 8. ad Romanos lectione 3. *Hæc vocatio*, inquit, *est efficax in prædestinatis, quia hujusmodi vocationi consentiunt*, dicitque illam particulam, Quia, non esse sumendam in sensu causali, sed illativo, circa quam ejus positionem.

Conceditur, Ly quia consentiunt, non habere rationem causalis, quasi ipse consensus conditionatus, causet consensum absolutum, cum enim consensus conditionatus, cum consensu absoluto, sit item realiter, & eum nihil sit sui ipsius causa, infertur legitime, consensum non habere rationem causalis, causalitatem, quæ sit in genere efficientis, licet habeat rationem causalis, in genere causæ formalis, siquidem discretio formalis, operatio sicut oportet &c. sunt ipsæmet consensibus gratiosus, de quo dictum & in 1. part. disp. 5. n. 502. sed quærere restat titulo hujus auctoritatis, cur Thomistæ ponant hanc vocationem esse efficacem in prædestinatis, quia est prædeterminans, cum S. Thomas ponat illam efficacem, quia consentiunt: quæ illius responsio, est conformis etiã phrasi, doctrinæ nostrorum. Immeritò etiam videtur assumere Gonet, quod Ly Quia consentiunt, significet causalitatem materiale & dispositivam, quæro enim, ad quid disponat ille consensus, non ad prædeterminationem, quia aliàs consentiremus liberè non prædeterminatè, quod est contra principia Thomistarum, non etiam disponit ad consensum ex gratia, quia ipse consensus ad seipsum non disponit, nec est sui materia.

Meminit postea Gonet disp. 8. de Provid. art. 6. §. 2. testimonii ex S. Thom. etiam à nobis allati, 1. part. disp. 5. n. 422. habetur autem hoc testimonium exceptum in 2. dist. 39. q. 1. art. 1. ubi S. Thom. docet: *Quod*, inquit, *determinatè excitat in hunc actum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate.*

Conceditur interim Gonet, (nam varietatem

exemplarium consulere non erat promptum, cum nostræ Bibliothecæ bello Suetico sint exhaustæ) quod debeat legi, non Ly non est ab alio determinante, sed ly non est ab alio determinatè, sed quærere restat, cur etiam hæc phrasis, non est ab alio determinatè, non impugnet prædeterminationem, siquidem consensus ex prædeterminatione, est consensus ab alio determinatè, & non ab ipsa voluntate. Quærere item restat, cur ly non est ab alio determinatè, non excludat determinationem extrinsecam voluntati creatæ, quærere item restat, cur non erit determinata voluntas ad unam, per modum naturæ, si prædeterminatur ut hoc non nisi velit.

Conceditur interim, quod loco inibi citato, loquitur S. Thomas, de determinatione voluntatis ad malum, sed si per Gonet datur prædeterminatio ad materiale peccati, quomodo non est peccatum ab alio determinatè, præcipue cum inibi S. Thomas, non faciat ullam etiam æquivalenter mentionem peccati, pro formali sumpti, Hinc locus hic erit contra Thomistas.

Negatur Responsio tertia, quod hoc loco excludatur determinatio solum ea, quæ non sit causa ipsius voluntatis & motus, & quod non excludatur prædeterminatio à Deo.

Conceditur, quod Deus sit causa ipsius voluntatis, & motus ejus, & quod hanc causam semper excipiat S. Thom. dum ait voluntatem se ipsam determinare. Sed quærere restat, ubi docuerit S. Th. quod Deus sit causa voluntatis & motus ipsius prædeterminando ad unum; jam enim ille motus esset ab alio determinatè, & non ab ipsa voluntate, quod rejicit S. Thomas. Scotus qui in oppositum à Gonet citatur, non loquitur de determinatione, quæ sit, ut hoc non nisi velit voluntas, sed determinatione, quæ sit per modum illapsus, (ut loquuntur Thomistæ) in animam, qui illapsus, in quantum propriè spectat ad intellectualem appetitivum creatum, non convenit causis inferioribus, sed soli Deo, perficiturq; in primis cogitationibus, quæ sunt in nobis sine nobis, & postea, determinatè collatione virium, quæ collatio spectat ad causam superiorem.

Conceditur. Quod determinatio actionis, sit in potestate liberi arbitrii creati, tanquam secundi liberi, & secundi determinantis, sed quærere restat, qui consensus erit noster, tanquam secundi liberi, secundi determinantis, si prædeterminamur, ut hoc non nisi velimus. *Conceditur* quod remaneat homini dominium sui actus, licet non ita, sicut primo Agenti, sed quærere restat, cur istud ly non ita sicut primo Agenti, verificari aliter non possit, nisi quod Deus nos prædeterminet, cum hoc alius titulis verificari possit. Nam per nos, competit homini dominium sui Actus, sed non ita sicut Primo Agenti, quia dominium Primi Agenti, est à se, & independens; nostrum ab alio, quia creatum.

Rur.

Rurfus Jus indemne libertatis habetur ex libero decreto Dei, vires contemperatae libertati, itidem ostendunt dependentiam nostri Domini in actum, à Deo, cum tamen Deus à nullo dependeat. *Conceditur*, istud Dominium non esse supremum, esse subordinatum Dei Dominio, sed querere restat, cur subordinari debeat, non nisi ratione prædeterminationis, & non ex eo, quia Deus in liberum arbitrium hoc modo agit, ut illi virtutem agendi, (nempe ipsum auxilium supernaturale) ministret, & ipso operante, medio illo auxilio, & suo concursu, liberum arbitrium agat, quæ S. Thomæ, & nostra positio, ostendit necessitatem concursus in actu primo spectati prævii, cum & nos salvemus efficaciam gratiæ, & asseramus, debere esse in actu primo, sed negatur, quod ratio illa auxilii prævii, debeat esse prædeterminativa.

Conceditur, quod secundum liberum, totam suam libertatem participet dependentem à Deo, sed quomodo salvari potest, quod seipsam tunc determinet, & si dependet à determinatione, vi cuius, hoc non nisi velit, quomodo salvatâ tunc ratione secundi agentis, salvetur adhuc ratio secundi liberi, ostensumque est supra, quod quando S. Thomas requisivit determinationem voluntatis ab aliquo exteriori, non requisivit determinationem vi cuius determinetur voluntas, ut consensus sit ab alio determinatè, sed determinatione completivi in agendo, determinatione dantis vires, determinatione offerentis concursum, determinatione stante in cogitationibus, quæ sunt in nobis, sine nobis. Quæ omnia ostendunt, non habere ex se necessaria ad agendum voluntatem, cum Deus omnia necessaria ex se habeat, eò quod illi competat necessitas essendi.

Conceditur, quod sicut Feudatarius, non excludit Dominium v.g. Regis in suum Feudum, ita etiam, quod non excludat dominium quod habet voluntas in suos actus, dominium Dei, sed negatur, quod dominium illud, debeat esse prædeterminativum. Deinde ex eo ipso, quod Feudatarius habet non nisi feudum, excluditur, ne illi competat dominium Regis. Ergo etiam si Deo competit Dominium ut hoc non nisi voluntas agat, non competet voluntati, nisi ut ab alio determinatè agat, adeoque non habebit Dominium ullum sui actus, sicut nec Feudatario competit regalitas. Denique sicut si non haberet Feudatarius, Jus absolutum disponendi fructuum, quos habet ex feudo, non salvaretur, quod sit feudatarius. Ergo etiam si non habet absolutum dominium homo, ex jure sibi à Deo concessio suarum actionum, sed actio illius, est ab alio determinatè, qui habet Dominium actionis suæ, quæ actio est quasi fructus voluntatis.

Punctum Difficultatis 3.

Decurritur Epistola Hilarii.

EA methodo, quæ supra Epistolam Prosperi, nunc etiam decurro epistolam Hilarii, ut appareat quàm longè sententia nostra distet à sententia Semi-Pelagianorum, & quàm immeritò torqueantur contra nos auctoritates Augustini. Ubi etiam advertetur, quod ea quæ objiciebantur nomine Semi-Pelagianorum Augustino, nobis quoque objici possint.

LITERA D. sub finem, *Credendi voluntas donatâ excludi putant* (Semi-Pelagiani) *omnem prædicandi vigorem, si nihil quod per eum excutatur, in hominibus remansisse dicatur.* Per nos autem etiam ipsa voluntas credendi, cum sit supernaturalis, est voluntas donata, hinc nobis objicerent Semi-Pelagiani, quod excludamus prædicandi Vigorem. Item per nos, remanet quidem id quod excutitur liberum arbitrium, sed non nisi gratiâ Dei, adjutum.

LITERA E. sub medium, *Quod dicitur, crede & salvaberis, unum horum exigi asserunt* (Semi-Pelagiani) *aliud offerri, ut propter id quod exigitur, si redditum fuerit, id quod offert deinceps tribuatur.* Per nos autem illud Ly Crede non exigitur tanquam profectum ex viribus Naturæ, cum etiam ad illud crede, debeat per nos offerri auxilium, nec tum primum offertur, ubi præcesserit Crede Naturale.

LITERA F. sub initium. *Testimonia, ut est illud: sicut unicusq; partitus est mensuram fidei &c. ad id volunt valere, ut adjuvetur qui capere velle, non etiam donetur ut velit.* Per nos autem debet adjuvari homo, ut incipiat velle, adeoque ex dono Dei decet habere ut velit. Ibidem post medium. *Unicusq; meritum propriæ voluntatis adjungitur.* Per nos autem nullum meritum adjungitur, nisi ex Gratia.

LITERA G. sub finem. *Nisi inquam, quis credat, & in accipiendi voluntate permaneat, non accipit donum Dei.* Per nos autem ut quis credat, ut in accipiendi voluntate permaneat, debet antè accipere donum Dei.

LITERA H. sub initium. *Non ergo, inquam, Semi-Pelagiani, eligit Deus opera cujusquam in præscientia quæ ipse donaturus est.* Per nos eligit Deus opera in Præscientia quæ ipse donaturus est, quia ex suæ gratiæ dono profecta.

IBIDEM propè medium. *Dicit, inquam, Apostolus, idem Deus, qui operatur omnia in omnibus, nusquam autem dictum est, Deus credit omnia in omnibus, quod enim credimus nostram est, quod autem operamur illius.* Per nos autem & quod credimus, & quod operamur, illius est, quia ex dono Dei profectum.

IBIDEM propè finem. *Neminem perseverare, nisi perseverandi virtute perceptâ, hæcenus accipiunt, ut quibus datur, inerti licet, præcedenti rati-*

tamen arbitrio proprio tribuatur. Per nos autem perseverantia divinæ electioni ejusque auxiliis, & non præcedenti proprio arbitrio tribuitur. In sententia autem quæ docet ex prævisis absolute meritis formari prædestinationem, adhuc illa non tribuetur præcedenti proprio arbitrio sed elevato.

LITERA I. sub initium. *Nolunt ita hanc Perseverantiam prædicari, ut non suppliciter emereri vel amitti contumaciter possit.* Per nos autem contumaciter Perseverantia amitti non potest, idque non titulo prædeterminationis, sed ex suppositione, quod detur auxilium cum quo prævidetur quis perseveraturus, jam enim ex suppositione consequenti, non potest non perseverare.

IBIDEM. *Eis quantum putant (Semi-Pelagiani) ad obtinendum vel amittendum, evidens est qualecunque est initium voluntatis.* Per nos autem etiam initium voluntatis non debet esse qualecunque, sed supernaturale.

IBIDEM sub medium. *Afferuat, inutilem, exhorrandi consuetudinem, si nihil in lumine remansisse dicatur, quod correctio valeat excitare, quod quidem inesse Naturæ, sic se dicere consentitur, ut hoc ipso, quod ignorant veritas prædicatur, ad beneficium præsentis gratiæ referendum sit.* Per nos autem exhortatio, non instituitur, ad excitandum liberum arbitrium viribus suis commissum, licet excitetur liberum arbitrium gratiæ Dei adjuvandum, ita autem exhortatio illa instituitur ut beneficium præsentis gratiæ, non sit ad illam solam referendum, sed & referendum ad illuminationem interiorem, & ad adiutorium requisitum ad actionem, quæ nata est sequi, sicut oportet, post illam illuminationem.

COLLIGES, ex adlatis verbis non immerito à nobis dictum supra, quod quando docuit Prosper Semi-Pelagianorum esse sententiã, Deum præscire qualis unusquisque actione esset futurus, sub gratiæ adiutorio, intellexisse eos, gratiam prædicationis:

IBIDEM propè finem. *Si sic prædestinati sunt, inquirunt, ad utramque partem, ut de aliis ad alios nullus possit accedere, quod pertinet tantæ extrinsecus correctionis instantiæ.* Per nos autem nec reprobi possunt prædestinari, nec prædestinati reprobi, licet id non procedat ex decreto prædeterminativo, sed ex Prædestinatione, quantumvis eam formatam agnoscamus in adultis, sui compositibus, non sine præconsulta libertate nostri arbitrii, eamque ita formari, exinde colligimus. Quia nullibi posuit Augustinus, ita nos gratiæ Dei adjuvari ut consentire vel dissentire non sit nostræ potestatis. Unde posuit quidem Augustinus, quod Prædestinatio amitti contumaciter non possit, sed non posuit an non id fiat ex eo, quia selecturus est auxilium quod prævidit eventum habiturum, licet consentire vel dissentire nostræ sit potestatis. Et hoc expressum est pluribus locis 1. part. citatis, & in parti-

culari lib. de bono Persev. *Virumque ipsius est, quia ipse preparat voluntatem, & utrumque nostrum, quia non fit nisi consentientibus nobis.* Loquendo autem de malis reprobisque explicans illa verba: Propterea non poterant credere, Tract. 53. in Joan. ait: *Ideo non poterant, quia hæc Prophetæ prædixerat, ideo autem prædixit, quia Deus hos futurum esse præscivit, quare autem non poterant, si à me quaratur, cito respondeo, quia volebant.* Ubi ut vides Augustinus bonorum & malorum discretionem, refert etiam in nostros consensus vel dissensus.

LITERA K. sub medium. *Si autem est qualiscunque dolor, qui ad exhortationem corripientis oriatur, hanc ipsam dicunt causam, propter quam vel rejiciatur alius vel alius assumatur.* Per nos autem non qualiscunque dolor sufficit; sed dolor supernaturalis, & hic ipse supernaturalis interdum habetur in vita, & tamen non assumitur quis finaliter. Interdum etiam non habetur, & tamen non rejicitur quis finaliter, sed in ipso agone dolet; *Nam Nobis* (ut loquitur Augustinus lib. de Corrept. & Gratiæ cap. 10. & 12.) *non est commissum perseverandi arbitrium, ut commissum primo Parenti.* Deinde per nos præter dolorem à parte nostra, debet à parte Dei, & quidem principalius poni decretum prædestinativum, quod illi negabant. Porro quando repetito contra Gonet diximus, non esse Gratiæ Dei ejus Naturæ, ut vi illius non nisi consentiamus, hoc secundum suppositam de prædeterminatione materiam dictum est, quod scilicet non ex vi præcise gratiæ, id oriatur, facientis, ut non possit vi suã, oppositum fieri, licet supposuerimus & repetito insinuaverimus ex suppositione consequenti, non posse oppositum fieri.

LITERA L. Putabant Semi-Pelagiani desperationem hominibus exhiberi doctrinã Augustini de Prædestinatione. *Si enim ajunt ita Adam adjutus est, ut stare posset in Iustitia, & à Iustitia declinare, & nunc ita sancti juvantur ut declinare non possint, siquidem eam acceperunt volendi perseverantiam, ut aliud velle non possint.* Quæ tota doctrina Augustini etiam apud nos tenet. Nam etiam per nos commissum erat & alligatum uni actioni Adami, ut si eam ex gratiæ Dei implevisset, perseveraret in gratiã, adeoque erat illi commissum perseverandi arbitrium, nobis autem ita non committitur. Rursus præter bona opera, quæ facere vel non facere est in nostra potestate gratiæ Dei adjuvata; Non admittebant ullam aliam à parte Dei prædestinationem, admittimus nos. Unde etiam ut habetur litera M. *Non recipiebant eligendorumque esse definitum numerum, admittimus nos.* Denique quia admittimus nos, decretum prædestinativum, admittimus eam accipi volendi perseverantiam ut aliud velle non possint. Sed quomodo aliud velle non possunt? Non quidem ex prædeterminatione prædeterminativa, sed selectiva

(R)

auxi-

auxilii, quod prævidetur eventum habiturum. Quando autem dicimus non admisisse illos prædestinationem, id ita accipiendum est: non admisisse illos Prædestinationem, quæ sit speciale Dei beneficium, ut aliàs notatum est.

IBIDEM sub medium putant Semi-Pelagiani sequi ex sententia Aug. quod reprobis, *Nolle justitiam, inevitabili necessitate conjunctum sit.* Quia autem & nos admittimus decretum reprobativum, sequitur potuisse Semi-Pelagianos objicere nobis, quòd & per nos reprobat, nolle Justitiam, inevitabili necessitate conjunctum sit.

IBIDEM sub finem. *Quidquid, inquit, libet, donatum sit prædestinatus, id posse & admittere & retinere propriâ voluntate, contendunt.* Per nos autem non quidem ex prædeterminativa prædestinatione, sed ex selectiva auxilii, non potest prædestinationis donum amitti. Unde admittimus prædestinatos quandam perseverantiam percepisse, ut nisi perseverantes esse non possint, ex suppositione, (ut dixi) consequenti, non autem prædeterminativâ, cum hæc lædat libertatem.

LITERA M. *Et illud pariter non accipiunt (Semi-Pelagiani) ut eligendorum rejiciendorumque esse numerum definitum velint.* Per nos autem definitus est numerus.

COLLIGES ex hac collatione particulatim facta, doctrinæ Semi-Pelagianorum & nostræ, immeritò nobis affingi communionem sentienti, & nominatim loquendo, circa prædestinationem & finalem perseverantiam. In hoc ab illis distinguimur, quia præter bona opera requirimus decretum Dei prædeterminativum, nec requirimus universaliter voluntatem perseverandi. Nam infantes & adulti qui non sunt sui compotes, perseverant, & perseverantia non est alligata illorum voluntati, multò magis non est alligata tantum operibus ex gratia factis in vita, cum multi deterrimi totâ vitâ, postea salventur, & aliqui totâ vitâ boni, sub finem delinquant & damnentur, debet ergo aliquid altius intervenire, & hoc est prædestinationis beneficium. Si autem requiritur decretum prædeterminativum, falsum erit, quidquid libet donatum sit prædestinatis, id posse illos & amittere & retinere propriâ voluntate.

QUÆSTIO V.

Explicantur & concordantur Propositiones quædam.

PRÆCINDENDO ab hoc, in quocunq; tandem stet efficacia gratiæ, veniunt explicandæ aliquæ propositiones materiam præsentem concernentes.

1. PROPOSITIO. *An possit poni causa remota, eaq; infallibiliter inferens effectum, & tamen salvâ libertate.* Est propositio quam tuetur utraque Schola Thomistica & Nostra in parte. Thomi-

stica à fortiori: quia per illam etiam prædeterminatio, quæ est causa proxima adferendo infallibilitatem, non auferit libertatem, ex nostris etiam aliqui ideò dicunt scientiam conditionatam, & prædefinitiones non auferre libertatem, quamvis adferant infallibilitatem, quia sunt causæ non nisi remotæ, assumuntque ulterius, quòd ea quæ adferunt infallibilitatem, sed sunt priora non nisi subsistendi Consequentia, non autem prioritate physicâ non auferant libertatem. *Hæc Doctrina*

NON SATISFACIT. Tum quia, quod habet prioritatem physicam respectu securitatis effectus, & eam infallibilem ita ut oppositum non possit fieri auferit libertatem. Ergo & id quod habet infallibilitatem non nisi Logicam, infallibilem tamen auferit libertatem. Cujus ulterior Ratio hæc est. Quia prioritas illa Logica debet fundari in aliquo objectivo vero, adeoque objectiva infallibilitate, consequenter fundabitur in aliquo æquivalente prioritati physicæ. Tum quia hoc ipsum probari debuit, quòd causa remota adferendo antecedentem infallibilitatem, non mutet modum operandi potentia saltem remotæ, qui ipse medius terminus in hoc stat. Definitio libertatis non dicit, quòd positus causis proximis possit sequi, vel non sequi effectus. Ergo etiam causa remota, debet esse talis, ut illa etiam positâ, possit non sequi effectus. Tum quia per Nostros, si prædestinamur inconsultâ nostrâ libertate, auferetur libertas, quamvis illud decretum esse per modum causæ remotæ; & sicut ignitio ut communiter dicitur, non solum requirit causas proximas, sed & remotionem impedimentorum etiam remotorum, ita & libertas. Potius ergo debet dici. Scientiam, prædefinitionem, aliaque quæ dicuntur esse causæ remotæ, ideò non auferre libertatem, quia in sua infallibilitate innituntur exercitio conditionato libertatis, nec sunt causæ necessariae ad operandum.

2. PROPOSITIO est. *Gratia efficax infallibiliter etiam antecedenter ad Consensum est operatur. Et Voluntas humana liberè adeoque indifferentem gratia efficaci operatur.* Hæc duæ propositiones debent concordari.

RATIO, quia videntur esse contradictoria. Nam una asserit indifferentiam alia infallibilitatem. Concordant hoc Thomistæ, quia efficacia decretorum divinatorum, non tantum adstringit ad operationem, sed & ad modum operandi liberè, relinquittque in sensu diviso, positè oppositi. Nostri autem concordant dictas propositiones: quia infallibilitas illa est ex suppositione effectus, indifferentia autem oritur, quia procedit effectus à causis expeditis ad utrumlibet, non ergo ratione ejusdem habetur indifferentia & infallibilitas, consequenter non contradictoriè dicti termini opponuntur.

ADDO, duas illas propositiones non debere

R. P.
THE ML
ZIA NOWS
Tom. 1. e
D. V

rejici, non debet rejici. Prima. Quia si gratia efficax antecederet ad consensum non esset operatura, hoc ipso, non esset efficax, in quocunque tandem stet ejus efficacia, ut notum ex explicatione hujus termini. Secunda etiam propositio non debet rejici: quia voluntas humana liberè operatur cum gratia efficaci.

3. PROPOSITIO. *Gratia efficaci resisti potest, Gratia efficax non potest unquam frustrari suo effectu.* Concordandæ sunt hæc duæ propositiones. Quia si gratia efficax non potest frustrari suo effectu, quomodo illi resistere possum? Cum posse resistere, sit illud, posse frustrari. Modus concordandi has propositiones est, quod scilicet gratiæ efficaci secundum suppositionem antecedentem resisti possit, & quod gratia efficax ex suppositione Consequenti, non possit frustrari suo effectu. Thomistæ autem concordant dictas propositiones. Quod gratiæ efficaci in sensu composito resisti non possit, possit in sensu diviso.

ADDO. Duas illas propositiones non debere rejici. Non Primam. Quia detumitur ex Tridentino. Non Secundam. Quia est secundum phrasim dictam ex Augustino: Deo efficaciter salvare volenti, nullum humanum resistere potest arbitrium.

Cæterum sunt aliqui qui respuunt illos terminos suppositionis antecedentis, & suppositionis consequentis: quia omnis suppositio dicit antecedentiam, adeoque suppositio antecedens erit antecedentia antecedens, & suppositio consequens, erit antecedentia non antecedens. Sed hæc est Grammatica difficultas. Theologi enim nomine suppositionis antecedentis accipiunt suppositionem in Causa, & nomine suppositionis Consequentis, accipiunt suppositionem petibilem ex securitacione effectus. Unde in priori acceptione non repetitur idem bis, nec in posteriori, contradictorii termini ponuntur.

4. PROPOSITIO. *Solus Deus est Causa gratiæ efficaciæ. Est positum in voluntate humana, ut gratia oblata, sit gratia efficax.* Hæc propositiones debent concordari.

RATIO. Quia si positum est in voluntate humana ut gratia oblata, sit efficax. Ergo non solus Deus est causa illius. Modus autem concordandi dictas propositiones, est. Solus Deus est causa gratiæ efficaciæ. Quia solus Deus est causa virtutum inclusarum in gratia efficaci. Et solus est causa selectionis auxilii efficaciæ. Ly ergo solus positum in prima propositione, excludit potestatem dandi vires & seligendi auxilium prævisum efficaciæ, sed non excludit in creatura Dei gratia, adjuta, vim ponendi connotati requisiti ad rationem efficaciæ; est n. in potestate creaturæ elevata, ponere objectum selectionis, hocq; sensu salvari potest 2da propositio. Prima autem propositio vera est. Quia sc. gratia efficax

in recto dicit vires agendi, quæ à solo Deo ponuntur, quod autè attinet ad connotatum: quia illud ponitur non nisi virtute Dei elevantis, fit ut tribui Deo debeat, sine addito efficaciæ. Rursus, quia efficaciæ, sine actuali selectione auxilii prævisi efficaciæ, perinde se habet, ac collatio auxilii non nisi sufficientis, nec haberet rationem doni, conferretur enim à Deo nesciente, an sit habitura eventum. Selectio autem unice pendet à Deo. Deniq; quia in gratia efficaci, quidquid à solo Deo non causatur, non causatur etiam, ut inquit nostri communiter, ab ullo alio simpliciter: Nam neq; conditionatus consensus causatur à nobis sine concursu Dei conditionato. Secunda etiam Propositio verificatur his sensibus ut jam innui: quia scilicet est in potestate humana consentire gratiæ, ponere connotatum &c.

5. PROPOSITIO. *Necessaria est gratia efficax ad absolutum consensum. Non est necessaria gratia efficax ad absolutum consensum.* Pro veritate prioris, hæc est ratio, quia habet se per modum principii ad operationem, & illa posita sequitur absolutus consensus, & non posita non sequitur, qui ergo non est necessaria ad consensum. Pro veritate secundæ Propositionis, hæc faciunt: quia aliàs carens gratia efficaci, careret aliquo necessario, adeoque sine illa operari non posset, quod dici non potest. Hinc rectè prior illa Propositio negari posset, & si quis illam concordare cum posteriori vellet, diceret gratiam efficacem secundum rationem virium esse necessariam ad absolutum consensum, licet non sit necessarium illius connotatum, & quamvis illa non posita non sequatur effectus, sufficit quod sequi possit.

6. PROPOSITIO. *Gratia efficax quæ efficax non causat consensum.* Hæc Propositio in principiis Thomistarum est falsa, aliqui eam ex nostris concedunt, quia consensus conditionatus non est causa sui ipsius, sumendo tamen efficaciam prout aliquid dicit de linea agendi præcisè, sic gratia efficax quæ efficax, causat consensum, licet non quæ infallibilis, cum etiam infallibilitatis non sit, agere.

7. PROPOSITIO. *Consensus conditionatus antecedit absolutum. Consensus conditionatus non antecedit absolutum.* Prior vera, si sumatur de antecedentia Logica. Falsa, si procedat de antecedentia physica & reali: conditio enim nihil ponit in rebus. Nec conditionatum objectum, physicè & realiter antecedit, seipsum absolutè positum. Secunda autem propositio est vera, si procedat de antecedentia physica, falsa si procedat de antecedentia Logica. Unde antecedenter ad statum physicum formaliter spectata illa propositio est actu vera non nisi in Dei intellectu, objectivè autem non est actu vera nisi fundamentaliter. Sicut in principiis nostris, homo est animal rationale, hæc propositio

fitio est actu vera formaliter ab æterno in intellectu divino, in se autem spectata, non est actu vera, sed fundamentaliter. Unde quando dicimus Nos, priorem esse consensum conditionatum absoluto, nolumus significare quasi aliquid ab æterno posuerimus, quamvis ab æterno non fuerimus; sed solum volumus significare, quod ex parte objecti prior sit subsistendi Consequentia, præ statu absoluto, status conditionatus, & quod divinus ordinatissimus intellectus, in priori signo noscat consensum conditionatum, in posteriori absolutum.

Reliquæ Propositiones:

8. PROPOSITIO. *Supposito consensu etiam conditionato, potest non consentire aliquis in statu absoluto. Et supposito consensu conditionato, non potest non consentire aliquis in statu absoluto.* Hæc secunda propositio est vera secundum suppositionem consequentem, falsa secundum suppositionem antecedentem, prior etiam propositio, et si hoc sensu sit vera: quia suppositio conditionata consensus, non adfert secum ullum principium necessitativum consensus, nec ponit intrinseca principia ad consensum absolutum ponendum necessaria: non enim immutat concursum divinum, nec voluntatem nostram indifferentem. Rursus consensus conditionatus non est causa consensus absoluti, hinc suppositio conditionati consensus, non est suppositio causæ, ut non possit nisi operari, consequenter potest adhuc non esse consensus absolutus, etiam ex suppositione consensus conditionati. Unde ulterius posset homo dissensu absoluto efficere, ne unquam fuerit vera suppositio consensus conditionati: nihil enim desideratur quominus possit ponere dissensum absolutum; disensus item absolutus potens est facere, ne præ fuerit suppositio conditionati consensus. Cæterum ex suppositione consequenti non potest non esse consensus. Ratio. Tum quia consensus conditionatus in his circumstantiis est idem cum consensu absoluto, statu enim non nisi differunt. Ergo si hic & nunc vera est suppositio consensus conditionati, non potest ille non esse ex suppositione consequenti; nec potest etiam non esse consensus absolutus, utpote idem cum conditionato. Tum quia, si ex suppositione consensus conditionati, etiam secundum suppositionem accepti, potest non esse consensus. Ergo verificarentur duo Contradictoria, nempe est suppositio consensus conditionati ut supponitur, non est suppositio consensus conditionati ut probatur: quia quomodo esset verum, consentiret si vocaretur vocatione B, quando actu vocatus vocatione B non consentit. Tum quia, quamvis antecedit consensus conditionatus absolutum, antecedit tamen illum non sine nexu cum absoluto: non enim potest esse major nexu cum quoquam, quam ejusdem se-

cum, idem autem est consensus conditionatus, eum absoluto ut dictum supra, non diceret autem nexum cum se absolute futuro: Si posito consensu conditionato, poneretur disensus absolutus: Nam consensus non connectitur, sed disconnectitur cum dissensu.

9. PROPOSITIO. *Supposito consensu etiam conditionato, potest Deus nolle ne sit absolutus.* Quæ propositio in sententia Thomistarum vera: quia potest adhuc Deus negare pro statu absoluto prædeterminationem. In nostris etiam principiis est eadem propositio vera: quia non in noverem Deus, habet libertatem respectu nostri consensus, quam nos respectu nostri: Ergo si nos possumus non consentire pro statu absoluto, etiam supposito consensu conditionato, poterit Deus velle, etiam in illa suppositione, ne sit consensus absolutus.

Cum hoc tamen stat, quod supposito consensu conditionato, non sit Deus voliturus nolle consensus absolutus. Ratio, quia in ipso consensu conditionato creaturæ involvitur etiam volitio Dei conditionata, quæ ex suppositione sui ad se, infert, quod Deus non sit oppositum pro statu absoluto voliturus.

Prædictis duabus Propositionibus est affinis hæc. *Supposito consensu conditionato non potest homo impedire ne sit scientia conditionata consensus.* Et potest impedire ne sit. Utraque propositio est vera diverso sensu. Prima, quia scientia divina, est quid necessarium, immanens Deo, quomodo ergo pendeat, à libera dispositione humana, cum ne Deo quidem liberum sit licet aliquid, supposito quod detur objectum illius scientiæ. Secunda Propositio etiam est vera per Nos. Unde inter alios Borrull, discurrens de directione scientiæ conditionatæ dicit num. 853. in manu nostra constitutum est, ne fuerit ea directio.

RATIO autem veritatis hujus propositionis est, quia pro statu absoluto etiam supposito consensu conditionato, secundum suppositionem antecedentem, potest non poni assensus, sed disensus, consequenter etiam impediri potest ne sit objectum conditionatum verum, ad eoque ne noscatur à Deo ut verum, impeditoque scientiæ objecto impeditur & ipsa, cum non possit esse sine suo objecto.

Concordari debent dictæ propositiones, ut prima sit vera secundum suppositionem consequentem. Secunda, secundum suppositionem antecedentem. Unde ulterius dici potest quod scientia conditionata pendeat non tantum à consensu conditionato, sed etiam ab absoluto, licet enim consensus absolutus non sit objectum illius, habet tamen nexum cum conditionato. Imprimis, quia isti consensus sunt idem in re. Deinde, si pro statu absoluto habeo potestatem ut non consentiam, habeo etiam potestatem ut sit falsa conditionata, consentiam

R. P.
THE M. L.
ZIANOWS
Tom. I. e.
D. V.

rem *Si*, adeoque ne sit consensus illius scientia; quia illa non est notitia falsi: & hoc fundat nexum scientia conditionata cum effectu absoluto. Ceterum ex rationibus supra factis, nunquam sum impediturus ne sit scientia conditionata, supposito quod fuerit.

Sed de hac impeditioe Scientia conditionata, solvenda sunt objectiones, quarum meminerunt Auctores.

DICES 1. Scientia conditionata fuit ab aeterno, quod autem existit ante me, impediti non potest a me, ne fuerit: Nihil enim possum operari antequam sim.

RESPONDETUR. Quod ab aeterno existit non est quidem impediendum a me ne sit, potest tamen impediti ne fuerit; quia licet non possim operari antequam sim, sufficit tamen quod possim operari quando sum: possum autem impedire obiectum scientia conditionata quando sum, licet non sim impediturus. Deinde obiectum scientia conditionata fuit ab aeterno non quomodocumque sed dependenter a suppositione consensus mei, & quia haec ipsa suppositio consensus ne fuerit ab aeterno, est pro statu absoluto in potestate mea, sit ut pro eodem statu, sit potestas impediendi ne fuerit illa scientia.

INSTABIS. Scientia visionis non esset a me impediibilis si non dependeret a meo consensu absoluto. Ergo cum scientia conditionata non dependeat a consensu absoluto; neque impediibilis est.

RESPONDETUR. Scientiam conditionatam pendere a consensu absoluto non tanquam ab obiecto, sed tanquam ab aliquo connexo, eodemque realiter, cum consensu conditionato.

DICES 2. Si ego possum meo dissensu impedire scientiam conditionatam consensus, possem quoque meo consensu comparare scientiam conditionatam consensus; hoc non potest fieri: quia non possum determinare Deum ad scientiam conditionatam consensus: si enim meo consensu determinarem Deum ad scientiam mediam consensus, etiam Deus ponendo auxiliium cum praescientia futuri peccati, me determinaret ad peccatum: quia sicut conjunctio mei consensus cum auxilio est connexio infallibilis cum scientia media, ita positio auxiliij conjuncta cum scientia conditionata peccati; est connexio infallibilis cum peccato. Ergo si ego determino Deum, ut habeat scientiam consensus, ita & Deus determinabit ad peccatum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia ita determinabit meus consensus scientiam Dei;

ut illi praesupponatur, totaque ratio cur formaliter haec potius noscatur pars, est meus consensus, licet ratio elicitive, Actus noscendi, tota sit in Deo; jam autem non probatur, totam rationem, quare sit futurum peccatum exinde oriri: quia Deus dat auxilium praeviendo fore peccatum cum illo; cum potius praevideat illud ex praesuppositione futuritionis ejusdem.

DICES 3. Suo consensu non potest hoc comparare voluntas, quod necessario praesupponitur ad illam, scientia autem media consensus necessario praesupponitur ad consensus: tribuimus enim illi directionem collationis auxiliij pro statu absoluto.

RESPONDETUR. Scientiam mediam praesupponi quidem ad consensus absolute, sed non ad consensus conditionatum, unde quia praecedit consensus absolute potest dirigere collationem auxiliij efficaciae pro statu absolute, quia tamen ipse consensus absolute ex dictis est in mea potestate, etiam post illam directionem; cum ille consensus absolute sit idem cum consensu conditionato, etiam post illam directionem erit in potestate ne praefuerit consensus conditionatus, seu obiectum illius scientiae directivae, adeoque ne fuerit & ipsa directio, consequenter ut non fuerit praesupposita illa scientia. Directe ergo ad Majorem respondetur. Suo consensu non potest hoc comparare voluntas, quod necessario praesupponitur ad illam, & quidem tanquam non connexum cum eo, quod situm est in nostra potestate. Concedo quod illud voluntas suo consensu comparare non possit. Si illud necessario praesuppositum sit connexum cum eo quod dependet a nostra potestate, non potest illud comparare voluntas. Nego.

INSTABIS. Scientia media non potest esse posterior positione auxiliij, nihil enim juvaret positionem illius. Ergo vel concomitans est, vel antecedens. Si est antecedens positionem auxiliij; Ergo & consensus. Si est comitans; Ergo existit in eodem signo cum auxilio. Signum autem in quo auxilium existit, est necessario antecedens. Ergo & signum in quo existit scientia.

RESPONDETUR. Quod scientia conditionata antecedit positionem auxiliij absolute, & positionem consensus absolute, sed non quomodocumque. Sed ex dictis, tanquam aliud connexum cum consensu absolute. Unde scientia media erit tantum posterior positione auxiliij conditionate operaturi.